

Hallituksen esitys eduskunnalle patenttilaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi patenttilaki, joka korvaisi voimassa olevan patenttilain.

Patenttilaki sisältäisi jatkossakin patenttioikeuteen liittyvät perussäännökset. Patenttilaissa säädettäisiin muun muassa patentin antaman yksinoikeuden sisällöstä ja rajoituksista, patentoitavuuden edellytyksistä, patenttihakemuksesta ja hakemusmenettelystä, patentin myöntämisestä ja väitemenettelystä, patentin loukkauksesta johtuvista seuraamuksista ja patentin mitätöinnistä tuomioistuimessa.

Patenttilaissa säädettäisiin lisäksi kansainvälisen patenttihakemuksen tekemisestä ja kansallisen vaiheen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa, Suomea koskevan kansainvälisen hakemuksen oikeusvaikutuksesta, eurooppapatenttia koskevan hakemuksen oikeusvaikutuksesta Suomessa, sekä niistä toimista, jotka patentinhaltijan on suoritettava, jotta perinteisellä eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa.

Esityksen tavoitteena on modernisoida ja selkeyttää monilta osin vanhentunut voimassa oleva patenttilaki. Lain rakennetta ja käsitteitä uudistettaisiin vastaamaan paremmin nykyajan tarpeita ja eurooppalaista patenttisääntelyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Johdanto	4
2.2 Kansainväliset sopimukset ja Euroopan unionin lainsäädäntö	4
2.2.1 Kansainväliset sopimukset	4
2.2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö	5
2.3 Eurooppalainen patenttijärjestelmä	6
2.3.1 Euroopan patenttisopimus ja Euroopan patenttiovirasto	6
2.3.2 Yhtenäispatenttijärjestelmä ja yhdistetty patenttitoimisto	6
2.4 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö	7
2.4.1 Patenttilaki	7
2.4.2 Patenttivalitusasioiden käsittely markkinaoikeudessa	12
2.5 Nykytilan arviointi	13
3 Tavoitteet	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	18
4.1 Keskeiset ehdotukset	18
4.2 Pääasialliset vaikutukset	20
4.2.1 Johdanto	20
4.2.2 Yritysvaikutukset	20
4.2.3 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset	23
4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	23
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	25
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	25
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	26
6 Lausuntopalaute	28
7 Säännöskohtaiset perustelut	33
7.1 Patenttilaki	33
8 Lakia alemman asteinen sääntely	93
9 Voimaantulo	94
10 Suhde muihin esityksiin	94
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö	95
LAKIEHDOTUS	102
Patenttilaki	102

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomen kilpailukyky ja menestys globaaleilla markkinoilla perustuu osaamiselle, uudelle tiedolle ja innovaatioille. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla (TKI) on ratkaiseva merkitys tuottavuuden kasvussa, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumisessa, sekä hyvinvoinnin luomisessa. Pääministeri Orpon hallitus on sitoutunut kansalliseen tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus-, ja kehittämismenot (T&K) neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Kansallisen tavoitteen ja voimassa olevan T&K-rahoituslain mukaisesti valtion T&K-rahoitus nousee 1,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä sillä edellytyksellä, että yksityisen sektorin panostukset kasvavat 2,8 prosenttiin.¹

Aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeudet, kannustavat innovaatiotoimintaan ja edistävät innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnassa. Ne ovat näin ollen merkittävä osa innovaatiopolitiikkaa, jonka tavoitteena on rakentaa Suomeen olosuhteet, jotka kannustavat yrityksiä rohkeaan innovaatiotoimintaan, uudistumiseen ja kansainväliseen kasvuun.

Valtioneuvosto teki yleisistunnossaan 24.3.2022 periaatepäätöksen (TEM/2022/45) kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta (IPR-strategia), jossa linjataan toimenpiteistä vuosille 2022–2030 strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategian visiona on, että Suomessa on vuonna 2030 tehokkaasti innovaatiotoimintaa ja luovaa työtä tukeva IPR-toimintaympäristö, joka kasvattaa taloudellista hyvinvointia ja kilpailukykyä siten, että perusoikeuksien toteutuminen ja eri yhteiskunnalliset intressit otetaan monipuolisesti huomioon. Patenttilainsäädännön kokonaisuudistus on yksi IPR-strategiaan kirjatusta 15 toimenpiteestä (9. toimenpide). IPR-strategian valmistelun tueksi toteutettua selvitystä² varten kerätyissä suomalaisen IPR-asiantuntijakentän näkemyksissä patenttilainsäädäntöä ja hyödyllisyysmallilainsäädäntöä pidettiin eniten kehittämisen tarpeessa olevina IPR-lainsäädännön osa-alueina. Patenttilain uudistaminen sisältyy hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaan, joka julkaistiin syyskuussa 2024.

1.2 Valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 25.5.2022 työryhmän valmistelemaan patenttilainsäädännön kokonaisuudistusta (VN/11401/2022). Työryhmän tehtävänä oli arvioida patenttilain ja -asetuksen, hyödyllisyysmallilain ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain muutostarpeet sekä valmistella hallituksen esityksen muotoon muun muassa ehdotus uudeksi patenttilaiksi. Työryhmän toimikausi oli ajalle 1.6.2022 – 31.12.2023 ja sitä jatkettiin 15.12.2023 tehdyllä päätöksellä 31.5.2025 saakka ja 18.6.2025 tehdyllä päätöksellä 31.12.2025 saakka.

Työryhmä on tehtävänsä mukaisesti arvioinut patenttilain ja -asetuksen lisäksi hyödyllisyysmallilain ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain muutostarpeita. Arvioinnin perusteella päädyttiin siihen, että kyseisten lakimuutosten

¹ Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023: Vahva ja välittävä Suomi, s. 111.

² Aineettomien oikeuksien tilanne Suomessa 2020: IPR-strategian taustoitus, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:13 (”IPR-strategian taustaselvitys”).

valmistelua jatketaan virkатыönä ja niitä varten perustetaan erilliset säädösvalmisteluhankkeet, joiden etenemistä voi seurata valtioneuvoston hankeikkunan kautta: <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti patenttilainsäädännön kokonaisuudistuksesta kuulemistilaisuuden 14.3.2023. Valmistelun aikana on lisäksi käyty taustoittavia keskusteluja oikeusministeriön, Patentti- ja rekisterihallituksen ja markkinaoikeuden kanssa.

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella 7.2 – 20.3.2025. Lausuntoja saatiin yhteensä 22 kappaletta ja niistä on laadittu lausuntoyhteenveto.

Hallituksen esitys on ollut arvioitavana lainsäädännön arviointineuvostossa. Arviointineuvosto antoi esityksestä lausunnon 4.11.2025. Arviointineuvoston asiassa antama lausunto on luettavissa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/arviointineuvosto/lausunnot>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Johdanto

Patentti on viranomaisen myöntämä määräaikainen yksinoikeus, josta seuraa, ettei muu kuin patentinhaltija saa ilman tämän lupaa hyödyntää patentilla suojattua keksintöä ammattimaisesti (kielto-oikeus). Patentin myöntämisen edellytyksenä on, että keksintö on teollisesti käyttökelpoinen, uusi ja eroaa olennaisesti aikaisemmin tunnetuista ratkaisuista. Patenttijärjestelmä perustuu ajatukselle vaihtokaupasta: keksijä julkistaa keksintönsä ja saa vastineeksi määräaikaisen yksinoikeuden sen taloudelliseen hyödyntämiseen. Kielto-oikeus on kuitenkin voimassa vain rajoitetun ajan, korkeintaan 20 vuotta, ja patentista on maksettava vuosimaksuja yksinoikeuden ylläpitämiseksi jokaiselta vuodelta, jonka se on voimassa.

Patenttisuoja on aina maantieteellisesti rajattu, ja suojaa saa vain patentin kohteena olevissa maissa (territoriaaliperiaate). Kansalliset ja alueelliset patenttiviranomaiset myöntävät yksinoikeuksia kukin omalla alueellaan. Vaikka hakemusmenettelyitä on osin keskitetty, patentit ovat yhä luonteeltaan kansallisia oikeuksia, ja myös kansainväliset järjestelmät rakentuvat kansallisille patenttijärjestelmille.

2.2 Kansainväliset sopimukset ja Euroopan unionin lainsäädäntö

2.2.1 Kansainväliset sopimukset

Suomi on liittynyt useisiin patenttioikeuden alaa koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin. Patenteille ja muille teollisoikeuksille myönnettävästä suojasta sopimusosapuolina olevissa valtioissa määrätään vuonna 1883 tehdyssä teollisoikeuden suojelemista koskevassa Pariisin yleissopimuksessa, johon Suomi liittyi vuonna 1921 (SopS 5/1921). Maailman henkisen omaisuuden järjestön (World Intellectual Property Organization, WIPO) hallinnoima Pariisin yleissopimus sisältää määräykset muun muassa patentinhakijan etuoikeudesta eli prioriteetista.

Maailman kauppajärjestön (World Trade Organization, WTO) perustamissopimuksen liitesopimukseen (liite 1C) kuuluva sopimus teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS) koskee teollis- ja tekijänoikeuksien suojan tasoa ja niiden täytäntöönpanoa sopimuksen osapuolina olevissa valtioissa. Patenttioikeuden osalta TRIPS-sopimus sisältää määräyksiä esimerkiksi patentin kohteesta, sen tuottamista oikeuksista ja yksinoikeuden rajoituksista sekä

suoja-ajasta. Suomi liittyi vuonna 1994 tehtyyn TRIPS-sopimukseen vuonna 1995 (SopS 5/1995).

Vuonna 1970 tehdyllä patenttiyhteistyösopimuksella (Patent Cooperation Treaty, PCT) perustettiin kansallisten patenttien kansainvälinen hakujärjestelmä, jossa patenttia voidaan hakea yhdellä hakemuksella kaikissa patenttiyhteistyösopimukseen liittyneissä valtioissa. Järjestelmässä hakemukselle tehdään kansainvälinen uutuustutkimus ja patentinhakijan niin valitessa myös valinnainen patentoitavuustutkimus kansainvälisessä viranomaisessa, minkä jälkeen patenttihakemus siirtyy kansalliseen vaiheeseen patentinhakijan valitsemassa sopimuksen osapuolena olevissa valtioissa. Kansainvälisen hakujärjestelmän mukaisessa menettelyssä myönnetty patentit ovat kansallisia patenteja. Suomi liittyi patenttiyhteistyösopimukseen vuonna 1980 (SopS 58/1980).

Patenttilakisopimus (Patent Law Treaty, PLT) sisältää määräyksiä patenttihakemusta ja patenteja koskevista muodollisista menettelyistä. WIPO:n hallinnoima patenttilakisopimus tehtiin vuonna 2000, ja sen tarkoituksena on harmonisoida kansallisten ja alueellisten patenttihakemusten muodollisia säännöksiä. Kansainvälisesti patenttilakisopimus tuli voimaan vuonna 2005, ja Suomi liittyi siihen vuonna 2006 (SopS 7/2006).

WIPO:n hallinnoimassa, vuonna 1977 tehdystä Budapestin sopimuksessa mikro-organismien tallettamisen kansainvälisestä tunnustamisesta patentinhakumenettelyä varten (Budapestin sopimus) määrätään kansainväliselle talletusviranomaiselle tehdyn mikro-organismien talletuksen tunnustamisesta sopimuksen osapuolena olevissa valtioissa. Budapestin sopimuksella luotu mikro-organismien talletuksia koskeva yhtenäinen kansainvälinen järjestelmä mahdollistaa sen, että useammassa maassa patenttia tavoitteleva patentinhakija tallettaa mikro-organismiviljelmän Budapestin sopimuksen mukaisesti vain yhden kerran sen sijaan, että se talletettaisiin erikseen jokaista hakemusmaata kohden. Suomi liittyi Budapestin sopimukseen vuonna 1985 (SopS 56/1985).

Kansainvälistä patenttiluokitusta koskevassa, vuonna 1971 tehdystä Strasbourgin sopimuksessa määrätään patenttiasiakirjoista ilmenevän tekniikan luokitteluksi patentointimenettelyssä käytettävästä kansainvälisestä patenttiluokituksesta (International Patent Classification, IPC). WIPO:n hallinnoimaan Strasbourgin sopimukseen Suomi liittyi vuonna 1975 (SopS 49/1975).

2.2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

EU:ssa patenttioikeus on viime vuosiin saakka pysynyt pitkälti jäsenvaltioiden kansalliseen sääntelyyn perustuvana alana, sillä patenttioikeutta on harmonisoitu EU-sääntelyllä vain joiltakin osin. EU:ssa patenttioikeutta on yhtenäistetty ensinnäkin bioteknologian keksintöjen osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/44/EY bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta (bioteknologiadirektiivi). Bioteknologiadirektiivi sisältää säännöksiä muun muassa bioteknologisten keksintöjen suojasta ja sen sisällöstä, patentoitavuudesta, patenttien pakkolisensoinnista ja biologisen materiaalin tallettamisesta.

Patenttioikeuden alalla on annettu myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 816/2006 kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista. Asetuksella luotiin lääkkeiden valmistusta ja myyntiä koskeviin patenteihin ja lisäsuojatodistuksiin liittyviä pakkolisensoinnin myönnettäessä noudatettava menettely tapauksissa, joissa kyseiset tuotteet on tarkoitettu vietäviksi hyväksyttyihin maihin, jotka tarvitsevat kyseisiä tuotteita kansanterveysongelmien ratkaisemiseen. Asetuksen nojalla jäsenvaltioiden on myönnettävä pakkolisensoinnit kenelle tahansa asetuksen edellytykset täyttävälle hakijalle.

Asetuksilla patenttioikeutta on yhdenmukaistettu EU:ssa myös lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistusten osalta. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 469/2009 lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1610/96 kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta säädetään yhteisesti lisäsuojatodistusten myöntämisedellytyksistä sekä niiden tuottaman suojan sisällöstä ja voimassaolosta.

Komissio antoi huhtikuussa 2023 kolme patenttialoitetta, jotka sisältävät yhteensä kuusi asetusehdotusta. Ehdotetut asetukset koskevat standardin kannalta olennaisia patenteja (COM(2023)232), patenttien pakkolisensointia kriisitilanteissa (COM(2023)224) ja lisäsuojatodistuksiin liittyvän lainsäädännön tarkistamista (COM(2023)221, COM(2023)222, COM(2023)223 ja COM(2023)231). Komissio ilmoitti 11.2.2025 julkaistussa työohjelmassaan aikeestaan vetää standardin kannalta olennaisia patenteja koskeva asetusehdotus pois käsittelystä ja teki asiassa lopullisen päätöksen heinäkuussa 2025. Patenttien pakkolisensointia kriisitilanteissa koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/2645 annettiin 16.12.2025. Lisäsuojatodistuksia koskevien aloitteiden käsittely on vielä kesken EU-tasolla.

2.3 Eurooppalainen patenttijärjestelmä

2.3.1 Euroopan patenttisopimus ja Euroopan patenttivirus

Suomi, kuten myös muut EU-jäsenvaltiot, kuuluu sopimusosapuolena Eurooppapatenttien myöntämisestä tehtyyn yleissopimukseen eli Euroopan patenttisopimukseen (Convention on the Grant of European Patents, EPC). Vuonna 1973 tehdyllä Euroopan patenttisopimuksella perustettiin Euroopan patenttivirus (European Patent Organisation, EPO) ja yhteinen menettely patenttisuojan hakemiseksi ja saamiseksi nimetyissä sopimuksen osapuolina olevissa valtioissa. Euroopan patenttisopimukseen kuuluu nykyisin 39 sopimusvaltiota, joista osa on EU:n ulkopuolisia valtioita. Suomi liittyi Euroopan patenttisopimuksen osapuoleksi vuonna 1996 (SopS 8/1996).

Euroopan patenttisopimuksella luotiin eurooppapatentteja koskeva järjestelmä, jossa patentinhakija voi yhdellä Euroopan patenttivirusoon toimitetulla hakemuksella saada keksinnölleen patenttisuojaa kyseiseen sopimukseen liittyneissä valtioissa. Järjestelmässä patenttivirusanomaisena toimii Euroopan patenttivirus, joka tutkii hakemuksen ja patentointiedellytysten täytyessä myöntää eurooppapatentin. Tämän jälkeen patentinhakijan on saatettava patentti kansallisesti voimaan valitsemissaan sopimusvaltioissa, joissa hän haluaa saada patenttisuojaa. Eurooppapatentti ei siten ole yksi yhtenäinen patentti, vaan useampi kansallinen patentti valituissa sopimusvaltioissa.

Eurooppapatenttijärjestelmän kautta voimaansaatettuja kansallisia patenteja hallinnoidaan pääsääntöisesti kansallisesti, ja niiden vuosimaksut maksetaan erikseen kansallisille patenttivirusanomaisille. Eurooppapatentin loukkaukset käsitellään kansallisen lainsäädännön mukaisesti, mutta väitemenettely käydään kuitenkin Euroopan patenttivirusossa. Rajoittamis- ja lakkautusmenettelyt voidaan käydä Euroopan patenttivirusossa tai kansallisessa virusossa.

2.3.2 Yhtenäispatenttijärjestelmä ja yhdistetty patenttitoimisto

Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklan 1 kohdan nojalla ryhmä Euroopan patenttisopimukseen liittyneitä valtioita voi määrätä erillissopimuksella, että eurooppapatentti myönnetään yhteisesti näitä kaikkia valtioita koskevana. Tähän perustuen 25 Euroopan patenttisopimukseen liittyntä EU:n jäsenvaltiota on yhdessä sopinut tiiviimmässä yhteistyössä eurooppalaisesta patenttijärjestelmäuudistuksesta, joka mahdollistaa eurooppapatentille

yhtenäisen suojan kyseisissä valtioissa. Järjestelmän perustamisesta säädetään yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1257/2012 (yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus) sekä yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavan tiiviimmän yhteistyön täytäntöönpanoon sovellettavista käännösjärjestelyistä annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1260/2012 (yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu asetus).

Yhtenäispatenttijärjestelmän ohella eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen osana on yhdistetyn patenttituomioistuimen perustaminen, josta määrätään 25 Euroopan patenttisopimukseen liittyneen EU:n jäsenvaltion välisessä kansainvälisessä sopimuksessa yhdistetystä patenttituomioistuimesta (Agreement on a Unified Patent Court, UPCA, EUVL C 175, 20.6.2013). Yhdistetyllä patenttituomioistuimella on toimivalta ratkaista perinteisiä eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevat riita-asiat. Kansallisilla tuomioistuimilla on kuitenkin rinnakkainen toimivalta käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita siirtymäkaudella, joka kestää seitsemän vuotta sopimuksen voimaantulosta, ja jota voidaan jatkaa enintään seitsemällä vuodella, minkä lisäksi patentinhaltija voi siirtymäkaudella sulkea perinteisen eurooppapatentin yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle (opt out) patentin koko voimassaolon ajaksi.³ Tuomioistuin on sopimusjäsenvaltioiden yhteinen, joten sen päätökset voidaan panna täytäntöön kaikissa sopimusjäsenvaltioissa.

Vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla on yhtenäinen luonne ja oikeusvaikutukset kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, jotka osallistuvat tiiviimpään yhteistyöhön ja jotka yhtenäisen vaikutuksen rekisteröintipäivänä ovat ratifioineet yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen.

Eurooppalainen patenttijärjestelmäuudistus tuli voimaan 1.6.2023 ja siinä on mukana 18 EU:n jäsenmaata: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Latvia, Liettua, Luxemburg, Italia, Itävalta, Malta, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Suomi, Slovenia, Tanska ja Viro. Lisää EU-maita odotetaan liittyvän mukaan myöhemmin. Euroopan patenttivirasto EPO myöntää sekä perinteiset eurooppapatentit että vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit ("yhtenäispatentit").

2.4 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

2.4.1 Patenttilaki

Patentista säädetään patenttilaissa (550/1967) ja patenttiasetuksessa (699/1980). Patenttilaissa säädetään muun muassa patentin antaman yksinoikeuden sisällöstä ja rajoituksista, keksinnön patentoitavuuden edellytyksistä sekä kansallisen patentin hakemusmenettelystä ja elinkaaresta. Patenttiasetus sisältää tarkempia säännöksiä patenttilain soveltamisesta ja menettelystä patenttiviranomaisessa. Patenttiviranomaisena Suomessa toimii Patentti- ja rekisterihallitus, jonka tehtävistä säädetään laissa Patentti- ja rekisterihallituksesta (578/2013).

Patenttia koskevat riita-, hakemus- ja valitusasiat käsitellään markkinaoikeudessa ja rikosasiat Helsingin käräjäoikeudessa. Lisäksi yhdistetyllä patenttituomioistuimella on yksinomainen

³ Ks. tarkemmin HE 45/2015 yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä patenttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

toimivalta käsitellä riita-asioita, jotka koskevat Suomessa voimassa olevia vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja sekä siirtymäkauden jälkeen perinteisiä eurooppapatentteja.

Yleiset säännökset

Patenttilain 1 luku sisältää yleisiä säännöksiä patenttioikeudesta, kuten patentoitavuuden edellytyksistä ja yksinoikeuden sisällöstä. Patenttilain keskeisin aineellinen säännös on 1 § 1 momentti, joka sisältää perussäännökset patenttioikeuden kohteesta eli keksinnöstä, joka voidaan suojata patentilla, ja subjektista eli siitä, kuka voi saada patentin. Pykälässä mainitaan myös yksinoikeutta koskeva periaate (kielto-oikeus). Henkilöä, joka on tehnyt keksinnön, kutsutaan yleiskielessä keksijäksi. Patenttilaissa ei ole nimenomaisesti säädetty, että patentoitavan keksinnön keksijä voi olla vain luonnollinen henkilö, mutta patenttilain 1 §:n 1 momentin ilmaisu ”joka” ja esimerkiksi lain 7 a §:n 2 momentin 6 kohdan vaatimus keksijän nimen ja osoitteen merkitsemisestä patenttihakemuksista pidettävään päiväkirjaan, viittaavat siihen, että keksijän tulee olla luonnollinen henkilö. Näin on katsottu myös oikeuskirjallisuudessa.⁴ Patentinhakija, ja patentin myöntämisen jälkeen patentinhaltija, voi kuitenkin olla myös juridinen henkilö.

Patentin myöntäminen edellyttää, että hakemuksen kohteena oleva keksintö on uusi, keksinnöllinen ja teollisesti käyttökelpoinen. Patenttilaissa ei määritellä keksintöä, mutta oikeuskäytännössä keksinnön määritelmäksi on vakiintunut ratkaisu tiettyyn tekniseen ongelmaan. Laissa on lisäksi useita poikkeuksia siitä, mitä ei voida patentoida keksintönä (PatL 1 §:n 2–5 mom., 1 a § ja 1 b §). Uutuuden ja keksinnöllisyyden vaatimuksista säädetään patenttilain 2 §:n 1 momentissa. Keksinnön pitää olla uusi verrattuna siihen, mikä on tullut tunnetuksi ennen patentin hakemista. Uutuuden vaatimus on lähtökohtaisesti absoluuttinen eli keksintö ei ole saanut tulla julkiseksi ennen patenttihakemuksen jättöpäivää. Tämä koskee myös tilanteita, joissa hakija itse on julkistanut keksintönsä. Patentti on julistettava mitättömäksi, jos voidaan osoittaa, että se on jossain päin maailmaa tullut tunnetuksi ennen kuin kyseistä keksintöä koskeva patenttihakemus jätettiin patenttiviranomaiselle. Ollakseen patentoitavissa, keksinnön pitää lisäksi erota olennaisesti siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen patenttihakemuksen tekemispäivää eli se ei saa olla alan ammattimiehelle ilmeinen (keksinnöllisyysvaatimus).

Patentti on keksijälle myönnettävä määräaikainen yksinoikeus keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että patentinhaltijalla on oikeus kieltää muilta patentilla suojatun keksinnön ammattimainen hyväksikäyttö (kielto-oikeus). Patentin tuottaman yksinoikeuden sisällöstä säädetään patenttilain 3 §:ssä. Yksinoikeuden ydin määritellään negatiivisessa muodossa kieltämällä muilta kuin patentinhaltijalta keksinnön kaikenlainen ammattimainen hyväksikäyttö. Nykyisen patenttilain 3 §:n sisältämä kielto-oikeus määritellään ei-tyhjentyvästi esimerkkien avulla.

Patentin hakeminen

Patentinhakijalla on useita vaihtoehtoja keksinnön suojaamiseksi Suomessa. Patenttilain 2 luku sisältää säännökset kansallisen patenttihakemuksen käsittelystä. Kansallinen patenttihakemus tehdään kirjallisesti patenttiviranomaiselle eli Patentti- ja rekisterihallitukselle, joka pitää saapuneista patenttihakemuksista päiväkirjaa (PatL 7 §). Patenttiviranomainen suorittaa uutuus-

⁴ Hietanen Ari: Tekoäly keksijänä, Lakimies 6/2022, s. 884; Oesch – Pihlajamaa – Sunila: Patenttioikeus (2014), s. 53.

ja patentoitavuustutkimuksen. Hakemus julkaistaan 18 kuukauden kuluessa sen tekemispäivästä tai etuoikeuspäivästä. Patentoitavuusedellytysten täyttyessä patenttiviranomainen myöntää patentin, merkitsee sen patenttirekisteriin ja tekee patenttijulkaisun.

Patenttilaissa säädetään lisäksi kansainvälisen patenttihakemuksen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa sekä Suomea koskevan kansainvälisen hakemuksen oikeusvaikutuksesta (3 luku). Eurooppapatentteja koskevassa luvussa säädetään eurooppapatenttihakemuksen oikeusvaikutuksesta Suomessa sekä eurooppapatentin kansallisesta voimaansaattamisesta (9 b luku). Vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista säädetään niin ikään omassa luvussaan (9 c luku).

Väitemenettely

Myönnettyä patenttia vastaan voi kuka tahansa tehdä väitteen patenttilain 24 §:n nojalla. Väite on tehtävä Patentti- ja rekisterihallitukselle yhdeksän kuukauden kuluessa patentin myöntämispäivästä eli siitä päivästä, kun patenttihakemuksen hyväksymisestä on kuulutettu. Väite on tehtävä kirjallisesti ja se on perusteltava. Väitteentekijän tulee myös suorittaa maksu.

Väitteentekijän tulee antaa väite perusteluineen suomen tai ruotsin kielellä (patenttimääräys 52 §). Patentinhaltijan tulee väiteaikana esitetystä pyynnöstä toimittaa patenttiviranomaiselle tämän antamassa määräajassa englannin kielellä laaditusta keksinnön selityksestä käännös samalla kielellä, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määräajassa, patenttiviranomainen voi patenttilain 24 §:n 3 momentin nojalla sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Jatkokäsittely perustuu suomen tai ruotsin kielelle käännettyihin asiakirjoihin.

Patentin luovutus, käyttö- ja pakkolupa

Patentteja voidaan hyödyntää liiketoiminnassa monella eri tavalla. Patentinhaltija voi ensinnäkin antaa toiselle käyttöluvan eli lisenssin patentoituun keksintöön, jolloin patentin omistusoikeus säilyy patentinhaltijalla, mutta käyttöluvan saanut yritys tai henkilö saa oikeuden käyttää patentoitua keksintöä ammattimaisesti hyväkseen. Lisensointi onkin käytännössä patentoidun keksinnön kaupallisen hyödyntämisen ytimessä. Patentinhaltija voi myös luovuttaa patentin kokonaisuudessaan toiselle osapuolelle, jolloin kaikki patenttiin liittyvät oikeudet siirtyvät uudelle omistajalle, tai pantata patentin.

Patentin luovutusta ja käyttö lupaa eli patenttilisenssiä koskevat säännökset sisältyvät patenttilain 6 lukuun. PatL 43 §:n mukaan, jos patentinhaltija on antanut toiselle oikeuden ammattimaisesti käyttää hyväksi keksintöä (käyttö lupa), tämä saa luovuttaa oikeutensa edelleen ainoastaan, mikäli siitä on sovittu. Lisenssin rekisteröinnistä ja sen vaikutuksista säädetään puolestaan PatL 44 §:ssä, joka sisältää vastaavat säännökset myös patentin luovuttamisesta ja panttauksesta. Patentin luovutusta ja lisensointia koskevista asioista sopiminen jää kuitenkin pääsääntöisesti osapuolten välille.

Patenttilain 6 luku sisältää lisäksi säännökset ns. pakkoluvasta eli tuomioistuimen vahvistamasta luvasta käyttää patentilla suojattua keksintöä muun kuin keksijän tai tämän laillisen siirronsaajan toimesta (45–50 §). Pakkolupajärjestelmän tarkoituksena on eräiden tärkeiden yhteiskunnallisten etujen turvaaminen. Patenttilain pakkolupasäännöksiä ei ole käytännössä juurikaan sovellettu.

Patentin rajoittaminen patenttiviranomaisessa

Patentin rajoittamista ja lakkauttamista koskevat patenttilain säännökset (PatL 53–55 §) tulivat voimaan vuonna 2006 (laki 896/2005). Säännösten taustalla on Euroopan patenttisopimus, johon lisättiin eurooppapatentin rajoittamista ja lakkauttamista koskevat artiklat 105a – 105 c vuonna 2000. Patentin rajoittamisella tarkoitetaan sitä, että patentinhaltija voi pyytää patentin suoja-alan rajoittamista patenttivaatimuksia muuttamalla. Patentin lakkauttaminen tarkoittaa puolestaan sitä, että patentinhaltija luopuu patentista kokonaisuudessaan, minkä jälkeen patenttia ei ole enää mahdollista saattaa uudelleen voimaan.

Patenttilain 53 a – 53 f §:ssä säädetään patentin rajoittamisesta patenttiviranomaisessa. Patentinhaltija voi pyytää kansallisen patentin tai Suomessa voimaansaatetun eurooppapatentin rajoittamista Suomessa toimittamalla muutetut patenttivaatimukset Patentti- ja rekisterihallitukselle. Lisäksi patentinhaltija voi pyytää eurooppapatentin rajoittamista Euroopan patenttivirusastolta, jolloin menettelyn vaikutukset ulottuvat kaikkiin sopimusvaltioihin. Tavoitteena on, että patentin rajoittamista koskeva menettely Suomen patenttiviranomaisessa on mahdollisimman yhtenäinen Euroopan patenttivirusaston suorittaman menettelyn kanssa (ks. HE 92/2005 vp., s. 12–14).

Patentin rajoittamista voidaan pyytää missä vaiheessa tahansa patentin myöntämisen jälkeen, myös patentin voimassaolon päätyttyä. Patentin rajoittaminen on oikeusvaikutukseltaan takautuva. Patentin katsotaan olevan voimassa rajoitetussa muodossa patenttihakemuksen tekemispäivästä lukien. Rajoittamispyyntöjen määrää ei ole rajoitettu, joten patenttiviranomaisessa tai Euroopan patenttivirusastossa rajoitettua patenttia voi rajoittaa uudelleen. Patentin rajoittamiseen patenttiviranomaisessa voi olla tarvetta esimerkiksi silloin, kun patentinhaltija havaitsee, että myönnetyllä patentilla on osittainen patentoitavuuden este. Menettelyä on perusteltu sillä, että se on patentinhaltijalle nopeampi ja halvempi vaihtoehto kuin mitätöintikanteen puolustaminen tuomioistuimessa (ks. HE 92/2005, s. 12). Patenttiviranomainen ei kuitenkaan ota rajoittamispyyntöä tutkittavaksi, jos väite käsittely on kesken patenttiviranomaisessa tai Euroopan patenttivirusastossa tai jos tuomioistuimessa on vireillä 52 §:n mukainen mitätöintikanne.

Patentin mitätöinti ja rajoittaminen tuomioistuimessa

Hallinnollista tietä tapahtuvan väitemenettelyn lisäksi patenttisuoja voi tulla vaikutuksettomaksi erityisen mitätöintikanteen perusteella. Tuomioistuimen tulee julistaa patentti mitättömäksi sitä tarkoittavan kanteen perusteella, milloin: 1) patentti tarkoittaa keksintöä, joka ei täytä PatL 1, 1 a, 1 b ja 2 §:ssä säädettyjä ehtoja eli keksintö ei ole ”patenttioikeudellinen keksintö”, keksintö ei ole uusi, keksinnöllinen tai keksinnön kaupallinen hyödyntäminen on vastoin yleistä järjestystä tai hyviä tapoja; 2) patentti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole niin selvästi esitetty, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä; 3) patentti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt sitä tehtäessä; tai 4) patenttisuojaa on laajennettu sen jälkeen, kun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu (PatL 52 §:n 1 mom.). Mitätöintiperusteet on yhdenmukaistettu Euroopan patenttisopimuksella (EPC 138 artikla).

Patenttilaki ei sisällä nimenomaisia säännöksiä patentin osittaisesta mitätöinnistä, mutta korkein oikeus on ennakkoratkaisussaan KKO 1984-II-117 katsonut, että osittain patenttilain 2 §:n vastaisesti myönnetty patentti voitiin julistaa osittain mitättömäksi, kun tarpeellinen rajoitus voitiin toteuttaa siten, että patentti ei muuttunut koskemaan toista keksintöä eikä osaksikaan laajentunut ja jäljelle jäävä osa täytti riittävät keksinnöllisyyden edellytykset. Selvyyden vuoksi patenttivaatimukselle vahvistettiin uusi sanamuoto.

Mitätöintikannetta voi ajaa jokainen, jolle patentista on haittaa sekä tietyissä tapauksissa myös viranomainen. Käytännössä loukkaukskanteen vastaaja esittää lähes säännönmukaisesti

mitätöintivaatimuksen, mutta vaatimuksen voi tehdä myös patentinhaltijan kanssa samalla teollisuuden alalla toimiva kilpailija.⁵ Mitätöinnin vaikutukset ovat samat kuin jos patenttioikeutta ei olisi alun perinkään myönnetty.

Patenttilaki sisältää myös säännökset patentinhaltijan oikeudesta pyytää patentin rajoittamista tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä (PatL 52 §:n 2 momentti). Säännös lisättiin patenttilakiin samanaikaisesti patentin rajoittamismenettelyä viranomaisessa koskevien säännösten kanssa ja se perustuu EPC 138 artiklan 3 kappaleeseen, jonka mukaan patentinhaltijalla on oikeus patenttivaatimuksia muuttamalla rajoittaa patenttia toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai viranomaisessa. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan patentin rajoittaminen tuomioistuinkäsittelyssä oli käytännössä ollut mahdollista aiemminkin, mutta sitä oli Suomen oikeuskäytännössä pidetty poikkeuksellisenä menettelynä (HE 92/2005, s. 37). Säännöksen tarkoituksena on antaa patentinhaltijalle oikeus puolustautua mitätöintikannetta vastaan patenttivaatimuksia muuttamalla. Rajoittamisen vaikutus on takautuva, kuten rajoittamismenettelyssä patenttivilanomaisessa (ks. EPC 68 artikla).

Tuomioistuimessa tapahtuvan patentin rajoittamisen on täytettävä patenttivilanomaisen suorittamaa rajoittamismenettelyä vastaavat edellytykset (PatL 53 b §). Tuomioistuimessa patentin rajoittamista koskeva pyyntö on tehtävä ennen varsinaisen mitättömyysasian siirtämistä pääkäsittelyyn. Tuomioistuin ottaa tällöin ennakkoluonteisesti kantaa rajoittamista koskevaan esikysymykseen ja jatkaa vasta sen jälkeen patentin mitättömäksi julistamista koskevan asian käsittelyä (PatL 52 §:n 2 mom.). Tämän on katsottu olevan rajoittamispyynnön osalta tarkoituksenmukaista sen vuoksi, että vasta mahdollisen rajoittamisen jälkeen on selvillä, millaista patenttia mitätöintikanne koskee, ja haluaako kantaja edelleen hakea tällä tavoin rajoitetun patentin julistamista mitättömäksi. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan olisi pyrittävä siihen, että rajoittamista koskevan pyynnön voisi tehdä vain kerran mitättömäksi julistamista koskevan kanteen käsittelyn aikana, ellei kantaja ole esittänyt rajoittamispyynnön jälkeen uusia esteperusteita, joihin rajoittaminen perustuu. (ks. HE 92/2005, s. 38)

Kielivaatimukset

Patenttilain 8 §:n 4 momentin mukaan kansallista patenttihakemusta koskevan keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittava suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi (tai useammalla kuin yhdellä näistä kielistä). Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain toisella kansalliskielellä, patenttivilanomaisen on huolehdittava patenttivaatimusten ja tiivistelmän kääntämisestä toiselle näistä kielistä ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Hakijan on suoritettava vahvistettu käännösmaksu. Vaikka pykälän huolehtimisvelvoite on kohdistettu laissa patenttivilanomaiseen, käytännössä patentinhakijat toimittavat käännökset useimmiten itse. Jos patentinhakija ei toimittaisi käännöksiä, on patenttivilanomainen viime kädessä velvollinen laatimaan käännökset, ja hakija suorittaa tällöin vahvistetun käännösmaksun. Lainkohdassa säädetään samansuuntaisesti myös englanninkielisistä hakemuksista. Jos patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittu vain englannin kielellä, tulee hakijan toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Patenttivilanomaisen on tällöin tarvittaessa huolehdittava niiden kääntämisestä toiselle näistä kielistä.

Perinteistä eurooppapatenttia koskevan hakemuksen kielivaatimuksista säädetään patenttilain 70 h §:ssä. Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei patentinhaltija ole

⁵ Oesch – Pihlajamaa – Sunila 2014, s. 257 ja 261.

määräajassa antanut patenttivarastolle käännöstä ja suorittanut käännöksen julkaisumaksua. Patenttivaatimuksista on annettava käännös suomeksi. Jos patentti on myönnetty saksaksi tai ranskaksi, tulee patentin selityksestä mahdollisine piirustuksineen antaa käännös suomeksi tai englanniksi. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, edellä mainitut käännökset voivat olla ruotsinkielisiä. Patenttilain 70 h § perustuu Euroopan patenttisopimuksen 65 artiklaan, jonka nojalla sopimusvaltio voi vaatia Euroopan patenttivaraston myöntämän eurooppapatentin oikeusvaikutuksen voimaantulemiseksi patentin myöntämisen perusteena olevien asiakirjojen kääntämistä sopimusvaltion viralliselle kielelle ja käännöksen julkaisumaksun suorittamista.

Vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevista käännösjärjestelyistä säädetään yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annetussa asetuksessa. Kun eurooppapatentti on julkaistu Euroopan patenttisopimuksen määräysten mukaisesti, yhtenäisen suojan rekisteröinti ei vaadi lisäkäännöksiä. Järjestelmä toimii lähtökohtaisesti Euroopan patenttivaraston käsittelykielten ja konekäännösten pohjalta. Euroopan patenttivaraston virallisia kieliä ovat englanti, saksa ja ranska. Eurooppapatentti julkaistaan käsittelykielellä ja patenttivaatimukset käännetään kahdelle muulle viraston virallisista kielistä. Jos eurooppapatentille rekisteröidään yhtenäinen vaikutus, patentin suoja-ala määräytyy myöntämiskielen perusteella kaikissa yhtenäispatenttijärjestelmään kuuluvissa jäsenvaltioissa. Tämän lisäksi hyödynnetään konekäännöksiä, joiden tarkoituksena on patentti-informaation levittäminen kaikilla unionin virallisilla kielillä.

Kansallisen patentin väitemenettelyssä sovellettavista kielivaatimuksista säädetään patenttilain 24 §:ssä. Patenttilain 24 §:n 3 momentin mukaan suomen tai ruotsin kielelle käännetyt asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

2.4.2 Patenttivalitusasioiden käsittely markkinaoikeudessa

Patentti- ja rekisterihallituksen patenttia koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Kyseessä on useimmiten päätös, jolla on evätty hakijan hakema patenttioikeus tai ratkaistu patentin myöntämistä koskeva väiteasia. Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Markkinaoikeus soveltaa patenttivalitusasioiden käsittelyyn lähtökohtaisesti oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädettyä lakia (L 808/2019, jäljempänä HOL). Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (L 100/2013, jäljempänä MOL) sisältää lisäksi erityissäännöksiä teollisoikeudellisten valitusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa (4 luvun 2–16 §). Erityissääntelyä on perusteltu muun muassa sillä, että teollisoikeudelliset valitusasiat ovat erityislaatuisia ja poikkeavat tavanomaisista hallintolainkäyttöasioista, koska yksityinen intressi on niissä korostunut. Teollisoikeudellisissa valitusasioissa on lisäksi usein selkeä kaksiasianosaissuhde. (ks. HE 124/2012, s. 60)

MOL 4 luvun 2 §:n mukaan rekisteriviranomaisen päätöstä koskeva valitusasia käsitellään ja ratkaistaan markkinaoikeudessa valituksen, valituksen kohteena olevan päätöksen ja muun kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella. MOL 4 luvun 13 §:ssä säädetään markkinaoikeuden mahdollisuudesta asettaa määräaika oikeudenkäyntiaineiston esittämiseksi. Säännöksellä pyritään sen perusteluiden mukaan korostamaan asian valmistelun ja tuomioistuimen prosessin johdon merkitystä. MOL 4 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan markkinaoikeus voi viivästyksen estämiseksi tai muusta perustellusta syystä kehottaa asianosaista asettamassaan määräajassa esittämään vaatimuksensa ja niiden perusteet, ilmoittamaan kaikki todisteet, jotka hän aikoo esittää ja mitä hän kullakin todisteella aikoo näyttää toteen, sekä esittämään kaikki kirjalliset todisteet, joihin hän vetoaa.

2.5 Nykytilan arviointi

Nykyinen patenttilaki tuli voimaan vuonna 1968 ja siihen on tehty lukuisia osittaisuudistuksia. Patenttilakia on viimeksi uudistettu lailla 23/2016, jolla eduskunta hyväksyi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ja Suomi liittyi uuteen eurooppalaiseen patenttijärjestelmään. Patenttilakia ei kuitenkaan ole tarkasteltu kattavasti sen jälkeen, kun se tuli voimaan 1960-luvun lopulla. Useat osittaisuudistukset ovat omalta osaltaan johtaneet siihen, että laki on rakenteeltaan epäselvä ja jossain määrin vaikeasti lähestyttävä.

Patenttilain arvioidaan yleisesti ottaen olevan vanhentunut. Vallitsevan oikeustilan selvittäminen on joiltain osin hankalaa eikä osaa säännöksistä sovelleta käytännössä enää lainkaan. Patenttilaki ei myöskään ole enää kaikilta osin linjassa hallinnon yleislakien kanssa ja patenttiasetus sisältää säännöksiä, joiden tulisi olla lain tasolla. Laajasta uudistamistarpeesta huolimatta nykyistä patenttilakia pidetään kohtuullisen toimivana. Useimmat säännökset ovat asiasisällöltään edelleen ajan tasalla, vaikka niissä käytetyt sanamuodot ja kielelliset ilmaukset olisivatkin uudistamisen tarpeessa.

Patenttijärjestelmän käyttö Suomessa

Vuonna 2024 Patentti- ja rekisterihallitukseen tehtiin 1829 kansallista patenttihakemusta. Hakemuksista 1770 oli suomalaisten hakijoiden tekemiä. Kansallisten patenttihakemusten määrissä on viime vuosikymmenen aikana ollut vuosittaista vaihtelua n. 1350 ja n. 1850 hakemuksen välillä, mutta vuonna 2012 kansallisia patenttihakemuksia tehtiin lähes täsmälleen saman verran kuin vuonna 2024 eli 1827, joista 1704 oli suomalaisten hakijoiden tekemiä. Hakemusmäärien perusteella kansallinen patentti on tärkeä suojamuoto erityisesti paikallisesti toimiville suomalaisille yrityksille. Lisäksi kansallista patenttihakemusta hyödynnetään usein patentointimenettelyn kantahakemuksena.

Vuonna 2023 suomalaiset yritykset tekivät 2336 eurooppapatenttihakemusta Euroopan patenttiovirastolle (EPO), mikä on väkilukuun suhteutettuna neljänneksi eniten Sveitsin, Ruotsin ja Tanskan jälkeen. Vuonna 2023 EPO:lle tehtiin yhteensä 199 275 patenttihakemusta. Määrällisesti eniten hakemuksia tekivät yhdysvaltalaiset, saksalaiset ja japanilaiset yritykset.

Patentti- ja rekisterihallitus myöntää vuosittain noin 600 kansallista patenttia ja vuoden 2024 lopussa Suomessa oli voimassa 6304 Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämää patenttia. Vastaavasti Euroopan patenttiovirasto myöntää noin 105 000 eurooppapatenttia vuodessa. Euroopan patenttioviraston myöntämistä patenteista noin 3 prosenttia saatetaan nykyisin voimaan Suomessa ja vuoden 2024 lopussa Suomessa oli voimassa 45137 perinteistä eurooppapatenttia ja lisäksi noin 45000 yhtenäispatenttia.⁶ Yhtenäispatenttijärjestelmän voimaantulo kesällä 2023 on vaikuttanut merkittävästi Suomessa voimaan saatettavien perinteisten eurooppapatenttien määrään.

Teollisoikeudellisten riita-, hakemus- ja valitusasioiden tuomioistuinkäsittely keskitettiin markkinaoikeuteen vuonna 2013. Markkinaoikeus toimii hallintoprosessuaalisissa asioissa hallinto- ja muutoksenhakutuomioistuimena ja siviiliprosessuaalisissa asioissa ensi asteen siviilituomioistuimena. Uudistuksen yleisenä tavoitteena oli parantaa tuomioistuinkäsittelyn

⁶ Vuoden 2014 lopussa Suomessa oli voimassa 8 606 PRH:n myöntämää patenttia. EPO myönsi noin 64 500 patenttia vuodessa. EPO:n myöntämistä patenteista n. 8 % saatettiin voimaan Suomessa ja vuoden 2014 lopussa Suomessa oli voimassa 39 584 eurooppapatenttia (ks. HE 45/2015).

laatua, nopeuttaa käsittelyä sekä mahdollistaa oikeussuojan hakeminen ns. yhden luukun periaatteen mukaisesti. Kansallisen IPR-strategian taustaksi laaditun selvityksen mukaan markkinaoikeuden erityisasiantuntemusta IPR-asioissa pidetäänkin hyvänä ja annettuja ratkaisuja laadukkaina. Markkinaoikeuden käsittelyajat eivät kuitenkaan ole lyhentyneet eikä keskittämislle asetettujen tavoitteiden katsota tältä osin toteutuneen.⁷ Erityisesti patenttiasioden keskimääräiset käsittelyajat on koettu liian pitkeiksi. Samaan aikaan markkinaoikeudessa vireille tulevien asioiden määrä on vähentynyt.⁸

Vuonna 2024 patenttivalitusasioiden keskimääräinen käsittelyaika markkinaoikeudessa oli 24,2 kk ja patenttiriita-asioiden 19,4 kk. Vuonna 2024 markkinaoikeuteen saapui yhteensä 16 patenttivalitusasiaa ja niitä ratkaistiin 20. Vuoden 2024 alussa vireillä olevia patenttivalitusasioita oli 21 ja vuoden lopussa 17. Patenttiriita-asioita saapui puolestaan 4 ja ratkaistiin 18. Vireillä olevia patenttiriita-asioita oli vuoden 2024 alussa 42 ja lopussa 28.⁹ Patenttiriita-asian käsittelyn kestoon vaikuttavat monet tekijät, kuten se, että patentin loukkausjutun yhteydessä vastaaja nostaa usein mitättömyyskanteen, jonka käsittely vie aikansa. Oikeudenkäyntikulut nousevatkin patenttiriita-asioissa usein suuriksi käsittelyyn käytetyn ajan, osapuolten omien (teknisten ja oikeudellisten) erityisasiantuntijoiden ja monesti hankalan todistelun takia.¹⁰

Kansallisen IPR-strategian taustaselvityksen perusteella aineeton omaisuus, kuten patentit, on keskeinen menetystekijä erityisesti kasvua tavoitteleville pk-yrityksille, jotka toimivat ns. IPR-intensiivisillä toimialoilla. Huomattava osa pk-yrityksistä ei kuitenkaan ole ryhtynyt aktiivisesti hyödyntämään aineetonta omaisuuttaan. Selvityksen mukaan yrityksen puutteellinen osaaminen liittyen aineettoman omaisuuden suojaamiseen tai hyödyntämiseen on yksi tärkeimmistä tekijöistä, joka on heikentänyt yritysten mahdollisuuksia tai halukkuutta suojata tai hyödyntää aineetonta omaisuuttaan.¹¹ Eri vertailuryhmissä tarkasteltuna esimerkiksi voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä jopa 60 prosenttia kokee jonkinlaisia tai merkittäviä osaamisen puutteita patenttien ja hyödyllisyysmallien parissa.¹² Teollisuuden alan yritykset ovat taustaselvityksen mukaan aktiivisimpia aineettoman omaisuuden suojaajia, mikä näkyy erityisesti patenttien hyödyntämisessä.¹³

Selvityksessä korostetaan, että pk-yritysten ryhmä ei ole aineettomien oikeuksien hyödyntämisen suhteen homogeeninen. Pienet innovatiiviset yritykset voivat olla hyvin edistyksellisiä IP-oikeuksien hallinnoimisessa, jos niiden liiketoiminnan arvo nojaa keskeisesti siihen. Osa selvitystä varten haastatelluista asiantuntijoista oli sitä mieltä, että patentointiprosessi suosii yrityksiä, joilla on osaamista ja resursseja patenttijärjestelmän hyödyntämiseen. Patentointi ja patenttien puolustaminen on useilla aloilla hyvin kallista ja

⁷ IPR-strategian taustaselvitys, s. 13.

⁸ IPR-strategian taustaselvitys, s. 121.

⁹

https://markkinaoikeus.fi/material/sites/markkinaoikeus/tilastot/oxjx4zrl9/Tyotilasto_vuodelta_2024.pdf

¹⁰ Oesch – Pihlajamaa – Sunila 2014, s. 292.

¹¹ IPR-strategian taustaselvitys, s. 10, 22 ja 23.

¹² IPR-strategian taustaselvitys, s. 41.

¹³ IPR-strategian taustaselvitys, s. 30.

johtaa siihen, että vain suurimmilla yrityksillä on varaa laajoihin patenttisalkkuihin. Patentoinnin kustannukset saattavat asettaa rajoitteita etenkin pk-yrityksille.¹⁴

Patentoinnin kokonaiskustannukset vaihtelevat Suomessa tyypillisesti 3000 ja 10 000 euron välillä. Yleispätevää kustannusarviota patentointiprosessille on kuitenkin vaikeaa antaa, sillä kustannukset vaihtelevat tapauskohtaisesti huomattavastikin ja voivat monimutkaisimmissa tapauksissa nousta reilusti yli em. hintahaarukan. Patenttihakemuksen laatiminen on usein patentointiprosessin kallein vaihe, jonka hintaan vaikuttaa mm. keksinnön tekniikan ala ja halutun suojan laajuus. Hakemuksen laadintavaiheen lisäksi kustannuksia syntyy hakemuksen käsittelyvaiheessa ja patentin ylläpitovaiheessa. Jokainen patentointiprosessin vaihe sisältää omat erityispiirteensä, jotka vaikuttavat patentoinnin kokonaiskustannuksiin. Suurin osa hakijoista käyttää patentointiprosessissa patentti- ja asianajotoimistojen palveluita. Patentoinnin kustannuksiin lasketaan lisäksi viranomaismaksut, kuten hakemuksen käsittelymaksu PRH:lle, ja patentin ylläpitoon liittyvät vuosimaksut, jotka nousevat patentin voimassaoloajan myötä. Patentoinnin kustannusten hallinta edellyttääkin yrityksiltä strategista lähestymistapaa, jossa patentoinnin kohteena olevan keksinnön odotettavissa olevia tuottoja punnitaan suhteessa patentoinnista koituviin kustannuksiin.

Keksijän rooli patenttioikeudessa

Tekoälyyn perustuvan teknologian nopea kehitys ja yleistyminen yhteiskunnan eri osa-alueilla on asettanut immateriaalioikeudet, mukaan lukien patenttioikeuden, uudenlaisten haasteiden eteen. Patenttioikeuden alalla keskustelua on käyty muun muassa siitä, voiko tekoäly toimia patentoitavan keksinnön keksijänä. Usean eri maan patenttiviranomaiset ovat viime vuosina ottaneet asiaan kantaa ns. DABUS-tapauksessa, jossa brittiläinen *Stephen Thaler* haki patenteja monissa valtioissa ja ilmoitti DABUS-nimellä kutsumansa tekoälyohjelmiston keksintöjen keksijäksi. Patenttihakemukset hylättiin useissa patenttiviranomaisissa, kuten Euroopan patenttivirastossa (EPO), Isossa-Britanniassa (UK IPO) ja USA:ssa (USPTO) pääosin siksi, että paikallista patenttilakia tulkittiin niin, että keksijän täytyy olla luonnollinen henkilö.¹⁵

Euroopan patenttivirasto (EPO) päätyi DABUS-ratkaisussaan yksiselitteisesti siihen, että tekoäly ei voi toimia patentoitavan keksinnön keksijänä. EPO perusteli ratkaisuaan muun muassa sillä, että EPC-sopimuksen toimeenpanosäädösten 19 säännön sanamuoto ilmentää sitä, että keksijän on oltava luonnollinen henkilö. EPC-sopimuksen esityöt tukevat tätä tulkintaa. Se, että keksijänä voi olla vain luonnollinen henkilö, katsottiin kansainvälisesti hyväksytyksi standardiksi.¹⁶ Patentin hakija valitti ratkaisusta EPO:n valituslautakuntaan, joka hylkäsi valituksen ja vahvisti EPO:n tulkinnan siitä, että EPC-sopimuksessa tarkoitettu patentoitavan keksinnön keksijä voi olla vain luonnollinen henkilö.¹⁷

Patenttioikeuden peruslähtökohtana on toisin sanoen edelleen se, että keksijä on luonnollinen henkilö.

Patentoidun keksinnön kaupallinen hyödyntäminen

¹⁴ IPR-strategian taustaselvitys, s. 54.

¹⁵ Hietanen 2022, s. 881.

¹⁶ Yhdistetyt asiat J 8/20 ja J 9/20; Hietanen 2022, s. 882.

¹⁷ www.epo.org/law-practice/case-law-appeals/communications/2021/20211221.html

Patentti on elinkeinonharjoittajan omaisuutta, jota voidaan hyödyntää kaupallisesti esimerkiksi luovutuksen, panttauksen tai lisensoinnin avulla (ks. luku 2.3.1). Oikeuskirjallisuudessa on kiinnitetty huomiota siihen, että patenttien lisensoinnista on hyvin vähän säännöksiä patenttilaissa, vaikka patenttilisensseillä on suuri merkitys yritysten liiketoiminnassa.¹⁸ Lisensoinnista säädetään ainoastaan patenttilain 43 §:ssä, jonka mukaan käyttöluvan (eli lisenssin) saa luovuttaa edelleen ainoastaan, mikäli siitä on sovittu. Muilta osin patenttilisenssisopimusten tulkintaan sovelletaan yleisen sopimusoikeuden, kilpailuoikeuden, insolvenssioikeuden ja immateriaalioikeuden sääntöjä ja periaatteita. Patenttien lisensointiperiaatteet ovatkin kehittyneet pitkälti sopimuskäytännössä, jossa on myös alakohtaisia vakiostandardeja. Niukkaa sääntelyä on nykyisen patenttilain hallituksen esityksessä perusteltu erityisesti sillä, että tällaisten oikeustoimien perusteena olevat olosuhteet ovat eri tapauksissa hyvin erilaiset, minkä vuoksi ei ole katsottu olevan edellytyksiä sisällyttää patenttilakiin yleisiä säännöksiä patentin tai käyttöluvan luovuttamisesta, vaan ne on jätetty yleisten sopimusoikeudellisten säännösten varaan (HE 1966/101, s. 20).

Lakiesityksen valmistelussa onkin arvioitu sitä, tulisiko patenttilaissa säätää nykyistä kattavammin patenttien lisensoinnista. Alan toimijat pitävät kuitenkin mahdollisimman laajaa sopimusvapautta patenttien lisensoinnissa tärkeänä muun muassa siitä syystä, että lisenssisopimukset voivat käytännössä niin moninaisia ja monimutkaisia, että lisäsääntelystä voisi jopa olla haittaa.¹⁹

Patentin osittainen mitätöinti ja rajoittaminen tuomioistuimessa

Patenttiriita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa lähtökohtaisesti sen mukaan kuin oikeudenkäymiskaassa (OK) riita- ja hakemusasian käsittelystä käräjäoikeudessa säädetään, minkä lisäksi joitakin erityissäännöksiä sisältyy lakiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (MOL). Patenttiriita-asioiden osalta patenttilaki sisältää jaksossa 2.3.1 kuvatuin tavoin säännökset patentin julistamisesta mitättömäksi (PatL 52 §:n 1 mom.) ja patentinhaltijan mahdollisuudesta pyytää patentin rajoittamista tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä (PatL 52 §:n 2 mom.). Nykyisessä patenttilaissa ei ole nimenomaista patentin osittaista mitättömäksi julistamista koskevaa säännöstä, vaan patentin osittaista mitätöintiä koskeva menettely perustuu korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuun KKO 1984-II-117 ja yleisiin siviiliprosessisäännöksiin (ks. jakso 2.3.1).

Patenttilakiin vuonna 2005 lisätty säännös patentinhaltijan mahdollisuudesta pyytää patentin rajoittamista tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä (PatL 52 §:n 2 mom.) on käytännössä johtanut tulkintaongelmiin. Epäselvyyttä on ollut erityisesti siitä, onko rajoittamismenettelyä koskeva säännös kumonnut mahdollisuuden julistaa patentti osittain mitättömäksi. Tämä käy ilmi markkinaoikeuden ratkaisusta MAO:131/19, jossa mitättömyyskanteen vastaaja esitti toissijaisen vaatimuksen patentin osittaisesta mitättömäksi julistamisesta. Kantaja piti kyseistä vaatimusta patenttilain vastaisena vedoten siihen, että patenttilaki tuntee yksinomaan patentinhaltijan mahdollisuuden rajoittaa patenttia patentin mitättömäksi julistamista koskevan kanteen käsittelyn yhteydessä. Markkinaoikeus päätyi ratkaisussaan siihen, että patentin osittainen mitättömäksi julistaminen patenttilain 52 §:n 1 momentin nojalla on korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa KKO 1984-II-117 mainituin edellytyksin mahdollista edelleen, vaikka tapaus on ajalta ennen patentin rajoittamista

¹⁸ Oesch Rainer: Lisenssisopimusoikeuden perusteet (2024), s. 75–56; Oesch – Pihlajamaa – Sunila 2014, s. 175.

¹⁹ Patenttilakityöryhmän 8 kokouksen pöytäkirja.

koskevien säännösten (ml. 52 §:n 2 mom.) voimaantuloa. Korkein oikeus myönsi asiassa valitusluvan VL:2020–76. Valitusluvassa oli kysymys siitä, oliko markkinaoikeus voinut julistaa patentin osittain mitättömäksi. Asian käsittely kuitenkin raukesi patenttiriidan osapuolten päästyä asiassa sopuun.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että patentti voidaan edelleen mitätöidä kokonaan tai osittain ja jos mitätöintiperusteet on todettu riittämättömiksi, kanne hylätään. Esimerkiksi Oesch, Pihlajamaa ja Sunila ovat käsitelleet patenttilain 52 §:n 2 momentin mukaista rajoittamismenettelyä ja korkeimman oikeuden ennakkoratkaisupyyntöön KKO 1984-II-117 perustuvaa patentin osittaismitätöintiä kahtena erillisenä menettelynä.²⁰ Patenttilain 52 §:n 2 momenttia koskeissa hallituksen esityksen perusteluissa käytetyt sanamuodot ja viittaukset aikaisempaan oikeuskäytäntöön näyttävät kuitenkin rinnastavan patentin rajoittamisen ja osittaisen mitätöimisen keskenään, mikä on ollut omiaan aiheuttamaan tulkintaepäselvyyksiä.²¹

Patenttilain 52 §:n 2 momentti lisättiin patenttilakiin samanaikaisesti patentin rajoittamismenettelyä viranomaisessa koskevien säännösten kanssa ja se perustuu EPC 138 artiklan 3 kappaleeseen, jonka mukaan patentinhaltijalla on oikeus patenttivaatimuksia muuttamalla rajoittaa patenttia toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai viranomaisessa (ks. jakso 2.3.1 ja HE 92/2005, s. 37). EPC 138 artiklassa säädetään eurooppapatentin mitätöimisestä ja siinä oli alun perin vain kaksi kohtaa, joista ensimmäinen koski mitättömyysperusteita ja toinen patentin osittaismitättömäksi julistamista. Jos mitätöintiperusteet koskevat vain osaa eurooppapatentista, patenttia tulee rajoittaa tekemällä vastaava muutos patenttivaatimuksiin ja mitätöidä patentti osittain (EPC 138(2) artikla). EPC 138 artiklaan lisättiin kolmas kohta vuonna 2000 hyväksytyllä uudistamiskirjalla. Muutoksen taustalla oli useimmissa sopimusvaltioissa tunnustetun menettelyn kirjaaminen artiklatasolle. Tarkoituksena oli selvittää, että patentin osittainen mitättömäksi julistaminen oli toteutettavissa mitättömyysoikeudenkäynnissä patentinhaltijan omasta aloitteesta.²² Tarkoituksena ei sen sijaan ollut edellyttää sopimusvaltioita säätämään uutta patentin rajoittamismenettelyä mitättömyyskanteen käsittelyn yhteyteen, jos niiden kansallinen prosessilainsäädäntö jo ennestään mahdollisti patentin osittaisen mitättömäksi julistamisen patentinhaltijan omasta aloitteesta EPC 138 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa (ts. silloin kun mitättömyysperusteet koskevat vain osaa patentista).²³ Näin ollen myöskään Suomessa ei olisi ollut välttämätöntä säätää patentin rajoittamismenettelyä tuomioistuimessa.

Patenttivalitusasioiden käsittely markkinaoikeudessa

Patenttivalitusasioiden käsittelyyn markkinaoikeus soveltaa lähtökohtaisesti oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (HOL), minkä lisäksi MOL sisältää erityissäännöksiä teollisoikeudellisten valitusasioiden käsittelystä. Nykyiset hallintoprosessin säännökset ja se, miten niitä on oikeuskäytännössä tulkittu, ovat käytännössä johtaneet siihen, että patenttivalitusasioiden käsittelyssä tuomioistuimessa on usein kysymys pikemminkin hallinnollisen rekisteröintimenettelyn jatkamisesta tuomioistuimessa kuin lainkäytöllisestä muutoksenhausta eli valituksenalaisen hallintopäätöksen lainmukaisuuden arvioinnista.

²⁰ Oesch – Pihlajamaa – Sunila 2014, s. 244 ja 262.

²¹ Sinkkonen Juhani: Patenttivaatimusten muuttaminen oikeudenkäynnissä ja ehdotus uudeksi patenttilaiksi, Edilex-sarja 2025/13, s. 10–11.

²² MR/2/00 (Basic proposal for the revision of the European Patent Convention); Sinkkonen 2025, s. 12–13.

²³ Sinkkonen 2025, s. 13.

Rekisteröintimenettelyn jatkamisesta on kyse erityisesti silloin, kun patenttiasiaassa esitetään uusia suojavaatimusasetelmia (patenttivaatimusasetelmia) vasta tuomioistuimessa.²⁴ Tämä on käytännössä hyvin tavallista, minkä lisäksi muutettuja patenttivaatimuksia saatetaan esittää markkinaoikeudessa useampaan kertaan saman asian käsittelyn aikana. Nykytilan haasteena on nähty erityisesti se, että markkinaoikeus ei ole käytännössä suorittamassa sille kuuluvaa tehtävää eli patenttiviranomaisen valituksenalaisen päätöksen laillisuuden tarkastelua. Lisäksi muutettujen patenttivaatimusten esittäminen ja käsittely tuomioistuimessa merkitsee oikeudenkäynnin keston huomattavaa pidentymistä verrattuna tilanteeseen, jossa markkinaoikeuden ei tarvitsisi ottaa kantaa uusiin patenttivaatimusasetelmiin.

Patenttilain kielivaatimukset

Yli 90 prosenttia Suomeen myönnetyistä patenteista on nykyisin eurooppapatentteja. Patentti- ja rekisterihallitus julkaisee hakijan antamat eurooppapatenttien patenttivaatimusten käännökset joko suomeksi tai ruotsiksi. Kansallisista patenttihakemuksista yli 75 prosenttia on englanninkielisiä, jolloin niiden vaatimukset käännetään joko suomeksi tai ruotsiksi. Alle kaksi prosenttia kaikista Suomessa voimaantulevista patenteista sisältää vaatimukset molemmilla kansalliskielillä.

Englanniksi myönnetyn patentin väitekäsittely käydään nykyisin suomeksi tai ruotsiksi käännettyjen patenttivaatimusten perusteella.

Edellä jaksossa 2.3.1 kuvatulla tavalla patenttilakiin sisältyvät kieli- ja käännösvaatimukset eroavat toisistaan huomattavasti riippuen siitä, onko kyseessä kansallinen patentti, perinteinen eurooppapatentti vai vaikutuksiltaan yhtenäinen eurooppapatentti. Kielisääntelyn monimutkaisuutta on pidetty yhtenä nykyisen patenttilain haasteena erityisesti patentinhakijan näkökulmasta.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on nykyaikaistaa, selkeyttää ja yksinkertaistaa monelta osin vanhentunut patenttilaki (550/1967). Patenttilainsäädännön yleisenä tavoitteena on edistää keksinnöllistä toimintaa ja elinkeinoelämän kehitystä yhteiskunnassa.

Esitys tukee omalta osaltaan kansallisen aineettomien oikeuksien strategian tavoitteiden toteutumista. Yhtenä strategian tavoitteena on, että Suomessa on vuonna 2030 toimiva ja kilpailukykyinen IPR-järjestelmä, joka huomioi yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden, yksilöiden sekä datatalouden tarpeet. IPR-järjestelmä on käyttäjälähtöinen ja selkeä, minkä lisäksi se mahdollistaa oikeuksien voimaansaattamisen pienillekin yrityksille. Suomalainen IPR-lainsäädäntö on joustavaa, tukee uusia toimintamalleja (ml. tekoäly) ja vanhentunut lainsäädäntö on uudistettu. Toimiva ja kilpailukykyinen IPR-järjestelmä kannustaa innovaatioiden luomiseen ja TKI-investointeihin, mutta rajoittaa innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnassa mahdollisimman vähän.

²⁴ Myöhänen Sami: Preklusio hallintoprosessissa, Oikeustiede – Jurisprudentia LV:2022, s. 161.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi patenttilaki, joka korvaisi voimassa olevan patenttilain (550/1967). Patenttilaki sisältäisi jatkossakin patenttioikeuteen liittyvät perussäännökset. Patenttilaissa säädettäisiin muun muassa patentin antaman yksinoikeuden sisällöstä ja rajoituksista, patentoitavuuden edellytyksistä, patenttihakemuksesta ja hakemusmenettelystä, patentin myöntämisestä ja väitemenettelystä, patentin loukkauksesta johtuvista seuraamuksista ja patentin mitätöinnistä tuomioistuimessa.

Patenttilaissa säädettäisiin lisäksi kansainvälisen patenttihakemuksen tekemisestä ja kansallisen vaiheen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa, Suomea koskevan kansainvälisen hakemuksen oikeusvaikutuksesta, eurooppapatenttia koskevan hakemuksen oikeusvaikutuksesta Suomessa, sekä niistä toimista, jotka patentinhaltijan on suoritettava, jotta perinteisellä eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa.

Lakitekninen uudistus

Patenttilakia on sen voimassa ollessa muutettu lukuisia kertoja, ja lain on katsottu olevan sääädösteknisesti kokonaisuudistuksen tarpeessa. Kokonaisuudistuksen yhteydessä selkeytetään lain rakennetta, päivitetään ja selkeytetään säännösten sanamuotoja ja arvioidaan uudelleen laki- ja asetustasoisia sääntelyä. Lakia täsmennettäisiin monilta osin myös sisällöllisesti niin, että se vastaisi paremmin nykyistä soveltamiskäytäntöä ja olisi linjassa hallinnon yleislakien kanssa.

Patenttilain säännöksiä yhdenmukaistettaisiin Euroopan patenttisopimuksen ja pohjoismaisen patenttisääntelyn, erityisesti Ruotsin uuden patenttilain, kanssa.

Laista ehdotetaan poistettavaksi mahdollisuus pyytää vapautusta julkaisumaksusta ja lykkäystä vuosimaksujen suorittamiseen. Ehdotuksen perusteena on erityisesti se, että menettelyä käytetään hyvin harvoin ja se on työläs sekä hakijalle että patenttiviranomaiselle. Laista ehdotetaan niin ikään poistettavaksi mahdollisuus patenttihakemuksen lohkaistuun, koska menettelylle ei ole käytännössä ollut juurikaan tarvetta.

Patentointimenettelyn yksinkertaistaminen

Lakiesitykseen sisältyy useita ehdotuksia PRH:n menettelyiden yksinkertaistamiseksi. Patenttihakemuksen muuttamista koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia, joilla voidaan lyhentää käsittelyprosessia. Hakemuksen jakamiskiellon ja suojan laajentamiskiellon alkaminen siirrettäisiin nykyisestä patentin hyväksymistä koskevan ilmoituksen antamisajankohdasta patentin myöntöhetkeen. Tämä mahdollistaisi sen, että PRH voisi yhdistää ennen hakemuksen hyväksymistä antamansa hyväksyvän välipäätöksen ja erillisen hakemuksen hyväksymistä koskevan ilmoituksen samaan välipäätökseen. Patentin myöntöprosessista poistuisi näin yksi välivaihe, mikä nopeuttaisi käsittelyä ja vähentäisi myös välivaiheisiin liittyviä kustannuksia.

Kansallisen patentin kielivaatimuksia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne olisivat yhdenmukaisia perinteisen eurooppapatentin kielivaatimusten kanssa. Kansallisen patentin osalta ei enää edellytettäisi sitä, että patenttivaatimukset on laadittu tai käännetty molemmille kansalliskielille, vaan suomen tai ruotsin kielellä tehtyjen hakemusten käännösvaatimuksista luovuttaisiin kokonaan. Myös englanninkielisen hakemuksen käännösten antamisajankohtaan

esitetään muutoksia, jotka mahdollistavat käännösten antamisen nykyistä myöhemmässä vaiheessa.

Kansallisessa väitemenettelyssä väitteen käsittelykieli ja päätöskieli olisi jatkossakin suomi tai ruotsi, mutta käsittely perustuisi asiakirjoihin patentin alkuperäisellä kielellä (suomi, ruotsi tai englanti). Myös lisäsuojatodistushakemuksen voisi jatkossa tehdä englanniksi.

Lakiin ehdotetaan palautettavaksi ennen 2005 lakimuutosta ollut mahdollisuus patentista luopumiseen. Patentinhaltija voisi ilmoittaa luopuvansa patentista, jolloin patentti lakkaisi PRH:n antaman päätöksen tekopäivästä lukien.

Vuosimaksuja koskeviin säännöksiin ehdotetaan täsmennyksiä, jotka selkeyttävät säännösten tulkintaa nykykäytännön mukaiseksi ja mahdollistavat yhtenevän tulkinnan myös Euroopan patenttiyhteistyösopimuksen kanssa.

Asiamiehen käyttöpakkoa ehdotetaan väljennettävän siten, että patentinhakijan tai -haltijan olisi nimettävä asiamies, jos hakijan tai haltijan kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella. Asiamiehellä tulisi olla osoite Euroopan talousalueella. Nykyisin asiamies on nimettävä, jos hakijan tai haltijan kotipaikka on Suomen ulkopuolella ja asiamieheltä edellytetään kotipaikkaa Euroopan talousalueella.

Patenttiasioden tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittaminen

Patenttilakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös patentinhaltijan oikeudesta pyytää patentin osittaista mitätöintiä tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä, jos mitätöintiperusteet koskevat vain osaa patentista. Samalla luovuttaisiin patentinhaltijan oikeudesta pyytää patentin rajoittamista tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä samoilla rajoittamisperusteilla kuin patenttiviranomaisessa tapahtuvassa rajoittamismenettelyssä (nykyisen patenttilain 52 §:n 2 momentti).

Niin ikään uutuutena lakiin ehdotetaan säännöstä patenttivalitusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa. Säännöksen tavoitteena on tehostaa patenttivalitusasioiden käsittelyä siten, että markkinaoikeus voisi nykyistä paremmin keskittyä patenttiviranomaisen valituksen alaisen päätöksen laillisuuden tarkasteluun sen sijaan, että patenttivalituksen käsittelyssä olisi kyse enemminkin rekisteröintimenettelyn jatkamisesta edellä jaksossa 2.4. kuvatuin tavoin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Johdanto

Patenteilla on monenlaisia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia yrityksille ja yhteiskunnalle. Patentti antaa keksijälle mahdollisuuden saada tuottoja keksinnöstään ja kannustaa siten innovaatiotoimintaan. Kannustinvaikutuksen lisäksi patenttijärjestelmä tehostaa informaation leviämistä yhteiskunnassa, sillä saadakseen patentin, keksijä joutuu paljastamaan keksintönsä myös kilpailijoilleen. Samalla patenttioikeudet saattavat heikentää innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnassa, koska ne parantavat oikeudenhaltijan mahdollisuuksia rajoittaa patentoidun teknologian käyttöä. Yhteiskunnan kannalta optimaalinen patenttijärjestelmä tasapainoileekin innovaatiokannustimien luonnin ja innovaatioiden hyödyntämisen mahdollisimman pienen rajoittamisen välillä.

Ehdotetun patenttilain kokonaisuudistuksen tavoitteena on nykyaikaistaa ja selkeyttää monilta osin vanhentunut patenttilaki. Laajasta uudistamistarpeesta huolimatta nykyistä patenttilakia

pidetään kohtuullisen toimivana, minkä vuoksi suuria yksittäisiä muutoksia patenttilain sisältöön ei juurikaan ehdoteta. Esityksellä arvioidaan olevan vaikutuksia erityisesti yrityksiin (ml. vaikutukset innovaatiotoimintaan) ja viranomaisiin. Lisäksi esityksellä arvioidaan olevan jonkin verran vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen.

4.2.2 Yritysvaikutukset

Tässä jaksossa käsitellään sitä, mitä vaikutuksia lakiesityksellä arvioidaan olevan yrityksiin (ml. vaikutukset innovaatiotoimintaan). Patentteja hakevat yritysten lisäksi muunlaiset toimijat, erityisesti yksityiset keksijät, yliopistot ja valtion tutkimuslaitokset. Vaikutukset näiden toimijoiden näkökulmasta, patenttijärjestelmän käyttäjinä, ovat kuitenkin verrattavissa seuraavassa esitettäviin yritysvaikutuksiin. Yritysvaikutusten arvioinnin taustana toimii nykytilan arviota koskevassa jaksossa 2.4 esitetty kuvaus patenttijärjestelmän käytöstä Suomessa.

Aineeton omaisuus, kuten patentit, on jaksossa 2.4 kuvatuin tavoin keskeinen menestystekijä erityisesti kasvua tavoitteleville yrityksille. Huomattava osa ns. IPR-intensiivisillä toimialoilla toimivista pk-yrityksistä ei kuitenkaan ole ryhtynyt aktiivisesti hyödyntämään aineetonta omaisuuttaan. Erityisesti puutteellinen IPR-osaaminen (ml. suojattavan omaisuuden tunnistaminen) on vaikuttanut yritysten haluun ja kykyyn suojata aineetonta omaisuuttaan patenteilla tai muilla aineettomilla oikeuksilla. Patentoinnin kustannukset voivat lisäksi rajoittaa keksintöjen patentointia erityisesti pk-yrityksissä, koska patentointi ja patenttien puolustaminen on useilla aloilla hyvin kallista.

Patenttilain uudistamisella arvioidaan kokonaisuudessaan olevan myönteinen vaikutus yritysten innovaatiotoimintaan erityisesti siitä näkökulmasta, että nykyistä selkeämpi ja ajantasaisempi sääntely, joka on mahdollisimman yhdenmukainen kansainvälisen, eurooppalaisen ja pohjoismaisen patenttisääntelyn kanssa, on helpommin hallittavissa myös niille yrityksille, joissa IPR-osaamisen taso ei lähtökohtaisesti ole kovin korkea. Patenttijärjestelmän käyttäjät hyötyvät yleisesti ottaen siitä, että Suomessa voimassa olevia erityyppisiä patentteja, kuten suomalaisia patentteja ja eurooppapatentteja, koskevat säännöt ovat mahdollisimman yhdenmukaisia. Tämä lisää patenttijärjestelmän ennustettavuutta ja pitkällä aikavälillä myös käyttäjien oikeusvarmuutta. Sääntelyn selkeys ja ennakoitavuus vaikuttavat lähtökohtaisesti myönteisesti innovaatiotoimintaan.

Suomen patenttijärjestelmän saavutettavuuden lisäämisellä voi lisäksi olla ainakin välillisesti myönteinen vaikutus yritysten investointihalukkuuteen. Jotta suomalaiset yritykset voivat pärjätä kansainvälisillä markkinoilla ja hakea patentteja ulkomailla, on tärkeää, että Suomessa on mahdollista hakea laadukkaita patentteja. Tähän liittyy olennaisesti myös se, että yritykset voivat jatkossakin luottaa suomalaisen patenttiviraston (PRH) asiantuntemukseen ja ammattitaitoon.

Patenttijärjestelmän käyttäjien lisäksi patenttialaan liittyy joukko erilaisia ammatteja, kuten patenttien ja patenttihakemusten parissa työskentelevät patentti-insinöörit, patenttiasiamiehet ja asianajajat. Esityksen vaikutukset näihin toimijoihin riippuvat siitä, minkälainen vaikutus patenttilain kokonaisuudistuksella on patenttijärjestelmän käyttäjiin ja patenttihakemusten määrään. Patentinhakijat käyttävät yleensä patenttiasiamiestä vastaavaa asiantuntijaa patenttiasioden hoitamiseen, kuten hakemusten laadintaan ja hakijan edustamiseen viranomaisessa. Suomessa ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole asiamiespakkoa, vaan patentinhakija saa halutessaan hoitaa hakemukseensa liittyvät asiat itse viranomaisessa. Tähän ei ehdoteta muutoksia ja esityksen vaikutukset patenttiasiamiehiin ja muihin patenttialan ammattilaisiin ovatkin pitkälti välillisiä. Voidaan kuitenkin arvioida, että patenttijärjestelmän

selkeyttäminen ja ajantasaistaminen vaikuttaa myönteisesti myös Suomessa toimiviin patenttiammattilaisiin, jotka hoitava suomalaisten ja ulkomaisten yritysten patenttiasioita Suomessa.

Sääntelyn keventäminen ja yksinkertaistaminen

Patenttilain uudistamisella arvioidaan olevan jonkin verran yritysten sääntelytaakkaa keventäviä vaikutuksia. Ehdotetulla kansallisen patentin käännösvaatimusten keventämisellä arvioidaan olevan noin 600 000 euron yhteenlaskettu vuosittainen kustannussäästö yrityksille. Arvio perustuu siihen, että tällä hetkellä yritykset tekevät PRH:lle noin 1800 kansallista patenttihakemusta vuodessa ja käännösvaatimusten keventämisestä koituisi keskimäärin noin 500 euron kustannussäästö yhtä patenttihakemusta kohden.

Kansallista patentointiprosessia kevennettäisiin myös siten, että nykyisessä patenttiasetuksessa säädetystä ns. erillisestä hyväksyvistä välipäätöksestä luovuttaisiin. Hyväksyvän välipäätöksen vastausaika on nykyisin kolme kuukautta, ja kustannukset patentinhakijalle ovat arviolta noin 500 euroa. Koska PRH myöntää vuosittain noin 600 patenttia, olisi sääntelyn keventämisen yhteenlaskettu vuosittainen kustannussäästö noin 300 000 euroa. Toisaalta on huomattava, että hyväksyvän välipäätöksen patentinhakijalta edellyttämät toimenpiteet eivät vähene, vaikka hakumenettelystä tuleekin yksinkertaisempi, joten hakemuskohtainen kustannussäästö voi jäädä myös alle 500 euroon.

Patentointimenettelyn kokonaiskustannukset vaihtelevat Suomessa tyypillisesti 3000 ja 10 000 euron välillä. Jaksossa 2.5. kuvatuin tavoin yleispätevää kustannusarviota patentointiprosessille on kuitenkin vaikeaa antaa, sillä kustannukset vaihtelevat tapauskohtaisesti huomattavastikin ja voivat monimutkaisimmissa tapauksissa nousta reilusti yli em. hintahaarukan.

Patenttiasioden tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittaminen

Markkinaoikeuden keskimääräiset käsittelyajat koetaan patenttiasioissa yleisesti ottaen liian pitkiksi ja oikeudenkäyntikulut nousevat usein suuriksi erityisesti patenttiriita-asioissa. Oikeuksien puolustamisen kustannukset ovatkin yksi keskeinen tekijä, joka heikentää yritysten mahdollisuuksia tai halukkuutta patentoida keksintöjään. Raskaat ja kalliit oikeudenkäyntimenettelyt voivat pahimmillaan muodostaa esteen oikeuden saatavuudelle erityisesti silloin, kun asianosainen on yksityinen yrittäjä tai pk-yritys.

Voimassa olevan patenttilain 52 §:n 2 momentissa säädetty patentin rajoittamismenettely, jota sovelletaan mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä, on käytännössä johtanut lukuisiin tulkintaongelmiin suhteessa 1980-luvulla oikeuskäytännössä vahvistettuun menettelyyn, jolla patentti voidaan julistaa osittain mitättömäksi silloin, kun mitättömyysperusteet koskevat vain osaa patentista. Käytännössä on päädytty soveltamaan molempia menettelyjä, mikä on johtanut oikeudenkäyntien tarpeettomaan pitkittymiseen, koska patentinhaltija voi esittää uusia patenttivaatimusasetelmia useassa eri oikeudenkäynnin vaiheessa. Esityksessä ehdotetaan, että nykyiseen patenttilakiin sisältyvästä patentin rajoittamismenettelystä luovutaan ja patenttilakiin otetaan uusi säännös patentinhaltijan oikeudesta pyytää patentin osittaista mitätöintiä tuomioistuimelta mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä. Vaikka säännös olisi uusi säännös patenttilaissa, on patentin osittaista mitätöintiä koskevaa menettelyä sovellettu yleisen siviiliprosessisääntelyn nojalla 1980-luvulta lähtien.

Ehdotuksen arvioidaan nopeuttavan patenttiriita-asioden tuomioistuinkäsittelyä, koska jatkossa patentinhaltija voisi mitättömyyskanteen käsittelyn yhteydessä puolustautua mitätöintikannetta vastaan vain yhdessä menettelyssä, sen sijaan, että patentin mitättömyyskanteen käsittelyssä

sovellettaisiin nykyiseen tapaan kahta rinnakkaista menettelyä, jotka palvelevat samaa tarkoitusta ja johtavat samaan lopputulokseen. Koska patentin loukkauskanteen vastaaja nostaa lähes säännönmukaisesti mitätöintikanteen patentinhaltijaa vastaan, nopeuttaisi ehdotettu muutos välillisesti myös loukkauskanteiden käsittelyä tuomioistuimessa.

Myös patenttivalitusasioiden käsittely pitkittyy usein tarpeettomasti sen vuoksi, että patentinhaltija saa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan esittää uusia patenttivaatimusasetelmia valitusasian käsittelyn yhteydessä, jolloin valituksen käsittelystä saattaa muodostua lainkäytöllisen muutoksenhaun sijaan pikemminkin patentin myöntämismenettelyn jatke. Patenttilakiin ehdotetaan otettavaksi uusia prosessisäännöksiä, joilla pyritään puuttumaan edellä mainittuihin ongelmakohtiin ja sujuvoittamaan patenttiasioden käsittelyä markkinaoikeudessa.

Patenttivalitusten osalta ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tuomioistuimelle saisi valitusasiassa esittää uuden patenttivaatimusasetelman vain pätevistä syistä (121 §). Ehdotus mukailee Euroopan patenttiviraston valituslautakuntien muutoksenhakusääntelyä ja -käytäntöä, jossa suhtaudutaan niin ikään tiukasti uusien patenttivaatimusasetelmien esittämiseen valituksen käsittelyn yhteydessä (ks. erityisesti Art. 12(2) RPBA).

Ehdotettu säännös mahdollistaa nykyistä tehokkaamman prosessinjohton patenttivalitusasioiden tuomioistuinkäsittelyssä. Sen käytännön vaikutukset riippuvat kuitenkin olennaisesti siitä, miten tuomioistuin käyttää harkintavaltaansa uuden säännöksen soveltamisessa. Patentinhaltijat tulevat todennäköisesti esittämään uusia patenttivaatimusasetelmia valitusasian käsittelyn yhteydessä jatkossakin. Jos tuomioistuin tulkitsee säännöstä tiukasti, valitusasioiden käsittely nopeutuu ja ennakoitavuus paranee. Samalla PRH:ssa esitettävien vaatimusasetelmien lukumäärä todennäköisesti kasvaa, koska patentinhaltijat saattavat ennakoida mahdollista myöhempää tuomioistuinkäsittelyä esittämällä joitakin patenttivaatimusasetelmia varmuuden vuoksi. Tämä on näkynyt myös Euroopan patenttivirastossa, jossa uudet, tiukemmat prosessisäännöt tulivat voimaan 1.1.2020. Siitä huolimatta ehdotetun säännöksen arvioidaan selkeyttävän ja jouduttavan patentointimenettelyä kokonaisuudessaan.

Patenttiriita- ja valitusasioiden tuomioistuinkäsittelyn yksinkertaistaminen ja nopeutuminen vähentäisi todennäköisesti myös oikeudenkäynnin kustannuksia, joista suurin osa muodostuu asianajajien ja patenttiasiamiesten palkkioista sekä teknisistä tutkimuksista aiheutuvista kuluista.

4.2.3 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Patenttilain uudistamisella arvioidaan olevan myönteinen vaikutus henkilötietojen suojan (PL 10 §) ja omaisuuden suojan (PL 15 §) toteutumiseen, kun voimassa olevan patenttilain säännökset uudistetaan vastaamaan ao. perustuslain säännösten ja perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön vaatimuksia (ks. jakso 11). Omaisuuden suojan osalta käytännön vaikutus lienee kuitenkin vähäinen, koska voimassa olevan lain säännöksiä keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle ja pakkolisenssin myöntämisestä patentoituun keksintöön ei juurikaan ole sovellettu käytännössä. Jatkossakin niiden käytännön soveltamisen arvioidaan jäävän vähäiseksi.

Patenttilain uudistamisella arvioidaan olevan jonkin verran vaikutuksia patentinhakijoiden ja kolmansien osapuolten kielellisiin oikeuksiin (PL 17 §) kansallisen patentin kielivaatimusten keventämisen osalta. Edellä jaksossa 2.4 esitetyin tavoin yli 90 prosenttia Suomeen myönnettyistä patenteista on nykyisin eurooppapatentteja, joiden osalta kielivaatimukset ovat jo

nykyisin kevyemmät kuin kansallisissa patenteissa. Patenttilain uudistamisen kielellisten vaikutusten arvioidaan tämän vuoksi olevan vähäisiä. Patentinhakija saisi jatkossakin jättää kansallisen patenttihakemuksen suomeksi tai ruotsiksi. Kolmannen osapuolen kannalta ehdotetut muutokset vastaavat nykyisten perinteisten eurooppapatenttien käännösvaatimuksia.

Käännösvaatimusten keventäminen on jatkumoa aiemmalle kehitykselle, jossa kansallisen patentin käännösvaatimuksia on pyritty yhdenmukaistamaan perinteisen eurooppapatentin käännösvaatimusten kanssa. Ehdotettu kevennys voi jossain määrin heikentää pienten kotimaisten yritysten mahdollisuutta saada tietoa patenteista kotimaisilla kielillä. Laadukkaiden konekäännöstyökalujen yleistyessä asian merkitys kuitenkin pienenee. Lisäksi on huomattava, että vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista ei ole pääsääntöisesti saatavilla lainkaan käännöksiä kotimaisilla kielillä.

4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Patentti- ja rekisterihallitus

Patentti- ja rekisterihallitus myöntää teollisoikeudellisen suojan keksinnöille ja toimii kansallisena patenttiviranomaisena Suomessa. Patentti- ja rekisterihallitus toimii tämän lisäksi PCT-järjestelmän kansainvälisenä tutkivana patenttiviranomaisena ja tuottaa yrityksille patenttipalveluita, jotka mahdollistavat kansainvälisen patentointiprosessin käynnistämisen Suomessa. Patentti- ja rekisterihallitus ja sen tuottamat palvelut ovat keskeinen osa suomalaista innovaatiojärjestelmää.

Patenttilain uudistamisella arvioidaan olevan yleisesti ottaen myönteisiä vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaan. Sääntelyn selkeyttäminen ja ajantasaistaminen lisäävät patentointimenettelyn ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta myös viraston näkökulmasta. Kansallisen patentin hakemusmenettelyyn ja käännösvaatimuksiin ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia menettelyn sujuvuuteen ja kestoon sekä viraston että hakijan kannalta.

Toiminnallisesti uuden patenttilain voimaantulo ei vaikuta viraston tehtäviin tai sen tuottamiin palveluihin. Patenttilain kokonaisuudistuksen myötä Patentti- ja rekisterihallituksen on kuitenkin käytävä läpi ja uudistettava kaikki patentointiprosessiin liittyvät lomakkeet, oppaat, viraston kotisivut ja sähköiset järjestelmät. Ohjeet ja lomakkeet on myös käännettävä ruotsiksi ja englanniksi. Edellä mainituista muutoksista aiheutuu virastolle arviolta noin 100 000 euron kustannukset ja niiden toteuttamiseen tulee varata aikaa vähintään 6 kuukautta ennen patenttilain voimaantuloa. Uuden patenttilain toimeenpanolla ei arvioida olevan hidastavaa vaikutusta patenttihakemusten käsittelyyn.

Markkinaoikeus

Markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin käsittelemään teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia riita-, valitus- ja hakemusasioita. Jaksossa 2.4 kuvatuin tavoin markkinaoikeus toimii hallintoprosessuaalisissa asioissa hallinto- ja muutoksenhakutuomioistuimena ja siviiliprosessuaalisissa asioissa ensi asteen siviilituomioistuimena.

Markkinaoikeuden toimintaan vaikuttavat erityisesti ehdotetut uudet prosessisäännökset, joilla pyritään sujuvoittamaan patenttiasioden käsittelyä markkinaoikeudessa. Kuten edellä yritysvaikutusten arvioinnin yhteydessä on kuvattu, uusien säännösten käytännön vaikutukset riippuvat olennaisesti siitä, miten markkinaoikeus käyttää harkintavaltansa niitä tulkitessaan. Parhaimmillaan valitusasioiden ja riita-asioiden tuomioistuinkäsittely nopeutuu ja

ennakoitavuus paranee, mikä vähentää myös tuomioistuimen työmäärää yksittäisessä oikeudenkäynnissä.

Jaksossa 2.5 kuvatuin tavoin patenttiriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika markkinaoikeudessa vuonna 2024 oli 19,4 kk ja patenttivalitusasioiden 24,2 kk. Parhaimmillaan käsittelyajat voisivat prosessin tehostumisen myötä lyhentyä useilla kuukausilla varsinkin valitusasioiden osalta. Esimerkiksi tavaramerkkivalitusasioiden keskimääräinen käsittelyaika markkinaoikeudessa vuonna 2024 oli vain 9,2 kk.²⁵

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Patenttiasioiden tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittaminen

Pääasialliset vaihtoehdot patenttiriita-asioiden tuomioistuinkäsittelyssä tunnistettujen tulkintaongelmien ratkaisemiseksi ja käsittelyn sujuvoittamiseksi olivat seuraavat; 1) voimassa olevan patenttilain 52 §:n 2 momentin mukaisesta patentin rajoittamismenettelystä luovuttaisiin ja patentinhaltijan mahdollisuudesta pyytää patentin osittaista mitätöintiä tuomioistuimelta mitätöintikanteen käsittelyn yhteydessä säädettäisiin nimenomaisesti laissa, 2) voimassa olevan patenttilain 52 §:n 2 momentin mukainen patentin rajoittamismenettely säilytettäisiin, mutta lain perustelussa selkeytettäisiin, että patentinhaltija ei voisi enää jatkossa pyytää tuomioistuimelta patentin osittaista mitätöintiä ja 3) molemmat menettelyt sisällytettäisiin uuteen lakiin.

Vaihtoehtoja arvioitiin patenttijärjestelmän käyttäjien, viranomaisten ja tuomioistuimen näkökulmasta. Koska patentin rajoittamisella ja patentin osittaisella mitätöinnillä on sama tarkoitus eli mahdollistaa patentinhaltijan puolustautuminen niitä rekisteröinnin esteitä vastaan, jotka mitättömyysasian kantaja on esittänyt, ei molempien menettelyiden sisällyttämistä lakiesitykseen pidetty tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona. Euroopan patenttisopimuksen 138 artikla ei myöskään edellytä, että molemmat menettelyt olisivat mahdollisia mitättömyysoikeudenkäynnin yhteydessä. Vaihtoehtoista 1 ja 2 päädyttiin valitsemaan vaihtoehto 1, jonka mukaan patentinhaltija voisi pyytää tuomioistuimelta ainoastaan patentin osittaista mitätöintiä, mutta ei mitättömäksi julistamisesta erillistä patentin rajoittamista. Yhtenä jälkimmäisen menettelyn haasteena on nimittäin nähty se, että siinä rinnastetaan patentin rajoittaminen hallinnollisessa menettelyssä ja tuomioistuinkäsittelyssä. Vaihtoehto 1 vastaa myös muissa Pohjoismaissa ja Saksassa valittua perusratkaisua EPC 138 artiklan vaatimusten täyttämiseksi.²⁶

Patenttivalitusasioiden tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittamiseksi arvioitiin niin ikään useita eri vaihtoehtoja. Lausuntokierroksella HE-luonnokseen sisältyi säännösehdotus, jonka mukaan valitus olisi kohdistettava niihin tosiseikkoihin, pyyntöihin, väitteisiin ja todisteisiin, joihin valituksenalainen päätös perustuu. Ehdotus ei kuitenkaan saanut kovin paljoa kannatusta lausuntokierroksella ja esimerkiksi oikeusministeriö kyseenalaisti säännöksen lisäarvon suhteessa yleiseen hallintoprosessisääntelyyn. Markkinaoikeus totesi puolestaan

²⁵

https://markkinaoikeus.fi/material/sites/markkinaoikeus/tilastot/oxjx4zrl9/Tyotilasto_vuodelta_2024.pdf

²⁶ Sinkkonen 2025, s. 12.

lausunnossaan, että lakiesityksen tavoitteisiin pääseminen edellyttäisi säännöstä, jonka mukaan valittaja ei valitusajan jälkeen pääsääntöisesti saisi esittää uusia patenttivaatimuksia. Valmistelussa arvioitiin tämäntyyppisen preklusiosäännöksen sisällyttämistä lakiesitykseen, mutta haasteeksi muodostui erityisesti se, että patentinhaltija ei aina ole patenttivalitusasian käsittelyssä valittajana, vaan valittajana voi olla esimerkiksi väitteentekijä silloin, kun valitus koskee PRH:n päätöstä väiteasiassa. Väitteentekijä on patentinhaltijan tavoin väitekäsittelyn osapuoli. Preklusioon oikeusvaikutusten alkaminen valitusajan päättymisestä ei tällaisissa tapauksissa olisi perusteltua. Koska hallintoprosessi ei jakaudu siviiliprosessin tapaan selkeästi eri vaiheisiin, olisi preklusioon oikeusvaikutusten alkamisajankohta hankala kytkeä myöskään valitusajan päättymisen jälkeiseen muuhun prosessin vaiheeseen siten, että säännös toimisi käytännössä tarkoituksenmukaisesti. Näin ollen lopulliseen lakiesitykseen on valittu säännösehdotus, jonka mukaan patentinhaltija saisi valitusasian käsittelyssä esittää tuomioistuimelle uuden patenttivalitusasetelman vain perustellusta syystä.

Kielivaatimusten keventäminen

Kansallisen patentin kielivaatimusten keventämisen osalta valmistelussa on arvioitu yhtenä vaihtoehtona sitä, voisiko käsittelykielenä väitemenettelyssä olla englanti ainakin niissä tapauksissa, joissa patentti on myönnetty englanninkielisen hakemuksen perusteella, ja niin, että jo itse väitteen voisi tehdä kokonaan englannin kielellä. Nykyisin väitteen voi kansallista patenttia vastaan tehdä vain suomeksi tai ruotsiksi, mutta PRH sallii sen, että väitteen perusteluihin sisältyy englanninkielisiä viitejulkaisuja. Englanninkielisen väitekäsittelyn vaikutuksia on arvioitu patentinhaltijoiden, kolmansien osapuolien ja viranomaisten näkökulmasta.

Perustuslakivaliokunta on aiemmassa käytännössään suhtautunut sinänsä myönteisesti englannin käyttämiseen käsittelykielenä patenttihakemuksen osalta (PeVL 50/2010 vp, s. 4). Valiokunnan lausunnon perusteella voisi olla mahdollista sallia englannin kielen käyttö käsittelykielenä myös väitemenettelyssä, kunhan osapuolten kielelliset oikeudet turvataan. Kenenkään oikeudet eivät saisi heikentyä sen vuoksi, että hän ei osaa käsittelykielenä olevaa englannin kieltä. Väitemenettelyssä asianosaisia ovat sekä patentinhakija että väitteentekijä, ja kummankin kielellisistä oikeuksista tulisi huolehtia. Koska englanninkielinen käsittely muodostaisi poikkeuksen kielilaista, tulisi siitä olla nimenomainen säännös patenttilaissa, ja poikkeus tulisi perustella. Viranomaisella tulisi myös olla harkintavalta määrätä käsittelykielestä.

Mahdollisuus englanninkieliseen väitemenettelyyn olisi hyödyllinen erityisesti monikansallisille yrityksille, jotka muutenkin toimivat englannin kielellä. Erityisesti niissä tilanteissa, joissa väite nostetaan sellaista patenttia vastaan, jota koskeva hakemus on käsitelty englannin kielellä, englanninkielinen väitemenettely voisi olla perusteltua. Toisaalta väitemenettelyä mahdollisesti seuraava valitusasia käsiteltäisiin markkinaoikeudessa suomeksi tai ruotsiksi, jolloin englanninkielisestä väitemenettelystä voisi olla merkittäväkin haittaa. Patentinhakumenettelyä ja väitemenettelyä onkin syytä arvioida kielikysymysten osalta kahtena eri kokonaisuutena. Valmistelun aikana on arvioitu, että patentinhaltijan ja väitteentekijän kannalta ei ole niin suurta merkitystä sillä, että väitekäsittely PRH:ssa olisi mahdollista tehdä samalla kielellä kuin millä patentti on myönnetty, vaan tärkeämpää on se, että käsittelykieli pysyy samana koko väitemenettelyn ajan (ml. mahdollinen tuomioistuinkäsittely). Lakiesityksessä ehdotetaan näin ollen, että väitemenettelyn käsittelykielenä voisi jatkossakin olla vain suomi tai ruotsi.

Kansallisen patentin myöntämismenettelyn osalta on arvioitu sitä, voisiko kielivaatimuksia keventää niin, että ne vastaisivat vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin kielivaatimuksia,

jotka ovat vielä kevyemmät kuin perinteisen eurooppapatentin kielivaatimukset. Kyseinen vaihtoehto ei kuitenkaan todennäköisesti olisi perustuslain näkökulmasta hyväksyttävä, koska vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit myönnetään kansainvälisessä menettelyssä, joka perustuu kansainväliseen sopimukseen, eikä sitä näin ollen voi kaikilta osin rinnastaa kansalliseen patentointimenettelyyn. Valmistelussa on kiinnitetty huomiota erityisesti kielilain esitöissään mainittuun kansalliskielten erityisasemaan valtion toiminnassa (HE 92/2002 vp, s. 67) sekä kielilain edellyttämään kansalliskielten käytön edistämisvelvollisuuteen viranomais toiminnassa (35 § 3 mom.). Viranomaisen edistämistehtävässä on otettava huomioon myös kansalliskielten käyttöalan turvaaminen (HE 92/2002 vp, s. 101). Valmistelussa on näin ollen päätetty ehdottaa kansallisen patentin myöntämiseen liittyvien kielivaatimusten keventämistä siten, että ne vastaavat perinteisen eurooppapatentin kielivaatimuksia.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Patenttijärjestelmä

Ruotsi

Ruotsin nykyinen patenttilaki (Patentlag (2024:945)) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025. Tätä ennen useita Ruotsin aikaisemman patenttilain (patentlag (1967:837)) säännöksiä oli muutettu tai lisätty lakiin EU-oikeuden täytäntöönpanosta ja Ruotsin kansainvälisiin sopimuksiin liittymisestä johtuen. Ruotsi kuuluu EU:n yhtenäisen patenttisuojan piiriin EU-jäsenvaltioiden väliseen tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvana maana, ja se on ratifioinut yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen. Ruotsissa patenteista säädetään myös patenttiasetuksessa (patentförförordning (2024:1020)).

Ruotsin uudella patenttilailla toteutetut muutokset perustuvat tarpeeseen modernisoida patenttilainsäädäntöä sekä mukauttaa sitä edelleen Euroopan patenttisopimukseen (EPC) ja sopimukseen yhtenäisestä patenttituomioistuimesta (UPC-sopimus). Lakia on kielellisesti ja rakenteellisesti uudistettu, jotta se olisi helpommin ymmärrettävä ja sovellettava. Lisäksi säännöksiä on siirretty vanhasta patenttiasetuksesta uuteen lakiin.

Laissa on muun muassa yhdenmukaistettu yksinoikeuden sisältöä ja rajoituksia sekä sitä, minkälaisia keksintöjä voidaan patentoida, vastaamaan UPC-sopimusta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että patentin antama yksinoikeus ei käsitä biologisen materiaalin käyttöä muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja että yksinoikeus ei kata neuvoston direktiivin 2009/24/EY 5 ja 6 artiklan mukaista tietokoneohjelmien käyttöä.

Lisäksi Ruotsin uudella patenttilailla on selkeytetty patenttihakemusten käsittelyä koskevia säännöksiä käsittelyn tehostamiseksi. Selkeyttämisellä on myös tavoiteltu patentin hakijoiden ja haltijoiden parempaa ymmärtämystä patenttiprosessista. Esimerkiksi patenttihakemuksen eri osat on laissa selvemmin määritelty ja piirustuksista on tehty selityksestä itsenäinen hakemuksen osa. Hakemuksen jakamista koskevat säännökset on siirretty asetuksesta lakiin ja hakemuksen lohkaisusta on luovuttu.

Ruotsin patenttilakiuudistuksessa on tehty muutoksia liittyviin lakeihin, kuten lakiin puolustusalan keksinnöistä (lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar), kasvinjalostajanoikeuslakiin (växtförädlarrättslagen (1997:306)), julkisuus- ja salassapitolakiin (offentlighets- och sekretesslagen ((2009:400)) sekä lakiin patentti- ja markkinatuomioistuimista (lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar).

Ruotsin aiempaan patenttilakiin tehtiin ennen uuden patenttilain voimaantuloa tarpeelliset muutokset EU:n yhtenäisen patenttisuojan toteuttamiseksi vuonna 2014 (Lag (2014:434) om ändring i patentlagen (1967:837), Prop. 2013/14:89) ja yhtenäispatenttijärjestelmän käyttäjien oikeusvarmuuden lisäämiseksi vuonna 2016 (Lag (2016:726) om ändring i patentlagen (1967:837), Prop. 2015/16:124).

Ruotsissa *maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä* säätelee 17 päivänä joulukuuta 1971 annettu laki maanpuolustuskeksinnöistä (lag (1971:1078) om försvarsuppfinningar).

Norja

Norjan nykyinen patenttilaki (Lov om patenter (patentloven), LOV-1967-12-15-9) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968. Norjassa patenttilakia muutettiin osittain vuonna 2019 sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja yhtenäistämiseksi suhteessa asiaankuuluvaan kansainväliseen normistoon, kuten Euroopan patenttisopimukseen. (Lov om endringer i patentloven mv. (forenklinger), LOV-2019-06-21-49), Prop 52 L 2018–2019) Tällöin tehdyt muutokset koskivat muun muassa oikeuksien palauttamista, etuoikeuden palauttamista 12 kuukauden määräajan päättymisen jälkeen, patentin rajoittamista hallinnollisessa menettelyssä sekä pienempiä yksittäisiä kysymyksiä, kuten patenttivaatimuksille asetettujen vaatimusten muotoilua. EU:n ulkopuolisena valtiona Norja ei kuulu unionin yhtenäisen patenttisuojan piiriin eikä siten ole osapuolena yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa. Näin ollen Norjan patenttilainsäädäntöön ei ole tehty tähän liittyviä muutoksia.

Norjassa patenteista säädetään myös patenttilakia koskevassa asetuksessa (Forskrift til patentloven (patentforskriften), FOR-2007-12-14-1417).

Maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä säädetään Norjassa 1 päivänä tammikuuta 1956 voimaantulleessa laissa maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä (Lov om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar (LOV-1953-06-26)).

Tanska

Tanskan nykyinen patenttilaki (Patentloven, LBK nr 90 af 29/01/2019) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1968. EU-jäsenvaltioiden väliseen tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvana valtiona Tanska kuuluu EU:n yhtenäisen patenttisuojan piiriin. Tanska on myös ratifioinut yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen, minkä yhteydessä Tanskan patenttilakia muutettiin vähäisissä määrin (Lov om en fælles patentdomstol m.v., LOV nr 551 af 02/06/2014).

Tanskassa patenteista säädetään myös patenteista ja lisäsuojatodistuksista annetussa asetuksessa (Bekendtgørelse om patenter og supplerende beskyttelsescertifikater, BEK nr 2111 af 24/11/2021).

Saksa

Saksan patenttilakia (Patentgesetz, annettu 5 päivänä toukokuuta 1936) uudistettiin osittain syksyllä 2021 tarkoituksena yksinkertaistaa ja nykyaikaistaa maan patenttilainsäädäntöä ja muita teollisoikeuksien suojaksi säädettyjä lakeja. Tässä osittaisuudistuksessa muutettiin muun muassa patenttilain ja hyödyllisyysmallilain kieltomääräyssäännöksiä ja tuomioistuimen menettelysäännöksiä. Teollisoikeuksia koskevan lainsäädännön tarkistaminen katsottiin ajankohtaiseksi, sillä ennen kyseistä uudistusta teollisoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä oltiin viimeksi uudistettu laajasti patenttilainsäädännön yksinkertaistamiseksi ja päivittämiseksi

vuonna 2009 (Gesetz zur Vereinfachung und Modernisierung des Patentrechts, vom 31. Juli 2009).

Myös Saksa kuuluu EU:n yhtenäisen patenttisuojan piiriin tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvana valtiona. Saksa talletti viimeisimpänä valtiona yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen liittymis-/ratifioimisasiakirjan.

6 Lausuntopalaute

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti lausuntokierroksen luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudeksi patenttilaiksi 6.2.-20.3.2024.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, ulkoministeriö, valtiovarainministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Helsingin käräjäoikeus, Markkinaoikeus, Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keksintösäätiö, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry (SPAY), Patentti-insinöörit ry, IPR University Center, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry (STY), Suomen Asianajajaliitto ja Valtion teknillinen tutkimuslaitos VTT Oy. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -palvelussa, jossa kaikki asiasta kiinnostuneet voivat antaa lausunnon.

Lausunnon antoivat: oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoministeriö, puolustusministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Markkinaoikeus, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry (SPAY), IPR University Center, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry (STY), Suomen Asianajajaliitto, Suomen AIPPI ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Åbo Akademi, Kieliasiantuntijat ry, Keski-Suomen ELY ja 3 yksityishenkilöä.

Lausunnonantajat pitivät patenttilain kokonaisuudistusta yleisesti ottaen tarpeellisenä ja kannatettavana. Esityksen tavoitteita, kuten patenttilain selkeyttämistä ja yhdenmukaistamista Euroopan patenttisopimuksen kanssa, pidettiin niin ikään hyvinä. Lausunnonantajista ulkoministeriö katsoi, että HE-luonnoksen perusteluissa on asianmukaisesti mainintoja TRIPS-sopimuksesta ja sen määräysten huomioon ottamisesta eikä ministeriöllä ole HE-luonnoksen sisällöstä huomautettavaa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto puolestaan totesi, että kilpailuoikeuden suhde patenttioikeuteen on nykyisin harmoninen eikä HE-luonnoksessa ole merkkejä siitä, että uusia konfliktinaiheita olisi tältä osin syntymässä. IPR University piti patenttilain selkeyttämistä ja ajantasaistamistarvetta merkittävänä ja arvioi esitysluonnoksen vastaavan muutostarpeisiin erittäin hyvin. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry katsoi, että lakiehdotus tarjoaa korkeakouluille selkeämmän ja ajantasaisemman sääntely-ympäristön. Keskuskauppakamari ja Suomen Yrittäjät korostivat lausunnoissaan laadukkaan kansallisen patenttijärjestelmän ja hyvin toimivan kansallisen patenttioviraston tärkeyttä suomalaisten yritysten innovaatiotoiminnan kannalta.

Keksijän mahdollisuus luopua oikeudesta tulla nimetyksi keksijäksi

Useissa lausunnoissa suhtauduttiin varauksella ehdotukseen, jonka mukaan keksijä saisi luopua oikeudestaan tulla nimetyksi keksijäksi. Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota PL 12 §:ssä säädettyyn julkisuusperiaatteeseen ja sitä koskevaan perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytäntöön. PL 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jos jatkovalmistelussa päädytään ehdottamaan julkisuusperiaatetta

rajoittavaa sääntelyä, tulisi sääntelyn välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta arvioida vielä esityksen säätämisperusteluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoi, että keksijän nimi ja yhteystiedot ovat keskeinen osa toimivaa aineettomien oikeuksien järjestelmää ja kannatti HE-luonnoksessa kuvattua vaihtoehtoista toteuttamistapaa, jonka mukaan keksijällä olisi mahdollisuus pyytää, ettei tämän nimeä tai yhteystietoja julkaistaisi PRH:n ylläpitämässä sähköisessä patenttitietopalvelussa, patenttijulkaisuissa eikä kuulutuksissa. Tällöin keksijän tiedot olisivat, kuten voimassa olevassa laissakin, salassa pidettäviä, kunnes patenttihakemus on tullut julkiseksi, mutta hakemuksen julkiseksi tulon jälkeen keksijän nimen ja yhteystiedot saisi pyydettäessä PRH:lta. Suomen Asianajajat ry piti ehdotuksen perusteluja ja sääntelyn yhdenmukaistamista EPO:n käytäntöjen kanssa pääosin kannatettavana. Uudistuksessa olisi kuitenkin huomioitava tasapuolisesti sekä keksijän että kolmansien osapuolten, kuten työnantajan ja kanssakeksijöiden, oikeudet ja intressit. Käytännössä eteen voisi tulla esimerkiksi tilanteita, joissa keksintö kuuluisi työsuhdekeksintölain nojalla työnantajalle, mutta työntekijä tekee omissa nimissään hakemuksen ja pyrkii piilottamaan nimensä, jolloin työnantajan olisi vaikea saada hakemuksesta tietoa. Sääntelyn tulisi turvata myös toisen parempi oikeus keksintöön siten, että laissa varattaisiin asianosaisille oikeus saada keksijän tiedot tarvittaessa patenttihakemusta. PRH toi puolestaan lausunnossaan esiin, että vastaavaa muutosta harkittiin myös Ruotsin patenttilain uudistamisen yhteydessä, mutta Ruotsissa päädyttiin lopulta siihen, ettei riittävän vahvaa syytä julkisuuden rajoittamiselle tältä osin ole olemassa ja että yleinen intressi edellyttää keksijän henkilöllisyyden julkisuutta.

Esityksen jatkovalmistelussa on arvioitu uudelleen tarvetta yhtenäistää sääntelyä keksijän tietojen salaamisen osalta EPO:n käytäntöjen kanssa. Lausuntopalaute huomioden lopullisesta lakiesityksestä on päätetty poistaa säännös, jonka mukaan keksijällä olisi mahdollisuus luopua oikeudestaan tulla nimetyksi keksijäksi. Ehdotetun säännöksen jatkotyöstämisestä esimerkiksi siten, että keksijällä olisi mahdollisuus vain tietyissä laissa määritellyissä poikkeustilanteissa luopua oikeudestaan tulla nimetyksi keksijäksi, ei pidetty tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon Patentti- ja rekisterihallituksen rajalliset mahdollisuudet tutkia käytännössä ao. kriteerien täyttymistä kussakin yksittäisessä tapauksessa.

Kielivaatimusten keventäminen

Kansallisen patentin kielivaatimusten keventämistä siten, että suomeksi tai ruotsiksi tehtyä patenttihakemusta ei tarvitsisi kääntää toiselle kansalliskielelle, kannatettiin lausunnoissa laajasti. Ehdotetun muutoksen arvioitiin muun muassa parantavan suomalaisen patentin kilpailukykyä vaihtoehtoisin kansainvälisiin suojamuotoihin verrattuna. Suomen Yrittäjät, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry ja Kieliasiantuntijat ry korostivat lausunnoissaan kuitenkin sitä, että patenttiasioita tulee voida hoitaa PRH:ssa jatkossakin suomen ja ruotsin kielellä. Kieliasiantuntijat ry kiinnitti huomiota lisäksi siihen, että konekäännöksiä tulisi käyttää ainoastaan tiedotustarkoituksessa, ja silloinkin tarkistettuina, eikä niillä saisi olla oikeusvaikutuksia. Viranomaismenettelyssä tai tuomioistuinkäsittelyssä käytettävät käännökset edellyttävät virallista vahvistusta eli auktorisoidun kääntäjän tekemää käännöstä, mikä olisi hyvä todeta joko patenttilaissa tai -asetuksessa.

Mahdollisuuteen tehdä väite kansallista patenttia vastaan englanniksi suhtauduttiin sen sijaan kriittisemmin. Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry ja Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry katsoivat lausunnoissaan, että kansallista patenttia koskeva väite perusteluineen tulisi jatkossakin tehdä suomeksi tai ruotsiksi. Suomen Patenttiasiamiesyhdistys perusteli kantaansa sillä, että markkinaoikeus käsittelee väitemenettelyä mahdollisesti seuraavan valitusasian joka tapauksessa kansalliskielellä. Jos väitteen tekeminen englanniksi sallitaan, olisi johdonmukaista, että myös väitekäsittelyn aikainen kirjelmöinti sallittaisiin englannin kielellä. Muutoin englanninkielisen väitteen mahdolliset hyödyt jäisivät vähäiseksi. Suomen

Asianajajaliitto suhtautui ehdotukseen myönteisemmin ja totesi, että mahdollisuus tehdä väite englannin kielellä parantaisi ulkomaisten yritysten mahdollisuuksia tehdä väitteitä patenteja vastaan, mikä on kannatettavaa.

Jatkovalmistelussa asiaa on arvioitu uudestaan ja päädytty poistamaan lopullisesta lakiesityksestä mahdollisuus tehdä väite englanniksi, koska väitekäsittelyn kieli tulisi jatkossakin olemaan suomi tai ruotsi (ks. jakso 5.1). Jatkovalmistelussa on lisäksi täydennetty esityksen kielellisten vaikutusten arviointia ja säätämisyjärjestysperusteluja erityisesti oikeusministeriön lausunnon perusteella.

Patenttivalitusasioiden käsittely tuomioistuimessa

Useat lausunnonantajat kannattivat esityksen tavoitteita patenttiasioiden tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittamiseksi. Patenttivalitusasioita koskeva pykäläehdotus, jonka mukaan valitus olisi kohdistettava niihin tosiseikkoihin, pyyntöihin, väitteisiin ja todisteisiin, joihin valituksenalainen päätös perustuu, ei kuitenkaan muotoilunsa puolesta saanut kovin paljoa kannatusta lausunnonantajilta. Suomen Asianajajaliitto kannatti ehdotettua säännöstä etenkin siitä näkökulmasta, että sillä voitaisiin vähentää oikeudenkäyntien tarpeetonta pitkittymistä. Lakiin tulisi kuitenkin selkeyden vuoksi sisällyttää nimenomainen maininta tuomioistuimen harkintavallasta ja säätää tarkemmin harkintavallan käyttämisen edellytyksistä. Suomen Yrittäjät piti puolestaan hyvänä sitä, että patenttiviranomaisessa tapahtuva menettely ja tuomioistuinmenettely olisivat nykyistä selkeämmin erillään.

Kaksi lausunnonantajaa kyseenalaisti ehdotetun säännöksen tarpeellisuuden. Oikeusministeriö totesi, että HOL (808/2019) 15 §:ssä säädetään valituksen sisällöstä ja että yhtenä valituksen sisältövaatimuksena on, että siinä ilmoitetaan vaatimusten perustelut. Ministeriön mukaan jää epäselväksi, miksi HOL:n sääntelystä tulisi patenttivalitusten osalta poiketa. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida ehdotetun säännöksen tarpeellisuutta ja, jos säännös katsotaan tarpeelliseksi, tulisi sen suhde HOL:iin ja PL 21 §:ään perustella nimenomaisesti. Suomen teollisoikeudellinen yhdistys puolestaan katsoi, että valitusprosessin tehostamisen tulisi tapahtua ennen kaikkea tuomioistuimen aktiivisen prosessinjohton keinoin. Jos tehostamisen tarve liittyy nimenomaan vaihtoehtoisten patenttivaatimusasetelmien esittämiseen patenttiasioissa, tulisi tästä säätää nimenomaisesti sen sijaan, että säädetään muista IPR-laeista poikkeavia menettelysäännöksiä yksinomaan patenttiasioita varten.

Markkinaoikeus totesi, että PRH tulisi velvoittaa nimenomaisella säännöksellä lausumaan esimerkiksi väitekäsittelyn yhteydessä kaikista väitekäsittelyssä esitetyistä patenttivaatimusasetelmista, jotta markkinaoikeus voisi mahdollisessa valitusasiassa keskittyä PRH:n päätöksen laillisuuden valvontaan esityksen tavoitteiden mukaisesti. Jotta HE-luonnoksen perusteluissa nykytilan haasteeksi todettua muutettujen patenttivaatimusten esittämistä olisi mahdollista tuomioistuimessa rajoittaa, edellyttäisi tämä säännöstä, jonka mukaan valittaja ei valitusajan jälkeen pääsääntöisesti saisi esittää uusia patenttivaatimuksia. Markkinaoikeus kiinnitti huomiota myös siihen, että asiassa tulisi säilyttää tuomioistuimella harkintavaltaa. Perustellusta syystä osapuolilla tulisi olla mahdollisuus esittää kokonaan uusia muutettuja patenttivaatimusasetelmia ja uusia patentin hyväksymisen esteperusteita tuomioistuinkäsittelyn aikana.

Jatkovalmistelussa säännösehdotus on muotoiltu uudestaan niin, että siinä rajoitettaisiin nimenomaisesti uusien patenttivaatimusasetelmien esittämistä tuomioistuimessa valitusasian käsittelyn yhteydessä. Esityksen perusteluissa on niin ikään täsmennetty ehdotuksen suhdetta perustuslakiin ja yleiseen hallintoprosessisääntelyyn.

Patentin mitätöinti ja rajoittaminen tuomioistuimessa

Useat lausunnonantajat kannattivat patenttiriita-asioiden tuomioistuinkäsittelyn sujuvoittamiseksi ehdotettua perusratkaisua, jonka mukaan nykyisen patenttilain 52 §:ssä säädetystä rajoittamismenettelystä luovuttaisiin ja patentinhaltijan mahdollisuus pyytää patentin osittaista mitätöintiä kirjattaisiin nimenomaisesti uuteen patenttilakiin. Ehdotetun sääntelyn yksityiskohdissa nähtiin kuitenkin haasteita ja epäselvyyksiä.

Suomen AIPPI ry kiinnitti huomiota siihen, että ehdotus ei mahdollista sitä, että patentinhaltija toimittaisi uudet patenttivaatimukset vasta pääkäsittelyssä, vaikka käsillä olisikin jokin poikkeuksellinen tapaus, jossa tähän olisi perusteltu syy. Suomen Asianajajaliitto puolestaan katsoi, että osittaisen mitätöinnin edellytyksistä tulisi säätää nykyistä tarkemmin. Toisaalta tulisi varmistaa menettelysäännösten osalta, etteivät patentin rajoituspyyntöä koskevan nykyisen menettelyn ongelmat, erityisesti oikeudenkäynnin pitkittyminen, toistu sellaisenaan uudessa menettelyssä.

SPAY piti tärkeänä sitä, että esityksessä määriteltäisiin tarkemmin, mitkä edellytykset erityisesti muutettujen patenttivaatimusten olisi täytettävä ja mihin muutetut patenttivaatimukset voisivat perustua. HE-luonnoksesta jäi myös epäselväksi, montako patenttivaatimusasetelmaa patentinhaltija saisi esittää patentin osittaista mitätöintiä koskevan pyynnön yhteydessä. SPAY katsoi lisäksi, että muutettujen patenttivaatimusten hyväksyttävyyden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon kaikki patentoitavuuden edellytykset, koska ne ovat myös patentin mitätöinnin perusteita. Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry kiinnitti puolestaan huomiota siihen, että ehdotettu säännös voisi aiheuttaa uusia tulkintaongelmia suhteessa yleiseen siviiliprosessioikeudelliseen sääntelyyn, kuten riita-asioissa sovellettavaan määräämisperiaatteeseen. STY piti tarpeellisena, että ehdotetun sääntelyn ja siviiliprosessioikeuden suhdetta selkeytettäisiin ja tarkasteltaisiin kattavasti esityksen perusteluissa.

Markkinaoikeus esitti harkittavaksi sellaista vaihtoehtoa, että patentinhaltija voisi tapauskohtaisesti valita, esittääkö se tuomioistuimessa patentin rajoittamista vai osittaista mitätöintiä koskevan pyynnön. Markkinaoikeus kiinnitti huomiota lisäksi siihen, että ehdotettu säännös mahdollistaisi osittaista mitättömyyttä koskevan vaatimuksen esittämisen vasta valmistelutunnossa, mikä saattaisi käytännössä johtaa asian palauttamiseen kirjalliseen valmisteluun ja näin asian valmistelun keston huomattavaan pidentymiseen.

Jatkovalmistelussa patentin osittaista mitätöintiä koskevaa säännösehdotusta on tarkennettu lausuntopalautteen perusteella.

Muita huomioita

Lausunnonantajista Keskuskauppakamari katsoi, että tekoälykehitys ja sen vaikutus patentointiin tulisi huomioida hallituksen esityksen jatkovalmistelussa ja ”keksijä” tulisi määritellä patenttilaissa selkeästi luonnolliseksi henkilöksi. Jatkovalmistelussa yleisperusteluita on täydennetty tältä osin ja todettu, että lähtökohtana patenttisääntelyssä on edelleen se, että keksijä on luonnollinen henkilö. Lakiehdotuksen 1 §:ään ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin on lisätty maininta siitä, että keksijä voi olla vain luonnollinen henkilö.

Jatkovalmistelussa on lausuntopalautteen perusteella tehty muutoksia ja täydennyksiä myös esimerkiksi lakiesityksen sisältämiin asetuksenantovaltuuksiin, patentoidun keksinnön pakkolunastusta koskeviin säännöksiin, patenttisuojan laajuutta koskeviin säännöksiin ja hyvitys- ja vahingonkorvaussäännöksiin.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM051:00/2022>.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Arviointineuvosto katsoo lausunnossaan, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suositteli kuitenkin joitakin täydennyksiä hallituksen esitysluonnokseen ennen sen antamista eduskunnalle.

Lausunnon mukaan esityksessä tulisi arvioida tarkemmin PRH:lle lain toimeenpanosta aiheutuvia vaikutuksia. Jatkovalmistelussa viranomaisvaikutuksia koskevaan jaksoon 4.2.4 on lisätty arvio PRH:lle lain toimeenpanosta aiheutuvista kustannuksista. Arviointineuvoston lausunnon perusteella viranomaisvaikutuksiin on lisätty myös arvio siitä, minkälainen vaikutus ehdotetuilla muutoksilla voisi parhaimmillaan olla valitusasioiden ja riita-asioiden tuomioistuinkäsittelyn kestoon markkinaoikeudessa.

Lausunnon mukaan esityksessä olisi hyvä kuvata tarkemmin, miten merkittäviä patentinhakijalle patentointimenettelyn keventämisestä syntyvät säästöt ovat kokonaiskustannusten kannalta. Jatkovalmistelussa yritysvaikutuksia koskevaa jaksoa 4.2.2 on tältä osin täydennetty.

Arviointineuvoston lausunnon suosituksen mukaisesti esityksen pääasiallisia vaikutuksia koskevaan jaksoon 4.2 on jatkovalmistelussa lisätty tiivis arvio esityksen vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen (jakso 4.2.3).

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Patenttilaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Patentti. Ehdotettu pykälä sisältää lain keskeisimmän aineellisen säännöksen, jonka mukaan patentin keksintöön voi saada keksinnön tehnyt luonnollinen henkilö (keksijä) tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt. Patentinhaltija saa yksinoikeuden keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen. Keksijä voi olla vain luonnollinen henkilö, mutta useat henkilöt voivat tehdä keksinnön yhdessä. Keksijä voi siirtää oikeutensa luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle. Keksijän oikeus voi siirtyä toiselle myös esimerkiksi työsuhteen perusteella tai perintönä.

Pykälä vastaisi olennaisilta osin voimassa olevan lain 1 §:n 1 momenttia, jonka mukaan patentin keksintöön voi saada se, joka on tehnyt keksinnön tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt. Selkeyden vuoksi säännökseen lisättäisiin maininta siitä, että patentoitavan keksinnön tekijä (eli keksijä) voi olla vain luonnollinen henkilö. Lakiteknisenä muutoksena ehdotetaan, että nykyisen 1 §:n 1 momentin säännökset keksinnön patentoitavuuden edellytyksistä, kuten siitä, että keksintö voi liittyä mihin tekniikan alaan tahansa, sisällytetään ehdotetun lain 2 lukuun.

2 §. Määritelmät. Lain 2 § sisältäisi määritelmiä.

Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin kansallinen patenttihakemus, jolla tarkoitettaisiin tässä laissa hakemusta, jolla haetaan pelkästään Suomessa voimassa olevaa patenttia Patentti- ja rekisterihallitukselta. Suomessa voimassa olevaa patenttia voi hakea myös eurooppapatenttina tai kansainvälistä järjestelmää apuna käyttäen, mutta tällöin patentti olisi voimassa (tai mahdollista saattaa voimaan) myös muualla kuin Suomessa.

Pykälän 2 kohdassa määriteltäisiin kansainvälinen patenttihakemus (ns. PCT-hakemus), jolla tarkoitettaisiin PCT-sopimuksella perustetun kansainvälisen patentinhakujärjestelmän mukaisesti tehtyä patenttihakemusta. Hakemus ei johda kansainväliseen tai maailmanlaajuiseen patenttiin, vaan kansainvälisen hakemusvaiheen jälkeen hakija voi jatkaa PCT-hakemusta kansallisesti tai alueellisesti ja hakea näin patenttia samalla hakemuksella useista patenttiviranomaisista.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin eurooppapatentti. Euroopan patenttivirasto (EPO) myöntää eurooppapatentin sitä koskevan hakemuksen perusteella Euroopan patenttisopimuksen (EPC-sopimus) mukaisesti. Eurooppapatentin myöntämisen jälkeen patentinhaltija päättää, missä sopimusvaltioissa hän haluaa patentilleen suojan. Eurooppapatenttisuojan saaminen edellyttää useimmissa EPC-maissa erillistä voimaansaattamista. Patentinhaltijan pitää myös maksaa vuosimaksuja niihin maihin, joissa suojaa ylläpidetään. Eurooppapatentti ei siis ole ylikansallinen patentti, vaan nippu kansallisia patenteja. Eurooppapatentin voimaansaattamisesta Suomessa säädetään ehdotetun lain 86 §:ssä ja vuosimaksuista 101 §:ssä. Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti määriteltäisiin puolestaan 83 §:n 1 momentissa.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin lisäsuojatodistus, jolla tarkoitettaisiin todistusta lääkettä tai kasvinsuojeluväinettä suojaavan patentin suoja-ajan pidentämisestä. Lisäsuojatodistuksista, kuten hakemuksen tekemisestä PRH:lle, säädetäisiin ehdotetun lain 11 luvussa.

Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin etuoikeus, jolla tarkoitettaisiin tässä laissa oikeutta tehdä samaa keksintöä koskeva myöhempi patenttihakemus siten, että se katsotaan tehdyksi samanaikaisesti hakijan aikaisemman hakemuksen kanssa.

Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin etuoikeuspäivä, jolla tarkoitettaisiin tässä laissa etuoikeuden perustana olevan hakemuksen tekemispäivää. PRH:n vastaanottaman kansallisen patenttihakemuksen tekemispäivän määräytymisestä säädetäisiin 31 §:ssä.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin uutuustutkimus, jolla tarkoitettaisiin tutkimusta, jolla patenttiviranomainen selvittää keksinnön uutuuden.

2 luku Patentoitavuuden edellytykset

3 §. Patentoitavat keksinnöt. Pykälässä säädetäisiin siitä, minkälaisiin keksintöihin patentti voidaan myöntää. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 1 §:n ensimmäisen virkkeen ensimmäistä lausetta. Lainkohdassa säädetään TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla, että patentti voidaan myöntää mihin tahansa tekniikan alaan liittyvään keksintöön. Momentissa viitataan lisäksi patentoitavuuden poikkeuksiin ja rajoituksiin TRIPS-sopimuksen 27 artiklan sallimissa puitteissa.

Pykälän 2 momentissa luetellaan esimerkkejä sellaisista keksintöistä lähellä olevista käsitteistä, jotka eivät sellaisenaan ole patentoitavissa. Momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan patenttilain 1 §:n 2 momenttia. Voimassa olevan lain termin ”keksintö” sijaan käytetään termiä ”patentoitava keksintö”, sillä patenttilaissa ei määritellä keksintöjä sinänsä vaan nimenomaisesti patentoitavia keksintöjä. Lisäksi tietokoneohjelmat erotetaan luettelossa omaksi kohdaksi. Momentissa käytetty ilmaisu ”pelkästään” viittaa vakiintuneeseen tulkintaan, jonka mukaan sellainen tekninen keksintö, jonka osana on jokin luettelossa esitetyistä piirteistä, voi olla patentoitavissa.

4 §. Kasvilajikkeet ja eläinrodut. Ehdotettu pykälä vastaa voimassa olevan patenttilain 1 §:n 4 momenttia, jolla pannaan täytäntöön ns. biotekniikkadirektiivin (Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivi 98/44/EY, annettu 6. päivänä heinäkuuta 1998, bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta, EYVL L 213, s. 13–21, julkaistu 30.7.1998) 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaan, 4 artiklan 2 kohtaan ja 2 artiklan 3 kohtaan sekä TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 3 kohdan b alakohtaan.

5 §. Biologiset ja mikrobiologiset menetelmät. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan patenttilain 1 §:n 5 momenttia, joka on nyt jaettu kahteen momenttiin. Pykälän 1 momentissa rajoitettaisiin kasvien tai eläinten jalostamiseksi käytettävien olennaisesti biologisten menetelmien patentointia perustuen biotekniikkadirektiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 2 artiklan 2 kohtaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, ettei rajoitus koske mikrobiologisia tai muita teknisiä menetelmiä tai näillä menetelmillä aikaansaattua tuotetta. Säännöksellä pannaan täytäntöön biotekniikkadirektiivin 4 artiklan 3 kohta. Pykälän 1 momentin ensimmäiseen virkkeeseen ehdotetaan selventävää lisäystä, jonka mukaan patenttia ei myöskään myönnetä ”kasviin tai eläimeen, joka on saatu yksinomaan olennaisesti biologisella menetelmällä.” Lisäys perustuu Euroopan komission tiedonantoon (C/2016/6997), jonka mukaan biotekniikkadirektiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulee tulkita siten, että se koskee myös kasvia tai eläintä, joka on saatu yksinomaan olennaisesti biologisella menetelmällä. Vastaava sääntely on toteutettu myös Euroopan patenttisopimuksen (EPC) soveltussäännön 28 2 kohdassa.

Pykälän 2 momentti sisältää mikrobiologisen menetelmän määritelmän, joka perustuu biotekniikkadirektiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

6 §. Biologinen materiaali. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 1 §:n 6 momenttia, jolla pannaan täytäntöön biotekniikkadirektiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohta ja 2 artiklan 1 kohdan a alakohta. Voimassa olevan patenttilain säännöksen sanamuotoa kuitenkin tarkistetaan lähemmäs biotekniikkadirektiivin 3 artiklan 2 kohtaa korvaamalla ilmaisu ”vaikka sitä esiintyisi luonnossa” ilmaisulla ”myös silloin, kun sitä esiintyy luonnollisessa tilassa”. Alkuperäisen säännöksen perusteluista (HE 21/2000 vp, s. 16–17) käy ilmi, ettei lainkohdalla ollut tarkoitus poiketa direktiivissä tarkoitettua.

7 §. Ihmisen keho ja sen ainesosat. Pykälän 1 momentti vastaisi olennaisesti voimassa olevan patenttilain 1 a §:n 1 momenttia ja 2 momentti voimassa olevan patenttilain 1 a §:n 2 momenttia, joilla pannaan täytäntöön biotekniikkadirektiivin 5 artiklan 1 ja 2 kohta.

8 §. Kirurgiset, terapeutiset ja diagnostiset menetelmät. Ehdotettuun pykälään on koottu yhteen voimassa olevan patenttilain lääketieteellisiä keksintöjä koskevat säännökset samalla sanamuotoa tarkistaen. Pykälä vastaisi voimassa olevan patenttilain 1 §:n 3 momenttia ja sillä rajoitettaisiin kirurgisiin, terapeutisiin ja diagnostisiin menetelmiin kohdistuvien keksintöjen patentoitavuutta. Säännös perustuu TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 3 kohdan a alakohdan mahdollistamaan patenttisuojan poikkeukseen. Voimassa olevaan patenttilakiin verrattuna ilmaisu ”keksinnöksi ei katsota” on korvattu ilmaisulla ”patenttia ei myönnetä”. Tällä ei ole tarkoitus muuttaa oikeustilaa vaan ilmaisulla tuodaan esiin, että vaikka tällaisiin menetelmiin voi liittyä teknisiä keksintöjä, ei patenttia myönnetä tällaiselle menetelmälle.

9 §. Yleisen järjestyksen ja hyvien tapojen vastaiset keksinnöt. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan patenttilain 1 b §:n 1 ja 2 momenttia, jolla on pantu täytäntöön biotekniikkadirektiivin 6 artiklan 1 kohta ja TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 2 kohta.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan patenttilain 1 b §:n 3 momenttia, jolla on pantu täytäntöön biotekniikkadirektiivin 6 artiklan 2 kohta.

10 §. Patentin myöntämisen edellytykset. Ehdotettu pykälä kokoaa samaan lainkohtaan keksinnön patentoitavuuden kolme keskeisintä ehtoa: uutuuden, keksinnöllisyyden ja teollisen käyttökelpoisuuden. Ehdot on nykyisin ilmaistu voimassa olevan patenttilain 1 ja 2 §:ssä. Säännöksen mukaisesti patentti voidaan myöntää ainoastaan keksintöön, joka on uusi, keksinnöllinen ja teollisesti käyttökelpoinen.

Säännöksessä yhdenmukaistetaan terminologiaa kansainvälisen käytännön mukaiseksi korvaamalla voimassa olevan lain 2 §:n ilmaisu ”olennaisesti eroaa siitä” patenttioikeudellisessa terminologiassa vakiintuneella ja TRIPS-sopimuksessakin käytetyllä ilmaisulla ”keksinnöllinen”. Vastaavasti voimassa olevan lain 1 §:n ilmaisu ”voidaan käyttää teollisesti” on kirjoitettu muotoon ”teollisesti käyttökelpoinen”. Ilmaisulla ei tavoitella muutosta termien tulkintaan ja ehtojen tarkempi sisältö määriteltäisiin seuraavissa pykälissä.

11 §. Uutuus. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin uutuus. Keksintö on uusi, jos se ei kuulu tunnettuun tekniikkaan. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 2 §:n 1 momentin vaatimusta, jonka mukaan keksinnön on oltava uusi siihen verrattuna, mikä on tullut tunnetuksi ennen patenttihakemuksen tekemispäivää. Ilmauksen ”tullut tunnetuksi” sijaan käytetään ilmausta ”kuulu tunnettuun tekniikkaan”. Tunnettu tekniikka määriteltäisiin tarkemmin ehdotetun lain 13 §:ssä. Uutuuden määritelmä vastaa olennaisesti Euroopan patenttisopimuksen 54 artiklan 1 kohdan mukaista määritelmää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotusta ensimmäisestä lääketieteellisestä käytöstä (lääketieteelliseen käyttöön sidottu tuotevaatimus) ja se vastaa nykyisin 2 §:n 4 momenttia. Ehdotettavan lain 8 §:n mukaisesti patenttia ei myönnetä kirurgista tai terapeuttista käsittelyä tai diagnoosia tarkoittavaan menetelmään, joka kohdistetaan ihmisiin tai eläimiin. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta tuotteeseen, joka on tarkoitettu käytettäväksi jossakin kyseisistä menetelmistä. Ehdotettavan 11 §:n 2 momentin mukaan keksinnön uutuusvaatimus ei estä myöntämästä patenttia tunnettuun, kirurgisessa tai terapeuttisessa käsittelyssä tai diagnostisessa menetelmässä käytettävään aineeseen tai seokseen. Edellytyksenä on, että aineen tai seoksen käyttö ei ole tunnettu jossakin tällaisessa terapeuttisessa, diagnostisessa tai kirurgisessa menetelmässä eli tunnetun tuotteen tähän asti tunnettu käyttö on täytynyt olla muu kuin kirurginen, terapeuttinen tai diagnostinen. Toisin sanoen se, joka keksii, että muusta yhteydestä tunnettu aine tai seos on kirurgisesti tai diagnostisesti käyttökelpoinen tai että sillä on terapeuttinen vaikutus, voi saada tällaiseen aineeseen tai seokseen näihin käyttöaloihin sidotun patentin, vaikka tällainen aine tai seos olisi aikaisemmin tunnettu. Kyseinen ensimmäinen lääketieteellinen käyttö muodostaa poikkeuksen rajoittamattoman tuotesuojan periaatteeseen. Rajoittamaton tuotesuoja tarkoittaa sitä, että patenttisuoja tulee käsittämään kaikki tuotteen käyttöalueet, vaikka niitä ei ole esitetty patenttivaatimuksessa patenttihakemuksen tekemispäivänä. Jos aineeseen tai seokseen on aikaisemmin myönnetty patentti, uusi patentti ei kumoa jo myönnettyä patenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niin sanotusta toisesta lääketieteellisestä käytöstä (tiettyyn lääketieteelliseen käyttöön sidottu tuotevaatimus) ja se vastaa nykyisin 2 §:n 5 momenttia. Se, että keksinnön tulee olla uusi, ei myöskään estä myöntämästä patenttia tunnettuun, tiettyssä 8 §:ssä tarkoitettussa menetelmässä käytettävään aineeseen tai seokseen, jos aineen tai seoksen käyttö ei ole tunnettu tässä tiettyssä menetelmässä. Vaikka kirurgisesti, terapeuttisesti tai diagnostisesti käytetty aine tai seos olisi aikaisemmin tunnettu, aineeseen tai seokseen olisi mahdollista saada uusi tuotepatentti, jos aineen tai seoksen käyttö kohdistuu uuteen kirurgiseen, terapeuttiseen tai diagnostiseen käyttöön.

12 §. Keksinnöllisyys. Pykälässä määriteltäisiin patentoitavalta keksinnöltä vaadittava keksinnöllisyys. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 2 §:n 1 momentin

vaatimusta olennaisesta erosta tunnettuun. Sanamuodoksi on valittu ”tunnettu tekniikka” pelkän ”tunnetun” sijaan. Tällä korostetaan nykykäytännön mukaisesti sitä, että keksinnöllisyyden arviointi perustuu patenttihakemuksessa esitetyn keksinnön teknisiin piirteisiin, ei patenttihakemuksessa mahdollisesti esitettyihin keksinnön muihin, ei-teknisiin ominaisuuksiin.

Säännöksessä käytetään Euroopan patenttisopimuksen 56 artiklan mukaista määritelmää siitä, että keksintö ei saa olla alan ammattilaiselle ilmeinen. Säädöstekniikka mahdollistaa joustavuuden ajan kulumisen ja tekniikan kehittymisen myötä ja sopeutumisen esimerkiksi Euroopan patenttinviraston käytäntöihin. Euroopan patenttisopimuksen viralliseen käännökseen verrattuna alan ammattimiehen käsite korvataan sukupuolineutraalilla termillä alan ammattilainen.

13 §. Tunnettu tekniikka. Pykälässä määriteltäisiin tunnetun tekniikan käsite ja annettaisiin tarkentava säännös siitä, miten tunnettu tekniikka otetaan huomioon 12 §:n mukaista keksinnöllisyyttä arvioitaessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tunnetuksi tekniikaksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi ennen patenttihakemuksen tekemispäivää tai etuoikeuspäivää.

Voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentti viittaa ajallisesti ennen patenttihakemuksen tekemispäivää julkiseksi tulleeseen. Ehdotetussa uudessa säännöksessä viitataan tekemispäivän lisäksi myös etuoikeuspäivään. Lisäyksellä ei tavoitella muutosta vallitsevaan oikeustilaan, vaan sillä pyritään selkeyttämään säännöstä siltä osin, että etuoikeus tulee tietyissä tilanteissa huomioida tekemispäivän sijaan keksinnön uutuutta ja keksinnöllisyyttä arvioitaessa. Etuoikeudesta ja sen vaikutuksista säädettäisiin tarkemmin ehdotetun lain 6 luvussa.

Julkiseksi tulo voi tapahtua kirjoituksen tai esitelmän välityksellä, hyödyntämällä tai muulla tavalla. Yleisiä muita tapoja on esimerkiksi suullinen kertomus, julkaisu internetissä tai muussa sähköisessä muodossa. Kirjoituksen tai esitelmän kielellä tai julkistuksen maantieteellisellä sijainnilla ei ole merkitystä siihen, katsotaanko julkiseksitulon tapahtuneen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 1 momentissa mainitun lisäksi tunnettuun tekniikkaan kuuluu myös patenttihakemuksen tekemispäivänä, tai sen jälkeen, 48 §:ssä säädetyn mukaisesti julkiseksi tulevan kansallisen patenttihakemuksen sisältö, jos sen tekemispäivä tai etuoikeuspäivä on ennen patenttihakemuksen tekemispäivää tai etuoikeuspäivää. Säännös vastaa olennaisilta osiltaan nykyisen patenttilain 2 §:n 2 momentin toista virkettä. Tarkennuksena nykyisin muotoon on, että siinä viitataan ajallisesti patenttihakemuksen ja aiemman hakemuksen tekemispäivään ja etuoikeuspäivään. Lisäyksellä ei tavoitella muutosta oikeustilaan, vaan sillä pyritään selkeyttämään säännöstä siltä osin, että etuoikeuspäivä tulee tietyissä tilanteissa huomioida tekemispäivän sijaan.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin keksinnöllisyydestä koskevasta poikkeuksesta, jonka mukaan mainitun aiemman hakemuksen sisältöä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 §:ssä tarkoitettua keksinnöllisyyttä arvioitaessa. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 2 §:n 2 momentin neljättä virkettä.

Pykälän 2 momentin säännökset on tarkoitettu sovellettavaksi tapaukseen, jossa aikaisemmin tehty patenttihakemus tarkoittaa samaa keksintöä, johon myöhemmin haetaan patenttia (vanhempi oikeus hakemusten yhteensattuesssa). Jos patenttinviranomaiselle saapuu eri aikoina kaksi samaa keksintöä koskevaa patenttihakemusta, oikeus patenttiin on sillä, jonka asiakirjat ovat ensiksi tulleet patenttinviranomaiselle, jollei toisen hakemus tuota aikaisemmasta ajankohdasta voimassa olevaa etuoikeutta (ns. *first to file* -periaate).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, millä ehdoilla myös muulla kuin kansallisella patenttihakemuksella on sama 2 momentin mukainen vaikutus. Pykälän 2 momentin säännöstä sovellettaessa kansalliseen patenttihakemukseen rinnastetaan myös suomalainen hyödyllisyysmallihakemus sekä Suomea koskeva eurooppapatenttihakemus ja kansainvälinen hakemus, jos ne täyttävät säädetyt ehdot. Hyödyllisyysmallihakemuksella on sama vaikutus, jos hakemus tulee myöhemmin julkiseksi voimassa olevan hyödyllisyysmallilain 18 §:n mukaisesti. Sama vaikutus on myös kansainvälisellä hakemuksella, jota jatketaan Suomessa 74 §:n tai hyödyllisyysmallilain 45 d §:n nojalla tai joka otetaan käsiteltäväksi 81 §:n mukaisesti, ja joka tulee julkiseksi tämän lain 48 §:n tai hyödyllisyysmallilain 18 §:n perusteella. Sama vaikutus on myös Suomea koskevalla eurooppapatenttihakemuksella, jos se julkaistaan Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti. Eurooppapatenttihakemuksen julkaisu voi tapahtua Euroopan patenttisopimuksen 93 artiklan mukaisesti tai Euroopan patenttiovirastossa jatkettua kansainvälisen hakemuksen tapauksessa, 153 artiklan mukaisesti. Eurooppapatenttihakemuksella ei olisi 2 momentin mukaista vaikutusta, jos Suomen nimeäminen on peruttu Euroopan patenttisopimuksen 79(3) artiklan mukaisesti ennen hakemuksen julkaisua. Tämän lain 84 §:n 3 momentissa säädettäisiin, että hakemuksen Suomea koskevan nimeämisen peruuttamisella on sama vaikutus kuin kansallisen hakemuksen peruuttamisella. Näin ollen nimeämisen peruuttaminen ennen hakemuksen julkistamista aikaansaa tunnetun tekniikan osalta saman oikeusvaikutuksen kuin kansallisen hakemuksen peruuttaminen ennen sen julkiseksituloa.

Ehdotetut säännökset vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentin kolmatta virkettä, 2 §:n 3 momenttia sekä voimassa olevien patenttimääräysten 44 §:ää.

14 §. *Patentin myöntämiseen vaikuttamaton julkistaminen.* Pykälässä säädettäisiin niin sanotusta armonajasta eli siitä, että tietyissä tapauksissa ennen hakemuksen tekemistä julkiseksi tullut tieto keksinnöstä ei estä keksinnön patentointia puuttuvan uutuuden takia, jos hakija tekee patenttihakemuksen säädetyt ajan kuluessa keksinnön julkiseksitulosta. Pykälä vastaisi voimassa olevan patenttilain 2 §:n 6 momenttia. Vastaavat säännökset ovat myös Euroopan patenttisopimuksen 55 artiklassa ja kansainvälisten näyttelyjen osalta säännös perustuu Pariisin sopimuksen 11 artiklaan.

15 §. *Teollinen käyttökelpoisuus.* Pykälässä määriteltäisiin patentoinnin edellytyksenä oleva keksinnön teollinen käyttökelpoisuus. Käsitettä ei ole määritelty voimassa olevassa laissa. Säännökseen esitetty ilmaisu ”teollisesti käyttökelpoinen” vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 1 §:n 1 momentin ilmaisua ”jota voidaan käyttää teollisesti” ja TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 1 kohdan ilmaisuja ”voidaan käyttää teollisesti hyväksi” ja ”hyödyllinen”. Säännöksen määritelmässä käytetyt ilmaisut ”teollinen käyttö” ja ”käyttökelpoinen” sekä itse määritelmäteksti vastaavat sanamuodoltaan EPC:n 57 artiklan virallista käännöstä paitsi siltä osin, ettei maataloutta ole nimenomaisesti mainittu säädöstekstissä. Oikeustilaa ei säännöksellä muuteta ja maatalous sisältyy soveltuvan teollisuuden alaan.

3 luku Yksinoikeus

16 §. *Välittömän hyödyntämisen yksinoikeus.* Pykälässä säädettäisiin patentin antaman yksinoikeuden välittömän hyödyntämisen sisällöstä. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 3 §:n 1 momenttia, jolla toimeenpannaan TRIPS-sopimuksen 28 artiklan 1 kohta. Kieliasun nykyaikaistamiseksi voimassa olevan lain ilmaisut ”saattamalla vaihdantaan” korvataan ilmaisulla ”saattamalla markkinoille” (1 ja 3 kohdat) ja ”tässä maassa” korvataan ilmaisulla ”Suomessa” (2 kohta).

Yksinoikeuden sisältöä ja rajoituksia sääntelevää 3 §:ää muutettiin viimeksi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdystä sopimuksesta johtuvien muutosten yhteydessä lailla 23/2016. Tällöin pykälää muutettiin vastaamaan paremmin kyseisen sopimuksen aineellista patenttioikeutta koskevaa 25–27 artiklaa, ja siihen tehtiin muutamia lakiteknisiiä muutoksia. Samalla käsiteltiin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25 ja 26 artiklan mukaisen yksinoikeuden sisällön vastaavuutta Suomen patenttilain 3 §:ään. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25 ja 26 artiklan, ottaen huomioon 27 artiklan rajoitukset, katsottiin tuolloin antavan samanlaisen yksinoikeuden patentin hyödyntämiseen kuin silloin voimassa olevan patenttilain 3 §:n (HE 45/2015 vp, s. 97).

Koska voimassa olevan patenttilain 3 § vastaa edelleen sisällöltään ja sanamuodoltaan tällöin voimassa ollutta 3 §:ää siltä osin kuin siinä säädetään yksinoikeuden sisällöstä, sääntelyä yksinoikeuden sisällöstä ei ole tarpeen muuttaa nykyisest.

17 §. Välillisen hyödyntämisen yksinoikeus. Pykälässä säädettäisiin patentin antaman yksinoikeuden välillisen hyödyntämisen sisällöstä, ja se vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 3 §:n 2 momenttia. Säännös on jaettu kolmeen momenttiin.

18 §. Poikkeukset yksinoikeuteen. Pykälään on koottu yhteen yleiset poikkeukset patentin antamaan yksinoikeuteen. Poikkeusluettelon 1–6 kohdat vastaavat olennaisesti voimassa olevan patenttilain 3 §:n 3 momentin 1–5 ja 7 kohtia. Pykälän 2 kohdassa sana ”hyväksikäyttöä” on korvattu sanalla ”hyödyntämistä”, ja ”vaihdataan” on korvattu sanalla ”markkinoille”. Voimassa olevan luettelon biologista materiaalia koskeva 6 kohta on siirretty 20 §:n 1 momenttiin.

Luettelon 7 ja 8 kohdat vastaavat voimassa olevan patenttilain 5 §:n 1 ja 2 momenttia, joita on perusteltu yhteensovittamisella UPC-sopimuksen säädösten kanssa (HE 45/2015 vp, s. 95). Kohdassa 8 säädettyä poikkeusta olisi tulkittava siten, ettei mikä tahansa patentin suojaaman ilma-aluksen varaosaan tai tarvikkeeseen liittyvän tuotteen maahantuonti ja käyttö ole poikkeuksen piirissä, vaan toimet ovat sallittuja ainoastaan siltä osin kuin ne suoritetaan ulkomaisen ilma-aluksen Suomessa tapahtuvaa korjaamista varten.

19 §. Biologista materiaalia suojaavan patentin laajuus. Pykälän 1–3 momentit vastaisivat olennaisesti voimassa olevan patenttilain 3 a §:n 1–3 momenttia, joilla on pantu täytäntöön biotekniikkadirektiivin 8 artiklan 1 ja 2 kohdat sekä 9 artikla.

20 §. Biologisen materiaalin käyttöä koskevat poikkeukset yksinoikeuteen. Pykälään on koottu yhteen biologista materiaalia koskevat poikkeukset patentin antamaan yksinoikeuteen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että patentilla saavutettu yksinoikeus ei koske biologisen materiaalin käyttöä muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja kehittämiseen. Momentti vastaa voimassa olevan patenttilain 3 §:n 3 momentin 6 kohtaa sekä UPC-sopimuksen 27 artiklan c kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin biologiseen materiaaliin saadun patenttioikeuden sammumisesta Euroopan talousalueella. Momentti vastaa voimassa olevan patenttilain 3 a §:n 4 momenttia, jolla on toimeenpantu biotekniikkadirektiivin 10 artikla.

Pykälän 3–4 momentit vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 3 b §:n 1–2 momentteja, joilla on toimeenpantu biotekniikkadirektiivin 11 artikla. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maanviljelijän erivapauden ulottumisesta kasvien lisäysaineistoon. Maanviljelijä saisi maatalouskäyttöön käyttää patentilla suojatulla viljalla saadusta sadosta

saamaansa tuotetta monistamiseen tai lisäämiseen omalla tilallaan, jolloin tämän poikkeuksen laajuus ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt olisivat samat kuin mitä kasvinjalostajanoikeusasetuksen 14 artiklassa määrätään. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vastaavasta erivapaudesta jalostuskarjaan. Maanviljelijä saisi käyttää suojattua karjaa maatalouden tarkoituksiin. Tähän lupaan sisältyy eläimen tai muun eläinten lisäysaineiston saattaminen maatalouskäyttöön, mutta ei kaupallisen lisäämistoiminnan puitteissa tai sen tarkoituksiin tapahtuva myynti.

21 §. Ennakkokäyttöoikeus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä se, joka on patenttihakemuksen tekemishetkellä Suomessa ammattimaisesti hyödyntänyt hakemuksessa tarkoitettua keksintöä, saa patentin estämättä jatkaa keksinnön hyödyntämistä (*ennakkokäyttöoikeus*). Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä ennakkokäyttöoikeus voi siirtyä toiselle. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 4 §:ää.

22 §. Patenttisuojan laajuus. Pykälässä säädettäisiin patenttivaatimusten merkityksestä patenttisuojaan. Pykälän mukaisesti patentin tai patenttihakemuksen tuottaman suojan laajuus määräytyy patenttivaatimusten mukaan, ja vaatimuksia tulkittaessa käytetään apuna keksinnön selitystä ja piirustuksia. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 39 §:ää. Nykyisen lain ilmaisu ”käsittämiseksi” sijaan käytetään nykykieleen paremmin sopivaa ilmaisua ”tulkitsemiseksi”. Myös nykyisen lain ilmaisu ”voidaan käyttää” on vaihdettu muotoon ”käytetään”. Muutoksien tarkoituksena on selkeyttää sääntelyä vastaamaan paremmin vallitsevaa oikeustilaa. Muotoilu vastaa paremmin myös Euroopan patenttisopimuksen (EPC) patenttisuojan laajuutta koskevaa 69 artiklaa, jonka mukaisesti ”Patenttivaatimusten tulkitsemisessa käytetään kuitenkin myös selitystä ja piirustuksia.” Tiivistelmä on sen sijaan tarkoitettu vain tekniikan tietolähteeksi eikä sitä käytetä apuna patenttivaatimuksia tulkittaessa eikä sillä ole vaikutusta patentin tuottamaan suojaan.

Euroopan patenttisopimuksen erottamaton osa on sen 164 artiklan 1 kappaleen mukaan Euroopan patenttisopimuksen 69 artiklan soveltamista koskeva pöytäkirja. Pöytäkirjan 1 artikla käsittelee yleisiä periaatteita 69 artiklan soveltamisessa. Pöytäkirjan mukaan patenttivaatimuksia ei tule tulkita ainoastaan kirjaimellisesti siten, että selitystä ja piirustuksia käytettäisiin vain patenttivaatimuksissa ilmenevien epäselvyyksien ratkaisemiseksi. Patenttivaatimuksia ei myöskään tule käsittää ainoastaan ohjeena ja että myönnetty suoja tosiasiallisesti kattaisi sen, mitä alan ammattilainen selityksen ja piirustusten pohjalta päättelee patentinhaltijan tarkoittaneen. Patenttivaatimusten tulkinnan tulee sijoittua näiden kahden äärimmäisyyden väliin siten, että se turvaa patentinhaltijalle kohtuullisen suojan ja takaa kolmansille osapuolille kohtuullisen oikeusvarmuuden.

Pöytäkirjaan lisättiin vuonna 2001 niin sanottua ekvivalenssia koskeva uusi 2 artikla. Kauppa- ja teollisuusministeriö teetti tähän liittyen ekvivalenssitulkintaa koskevan selvityksen, jonka mukaan Suomen patenttilain 39 § vastaa hyvin EPC 69 artiklaa, eikä ekvivalenssikäsitteen lisääminen Euroopan patenttisopimuksen 69 artiklan soveltamista koskevaan pöytäkirjaan välttämättä vaadi tarkempia ohjeita Suomen patenttilakiin. Siinä yhteydessä patenttilain 39 §:ää ei katsottu tarpeelliseksi muuttaa vastaamaan täysin Euroopan patenttisopimuksen 69 artiklaa. Samalla kuitenkin todettiin, että patenttilain 39 §:n soveltamisessa tulisi huomioida Euroopan patenttisopimuksen 69 artiklan soveltamista koskevan pöytäkirjan sisältö (HE 92/2005 vp, s. 28–29). Euroopan patenttisopimuksen 69 artikla ja sen soveltamista koskeva pöytäkirja ja erityisesti sen 2 artikla otetaan vakiintuneesti huomioon suomalaisessa oikeuskäytännössä tätä pykälää tulkitessa. Ekvivalenssiopin mukaan patentin suoja-alan katsotaan kuuluviksi myös niin sanotut ekvivalentit ratkaisut eli ratkaisut, jotka yksiselitteisesti soveltuvat samaan tarkoitukseen kuin patentoidun keksinnön osana olevat ratkaisut.

23 §. Patentin voimassaoloaika. Pykälässä säädettäisiin patentin voimassaoloajasta. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 40 §:n 1 momenttia. Sanamuodon muutoksella on täsmennetty sitä, että pisin mahdollinen voimassaoloaika patentille määräaikalain mukaan laskettuna on 20 vuotta patenttihakemuksen tekemispäivästä. Tämä merkitsee, että esimerkiksi 30.5.2025 tehdyn patenttihakemuksen viimeinen mahdollinen voimassaolopäivä on 30.5.2045.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin patentin voimassapitämisen edellytykseksi vuosimaksujen maksamista siten kuin 12 luvussa säädetään. Säädos vastaa osin voimassa olevan patenttilain 40 §:n 2 momenttia. Lakiehdotuksessa tarkemmat säännökset vuosimaksuista esitetään omassa 12 luvussaan.

Pykälän 3 momentissa on informatiivinen viittaus mahdollisuuteen pidentää lääkkeitä ja kasvinsuojeluaineita suojaavien patenttien oikeusvaikutusta patentin suoja-ajan jälkeenkin lisäsuojatodistuksella niin kuin näistä tarkemmin 11 luvussa säädetään.

24 §. Patenttisuojan muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin patenttivaatimusten muuttamisesta patentin myöntämisen jälkeen. Jos patenttivaatimuksia muutetaan myöntämisen jälkeen, esimerkiksi väitemenettelyssä, rajoittamismenettelyssä tai tuomioistuimen mitätöintimenettelyssä, muutokset eivät saa johtaa siihen, että patentin suojapiiri laajenee alkuperäiseen patenttiin verrattuna.

Voimassa olevan lain 19 §:n 2 momentin mukaan patenttisuojaa ei saa laajentaa sen jälkeen, kun PRH on antanut 19 §:n 1 momentin mukaisen ilmoituksen hakemuksen hyväksyttävyydestä. Säännös on jäänne ennen 1.4.1997 voimaan tulleen patenttilain mukaisesta menettelystä, jossa patentti pantiin julkisesti nähtäväksi ennen patentin myöntämistä. Kun julkisesti nähtäväksipano korvattiin patentin myöntöpäivän patenttijulkaisulla ja sen jälkeisellä väitemenettelyllä, ei suojan laajentamiskiellon asettamiselle ennen patentin myöntämistä enää ole tarvetta. Ehdotuksen mukaan patenttisuojan laajenemiskielto alkaisi näin ollen patentin myöntämishetkestä. Säännös vastaa tältä osin EPC 123 artiklan 3 kohtaa.

4 luku Patenttihakemus ja hakemuksen käsittely

25 §. Patenttihakemuksen tekeminen. Pykälässä säädettäisiin, että kansallinen patenttihakemus tehdään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 7 §:n ensimmäistä virkettä. Säännöstä on tarkennettu siltä osin, että se koskee nimenomaan kansallisen patenttihakemuksen tekemistä. Kansainvälisen hakemuksen tekemisestä säädettäisiin 72 §:ssä ja eurooppapatenttihakemuksen tekemisestä 82 §:ssä.

Ehdotettu säännös poikkeaisi hallintolain (424/2003) 19 §:stä, jonka mukaan asia saadaan viranomaisen suostumuksella panna vireille myös suullisesti. Patenttihakemuksen tekeminen suullisesti ei käytännössä tulisi kyseeseen, koska hakemuksessa tulee määritellä keksintö, jolle patenttia haetaan. Ehdotetulla säännöksellä on tarkoitus selkeyttää hakemusmenettelyä.

26 §. Patenttihakemuksen sisältö. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, mitä patenttihakemuksen tulee sisältää. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 8 §:n 2 momentin 1. virkettä ja 2 momentin 1. virkettä. Hakemuksessa tulee olla keksinnön selitys sekä yksi tai useampi patenttivaatimus. Patenttivaatimus määriteltäisiin tarkemmin 29 §:ssä. Ehdotuksen mukaan piirustus ei enää olisi osa selitystä vaan se muodostaa oman osan hakemuksessa. Piirustus ei ole hakemuksessa välttämätön. Tiivistelmä on lyhyt yhteenveto siitä, mikä ilmenee keksinnön selityksestä, patenttivaatimuksista ja piirustuksista sellaisina kuin ne olivat hakemusta tehtäessä. Tiivistelmä on tarkoitettu vain tekniikan tietolähteeksi ja sen avulla kolmas osapuoli

voi arvioida, onko tarpeen perehtyä itse hakemukseen. Tiivistelmällä ei ole oikeudellista merkitystä, eikä sitä oteta huomioon patentin suojapiirin laajuuden määrittämisessä tai tulkinnassa. Jos hakemukseen liittyy 30 §:n mukainen biologisen materiaalin talletus, hakemuksen tulee sisältää tiedot talletuksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hakemuksessa on ilmoitettava tunnistetiedot keksijästä ja hakijasta. Jos hakija ei ole keksijä, tai hakija ei ole tehnyt keksintöä yksin, on hakijan selvítettävä oikeutensa keksintöön. Säännökset vastaavat olennaisesti voimassa olevan lain 8 §:n 4 momenttia. Erona on, että ehdotuksessa keksijän nimen sijaan edellytetään tunnistetiedot keksijästä ja hakijasta. Tunnistetiedoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä nimen tai toiminimen lisäksi sellaisia tietoja, joiden perusteella on mahdollista selvittää, kuka keksijä tai hakija on. Tarvittavista tiedoista ehdotetaan säädettävän tarkemmin asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että hakemuksesta on suoritettava hakemusmaksu ja että hakemuksesta on myös suoritettava vuosimaksu siten kuin 12 luvussa säädetään. Säännökset vastaavat olennaisesti voimassa olevan lain 8 §:n 5 momenttia.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

27 §. Patenttihakemuksen kieli. Pykälässä säädettäisiin, että patenttihakemus tulee laatia suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 8 §:n 5 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälässä säädettäisiin myös, että jos patenttivaatimukset on laadittu englanniksi, tulee hakijan toimittaa vaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen patentin myöntämistä. Ehdotettu säännös poikkeaa voimassa olevan patenttilain 8 §:n 5 momentin säännöksestä, jonka mukaan hakijan tulee toimittaa englanninkielisten patenttivaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen kuin hakemus 22 §:n mukaan tulee julkiseksi. Esityksen mukaan käännöstä ei tarvitse toimittaa hakemuksen julkiseksitulovaiheessa, vaan vasta ennen patentin myöntämistä. Käännöksen toimittaminen olisi kuitenkin edellytys niin sanotulle väliaikaiselle suojalle, joten hakijan intressissä voi olla toimittaa käännös jo hakemuksen julkiseksitulovaiheessa. Väliaikaisesta suojasta ja siihen liittyvistä käännöksistä säädettäisiin tarkemmin 137 §:ssä.

Voimassa olevan patenttilain 8 §:n 5 momentissa säädetään patenttiviranomaisen velvollisuudesta huolehtia kansalliskielisen hakemuksen patenttivaatimusten kääntämisestä toiselle kansalliskielelle ennen hakemuksen julkiseksituloa. Esityksen mukaan kansalliskielisen hakemuksen käännösvaatimuksista luovuttaisiin kokonaan, joten käännöksistä ei tarvitse huolehtia hakemuksen julkiseksitulohetkellä. Samoin esitetään luovuttavaksi kyseisen momentin viimeisen virkkeen säännöksestä, jonka mukaisesti tilanteessa, jossa hakija toimittaa englanninkielisen hakemuksen vaatimusten ja tiivistelmän käännöksen yhdelle kansalliskielelle, olisi patenttiviranomaisen tarvittaessa huolehdittava niiden kääntämisestä toiselle kansalliskielelle. Säännöksen ilmaus ”tarvittaessa” viittaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa kolmas osapuoli pyytää vaatimusten käännöstä omalle kansalliskielelleen, jotta hän voi arvioida vaatimusten suojapiiriä. Kielilain (423/2003) 20 §:ssä säädetään, että jos päätös tai muu asiakirja on laadittu toisella kuin asianosaisen kielellä, viranomaisen on annettava asianosaiselle pyynnöstä maksuton virallinen käännös näistä asiakirjoista siltä osin kuin asia koskee hänen oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan. Kyseinen kielilain säännös soveltuu myös patenttiin ja patenttihakemukseen. Patenttilaissa ei ole tarvetta säätää poikkeusta kyseiseen kielilain säännökseen.

28 §. Patenttihakemuksen selvyys ja riittävyys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että keksintö tulee esittää patenttihakemuksessa niin selvästi ja riittävästi, että alan ammattilainen voi sen

perusteella käyttää keksintöä. Voimassa olevan lain 8 §:n 2 momentissa säädetään, että selityksen tulee olla niin selvä, että ammattimies voi sen perusteella käyttää keksintöä.

Voimassa olevassa laissa termi ”selitys” viittaa hakemuksessa olevaan keksinnön selitykseen piirustuksineen. Esitetyssä laissa selitys ja piirustukset ovat 26 §:n mukaisesti hakemuksen erillisiä osia. Lisäksi patenttivaatimukset määrittävät keksinnön, joten hakemuksessa esitettyä keksintöä toteuttaessaan alan ammattilainen hyödyntää koko hakemusta. Nykylaissa käytetty termi ”selityksen” on korvattu viittauksella patenttihakemuksessa esitettyyn keksintöön. Termi ”ammattimies” on korvattu sukupuolineutraalilla termillä ”alan ammattilainen”.

Vallitsevassa oikeuskäytännössä termin ”selvä” katsotaan käsittävän, että keksintö on kuvattu hakemuksessa paitsi selvästi, myös riittävästi, jotta alan ammattilainen kykenee hakemuksessa esitetyn ja hakemuksen tekemispäivänä vallitsevan yleisen tietämyksen perusteella hyödyntämään keksintöä. EPC:n 83 artiklan ja PCT:n 5 artiklan vastaavissa säännöksissä kyseisestä käsitteestä käytetään termejä ”clear and complete”. Selkeyden vuoksi nykyisin termi ”selvä” on korvattu termeillä ”selvästi ja riittävästi”.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäehdoista, milloin biologiseen materiaaliin liittyvät keksinnöt katsotaan selvästi ja riittävästi esitettyksi. Säännös vastaa voimassa olevan lain 8 §:n 2 momentin viimeistä virkettä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos keksintö koskee geenin sekvenssiä tai osasekvenssiä, tulee patenttihakemuksessa esittää, miten keksintöä voidaan käyttää teollisesti. Säännöksellä pannaan täytäntöön bioteknologiadirektiivin 5 artiklan 3 kohta, jonka mukaan geenin sekvenssin tai osasekvenssin teollinen käyttö on esitettävä havainnollisesti patenttihakemuksessa. Säännöksellä ei ole vastinetta voimassa olevassa laissa.

Edellä esitetyillä muutoksilla ja lisäyksillä ei tavoitella muutosta oikeuskäytäntöön.

29 §. Patenttivaatimus. Pykälässä säädettäisiin, että patenttihakemuksessa esitetyt patenttivaatimukset määrittävät sen keksinnön, jolle patenttisuojaa haetaan ja lisäksi, että patenttivaatimusten tulee olla selkeitä ja tiiviitä, ja niille on oltava tuki keksinnön selityksessä. Voimassa olevan lain 8 §:n 2 momentissa säädetään, että hakemuksen tulee sisältää täsmällisesti ilmaistuna se, mitä patentilla halutaan suojata (patenttivaatimus).

Pykälän muotoilussa on otettu mallia EPC:n 84 artiklasta ja PCT:n 6 artiklasta. Molemmissa artikloissa on Suomen lain termin ”täsmällinen” tilalla käytetty termejä ”clear and concise”. Termi ”täsmällinen” tarkoittaa sitä, että patenttivaatimusten tulee olla niin selkeitä ja tiiviitä, että on mahdollista arvioida, mitä keksintöä ne suojaavat. Termi ”tiivis” (”concise”) viittaa erityisesti siihen, että vaatimusten tulkinta ei saa olla kohtuuttoman työlästä sen johdosta, että vaatimuksia on lukuisia, samassa vaatimuksessa esitetään lukuisia vaihtoehtoja tai vaatimuksissa esiintyy tarpeetonta toistoa.

30 §. Biologisen materiaalin talletus. Pykälässä säädettäisiin biologisen materiaalin tallettamisesta erityiseen talletuslaitokseen, jos keksintöä toteutettaessa on käytettävä biologista materiaalia, joka ei ole yleisesti saatavilla ja jota ei voida esittää hakemusasiakirjoissa siten, että ammattimies niiden perusteella voisi käyttää keksintöä. Pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat voimassa olevan lain 8 a §:ää. Termi ”ammattimies” on vaihdettu sukupuolineutraaliin muotoon ”alan ammattilainen”. Uusi 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

31 §. Patenttihakemuksen tekemispäivä. Pykälässä säädettäisiin PRH:n vastaanottaman kansallisen patenttihakemuksen tekemispäivän määräytymisestä. Voimassa olevassa laissa

tekemispäivän antamisesta on säädetty 8 b §:ssä ja sääntely perustuu Patenttilakisopimuksen (PLT) 5 artiklaan. Hakemuksen tekemispäivä on tärkeä käsite patentin suoja-ajan sekä etuoikeuden määräytymisessä, joten tekemispäivän antamisen periaatteista on sovittu kansainvälisellä sopimuksella.

Pykälän *1 momentti* vastaa olennaisilta osiltaan voimassa olevan lain 8 b §:n 1 momenttia, jossa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä hakemukselle annetaan tekemispäivä. Ehdotetussa sääntelyssä on kuitenkin uudistettu säännöksen muotoilua. PRH antaa vastaanottamalleen kansalliselle patenttihakemukselle tekemispäiväksi sen päivän, jolloin säädetyt edellytykset täyttyvät. Hakemuksesta tulee ilmetä, että se on patenttihakemus. Hakemuksesta tai sen saatteesta tulee suoraan tai epäsuorasti käydä ilmi, että hakijan tarkoituksena on hakea patenttia. Hakemuksessa on oltava hakijan tunnistetiedot. Hakija tulee joko olla yksilöitävässä tai hakijaan tulee olla mahdollista ottaa yhteyttä. Hakemuksen tulee sisältää joko keksinnön selitys, keksinnön piirustus tai yksilöidyn viittauksen aikaisemmin tehtyyn patentti- tai hyödyllisyysmallihakemukseen. Mainitulla keksinnön selityksellä tai piirustuksella tarkoitetaan sitä, että hakemus sisältää tekstiä tai piirustuksia, jotka näyttävät olevan selitystä tai piirustuksia keksinnöstä. Viittaukseen aikaisemmin tehtyyn hakemukseen tulee sisältyä tiedot patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen tekemispäivästä, hakemusnumerosta sekä patenttiviranomaisesta, jolle hakemus on tehty.

Pykälän *2 ja 3 momentti* vastaavat täysin voimassa olevan lain 8 b §:n 2 ja 3 momenttia. Niissä säädetään niistä menettelyistä, joilla hakemuksen tekemispäivän määrittämiseen liittyviä puutteita voidaan täydentää, ja miten tekemispäivä määrittyy täydentämisen jälkeen.

Pykälän *4 momentti* on uusi, eikä sillä ole selvää vastinetta voimassa olevassa laissa. Momentissa annettaisiin lisämääräyksiä 1 momentin 3 c kohdan tilanteeseen, jossa hakemuksen tekemispäivä perustuu viittaukseen aiemmin tehtyyn hakemukseen. Jos viitattu hakemus on annettu Suomen ulkopuolella olevalle patenttiviranomaiselle, tulee hakijan antaa hakemuksen oikeaksi todistettu jäljennös 4 kuukauden kuluessa nyt tehdyn hakemuksen tekemispäivästä. Säännös jäljennöksen toimittamisesta mainitussa määräajassa perustuu Patenttilakisopimuksen 2 soveltussäännön 5 b ii kohtaan. Jos hakija toimittaa jäljennöksen edellä mainitun mukaisesti, sen katsotaan saapuneen patenttiviranomaiselle hakemuksen tekemispäivänä. Kyseinen säännös vastaa nykyisen asetuksen 21 §:n 3 momenttia. Jos jäljennös toimitettaisiin määräajan jälkeen, sen ei katsottaisi saapuneen hakemuksen tekemispäivänä. Tällöin jäljennös katsottaisiin lisäykeksi hakemukseen ja patenttia haetaan 35 §:n vastaisesti johonkin, mikä ei ole käynyt selville hakemuksesta sen tekemispäivänä. Patentti voidaan myöntää vain sellaiseen keksintöön, joka käy ilmi tekemispäivän asiakirjoista.

32 §. Hakemuksen puuttuvat osat ja tekemispäivän muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin PRH:n velvollisuudesta antaa hakijalle kehoitus toimittaa hakemuksesta puuttuvia osia sekä tällaisten puuttuvien osien toimittamisesta. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 8 c pykälää, mutta siihen on tehty selkeyttäviä muutoksia, jotta se vastaisi tarkemmin Patenttilakisopimuksen 5 artiklan 5 ja 6 kappaleita.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin PRH:n velvollisuudesta kehottaa hakijaa täydentämään hakemustaan. Jos PRH havaitsee, että tekemispäivän saaneen hakemuksen selityksestä tai piirustuksista puuttuu osa tai osia, joihin selityksessä tai patenttivaatimuksissa viitataan, hakijalle annetaan kahden kuukauden määräaika puuttuvien osien toimittamiseksi. Velvollisuus ilmoittamiseen koskee puutteita, jotka PRH havaitsee tekemispäivää antaessaan tai pian sen jälkeen. Säännöstä ei sovellettaisi, mikäli puuttuva osa havaitaan myöhemmässä vaiheessa, esimerkiksi patentoitavuuden tutkimisen yhteydessä. Säännös ei myöskään edellytä, että PRH aktiivisesti tarkistaisi tekemispäivää määrittäessä, puuttuuko osa selityksestä tai

piirustuksesta. Jos kuitenkin tällainen puute havaitaan, viranomaisen tulee antaa hakijalle täydennyskehoitus.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin hakijan oikeudesta toimittaa hakemuksen selityksestä tai piirustuksista puuttuvia osia sekä tekemispäivän siirtämisestä. Hakija voi toimittaa hakemuksesta puuttuvia selityksen tai piirustusten osia kahden kuukauden kuluessa joko hakemuksen alkuperäisestä tekemispäivästä tai 1 momentin mukaisen kehotuksen antamisesta. Jos hakija toimittaa puuttuvia osia määräajassa, hakemuksen tekemispäiväksi tulee se päivä, jolloin kaikki puuttuvat osat on toimitettu, jollei 3 tai 4 momentista muuta johdu.

Täydennysmahdollisuus perustuu Patenttilakisopimuksen 5 artiklan 6 a kohtaan. Nykylain 8 c §:ään verrattuna ehdotetusta muotoilusta käy selkeämmin ilmi, että täydentäminen ei edellytä patenttiviranomaisen kehotusta. Vastaava sääntely sisältyy myös voimassa olevien patenttimääräysten 65 §:een. Säännöksen tarkoitus on, että se mahdollistaa kokonaan puuttuvien osien toimittamisen tai ilmeisen väärin osien korvaamisen tarkoitettuilla osilla. Säännöksen perusteella ei ole mahdollista toimittaa uusia, paranneltuja versioita aiemmin annettuun hakemustekstiin tai piirustuksiin.

Pykälän 3 *momentti* vastaa voimassa olevan lain 8 c §:n 2 momenttia. Jos hakija peruuttaa 2 momentin mukaisesti jälkeinpäin toimitetut osat yhden kuukauden kuluessa niiden toimittamisesta, tulee tekemispäiväksi alkuperäinen tekemispäivä.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin tilanteesta, jossa hakija toimittaa puuttuvat osat 2 momentin mukaisesti ja ne ilmenevät kokonaisuudessaan aikaisemmasta hakemuksesta, josta on pyydetty etuoikeutta alkuperäisenä tekemispäivänä. Tällaisessa tilanteessa tulee tekemispäiväksi alkuperäinen tekemispäivä, jos hakija sitä pyytää ja toimittaa jäljennöksen etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta 2 momentin mukaisessa määräajassa. Nykylain 8 c §:n 3 momenttiin verrattuna on tehty lisäys, että etuoikeuspyyntö on pitänyt tehdä hakemuksen alkuperäisenä, 31 §:n mukaisena tekemispäivänä. Nykylakiin verrattuna on lisätty myös säännös, että tällöin jäljennöksen on katsottava saapuneen PRH:lle hakemuksen tekemispäivänä. Jos jäljennös toimitetaan määräajan jälkeen, sen ei katsota saapuneen hakemuksen tekemispäivänä. Tällöin jäljennös katsotaan lisäykseksi hakemukseen ja on mahdollista, että patenttia haetaan 35 §:n vastaisesti johonkin, mikä ei ole käynyt selville hakemuksesta sen tekemispäivänä.

33 §. Useita keksintöjä sisältävä hakemus. Pykälä vastaa täysin voimassa olevan lain 10 §:ää, jossa säädetään, että samassa hakemuksessa ei saa hakea patenttia kahteen tai useampaan toisistaan riippumattomaan keksintöön.

Yhtenäisyyden vaatimus perustuu ensisijaisesti hallinnollisiin näkökohtiin. Patenttihakemuksen tulee koskea vain yhtä keksintöä, jotta hakemuksen käsittely olisi tehokasta ja selkeästi jäsenneltyä. Jos useita toisistaan riippumattomia keksintöjä saataisiin sisällyttää yhteen hakemukseen, hakemuksen käsitteleminen muodostuisi hankalaksi ja hakemusten luokitus vaikeutuisi. Säännös myös estää tilanteet, joissa hakija pyrkisi maksamaan vain yhden hakemusmaksun saadakseen tutkittavaksi ja mahdollisesti suojattavaksi useita toisistaan riippumattomia keksintöjä.

Patenttihakemus voi kuitenkin sisältää useita keksintöjä, jos ne ovat toisistaan riippuvia. Riippuvuudella tarkoitetaan, että keksinnöillä on tekninen yhteys ja ne perustuvat yhteiseen keksinnölliseen ajatukseen. Arvio siitä, täyttyykö teknisen yhteyden ja yhteisen keksinnöllisen ajatuksen vaatimus, tehdään PRH:n toimesta hakemuksen käsittelyn yhteydessä, erityisesti

tutkimusvaiheessa. Esimerkiksi laitetta ja menetelmää koskevat keksinnöt voivat muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, jolloin ne voidaan sisällyttää samaan hakemukseen.

34 §. Hakemuksen jakaminen. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen jakamisesta. Voimassa olevan patenttilain 11 §:ssä säädetään perusteista, joilla hakija voi tehdä jaetun tai lohkaistun hakemuksen. Jakamisesta ja lohkaisusta säädetään tarkemmin nykyasetuksen 22–24 §:ssä.

Ehdotettavassa uudessa laissa lohkaisusta luovuttaisiin kokonaan. Lohkaisumenettelyä käytetään erittäin harvoin. Vuosina 2015–2024 on tehty viisi lohkaistua hakemusta, joista viimeisin vuonna 2020. Euroopan patenttisopimus (EPC) ei tunne lohkaisua, ja Ruotsi on luopunut siitä uudessa, vuonna 2025 voimaan tullessa patenttilaissaan. Koska lohkaaisu on merkityksellinen vain harvoissa erityistilanteissa, joissa hakija on tietämättään toiminut lainvastaisesti, eikä menettelylle ole käytännön tarvetta, ehdotetaan lohkaisun poistamista patenttilaista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos hakemuksessa on sen tekemispäivänä esitetty useita keksintöjä, hakija voi jakaa hakemuksen useiksi hakemuksiksi. Kantahakemuksesta erotettua keksintöä tarkoittava uusi hakemus katsotaan jakamalla syntyneeksi vain, jos jakaminen ilmenee uudesta hakemuksesta sitä tehtäessä. Tällaisessa hakemuksessa on ilmoitettava kantahakemuksen numero. Uusi hakemus katsotaan tehdyksi samanaikaisesti kuin kantahakemus. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan asetuksen 22 §:n ensimmäistä ja viimeistä virkettä sekä 24 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jakaminen voi tapahtua ainoastaan ennen kuin hakemus on lopullisesti ratkaistu. Rajoitus perustuu voimassa olevan lain 11 §:ään. Voimassa olevien patenttimääräysten 42 §:n mukaan rajoitus tarkoittaa, että jos kantahakemus on hylätty, jakaminen voidaan suorittaa valitusaikana riippumatta siitä, tehdäänkö asiassa valitus. Jos kantahakemus on jätetty sillensä, jakaminen voidaan suorittaa määräaikana, jonka kuluessa hakemus voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi, riippumatta siitä otetaanko hakemus uudelleen käsiteltäväksi. Sen sijaan rajoitus ei tarkoittaisi nykyasetuksen 22 §:n toisen virkkeen määräystä, että jakaminen tulisi tapahtua ennen nykylain 19 §:n 1 momentin mukaista hakemuksen hyväksymisilmoitusta. Ehdotetussa laissa hakemuksen hyväksymisilmoituksen antamiseen ei enää liitettäisi jakamiskieltoa, vaan hakemus olisi mahdollista jakaa siihen asti, kunnes patentin myöntämisestä kuulutetaan.

35 §. Hakemuksen muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin patenttihakemuksen muuttamisesta. Patenttihakemusta ei saa muuttaa siten, että patenttia haetaan johonkin, mikä ei ole käynyt selville hakemuksesta sen tekemispäivänä. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevan lain 13 §:ää, mutta ilmaus ”kun hakemus on tehty” on vaihdettu muotoon ”hakemuksen tekemispäivänä”.

Sääntely vastaa Euroopan patenttisopimuksen (EPC) 123 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan eurooppapatenttia koskevaa hakemusta ei saa muuttaa siten, että hakemuksen kohde laajenee siitä, mikä on esitetty hakemuksessa sitä tehtäessä.

36 §. Diaari. Pykälässä säädettäisiin PRH:n pitämään sähköiseen päiväkirjaan merkittävistä patenttihakemuksen tiedoista sekä tietojen salassapidosta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että PRH pitää diaaria saapuneista patenttihakemuksista. Säännös vastaa muutoin voimassa olevan lain 7 §:n toista virkettä, mutta termin ”päiväkirja” tilalla käytetään termiä ”diaari”. Voimassa olevan lain 7 a §:ssä olevan yksityiskohtaisen luettelon sijaan ehdotetussa momentissa säädettäisiin vain kootusti ja yleisellä tasolla siitä, mitä tietoja diaariin merkitään. Diaariin merkitään kustakin hakemuksesta käsittelyn kannalta

tarpeelliset henkilötiedot, haettua patenttia koskevat tiedot sekä hakemukseen kohdistuvat toimenpiteet. Mainittuja henkilötietoja olisivat mm. hakijan, keksijän ja mahdollisen asiamiehen nimi, yhteystiedot ja kotipaikka sekä tarpeelliset yksilöintitiedot, kuten henkilötunnus tai Y-tunnus. Diaarin yksityiskohtaisemmasta sisällöstä säädetäisiin asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin, että hakemusasiakirjat sekä muut kuin hakemusnumeroa, hakijaa, asiamiestä, hakemustyyppiä, saapumispäivää, tekemispäivää, etuoikeutta ja hakemuksen käsittelytilaa koskevat merkinnät ovat salassa pidettäviä, kunnes merkintää koskeva patenttihakemus on tullut julkiseksi 48 §:n mukaisesti. Hakemustyyppillä tarkoitetaan tietoa siitä, onko hakemus kansallinen, kansainvälinen vai kansalliseksi patenttihakemukseksi muunnettu eurooppapatenttia koskeva hakemus. Etuoikeutta koskevalla tiedolla tarkoitetaan sitä, missä etuoikeuden perustaksi ilmoitettu aikaisempi hakemus on tehty, sekä tämän hakemuksen tekemispäivää ja numeroa. Jakamista koskevalla tiedolla tarkoitetaan kantahakemuksen numeroa, jos hakemus on aikaansaatu jakamalla sekä jakamalla erotetun hakemuksen numeroa, jos hakemuksen jakamisella on syntynyt uusi hakemus. Hakemuksen käsittelytilalla tarkoitetaan tietoa esimerkiksi siitä, onko hakemus vireillä, peruutettu, hylätty tai jätetty sillensä.

Voimassa olevassa laissa salassa pidettävät tiedot on lueteltu 7 a §:n 2 momentissa. Esiityksen mukaan uudessa laissa hakemusasiakirjat ja hakemukseen liittyvät tiedot olisivat lähtökohtaisesti salassa pidettäviä siihen asti, kun hakemus tulee 48 §:n mukaisesti julkiseksi. Pykälän 2 momentissa luetellaan vain ne tiedot, jotka ovat julkisia hakemuksen saapumispäivästä lähtien.

Perustuslakivaliokunta on katsonut hakemuksen tietojen salassapidolle olevan laissa säädetty välttämätön syy viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella. Edelleen rajoitusta on pidetty hyväksyttävänä edellyttäen, että laissa on asetettu salassapidolle patenttihakemuksen julkiseksi tuloon sidottu aikaraja, jonka jälkeen asiakirjat tulevat julkisiksi. (PeVL 50/2010 vp, s. 4–5).

37 §. *Velvollisuus ilmoittaa ulkomaisista tutkimustuloksista.* Pykälässä säädetäisiin hakijan velvollisuudesta ilmoittaa PRH:n pyynnöstä tälle samaa keksintöä koskevaa ulkomaista hakemusta koskevista tutkimustuloksista. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 74 §:n 3 momenttia sillä tarkennuksella, että ilmoitusvelvollisuus on vain PRH:n pyynnöstä.

38 §. *Toisistaan riippumattomia keksintöjä sisältävän hakemuksen tutkiminen.* Pykälässä säädetäisiin PRH:n suorittamasta hakemuksen tutkimisesta tilanteessa, jossa hakemus sisältää toisistaan riippumattomia keksintöjä. Jos hakemus on 33 §:ssä säädetyn vastainen siten, että patenttivaatimukset sisältävät toisistaan riippumattomia keksintöjä, PRH tutkii vaatimuksissa ensin esitetyn keksinnön patentoitavuuden. PRH voi halutessaan tutkia myös muiden keksintöjen patentoitavuutta, mutta sillä on velvollisuus tutkia vain ensin esitetyn keksinnön patentoitavuus. Jos hakemus sisältää toisistaan riippumattomia keksintöjä, voi hakija jakaa hakemuksen 34 §:n mukaisesti. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa, mutta se vastaa nykyistä käytäntöä ja patenttimääräysten 36 §:n 1 momenttia.

39 §. *Kansainvälisen uutuustutkimuksen kaltainen tutkimus.* Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 9 §:ää ja se sisältää säännökset siitä, että PRH:n on hakijan pyynnöstä annettava suomalaisen patenttihakemuksen uutuustutkimus kansainvälisen uutuustutkimusviranomaisen suoritettavaksi (ns. International Type Search, ITS).

Säännös perustuu patenttiyhteistyösopimuksen (PCT) 15 artiklan 5 kappaleeseen. Jos PCT-sopimusvaltion kansallinen laki sen sallii, voi kansallisen hakemuksen hakija, kansallisessa

laissa säädetyillä ehdoilla pyytää, että tälle hakemukselle suoritetaan uutuustutkimus, joka vastaa kansainvälistä uutuustutkimusta (*kansainvälisen uutuustutkimuksen kaltainen tutkimus*). Näin varataan etupäässä kotimaisille hakijoille mahdollisuus jo kansallisen hakemuksen jättäessään saada kansainvälistä uutuustutkimusta vastaava tutkimus ja mahdollisesti parempi selvyys siitä, kannattaako myöhemmin jättää vastaava useampaa maata koskeva kansainvälinen patenttihakemus. Pykälän 1 momentti sisältää voimassa olevan asetuksen 5 §:n mukaisen säännöksen, että pyyntö ja maksu on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä.

40 §. Patenttihakemuksen puutteet ja niiden korjaaminen. Pykälässä säädettäisiin PRH:n toimenpiteistä, jos hakija ei ole noudattanut hakemusta koskevia säännöksiä tai on olemassa muita esteitä hakemuksen hyväksymiselle. Pykälässä säädettäisiin myös hakemuksen jättämisestä sillensä tilanteessa, jossa hakemuksen vireillöloaikaista vuosimaksua ei suoriteta 12 luvun mukaisesti. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 15 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jollei hakija ole noudattanut hakemusta koskevia säännöksiä tai jos Patentti- ja rekisterihallitus muutoin katsoo olevan esteen hakemuksen hyväksymiselle, hakijaa on välipäätöksessä kehoitettava antamaan lausumansa tai korjaamaan puutteet. Tiivistelmään Patentti- ja rekisterihallitus voi kuitenkin hakijaa kuulematta tehdä ne muutokset, joita se pitää välttämättöminä. Hakijalle on hallintolain 33 §:n mukaisesti annettava riittävä määräaika lausuman antamiselle tai puutteiden korjaamiselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jollei hakija välipäätöksessä annetun määräajan kuluessa anna lausumaansa tai korjaa puutteita, joista on huomautettu, hakemus on jätettävä sillensä. Välipäätöksessä on ilmoitettava tästä seuraamuksesta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, jos hakija neljän kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä antaa lausumansa tai korjaa puutteet ja samassa ajassa suorittaa maksun hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi. Nykylain 15 §:n ilmaus ”ryhtyy toimenpiteisiin puutteellisuuden korjaamiseksi” on muutettu muotoon ”korjaa puutteet”. Uudella muotoilulla ei tavoitella muutosta oikeuskäytäntöön, vaan sillä pyritään selkeyttämään tarvittavia toimenpiteitä. Hakijan pitää esimerkiksi määräajassa suorittaa puuttuva maksu, eikä pelkkä ryhtyminen maksamista valmisteleviin toimiin riitä puutteen korjaamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jollei hakija suorita vuosimaksua 12 luvussa säädetyn mukaisesti, hakemus jätetään sillensä ilman välipäätöstä. Siten sillensä jätettyä hakemusta ei voida ottaa uudelleen käsiteltäväksi. Tältä osin säännös poikkeaa 2 momentin perusteella tapahtuvasta sillensä jäämisestä. Vuosimaksun suorittamisen erääntymispäivänä laiminlyöneellä hakijalla on 100 §:n 4 momentin mukaisesti mahdollisuus suorittaa vuosimaksu korotettuna kuuden kuukauden kuluessa erääntymispäivästä.

41 §. Patenttihakemuksen hylkääminen. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 16 §:ää ja siinä säädetään hakemuksen hylkäämisen ehdoista. Jos Patentti- ja rekisterihallitus katsoo, että on olemassa este hakemuksen hyväksymiselle ja hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa esteestä, hakemus on hylättävä, jollei ole aihetta antaa hakijalle uutta välipäätöstä. Hylkäämisen muodollisena edellytyksenä on, että hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa patentin myöntämisen esteenä olevasta seikasta.

42 §. Parempi oikeus keksintöön. Pykälässä säädettäisiin PRH:n toimista tilanteessa, jossa joku näyttää toteen, että hänellä on parempi oikeus keksintöön ja vaatii hakemuksen siirtoa itselleen. Milloin siirtoa on vaadittu, hakemusta ei saa jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä eikä peruuttaa ennen kuin vaatimus on lopullisesti tutkittu. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevan lain 18

§:ää, mutta siitä on poistettu määräys, että sen, joka saa patenttihakemuksen siirretyksi itselleen, on suoritettava uusi hakemusmaksu. Jos alkuperäinen hakija on suorittanut hakemusmaksun, ei uuden hakemusmaksun maksamiselle ole tarvetta eikä perustetta. Patenttihakemuksen siirtopyynnön arvioiminen ja siirtäminen on tavanomainen toimenpide patenttiprosessissa. Tämän hetken maksuasetuksen mukaan patentin siirrosta peritään maksu patenttirekisteriin tehtävästä merkinnästä, mutta hakemuksen siirto on maksuton.

43 §. *Väite paremmasta oikeudesta keksintöön.* Pykälässä säädettäisiin PRH:n toimista tilanteessa, jossa joku esittää väitteen paremmasta oikeudesta keksintöön. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 17 §:n 1 momenttia. Jos PRH pitää kolmannen osapuolen oikeutta keksintöön epäselvänä, se voi kehottaa häntä nostamaan kanteen tuomioistuimessa määrätyn ajan kuluessa uhalla, että väite jätetään huomioon ottamatta patenttihakemusta edelleen käsiteltäessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että milloin riita paremmasta oikeudesta keksintöön on vireillä tuomioistuimessa, hakemusta ei saa jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä eikä peruuttaa ennen kuin juttu on lopullisesti ratkaistu. Säännös merkitsee muutosta nykyisin 17 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan hakemuksen käsittely voidaan keskeyttää siihen asti, kunnes juttu on lopullisesti ratkaistu tuomioistuimessa. Pelkkä käsittelyn keskeyttäminen ei estäisi esimerkiksi hakemuksen peruuttamista tai sen sillensä jäämistä maksamattoman vuosimaksun johdosta. Hakemuksen vireilläolon päättymisen tulee estää niin kauan kuin riita paremmasta oikeudesta keksintöön on vireillä tuomioistuimessa.

44 §. *Kolmansien osapuolten huomautukset.* Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin kolmannen osapuolen PRH:lle antamasta huomautuksesta (ns. muistutus) koskien vireillä olevaa hakemusta. Pykälän mukaan, jos PRH:lle annetaan patenttihakemuksen käsittelyaikana keksinnön patentoitavuutta koskeva kirjallinen huomautus, on siitä ilmoitettava patentinhakijalle. Huomautuksen tekeminen ei tee sen tekijästä asianosaista hakemuskäsittelyssä.

Patenttihakemuksen käsittelyn aikana kolmansilla osapuolilla on mahdollisuus kirjallisesti tuoda PRH:n tietoon seikkoja, jotka koskevat hakemuksen mukaisen keksinnön patentoitavuutta. Joskus kolmannella osapuolella voi olla tiedossaan patentoitavuuden kannalta merkittävää materiaalia, jota tutkijainsinööri ei ole löytänyt tai joka ei ole löydettävissä julkisista tietokannoista tai internetistä. Huomautuksessa voidaan tuoda tietoon esimerkiksi asiakirjoja, jotka osoittavat keksinnöltä puuttuvan uutuuden tai keksinnöllisyyden. Huomautus voi koskea myös muita 2 luvussa säädettyjä patentoitavuuden edellytyksiä, esimerkiksi teollista käyttökelpoisuutta, tai 4 luvussa säädettyjä hakemuksen hyväksymisen edellytyksiä, kuten vaatimusten selkeyttä, keksinnön selityksen riittävyttä tai hakemuksen säännösten vastaista muuttamista. Hakemuskäsittelyn aikana PRH:n tutkijainsinööri ottaa huomioon kaikki tiedoksi saamansa seikat arvioidessaan keksinnön patentoitavuutta, joten kolmannen osapuolen huomautus on annettava tiedoksi patentin hakijalle. Kolmansilla osapuolilla tarkoitetaan mm. luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä. Huomautuksen voi tehdä myös nimettömänä. Huomautuksen tekeminen ei tee sen tekijästä asianosaista hakemuskäsittelyssä. Säännös koskee vain hakemuksen käsittelyn aikaisia huomautuksia. Patentin myöntämisen jälkeen kolmansilla osapuolilla on mahdollisuus tehdä väite tai nostaa mitätöintikanne oikeudessa.

Pykälän ensimmäinen virke vastaa olennaisesti voimassa olevan patenttiasetuksen 26 a §:n ensimmäistä virkettä. Ilmaus ”hakemuksen tutkimisen kannalta merkityksellinen kirjelmä” on vaihdettu ilmaukseen ”keksinnön patentoitavuutta koskeva huomautus”. Termi ”huomautus” on käytössä vastaavassa merkityksessä myös voimassa olevassa tavaramerkkilain 23 §:ssä. Huomautus on merkityksellinen hakemuksen tutkimiselle, jos se liittyy keksinnön

patentoitavuuteen. Pykälässä säädettäisiin lisäksi selvyyden vuoksi, että huomautuksen tekeminen ei tee sen tekijästä asianosaista hakemuskäsittelyssä. Vastaava säännös on myös voimassa olevassa tavaramerkkilain 23 §:ssä.

Ehdotettuun pykälään ei ole kirjattu nykyisen asetuksen toisen virkkeen säännöstä, jonka mukaan PRH:n tulee ilmoittaa huomautuksen antajalle väitteentekomahdollisuudesta, jos patentti myönnetään. Muistutuksen tekijästä ei tule hakemuskäsittelyn osapuolta, joten PRH:n nykyään lähettämä ilmoitus on vain tiedoksianto patentin myöntämisestä ja väiteajan alkamisesta. Nykyään hakemuksen käsittelyprosessia on mahdollista seurata PRH:n Patenttitietopalvelusta, josta selviää myös patentin myöntäminen ja sitä seuraava väiteaika. Tarvetta PRH:n erikseen lähettämälle ilmoitukselle ei enää tänä päivänä ole samalla tavoin, kuin nykyasetuksen antopäivänä. Muistutuksia tehdään usein myös nimettömänä, jolloin ilmoitusta ei edes voida antaa.

45 §. Ilmoitus hakemuksen hyväksyttävyydestä. Pykälässä säädettäisiin patentin myöntämistä edeltävistä vaiheista, kun hakemus on PRH:n mielestä hyväksyttävissä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin viranomaisen toimenpiteistä. Jos hakemus on säännösten mukainen eikä katsota olevan estettä hakemuksen hyväksymiselle, PRH:n on ilmoitettava hakijalle, että hakemus voidaan hyväksyä. Hakijalle on samalla esitettävä missä laajuudessa viranomainen aikoo patentin myöntää. Pykälän 1. virke vastaa voimassa olevan lain 19 §:n 1 momenttia. Pykälän 2. virkkeellä ei ole vastinetta nyky-laissa, mutta vastaavasta toimenpiteestä on säädetty nykyisen patenttiasetuksen 29 a §:n 1. virkkeessä. PRH voi esimerkiksi nykykäytännön mukaisesti lähettää hakijalle kopion hakemuksen hyväksyttävistä patenttivaatimuksista, jolloin hakija voi tarkistaa, missä muodossa patentti ollaan myöntämässä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin hakijan toimenpiteistä, jos hän hyväksyy patentin myöntämisen esitetystä laajuudesta. Hakijan tulee kahden kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta suorittaa julkaisumaksu ja, jos patenttivaatimukset ovat englanninkieliset, toimittaa vaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi. Julkaisumaksua koskeva säännös vastaa asiallisesti nyky-lain 19 §:n 3 momentin 1. virkettä sillä erolla, että termi ”painatusmaksu” on vaihdettu nykyprosessin mukaiseen termiin ”julkaisumaksu”. Ehdotetun momentin mukaisesti hakijalta edellytetään lisäksi patenttivaatimusten kääntämistä, jos patenttihakemus on laadittu englanniksi. Käännös tulee antaa joko suomeksi tai ruotsiksi. Käännöksen vaikutuksesta patentin suojaan säädetään tämän lain 130 §:ssä. Hakija voi halutessaan antaa käännöksen jo aikaisemmin ja sen antamasta väliaikaisesta suojasta säädetään 137 §:ssä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin hakijan toimenpiteistä, jos hän ei hyväksy patentin myöntämistä esitetystä laajuudesta. Jos hakija haluaa esittää muutoksia patentin suojaan ja sen laajuuteen, on hänen annettava muutetut patenttivaatimukset. Muutetut patenttivaatimukset tulee antaa PRH:lle kahden kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin hakemuksen jättämisestä sillensä ja uudelleen käsittelyyn ottamisesta. Jos hakija ei suorita 2 tai 3 momentissa edellytetyjä toimenpiteitä, hakemus on jätettävä sillensä. Sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, jos hakija neljän kuukauden kuluessa 2 tai 3 momentissa mainitun määräajan päättymisestä suorittaa edellytetyt toimenpiteet sekä maksun hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi.

Muutoksena voimassa olevaan lakiin ehdotetaan, että sen 19 §:n 2 momentin säännöksistä luovutaan. Mainitun momentin mukaan hakemusta ei saa 1 momentin ilmoituksen antamisen jälkeen jakaa eikä myöskään muuttaa siten, että patenttisuoja laajenee. Kyseisen jakamiskiellon

ja suojan laajentamiskiellon liittyminen 19 §:n mukaiseen ilmoitukseen on jätetty ajalta ennen vuoden 1997 lakimuutosta (243/1997), jolloin väiteaika oli ajallisesti ennen patentin myöntämistä. Tuolloin väiteajan alettua hakemusta ei saanut enää jakaa eikä vaatimuksia muuttaa siten, että niiden suoja-ala laajeni. Nykyisin väiteaika alkaa patentin myöntämisestä, eikä ole enää tarvetta sille, että jakamiskielto ja suojan laajentamiskielto olisivat voimassa jo ennen patentin myöntämistä.

Ehdotettavan lain 34 §:n mukaan hakemus voidaan jakaa ennen kuin se on lopullisesti ratkaistu. Jakamisen voi suorittaa siis hakemuksen myöntämiseen asti. Samoin suojan laajentamiskielto alkaisi vasta patentin myöntöhetkestä. Ehdotettavan lain 24 §:n mukaan patentin myöntämisen jälkeen patenttivaatimuksia ei saa muuttaa siten, että patenttisuoja laajenee. Sääntely vastaa EPC:n mukaista eurooppapatenttien hakemusprosessia, jossa sekä jakamiskielto että suojan laajenemiskielto alkavat patentin myöntämishetkestä.

Nykylain 19 §:n 2 momentin säännöksistä luopumisen seurauksena voidaan luopua myös nykyasetuksen 29 a §:ssä mukaisesta erillisestä hyväksyvistä välipäätöksestä. Erillistä välipäätöstä ei enää tarvita, koska hakijalla on mahdollisuus hakemuksen jakamiseen tai suojan laajentamiseen vielä ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaisen ilmoituksen jälkeen. Patentin myöntöprosessista poistuu näin yksi välivaihe, mikä nopeuttaa käsittelyprosessia. Nykyisin hyväksyvän välipäätöksen vastausaika on 3 kuukautta. Välipäätöksestä luopuminen vähentäisi osaltaan sekä hakijalle että viranomaiselle aiheutuvia kustannuksia.

46 §. Patentin myöntäminen. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen hyväksymisestä ja patentin myöntämisestä. Kun hakija on tehnyt sen, mitä häneltä 45 §:n 2 momentissa vaaditaan, tulee PRH:n, jollei estettä edelleenkään ole, hyväksyä hakemus. Hakemuksen hyväksymisestä on kuulutettava. Patentti on myönnetty sinä päivänä, kun hakemuksen hyväksymisestä on kuulutettu 146 §:n mukaisesti. Myönnetty patentti on merkittävä PRH:n pitämään patenttirekisteriin. Pykälän 1 ja 2 momentit vastaavat olennaisesti voimassa olevan lain 20 §:ää sillä erotuksella, että säännös patenttikirjan antamisesta patentinhaltijalle esitetään poistettavaksi. Patenttikirjan tiedot käyvät nykyisin ilmi virallisesta patenttijulkaisusta, PRH:n Patenttitietopalvelusta ja patenttirekisterin rekisteriotteesta, joten erilliselle patenttikirjalle ei katsota olevan enää tarvetta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hakijan mahdollisuudesta pyytää myöntämisen lykkäämistä. Hakijan pyynnöstä patentin myöntämistä voidaan lykätä enintään siihen asti, kunnes hakemus tulee 48 §:n mukaan julkiseksi. Säännös vastaa olennaisesti nykyasetuksen 30 §:ää.

47 §. Patenttijulkaisu. Pykälässä säädettäisiin PRH:n tekemästä myönnettyä patenttia koskevasta julkaisusta. PRH:n on pidettävä patentin myöntämispäivästä lukien yleisön saatavana patenttijulkaisua, joka sisältää keksinnön selityksen, patenttivaatimukset ja mahdolliset piirustukset sekä ilmoituksen patentinhaltijasta ja keksijästä. Jos patenttivaatimukset ovat englanninkieliset, tulee julkaisun sisältää myös vaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi. Säännös vastaa muuten voimassa olevan lain 21 §:ää, mutta julkaisun ei edellytetä sisältävän tiivistelmää. Myös mahdolliset piirustukset mainitaan erikseen, sillä ehdotuksen mukaisessa laissa piirustukset eivät ole enää osa selitystä. Tiivistelmä julkaistaan osana hakemuksesta sen julkaisutulovaiheessa tehtävää hakemusjulkaisua. Tiivistelmän julkaisua myös patenttijulkaisussa ei pidetä välttämättömänä. Esimerkiksi Euroopan patenttivirasto ei sisällytä tiivistelmää patenttijulkaisuunsa. PRH voisi päättää, sisällyttääkö se tekemiinsä patenttijulkaisuihin myös tiivistelmät.

5 luku Patenttihakemusta koskevien asiakirjojen julkisuus

48 §. Asiakirjojen julkiseksitulo. Pykälässä säädettäisiin, että patenttia ja patenttihakemusta koskevat asiakirjat ovat julkisia patentin myöntämispäivästä lukien. Asiakirjat ovat myös julkisia, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, vaikka patenttia ei vielä ole myönnetty. Vireillä olevan hakemuksen asiakirjat tulevat siis julkisiksi 18 kuukauden kuluttua tekemispäivästä tai etuoikeuspäivästä. Sillensä jätetyn tai hylätyn hakemuksen asiakirjat tulisivat kuitenkin julkisiksi vain, jos hakija pyytää hakemuksen ottamista uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta taikka tekee 144 tai 145 §:ssä tarkoitetun esityksen oikeuksien palauttamisesta. Hakijan pyynnöstä asiakirjat tulevat julkisiksi aikaisemminkin kuin 1 ja 2 momentissa on säädetty. Pykälän 1–3 momentit vastaavat voimassa olevan lain 22 §:n 1–3 momentteja. Patenttia koskevilla asiakirjoilla tarkoitetaan kaikkia patentin ja patenttihakemuksen asiakirjoja, mukaan lukien hakemuskäsittelyn aikainen kirjeenvaihto hakijan ja PRH:n välillä sekä mahdolliset 44 §:n mukaiset kolmansien osapuolten huomautukset.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä julkiseksi tulleiden asiakirjojen saattamisesta yleisön saataville voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

49 §. Käännöksen korjaaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin patentinhaltijan mahdollisuudesta antaa PRH:lle korjattu käännös, jos 27 §:ssä säädetyn mukaisesti toimitetussa käännöksessä on virhe, sekä velvollisuudesta maksaa julkaisumaksu, jos käännös toimitetaan myönnettyyn patenttiin. Momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 27 b §:n 1 momenttia, mutta säännöstä on selkeytetty viittaamalla 27 §:ään, jossa säädetään vaatimusten käännöksen toimittamisesta kansalliskielellä, kun vaatimukset on laadittu englanniksi. Voimassa olevassa 27 b §:n 1 momentissa säädetään vain korjatun käännöksen toimittamisesta täsmentämättä, mistä patenttiasiakirjojen osasta käännös tulee toimittaa. Käännöksen korjaus tulisi voimaan korvaten alkuperäisen käännöksen 146 §:n mukaisen kuulutuksen jälkeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ennakkokäyttöoikeudesta tilanteessa, jossa joku käännöksen korjauksen tullessa voimaan on hyvässä uskossa alkanut hyödyntää keksintöä ammattimaisesti Suomessa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai on ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten. Säännös vastaa voimassa olevan lain 27 b §:n 2 momenttia.

50 §. Liikesalaisuuksia sisältävät asiakirjat. Pykälässä säädettäisiin liikesalaisuuksia sisältävän asiakirjan tai sen osan salassapidosta julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan nojalla. Koska keksintöjen patentointi on lähtökohtaisesti liikesalaisuuksien julkistamista, soveltuisi julkisuuslain 24 §:n mukainen salassapitoperuste vain silloin, kun ao. liikesalaisuus ei koske keksintöä, johon patenttia haetaan tai jolle patentti on myönnetty. Tällaisessa tapauksessa PRH voisi liikesalaisuuden haltijan vaatimuksesta määrätä, ettei asiakirja tai sen osa ole julkinen.

Pykälää sovellettaisiin sekä ennen patentin myöntöä, että myönnön jälkeen toimitettuihin asiakirjoihin, kuten väiteasiakirjoihin. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 22 §:n 5 momenttia.

51 §. Biologista materiaalia koskevan näytteen julkisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin jokaisen oikeudesta saada näyte 30 §:n mukaisesti talletetusta biologisesta materiaalista, kun patenttiasiakirjat ovat 48 §:n mukaisesti tulleet julkisiksi. Näytettä ei kuitenkaan luovutettaisi sille, joka muussa laissa säädetyn mukaan ei voi saada haltuunsa talletettua biologista materiaalia, tai jonka hallussa näyte vahinkoa tuottavien ominaisuuksiensa vuoksi saattaisi aiheuttaa huomattavaa vaaraa. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 22 §:n 6 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että näytettä pyydetään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselta. Vastaavasta on säädetty voimassa olevan lain 22 §:n 8 momentin ensimmäisessä virkkeessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että ennen kuin patentti on myönnetty tai 20 vuoden ajan patenttihakemuksen tekemispäivästä, jos patenttihakemus on ratkaistu lopullisesti sen johtamatta patenttiin, näyte talletuksesta saadaan 1 momentissa säädetyistä poiketen luovuttaa ainoastaan riippumattomalle asiantuntijalle, jos patentinhakija tätä pyytää. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 22 §:n 7 momentin ensimmäistä virkettä. Pykälässä säädettäisiin lisäksi, että pyyntö on esitettävä PRH:lle 16 kuukauden kuluessa patenttihakemuksen tekemispäivästä tai jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty. Säännös vastaa voimassa olevan asetuksen 25 b §:n 1 momenttia sillä täsmennyksellä, että pyyntö on tehtävä PRH:lle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että pyynnön sisällöstä ja näytteen toimittamiseen liittyvistä menettelyistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voitaisiin säätää erityisesti siitä, kuka voi toimia riippumattomana asiantuntijana sekä siitä, mitä sitoumuksia näytteen pyytäjältä ja riippumattomalta asiantuntijalta vaaditaan.

6 luku Etuoikeus

52 §. Etuoikeus aikaisemmasta hakemuksesta. Pykälässä säädettäisiin etuoikeuden sisällöstä ja siitä, minkälaisesta hakemuksesta voi saada etuoikeuden. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 6 §:n 1 momenttia, mutta sen sanamuotoa on selkeytetty muotoilemalla pykälä kokonaan uudelleen. Etuoikeus perustuu Pariisin yleissopimuksen 4 artiklaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että keksinnön uutuutta ja keksinnöllisyyttä arvioitaessa 10–12 §:ssä säädetyn mukaisesti sekä sovellettaessa 21 §:n ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä, on hakemus patentinhakijan pyynnöstä katsottava tehdyksi samanaikaisesti hakijan aikaisemman, samaa keksintöä koskevan hakemuksen kanssa. Edellytyksenä etuoikeudelle on, että aikaisempi hakemus on tehty tarkasteltavana olevan patenttihakemuksen tekemispäivää edeltävän 12 kk aikana. Voimassa olevaan lakiin nähden uutena lisäyksenä on maininta, että etuoikeuden voi saada ”hakijan” aikaisemmasta hakemuksesta. Lisäyksen tarkoituksena ei ole muuttaa oikeustilaa, vaan täsmentää Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan A-1 kappaleen mukaista periaatetta, jonka mukaan etuoikeus on aikaisemman hakemuksen hakijalla tai hänen oikeudenomistajallaan. Aikaisemman hakemuksen on siis oltava saman hakijan tekemä tai hakijalla on oltava siirtynyt oikeus vedota kyseiseen hakemukseen etuoikeuden perusteena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin millaisesta aikaisemmasta hakemuksesta etuoikeuden voi saada. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentissa säädettyä. Siinä mainitaan kolme vaihtoehtoista perustetta: 1) Suomessa myönnettävää patenttia tai hyödyllisyysmallioikeutta koskeva hakemus, 2) hakemus sellaisessa valtiossa tai alueella, joka kuuluu Pariisin yleissopimuksen tai Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen piiriin, ja 3) muussa valtiossa tai alueella tehty hakemus, jonka osalta vallitsee vastavuoroinen etuoikeus ja yhdenmukaisuus sääntelyn sisällössä.

53 §. Etuoikeuden perusta. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä etuoikeus voi perustua aikaisempaan hakemukseen. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan patenttiasetuksen 12 §:ää ja konkretisoi Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan C-4 kappaleen periaatetta, jonka mukaan etuoikeus voi perustua ainoastaan ensimmäiseen hakemukseen, jossa keksintö on esitetty.

Etuoikeuden tarkastelussa keskeistä on, että etuoikeuden perustana olevan aikaisemman hakemuksen on oltava ensimmäinen, jossa hakija esittää kyseisen keksinnön. Etuoikeusaikaa ei voida pidentää niin sanotulla ketjutuksella, jossa hakija toistuvasti jättää saman keksinnön käsittäviä hakemuksia ja valitsee niistä myöhemmin etuoikeuden perustaksi sopivimman.

Pykälässä säädettäisiin myös poikkeuksesta edellä kuvattuun periaatteeseen. Keksinnön käsittävän ensimmäisen hakemuksen jälkeen tehty myöhempi hakemus voidaan esittää etuoikeuden perustaksi, jos aikaisempi hakemus oli myöhempää hakemusta tehtäessä peruutettu, jätetty sillensä tai hylätty ilman, että se oli tullut julkiseksi, eikä siitä ollut jäänyt voimaan oikeuksia eikä sitä ollut käytetty etuoikeuden perustana. Jos nämä edellytykset täyttyvät, ei aikaisemmalla hakemuksella ole enää oikeusvaikutuksia myöhemmän hakemuksen tekemispäivänä eikä sen jälkeen. Tällöin myöhempi hakemus voidaan katsoa ensimmäiseksi keksinnön käsittäväksi hakemukseksi, ja sitä voidaan myöhemmin käyttää etuoikeuden perustana. Lisäksi säädettäisiin, että jos etuoikeus on saavutettu myöhemmän hakemuksen perusteella, ei aikaisempaan hakemukseen enää voida vedota etuoikeuden saavuttamiseksi. Sääntely vastaa olennaisesti Euroopan patenttisopimuksen 87 artiklan 1 ja 4 kohtia.

54 §. Osittainen etuoikeus ja useita etuoikeuksia. Pykälässä säädettäisiin, että etuoikeuden voi saada myös hakemuksen osalle ja että etuoikeutta voidaan pyytää useiden, myös eri valtioita tarkoittavien hakemusten perusteella. Säännökset vastaavat voimassa olevan asetuksen 13 §:ää ja perustuvat Pariisin yleissopimuksen 4 artiklan F kappaleeseen. Pariisin yleissopimuksen mukaisesti useita etuoikeuksia voidaan yhdistää samaan hakemukseen. Etuoikeutta ei saa evätä eikä hakemusta hylätä sillä perusteella, että hakija pyytää useita eri etuoikeuksia, vaikka ne olisivat eri maista, tai että hakemus sisältää osia, jotka eivät sisälly siihen tai niihin hakemuksiin, joiden perusteella etuoikeutta pyydetään, kunhan keksinnön yhtenäisyys täyttyy kansallisen lain mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa myöhempi hakemus tuottaa etuoikeuden tavanomaisin edellytyksin niiden osien osalta, joita ei ole sisällytetty aikaisempiin etuoikeushakemuksiin. Sääntely vastaa olennaisesti Euroopan patenttisopimuksen 88 artiklan 2 ja 3 kohtien periaatteita.

55 §. Etuoikeus jaetun hakemuksen yhteydessä. Pykälässä säädettäisiin, että jos patenttihakemus jaetaan, on kantahakemuksen etuoikeuspyyntö voimassa ilman erillistä pyyntöä myös uuden, jakamalla syntyneen hakemuksen osalta. Säännös vastaa voimassa olevan asetuksen 10 §:n 4 momenttia. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että kantahakemuksessa tehty etuoikeuspyyntö säilyy voimassa myös jaetussa hakemuksessa, jolloin hakijan ei tarvitse tehdä uutta etuoikeuspyyntöä, eikä 56 §:ssä säädettyjä rajoituksia etuoikeuden pyytämiseksi tarvitse ottaa huomioon. Etuoikeuden saaminen edellyttää kuitenkin, että muut etuoikeutta koskevat edellytykset täyttyvät. Erityisesti jaetun hakemuksen tulee käsittää keksintö, joka käy ilmi etuoikeushakemuksesta.

56 §. Etuoikeuden pyytäminen. Pykälässä säädettäisiin etuoikeutta koskevan pyynnön tekemisestä. Muutokset voimassa olevaan sääntelyyn ovat lakitekniisiä, eikä niillä tavoitella muutosta oikeustilaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että etuoikeuden saadakseen hakijan on kirjallisesti pyydettävä etuoikeutta patenttihakemuksessa tai 16 kuukauden kuluessa ensimmäisen etuoikeuden perustaksi ilmoitetun hakemuksen tekemispäivästä. Hakemuksen käsittelyprosessin kannalta on edullista, että etuoikeuspyyntö tehdään suoraan hakemuksessa. Hakijalla on kuitenkin mahdollisuus tehdä etuoikeuspyyntö myöhemmin, kunhan se tehdään mainitussa 16 kuukauden määräajassa. Ehdotettava säännös on yhdistelmä voimassa olevan asetuksen 10 §:n 1 momentin ensimmäisestä virkkeestä, jonka mukaisesti etuoikeutta on pyydettävä 16 kk kuluessa etuoikeushakemuksen tekemispäivästä, sekä 2 momentin ensimmäisestä virkkeestä, jonka mukaisesti kansainvälisessä patenttihakemuksessa etuoikeutta

on pyydettyä hakemuksessa. Kansainväliseen hakemukseen voidaan kuitenkin lisätä etuoikeuspyyntö mainitun 16 kk määräajan puitteissa, joten nyt ehdottavan säännöksen sanamuoto sopii lakiteknisesti sekä kansalliselle, että kansainväliselle patenttihakemukselle. Säädöksen sanamuoto vastaa myös Euroopan patenttisopimuksen sovellutussäännön 52 sanamuotoa, jonka mukaan etuoikeuspyyntö on ensisijaisesti tehtävä eurooppapatenttia koskevaa hakemusta tehtäessä, mutta se voidaan tehdä vielä 16 kuukauden kuluessa aikaisimmasta pyydetystä etuoikeuspäivästä.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin etuoikeuspyynnön lisäämisestä hakemukseen ja jo tehdyn pyynnön korjaamisesta. Säännökset vastaavat nykyasetuksen 10 §:n 1 momentissa säädettyä ja koskevat sekä kansallisia että kansainvälisiä hakemuksia. Jos lisäys tai korjaus aiheuttaa muutoksen aikaisimpaan etuoikeuspäivään, tulee ilmoitus tehdä 16 kk kuluessa sekä alkuperäisestä että muuttuneesta etuoikeuspäivästä. Jos 16 kk määräaika on päättynyt, mutta hakemuksen tekemispäivästä ei ole vielä kulunut neljää kuukautta, voi hakija tehdä ilmoituksen näiden neljän kuukauden aikana. Sääntely vastaa olennaisesti Euroopan patenttisopimuksen sovellutussääntöä 52(3). Etuoikeuspyynnön tai sen korjaamista koskevan pyynnön tulee sisältää tarvittavat tiedot, jotta etuoikeushakemus ja etuoikeuspäivämäärä ovat yksilöitävissä.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin, että hakija ei voi pyytää etuoikeutta eikä korjata jo esitettyä etuoikeuspyyntöä sen jälkeen, kun hakemus on 48 §:n mukaisesti tullut julkiseksi. Säännös vastaa nykyasetuksen 10 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin kansainvälisiä patenttihakemuksia koskevista erityismääräyksistä. Jos kyseessä on kansainvälinen patenttihakemus, etuoikeuspyyntö sekä sen lisäystä tai korjausta koskeva ilmoitus tulee tehdä vastaanottavalle viranomaiselle tai Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainväliselle toimistolle. Säännöksen muotoilu on uusi, mutta se vastaa olennaisesti nykyasetuksen 10 §:n 2 momentissa säädettyä.

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin etuoikeuspyynnön peruuttamisesta. Hakija voi peruuttaa etuoikeuspyynnön kirjallisella ilmoituksella. Säännöksellä ei ole vastinetta nykylaissa tai -asetuksessa. Etuoikeuspyynnön peruuttaminen on eri toimenpide, kuin pyynnön korjaaminen, eikä siihen sovelleta 3 tai 4 momenttia. Etuoikeuspyyntö voidaan siten peruuttaa esimerkiksi hakemuksen julkiseksitulon jälkeen.

57 §. Toimitettavat asiakirjat. Pykälässä säädettäisiin etuoikeuspyyntöön liittyvien etuoikeusasiasiakirjojen toimittamisesta PRH:lle. Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, voimassa olevan asetuksen 11 §:n 1 momenttia vastaavasti, että etuoikeutta pyytäneen hakijan tulee 16 kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta etuoikeutta pyydetään, toimittaa PRH:lle etuoikeuden perustana olevan hakemuksen vastaanottaneen viranomaisen antama todistus hakemuksen tekemispäivästä ja hakijan nimestä sekä mainitun viranomaisen oikeaksi todistama jäljennös hakemuksesta. Jäljennös on annettava PRH:n määräämässä muodossa. Säännös on Patenttilakisopimuksen (PLT) 6 artiklan 5 kappaleen mukainen ja vastaa Euroopan patenttisopimuksen (EPC) sovellutussääntöä 59.

Pykälän 2 *momentti* on uusi. Siinä säädettäisiin, että jos todistusta tai jäljennöstä ei ole toimitettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, PRH antaa hakijalle kehotuksen toimittaa asiakirjat kahden kuukauden määräajassa. Säännös perustuu PLT:n 6 artiklan 7 kappaleeseen, jonka mukaan, jos hakija ei toimita etuoikeusasiasiakirjoja PLT 6 artiklan 5 kappaleen mukaisesti, hänelle on ilmoitettava asiasta ja annettava mahdollisuus toimittaa asiakirjat PLT:n 6 sovellutussäännön 2 kappaleen mukaisessa kahden kuukauden määräajassa. Vastaavasta etuoikeusasiasiakirjoja koskevasta ilmoituksesta on säädetty myös EPC:n sovellutussäännössä 59.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin etuoikeusasiakirjojen toimittamisesta silloin, kun etuoikeutta pyydetään kansainvälisessä patenttihakemuksessa. Säännös vastaa voimassa olevan asetuksen 11 §:n 1 momentin kolmatta virkettä ja 3 momenttia. Tällöin todistus voidaan antaa vasta PRH:n antaman tätä koskevan kehotuksen jälkeen, ja etuoikeusasiakirjat voidaan toimittaa myös Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) kansainväliselle toimistolle tai esittää vastaanottavalle viranomaiselle pyyntö asiakirjojen toimittamisesta kansainväliselle toimistolle. Jos jäljennös kansainvälisen patenttihakemuksen etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta on annettu kansainväliseen toimistoon, voi PRH pyytää jäljennöksen ja sen käännöksen vain patenttiyhteistyösopimuksen sovellutussäännön 17.2 mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyasetuksen 11 §:n 2 momenttia vastaavasti, että PRH voi myöntää poikkeuksia velvollisuudesta antaa 1 tai 2 momentissa tarkoitettu todistus ja jäljennös. PRH voi esimerkiksi määrätä, että etuoikeusasiakirjojen toimittamisen sijaan hakija voi antaa tietyt yksilöintitiedot, joiden avulla patenttiviranomainen voi noutaa asiakirjat digitaalisesta kirjastosta, jonka PRH on hyväksynyt tätä tarkoitusta varten. Etuoikeusasiakirjoja ei tarvitse toimittaa, jos etuoikeutta pyydetään hakemuksesta, joka on tehty PRH:lle.

58 §. Etuoikeuden rajoitukset. Pykälässä säädettäisiin, että jos patentinhakija ei noudata 53–57 §:ssä säädettyä, ei etuoikeutta voi saada. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 6 §:n 2 momentin viimeistä virkettä.

7 luku Väite patenttia vastaan ja patentin rajoittaminen

59 §. Väite patenttia vastaan. Pykälässä säädettäisiin väitteen tekemisestä ja väitteen tiedoksi antamisesta patentinhaltijalle. Näistä seikoista säädetään voimassa olevan lain 24 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että muu kuin patentinhaltija voi tehdä väitteen myönnettyä patenttia vastaan. Tämä merkitsee muutosta nykylain 24 §:n sääntelyyn, jonka mukaan kuka tahansa, myös patentinhaltija itse, voi tehdä väitteen. Koska nykyisin patentinhaltijalla on mahdollisuus pyytää patenttiviranomaiselta patentin rajoittamista, omaa patenttia koskevan väitteen tekeminen ei ole enää tarpeellista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että väitteen tulee perustua johonkin 62 §:ssä tarkoitettuun väiteperusteeseen. Säännös perustuu voimassa olevan asetuksen 33 §:n 4 kohtaan ja korostaa sitä, että väitteessä tulee nimenomaisesti viitata johonkin väiteperusteeseen, jonka nojalla patentti voidaan kumota joko kokonaan tai osittain.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin väitteen vireille tulosta. Ehdotettu sääntely vastaa sisällöltään pääasiassa voimassa olevan patenttilain 24 §:n 1 momenttia ja patenttiasetuksen 33 §:ää. Väite pannaan vireille kirjallisesti toimittamalla PRH:lle väite perusteluineen ja sitä tukeva näyttö, väitteen tekijän tunnistetiedot ja väitteen kohteena olevan patentin rekisterinumero sekä suorittamalla väitemaksu. Väite on pantava vireille yhdeksän kuukauden kuluessa patentin myöntämispäivästä. Vireilletulon edellytyksenä siis on, että kaikki 2 momentin ensimmäisen virkkeen toimenpiteet suoritetaan väiteaikana. Säännös poikkeaisi näin ollen hallintolain 19 §:stä, jonka mukaan asia pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla vaatimukset perusteluineen. Perusteluiden ja näytön edellyttäminen väiteaikana varmistaa, että väite käsittely voidaan suorittaa tehokkaasti ja että väiteperusteiden täyttymistä voidaan arvioida väitteessä väiteaikana esitettyjen seikkojen perusteella. Väite käsittelyssä ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä sellaisia väiteperusteita, joita ei ole esitetty väiteaikana. Myös väitettä tukeva näyttö, kuten viittaukset estejulkaisuihin, tulisi lähtökohtaisesti esittää väitteessä. Väite käsittelyn aikana voidaan kuitenkin esittää uusia perusteluja tai täydentävää näyttöä perustellusta syystä, esimerkiksi jos käsittelyn aikana ilmenee uusia seikkoja tai jos patentinhaltija esittää muutettuja patenttivaatimuksia. Nykylakiin verrattuna uutta on, että väitemaksu on maksettava väiteaikana.

Säännöksen tarkoituksena on, että väitekäsittely voidaan aloittaa väiteajan päätyttyä ja että patentinhaltijalle voidaan varata mahdollisuus antaa 4 momentin mukainen lausuma väitteestä ja siihen liitetystä näytöstä. Tavoitteena on nopeuttaa ja tehostaa väitekäsittelyä. Väitemaksun suorittamista väiteaikana koskeva sääntely on yhdenmukainen Euroopan patenttisopimuksen 99 artiklan 1 kappaleen kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että väite perusteluineen tulee tehdä suomen tai ruotsin kielellä. Voimassa olevassa laissa ei ole tästä nimenomaista säännöstä, mutta nykyisen patenttimääräyksen 52 §:n mukaan väite perusteluineen tulee antaa suomen tai ruotsin kielellä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että väitteentekijällä, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee olla asiamies, jolla on osoite Euroopan talousalueella ja joka on oikeutettu edustamaan väitteentekijää väiteasiassa. Nykylaisissa ei säädetä väitteentekijän velvollisuudesta käyttää asiamiestä. Väitteentekijältä on perusteltua edellyttää asiamiehen käyttöä samoilla perusteilla kuin patentinhakijalta ja -haltijalta. Vastaava velvollisuus sisältyy myös tavaramerkkilain 28 §:ään tavaramerkkiväitteiden osalta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että kun patenttia vastaan on tehty väite, se on saatettava patentinhaltijan tietoon ja patentinhaltijalle on varattava tilaisuus antaa siitä lausumansa. Patentinhaltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee väitekäsittelyn aikana olla 28 §:ssä tarkoitettu asiamies. Säännös vastaa olennaisesti nykylain 24 §:n 4 momenttia.

60 §. Väitteen käsittelykieli. Pykälän 1 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin väitteen käsittelykielestä sekä siitä, mihin patenttiasiakirjoihin väitekäsittely perustuu. Väitteen käsittelykieli on suomi tai ruotsi. PRH antaa päätökset käsittelykielellä eli suomeksi tai ruotsiksi. Väitekäsittelyn perustana on patentti sillä kielellä, jolla patentti on myönnetty. Kansalliskielisestä hakemuksesta myönnetty patentti on yhdellä kansalliskielellä, suomeksi tai ruotsiksi. Jos patentti on myönnetty englanninkielisen hakemuksen perusteella, sen selitys, vaatimukset ja piirustukset ovat englanninkielisiä, ja lisäksi patentissa on vaatimusten käännös toiselle kansalliskielelle. Tällöin väitekäsittely perustuu patentin englanninkielisiin asiakirjoihin, ja erityisesti patentin suojaamaa keksintöä arvioidaan englanninkielisten vaatimusten perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin patentinhaltijan velvollisuudesta toimittaa englanninkielisen patentin selitysosan ja piirustusten käännös kansalliskielelle. PRH voi väiteaikana esitetystä pyynnöstä tai muusta erityisestä syystä velvoittaa patentinhaltijan määräajassa toimittamaan selityksestä ja piirustuksista käännöksen sillä kielellä, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määräajassa, PRH voi teettää käännöksen patentinhaltijan kustannuksella. Säännös vastaa osittain voimassa olevan lain 24 §:n 2 ja 3 momenttia. Nykylain mukaan käännös on toimitettava, jos kolmas osapuoli pyytää sitä väiteaikana. PRH voi tarvittaessa vaatia sen toimittamista sakon uhalla.

Ehdotetun säännöksen mukaan PRH voi velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen, jos kolmas osapuoli sitä pyytää. Säännöksen taustalla on kolmannelle osapuolelle kuuluva perustuslain 21 §:n mukainen oikeusturva. Väite- ja riitatilanteissa voi olla perusteltua, että patentin selitysosasta on saatavilla käännös suomeksi tai ruotsiksi, jotta kolmas osapuoli saa riittävän käsityksen patentin suojapiiristä ja voi arvioida väitteen tekemisen tarvetta. Käännöksen teettäminen ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, jos se valmistuisi vasta väiteajan päätyttyä, eikä siitä siten olisi hyötyä väitteen laatimisessa. Samoin käännöstä ei tarvitse vaatia, jos pyynnön esittäjällä ei ole tosiasiallista tarvetta käännökselle, esimerkiksi silloin, kun kyse on kansainvälisestä toimijasta, joka kykenee arvioimaan englanninkielistä selitystä. Käännöksen tekeminen aiheuttaa patentinhaltijalle vaivaa ja kustannuksia, joten

turhan pyynnön aiheuttamia velvoitteita ei ole tarkoituksenmukaista sallia. Uudistuksen tarkoituksena on, että kolmannen osapuolen pyynnöstä PRH velvoittaa patentinhalijan toimittamaan käännöksen, ellei ole ilmeistä, että käännös ei ehdi valmistua ennen väiteajan päättymistä tai että pyynnön esittäjällä ei ole todellista tarvetta käännökselle. Näin säätämällä turvataan kolmansien osapuolten oikeus saada tarvittavat tiedot väitteen tekemiseksi ilman, että patentinhaltijalle asetetaan tarpeettomia tai kohtuuttomia velvoitteita.

61 §. Väite lakannutta tai rajoitettua patenttia vastaan ja peruutettu väite. Pykälä vastaa olennaisilta osin voimassa olevan lain 24 §:n 5 momenttia. Nykylain mukainen edellytys ”erityisistä syistä” ehdotetaan poistettavaksi lakannutta patenttia koskevan väitteen osalta. Lähtökohtaisesti on väitteentekijän oikeusturvan kannalta perusteltua, että myös lakannutta patenttia koskeva väite tutkitaan. Tämä voi olla merkityksellistä esimerkiksi tilanteissa, joissa väitteentekijä on joutunut oikeudelliseen vastuuseen väitetystä loukkauksesta patentin voimassaoloaikana.

62 §. Väiteperusteet. Pykälässä säädettäisiin väiteperusteista eli niistä perusteista, joiden mukaan patentti tulee väitteen johdosta kumota, sekä väitteen hylkäämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin väiteperusteista. Perusteet vastaavat pääosin voimassa olevan lain 25 §:n 1 momentin 1–3 kohtien mukaisia perusteita.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan patentti tulee kumota, jos patentoitu keksintö ei täytä 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä. Voimassa olevan lain vastaavassa kohdassa viitataan lain 1, 1 a, 1 b ja 2 §:ssä säädettyihin ehtoihin. Nämä säännökset on ehdotetussa laissa koottu pääosin 2 lukuun. Ainoastaan nykylain 1 §:n 1 momentin säännös, että patentti voidaan myöntää keksijälle tai sille, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, sisältyisi nyt ehdotettavan lain 1 luvun 1 §:ään. Näin ollen mainittu ehto ei nyt ehdotettavassa laissa kuulu väiteperusteisiin. Se, että oikeus patenttiin ei periydy oikealta keksijältä, ei ole yleisesti käytetty väiteperuste. Keksijän oikeuksien arvioiminen soveltuu myös huonosti hallinnolliseen väitekäsitteeseen. Patenttiviranomaisen suorittamaan väiteprosessiin ei kuulu todistajien kuulemista, mikä voisi olla tarpeen tällaisen asian selvittämiseksi. Keksijän oikeutta koskevan väitteen käsittely on siten tarkoituksenmukaista jättää tuomioistuimelle. Mainitulla ehdolla on mahdollista vaatia patentin mitätöintiä tuomioistuimessa 113 §:n 1 kohdan mukaisesti. Kolmannella osapuolella on myös mahdollisuus nostaa tuomioistuimessa kanne paremmasta oikeudesta patenttiin 115 §:n mukaisesti. Keksinnön oikeuksia koskeva ehto puuttuu myös Euroopan patenttisopimuksen 100 artiklan väiteperusteista. Ruotsi puolestaan on sisällyttänyt ehdon patenttilakinsa (2024:945) 8 luvun 4 §:n mukaisiin väiteperusteisiin.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan patentti tulee kumota, jos patentoitua keksintöä ei ole esitetty niin selvästi ja riittävästi, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä. Patentin tulee siis täyttää 28 §:n 1 momentin edellytykset. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 25 §:n 1 momentin toista kohtaa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan patentti tulee kumota, jos patentti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sen tekemispäivänä. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 25 § 1 momentin 3 kohtaa. Ilmaus ”hakemuksesta sitä tehtäessä” on vaihdettu muotoon ”hakemuksesta sen tekemispäivänä”.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan patentti tulee kumota, jos patentti on myönnetty jaetusta hakemuksesta ja patentti käsittää sellaista, mikä ei ilmennyt jaetusta hakemuksesta sen saapumispäivänä. Ehdotettu säännös on uusi. Jaetun hakemuksen tekemispäivä on aina kantahakemuksen tekemispäivä, joten säännöksen mukaisesti jaettua hakemusta ei saa muuttaa

siten, että patentti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sen saapumispäivänä eikä tekemispäivänä. Säännöksen käytännön merkitys on, että jaettua hakemusta, tai myöhemmin patenttia, ei voi muuttaa siten, että se kohdistuisi keksintöön, joka ei ilmene jaetusta hakemuksesta, mutta ilmenee kantahakemuksesta. Vastaava säännös on Euroopan patenttisopimuksen 100 artiklan c kohdassa.

Nykylain 25 §:n 4 kohdan väiteperuste, että patenttisuojaa on laajennettu sen jälkeen, kun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu, ehdotetaan poistettavaksi. Ehdotetussa laissa suojan laajenemiskielto alkaa patentin myöntöhetkestä 24 §:n mukaisesti. Mahdollisuus patenttisuojan laajenemiseen myöntämisen jälkeen mutta ennen väiteajan päättymistä on käytännössä olematon. Tällainen voisi tapahtua lähinnä virheellisen rajoittamispäätöksen seurauksena, joten säännöstä ei ole tarpeen sisällyttää väiteperusteisiin. Suojan laajenemisen perusteella patentin mitätöintiä voidaan kuitenkin edelleen vaatia tuomioistuimessa 113 §:n 4 kohdan nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että PRH:n tulee hylätä väite, jos patentin kumoamiselle ei ole mitään 1 momentissa tarkoitettua perustetta. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 25 §:n 2 momenttia.

63 §. *Patentin pitäminen voimassa muutetussa muodossa.* Pykälässä säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden mukaan patentti voidaan väitekäsittelyn seurauksena pitää voimassa muutetussa muodossa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että patentinhaltija voi väitekäsittelyn aikana muuttaa patenttia siten, ettei patentin pitämiselle voimassa ole 62 §:ssä tarkoitettua estettä. Tällöin PRH:n tulee pitää patentti voimassa muutetussa muodossa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 25 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin patentin muutosten sisällöllisistä rajoituksista. Patenttiin tehdyt muutokset eivät saa johtaa patenttisuojan laajenemiseen. Patenttivaatimuksia ei patentin myöntämisen jälkeen saa muuttaa siten, että patenttisuoja laajenee, mistä säädetään 24 §:ssä. Muutokset eivät myöskään saa johtaa siihen, että vaatimukset eivät enää ole selkeitä, tiiviitä ja keksinnön selityksen tukemia. Ehdotettavan lain 29 §:ssä säädetään, että patenttivaatimusten tulee olla selkeitä ja tiiviitä sekä että niille on oltava tuki keksinnön selityksessä. Tämä ei kuitenkaan ole 62 §:n mukainen väiteperuste, joten voimassa olevan patentin vaatimusten selkeyttä, tiiviyyttä tai tukea ei väitekäsittelyssä normaalisti arvioida. Väitekäsittelyn aikana tehdyt muutokset eivät kuitenkaan saa johtaa siihen, että muutetut vaatimukset eivät aiempaan verrattuna ole enää selkeitä ja tiiviitä. Muutoksille tulee olla myös tuki keksinnön selityksessä. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että jos patenttivaatimukset on kirjoitettu englanniksi, patentti voidaan pitää voimassa muutettuna vain, jos patentinhaltija on toimittanut muutettujen patenttivaatimusten käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Säännöksen tarkoitus on varmistaa, että englanninkielisen patentin vaatimukset ovat saatavilla myös toisella kansalliskielellä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos patentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, on PRH:n pidettävä muutettu patenttijulkaisu yleisön saatavana. Patentinhaltijan tulee maksaa julkaisumaksu. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 25 §:n 4 momenttia, mutta poikkeaa siitä siltä osin, että julkaisemisesta perittäisiin maksu. Voimassa olevan lain mukaan julkaisusta ei peritä maksua, mutta koska julkaisu tehdään patentinhaltijan väitekäsittelyn yhteydessä tekemien muutosten seurauksena, maksun periminen on perusteltua. Julkaisumaksu voidaan rinnastaa esimerkiksi korjatun käännöksen julkaisemisesta perittävään maksuun.

64 §. *Pyyntö patentin rajoittamiseksi.* Pykälässä säädettäisiin rajoittamista koskevan pyynnön tekemisestä PRH:lle ja pyynnön käsittelystä PRH:ssa.

Pykälän *1 momentti* vastaisi pääosin voimassa olevan lain 53 a §:n 1 momenttia. Voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna ehdotetaan, että rajoittamispyynnön tulee sisältää rajoitettujen patenttivaatimusten lisäksi myös keksinnön selitys ja piirustukset riippumatta siitä, onko niihin tehty muutoksia. Pykälään on myös lisätty säännös, että jos patenttivaatimukset on kirjoitettu englanniksi, pyyntöön tulee liittää rajoitettujen patenttivaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi. Rajoitettu englanninkielinen patentti sisältäisi siis patenttivaatimukset sekä englanniksi että yhdellä kansalliskielellä samalla tavoin kuin myönnetty patentti. Ehdotetun lain 130 §:n (nykylain 65 c §:n) mukaan englanninkielisen patentin suoja-ala määräytyy sen perusteella, mitä ilmenee sekä käännöksestä että englanninkielisistä asiakirjoista yhdessä. On siten perusteltua, että patentinhaltija toimittaa paitsi rajoitetun patentin, myös sen käännöksen, jotta patentinhaltija voi varmistaa patentin antaman suojapiirin sisällön. Muutosten johdosta PRH voi myöhemmin tehdä 67 §:n mukaisen patenttijulkaisun suoraan rajoittamispyynnön mukaisista asiakirjoista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin PRH:n mahdollisuudesta kehottaa patentinhaltijaa korjaamaan rajoittamispyynnön puutteet määräajassa sekä pyynnön hylkäämisestä, jos puutteita ei korjata. Säännös vastaa muutoin voimassa olevan lain 53 a §:n 2 momenttia, mutta viimeisen virkkeen muutoksenhakusäännös on poistettu tarpeettomana. Asianosaisella on valitusoikeus jo yleissääntelyn perusteella (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 7 §).

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että jos patenttia koskeva väitekasittely on kesken tai tuomioistuimessa on vireillä 112 §:ssä tarkoitettu mitätöintikanne, rajoittamispyyntöä ei oteta tutkittavaksi. Tällöin patentinhaltijalle palautetaan hänen suorittamansa käsittelymaksu. Säännös vastaa voimassa olevan lain 53 a §:n 3 momenttia.

65 §. Rajoittamisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin rajoittamista koskevan pyynnön hyväksymisen edellytyksistä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että rajoittamispyynnön hyväksymisen edellytyksenä on, että pyynnön mukaisesti rajoitettava patentti täyttää seuraavat kolme ehtoa: 1. patenttivaatimukset ovat selkeitä ja tiiviitä, ja niille on tuki keksinnön selityksessä; 2. patentti ei käsitä sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sen tekemispäivänä; ja 3. patenttisuoja ei ole laajempi kuin voimassa olevassa patentissa. Ehdot vastaavat EPC:n 105b artiklaa ja soveltussäännön 95(2) sisältöä, joissa säädetään ehdoista Euroopan patenttivirastossa tehdyn rajoittamispyynnön hyväksymiselle. Patentinhaltijan on rajoittamispyynnön yhteydessä ilmoitettava selkeästi, miten muutetut patenttivaatimukset eroavat aiemmista. PRH:n tutkinnan tulisi keskittyä siihen, rajoittavatko muutokset tosiasiallisesti patentin suoja-alaa, ovatko muutetut vaatimukset selkeitä ja tiiviitä sekä onko niille tuki selityksessä. Keksinnön selityksen ja piirustusten muuttaminen on sallittua vain siltä osin kuin se on välttämätöntä patenttivaatimusten muutosten johdosta.

Rajoittamisen ehdoista säädetään voimassa olevan lain 53 b §:ssä. Nykylain 1 kohdan mukaan rajoitetun patentin mukainen keksintö on esitettävä niin selvästi, että ammattimies voi patentin perusteella käyttää keksintöä. Ehdotuksessa tämä ehto korvattaisiin vaatimusten selkeyttä koskevalla ehdolla, joka vastaa EPC:n mukaista sääntelyä. Vaatimuksia muutettaessa keskeistä on, että ne ovat selkeitä, tiiviitä ja selityksen tukemia. Ammattilaisen kyky käyttää keksintöä liittyy erityisesti keksinnön kuvaukseen selityksessä, eikä rajoittaminen yleensä muuta tätä arviointia. Nykylain 3 kohdan ehtoa esitetään täsmennettävän siten, patenttisuojan laajentaminen on kielletty suhteessa aiemmin voimassa olleen patentin mukaiseen suoja-alaan. Aiemmin voimassa olevalla patentilla viitataan esimerkiksi myönnettyyn, rajoitettuun, väitekasittelyssä muutettuun tai tuomioistuimen osittain mitätöimään patenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että rajoittamismenettely lopetetaan, jos rajoittamiskäsittelyn aikana patenttia vastaan tehdään väite tai nostetaan patentin mitätöintiä koskeva kanne. Jos rajoittamista koskeva päätös on kuitenkin tehty ennen väitteen tekemistä tai mitätöintikanteen nostamista, pysyy rajoittamispäätös voimassa. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 53 a §:n 4 momenttia. Nykylain ilmaus ”ennen kuin rajoittamista koskeva päätös tulee lainvoimaiseksi” on vaihdettu muotoon ”ennen rajoittamista koskevaa päätöstä”. Tämä muutos vastaa käytännön menettelyä, sillä rajoittamismenettely voidaan tosiasiaassa lopettaa vain siihen saakka, kunnes päätös on tehty.

66 §. Rajoittamista koskevan pyynnön käsittelyn lykkääminen. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, jossa rajoittamispyynnön käsittelyä lykätään. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 53 c §:n 1 ja 3 momenttia.

Pykälän 1 momentin mukaan Suomessa voimaansaatettua eurooppapatenttia koskevan rajoittamista koskevan pyynnön käsittely keskeytettäisiin PRH:ssa, jos saman patentin osalta on tehty rajoittamispyyntö Euroopan patenttivirastossa. Käsittely keskeytettäisiin siihen saakka, kunnes EPO on tehnyt asiassa lopullisen päätöksen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos patentti on ulosmitattu tai jos tuomioistuimessa on vireillä riita patentin siirtämisestä, PRH:n tulee lykätä rajoittamista koskevan pyynnön käsittelyä siihen saakka, kunnes ulosmittaus on rauennut tai riita patentin siirtämisestä on lopullisesti ratkaistu.

67 §. Rajoittamisesta päättäminen. Pykälässä säädettäisiin PRH:n tekemästä rajoittamispyyntöä koskevasta päätöksestä ja sen oikeusvaikutuksesta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 53 d §:n 1 momentin ensimmäistä ja toista virkettä, 2 momentin kolmea ensimmäistä virkettä sekä 53 e §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa rajoittamispyynnölle on olemassa este. Tällöin PRH:n olisi annettava patentinhaltijalle mahdollisuus antaa lausumansa esteen johdosta ennen asian ratkaisemista. Jos PRH katsoo, että annetun lausuman jälkeenkin rajoittamista ei voida hyväksyä, rajoittamispyyntö hylätään ja patentti pysytetään voimassa muuttamattomassa muodossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin patentin rajoittamista koskevan pyynnön hyväksymisestä, kun rajoittamiselle ei ole estettä. Rajoittamisen hyväksymistä koskeva lainvoimainen päätös on voimassa patenttihakemuksen tekemispäivästä lukien. Täten rajoitetun patentin oikeusvaikutus on takautuva, kuten väitemenettelyssä. Rajoittamisen hyväksymistä koskevasta päätöksestä kuulutetaan 146 §:n mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rajoitetusta patentista tehtävästä patenttijulkaisusta, joka sisältää rajoitetun patentin keksinnön selityksen, mahdolliset piirustukset ja rajoitetut patenttivaatimukset sekä ilmoituksen patentinhaltijasta.

68 §. Rajoittamista koskevan pyynnön peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin rajoittamista koskevan pyynnön peruuttamisesta ja se vastaa olennaisesti nykylain 53 f §:ssä säädettyä. Patentinhaltija voi peruuttaa 64 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajoittamista koskevan pyynnön siihen saakka, kunnes rajoittamisen hyväksymistä koskeva lopullinen päätös on tehty.

8 luku Patentin lakkaaminen

69 §. Patentin lakkaaminen. Pykälässä säädettäisiin patentin lakkaamisesta vuosimaksun laiminlyönnin seurauksena. Patentti lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta vuosimaksua ei ole suoritettu. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 51 §:ää. Termin ”raukeaa” tilalle ehdotetaan johdonmukaisuuden vuoksi vaihdettavaksi samaa tarkoittava termi ”lakkaa”, jota käytetään myös muissa vastaavissa tilanteissa, kuten 70 §:ssä (patentista luopuminen). Vuosimaksujen maksamisesta ja määräaajoista ja maksuvuoden määrittelystä säädetään tarkemmin ehdotettavan lain 12 luvussa, erityisesti sen 99 §:ssä. Maksuvelvollisuuden laiminlyönti johtaisi patentin lakkaamiseen ilman erillistä päätöstä.

70 §. Patentista luopuminen. Pykälässä säädettäisiin patentin lakkaamisesta, kun patentinhaltija ilmoittaa luopuvansa patentista. Ehdotetun *1 momentin* mukaan PRH:n on tällöin päätöksellään julistettava patentti lakanneeksi päätöksentekopäivästä lukien. Säännös on uusi verrattuna voimassa olevaan lakiin, mutta vastaa sisällöltään ennen vuoden 2005 lainmuutosta (896/2005) voimassa ollutta sääntelyä, jossa vastaava menettely oli käytössä. Vuoden 2005 muutoksessa luopumismenettelyn tilalle tuli voimassa olevan lain 54 §:n mukainen lakkauttamismenettely. Nykyisen lain mukaan patentinhaltija voi luopua patentista joko pyytämällä patentin lakkauttamista (54 §) tai lopettamalla vuosimaksujen maksamisen (51 §). Nykyinen lakkauttamismenettely johtaa patentin katsomiseen mitättömäksi takautuvasti hakemuksen tekemispäivästä lukien. Vuosimaksun maksamatta jättämisen seurauksena patentti puolestaan lakkaa seuraavan maksuvuoden alusta. Koska vuosimaksu voidaan suorittaa vielä kuuden kuukauden lisäajassa, patentti voi käytännössä lakata vasta pitkän ajan kuluttua siitä, kun haltija on päättänyt olla maksamatta seuraavaa maksua. Mahdollisen oikeuksien palauttamismenettelyn seurauksena oikeudellinen epävarmuus patentin lakkaamisesta voi olla vieläkin pidempi. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on palauttaa patenttilakiin mahdollisuus luopua patentista nopeasti ja selkeästi ilman takautuvia oikeusvaikutuksia. Luopumisen seurauksena patentti lakkaisi päätöksentekopäivästä lukien, jolloin oikeustilasta tulee välittömästi selvä sekä patentinhaltijan että kolmansien osapuolten kannalta. Vastaavanlainen säännös sisältyy myös Ruotsin patenttilain (2024:945) 9 luvun 6 §:ään.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin lakkauttamisen lykkäämisestä, jos patentti on ulosmitattu, panttioikeus on merkitty patenttirekisteriin tai riita patentin siirtämisestä on vireillä. Patenttia ei saa lakkauttaa niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa taikka riitaa patentin siirtämisestä ei ole lopullisesti ratkaistu. Lykkäämisen osalta säännös vastaa sitä, mitä säädetään voimassa olevan lain 54 §:n 2 momentissa nykymuotoisen lakkauspäätöksen lykkäämisestä. Säännöksen tarkoituksena on turvata sivullisten ja kolmansien osapuolten oikeudet tilanteissa, joissa patentti on osa ulosottoa, panttioikeutta tai vireillä olevaa riitaa. Tällöin patenttia ei voida poistaa rekisteristä ennen kuin on selvää, ettei sen oikeudellinen asema ole enää riidan tai täytäntöönpanon kohteena.

71 §. Patentin kumoaminen patentinhaltijan pyynnöstä. Pykälässä säädettäisiin patentin kumoamisesta patentinhaltijan pyynnöstä. Ehdotetun *1 momentin* mukaan patentti kumotaan kokonaisuudessaan, ja sen katsotaan kumoutuneen takautuvasti hakemuksen tekemispäivästä alkaen. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 54 §:n 1 momenttia, mutta siihen on tehty terminologisia muutoksia. Nykyisen lain ilmaus ”patentinhaltija ilmoittaa luopuvansa patentista” on korvattu muodolla ”patentinhaltija pyytää patentin kumoamista”. Lisäksi termi ”lakkaa” on korvattu termillä ”kumota”, mikä vastaa paremmin menettelyn oikeusvaikutuksia. Menettelyssä patentin oikeusvaikutukset kumoutuvat takautuvasti hakemuksen tekemispäivästä alkaen, jolloin nykylain ”lakkaa”-termi luo väärän mielikuvan patentin aiemmista oikeusvaikutuksista. Koska patentin ei katsota olleen lainkaan voimassa, ei patentin voi katsoa myöskään ”lakanneen”. Muutoksilla pyritään selkeyttämään pykälän tulkintaa eikä niillä tavoitella muutosta oikeustilaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kumoamispyynnön käsittelyn lykkäämisestä, jos vastaava pyyntö on tehty Euroopan patenttivirastoon Euroopan patenttisopimuksen 105 a artiklan mukaisesti. Tällöin kansallisen viranomaisen käsittely keskeytettäisiin, kunnes Euroopan patenttivirasto on ratkaissut asian. Säännös vastaa voimassa olevan lain 53 c §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kumoamisen lykkäämisestä, jos patentti on ulosmitattu, panttioikeus on merkitty patenttirekisteriin tai riita patentin siirtämisestä on vireillä. Patenttia ei saa kumota niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa taikka riita on ratkaisematta. Säännös vastaa asiasisällöllisesti voimassa olevan lain 54 §:n 2 momenttia. Lykkäyssäännös on yhdenmukainen 70 §:n 2 momentin kanssa, joka koskee patentista luopumista.

9 luku Kansainvälinen patenttihakemus

72 §. Kansainvälisen patenttihakemuksen tekeminen. Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset kansainvälisen patenttihakemuksen vastaanottavasta viranomaisesta. Kansainvälinen patenttihakemus tehdään sellaiselle patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle, joka patenttiyhteistyösopimuksen (Patent Cooperation Treaty, PCT) ja sen soveltussääntöjen mukaan on oikeutettu vastaanottamaan tällaisen hakemuksen. Hakemuksen tekemisestä määrätään erityisesti PCT 1 artiklassa ja soveltussäännössä 19. Mainitut määräykset ovat melko pitkät ja monimutkaiset, joten yksityiskohtaisten säädösten sijaan 1 momentissa viitataan vain yleisesti patenttiyhteistyösopimukseen.

Vastaanottavana viranomaisena toimisi Suomessa jatkossakin PRH (voimassa olevan patenttilain 28 §:n 2 mom.). PRH vastaanottaa, tarkastaa ja toimittaa edelleen kansainväliset patenttihakemukset patenttiyhteistyösopimuksen ja sen soveltussääntöjen mukaisesti ja että PRH pitää ei-julkista diaaria vastaanottamistaan kansainvälisistä patenttihakemuksista. Säännökset vastaavat voimassa olevan asetuksen 46 §:n 1 momenttia ja 49 §:ää. Kansainvälisen patenttihakemuksen julkisuudesta on määräyksiä PCT:ssä ja sen soveltussäännöissä, erityisesti sopimuksen 30 artiklassa ja soveltussäännössä 94. Pääsääntöisesti hakemus ei ole julkinen ennen kansainvälistä patenttijulkaisua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että PRH:lle tehdystä kansainvälisestä patenttihakemuksesta hakijan on suoritettava lähettämismaksu. PCT soveltussäännön 14.1 mukaan vastaanottava viranomainen voi vaatia hakijaa suorittamaan lähettämismaksun, joka on tarkoitettu vastaanottavan viranomaisen omien kustannusten kattamiseen. Muut vastaanottavan viranomaisen perimät maksut, kuten esimerkiksi kansainvälinen hakemusmaksu ja uutuustutkimusmaksu, määräytyvät PCT soveltussääntöjen perusteella, ja niistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä kansainvälisen patenttihakemuksen tekemisestä ja siihen liittyvistä menettelyistä PRH:ssa voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

73 §. Kansainvälisen patenttihakemuksen oikeusvaikutus. Pykälässä säädettäisiin, että kansainvälisellä patenttihakemuksella, jolle vastaanottava viranomainen on vahvistanut kansainvälisen tekemispäivän, on Suomessa sama vaikutus kuin mainittuna päivänä tehdyllä suomalaisella kansallisella patenttihakemuksella. Säännös vastaa voimassa olevan lain 29 §:n 1. virkettä ja perustuu PCT 11 artiklan 3 kappaleeseen.

Pykälän toisessa virkkeessä säädettäisiin, että kansainvälinen hakemus kuuluu tunnettuun tekniikkaan 13 §:n 2 momentin mukaisesti vain, jos hakemusta on jatkettu Suomessa 74 §:n

mukaisesti. Säännös vastaa voimassa olevan lain 29 §:n toista virkettä. Säännöksen mukaisesti kansainvälinen hakemus katsotaan kuuluvan tunnettuun tekniikkaan suhteessa sellaisiin hakemuksiin, jotka tehdään kyseisen kansainvälisen hakemuksen kansainvälisen tekemispäivän jälkeen, mutta ennen kansainvälistä julkaisemista sillä edellytyksellä, että hakija on antanut PRH:lle kansainvälisen hakemuksen käännöksen tai jäljennöksen sekä maksanut hakemusmaksun PRH:lle siten kuin 74 §:ssä säädetään.

74 §. Hakemuksen jatkaminen Suomessa. Pykälässä säädettäisiin kansainvälisen patenttihakemuksen jatkamisesta Suomessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hakijalta edellytettävistä toimenpiteistä kansainvälisen patenttihakemuksen jatkamiseksi Suomessa. Hakijan on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai etuoikeuspäivästä annettava PRH:lle kansainvälisen patenttihakemuksen suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin missä laajuudessa käännös on annettava. Jäljennöksen antamisen sijaan hakija voi ilmoittaa jatkavansa patenttihakemusta siinä muodossa, jossa WIPO:n kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen. Hakijan on saman 31 kuukauden kuluessa suoritettava hakemusmaksu PRH:lle. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 31 §:n 1 ja 2 momenttia, ja perustuu PCT 22 artiklan 1 ja 3 kappaleisiin. Nykylaki ei kuitenkaan kaikilta osin vastaa nykyisiä PCT-sopimuksen ja sen soveltussääntöjen määräyksiä, joten pykälään ehdotetaan lisättäväksi mainittu säännös, että jäljennöksen antamisen sijaan hakija voi ilmoittaa jatkavansa patenttihakemusta siinä muodossa, jossa WIPO:n kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen. PCT 22 artiklan mukaan jäljennöstä ei tarvitse antaa, jos kopio on jo toimitettu kansalliselle viranomaiselle 20 artiklan mukaisesti. PCT 20 artiklan ja siihen liittyvien soveltussääntöjen määräykset ovat hyvin monimutkaiset. Käytännössä jäljennöksen antaminen kansalliseen vaiheeseen siirtymiseksi ei ole välttämätöntä, jos WIPO on julkaissut hakemuksen ja hakemus on PRH:n saatavissa WIPO:n tietopalvelusta. Tällöin hakija voisi siirtyä kansalliseen vaiheeseen maksamalla hakemusmaksun ja ilmoittamalla, että jatkaa hakemusta Suomessa WIPO:n julkaisemassa muodossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta antaa vaadittava käännös tai jäljennös lisäajan kuluessa sekä tällöin vaadittavasta lisämaksusta. Jos hakija on suorittanut hakemusmaksun 1 momentin mukaisesti, hän voi antaa vaadittavan käännöksen tai jäljennöksen kahden kuukauden lisäajan kuluessa edellyttäen, että lisämaksu suoritetaan mainitun lisäajan kuluessa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 31 §:n 2 momenttia.

75 §. Hakemuksen katsominen peruutetuksi. Pykälässä säädettäisiin, että jos hakija ei noudata 74 §:ssä säädettyä, on hakemus katsottava peruutetuksi Suomen osalta. Säännös vastaa voimassa olevan lain 31 §:n 3 momenttia ja perustuu PCT 24 artiklan 1 kappaleen iii alakohtaan. Pykälässä säädettäisiin lisäksi, että hakemus katsotaan peruutetuksi myös PCT 24 artiklan 1 kappaleen i ja ii alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Kyseiset alakohdat viittaavat erilaisiin tilanteisiin, joissa hakemuksen tai maan nimeäminen peruutetaan tai katsotaan peruuntuneeksi PCT:n mukaisesti. Säännös vastaa voimassa olevan lain 30 §:ää.

76 §. Jatketun hakemuksen käsittely. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tämän lain säännöksiin soveltamisesta 74 §:n mukaisesti Suomessa jatkettuun hakemukseen. Säännöksen mukaan täällä jatkettuun hakemukseen ja sen käsittelyyn sovelletaan samoja säännöksiä kuin kansallisen patenttihakemuksen käsittelyyn, jollei tässä pykälässä tai 77–81 §:ssä toisin säädetä. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 33 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kansainvälistä patenttihakemusta ei saa ilman hakijan pyyntöä ottaa käsiteltäväksi ennen 74 §:n 1 momentissa säädetyn (31 kk) määräajan päättymistä. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 33 §:n 1 momentin toista virkettä ja se perustuu PCT 23 ja 40 artikloihin. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että hakemusta ei saa hyväksyä tai hylätä ennen kuin 4 kuukauden kuluttua mainitusta määräajasta, ellei hakija suostu siihen, että hakemus ratkaistaan sitä ennen. Säännös on muutoin voimassa olevan lain 34 §:n mukainen, mutta kielto antaa nykylain 19 §:n mukaista hakemuksen hyväksymistä koskevaa ilmoitusta on muutettu koskemaan hakemuksen hyväksymistä. Säännös perustuu PCT 28 ja 41 artikloihin.

Pykälän 2 momentissa lisäksi säädettäisiin, että jos patenttihakemus täyttää patenttiyhteistyösopimuksen sekä sen sovellutussääntöjen hakemuksen muotoa ja sisältöä koskevat määräykset, se on näiltä osin hyväksyttävä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 33 §:n 5 momenttia ja perustuu PCT 27 artiklan 1 kappaleeseen, jonka mukaisesti kansallisessa laissa ei saa asettaa kansainvälisen hakemuksen muodolle tai sisällölle erilaisia tai ankarampia vaatimuksia kuin PCT:ssä tai sen sovellutussäännöissä määrätään.

77 §. Hakemuksen julkisuus. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten kansainväliseen hakemukseen sovelletaan hakemuksen julkiseksituloa koskevia säännöksiä sekä julkiseksitulon vaikutuksista pakkolupaa, väliaikaista suojaa ja ilmoitusvelvollisuutta koskeviin säännöksiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että 48 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä sovelletaan jo ennen kuin hakija on jatkanut kansainvälistä patenttihakemusta, jos hakija on täyttänyt 74 §:n mukaisen velvollisuutensa antaa hakemuksen käännös tai jäljennös PRH:lle. Säännös vastaa voimassa olevan lain 33 §:n 3 momenttia ja perustuu PCT 29 artiklan 1, 2 ja 4 kappaleisiin. Viitatus 48 §:n 2 ja 3 momentin säännökset koskevat hakemuksen julkiseksituloa. Kun hakemuksen julkiseksi tuleminen on 137 §:ssä säädetyn väliaikaisen suojan edellytys, on hakijalla näin ollen mahdollisuus saada väliaikainen suoja hakemukselleen käännöksen tai jäljennöksen antamalla ilman, että tarvitsee maksaa 74 §:ssä säädettyä hakemusmaksua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kansainväliseen patenttihakemukseen sovelletaan 109 §:n pakkolisenssiä, 137 §:n väliaikaista suojaa ja 148 §:n ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä, jos hakemus on tullut julkiseksi 1 momentissa säädetyn perusteella. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 33 §:n 4 momenttia.

78 §. Hakemuksen julkaiseminen. Pykälässä säädettäisiin, milloin patenttiviranomainen voi julkaista kansainvälisen patenttihakemuksen painettuna tai vastaavalla tavalla. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 35 §:ää ja se perustuu PCT 30 artiklan 2 ja 4 kappaleisiin.

79 §. Hakemuksen osan katsominen peruutetuksi. Pykälässä säädettäisiin niistä ehdoista, joilla jokin hakemuksen osa katsotaan peruutetuksi, koska osa ei ole ollut kansainvälisen patentoitavuuden esitutkimuksen kohteena. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 37 §:ää ja se perustuu PCT 34 artiklan 3 kappaleen b kohtaan.

80 §. Toisistaan riippumattomia keksintöjä sisältävän hakemuksen jatkaminen. Pykälässä säädettäisiin kansainvälisen hakemuksen jatkamisesta Suomessa niiltä osin, joille ei ole suoritettu kansainvälistä uutuustutkimusta tai kansainvälistä patentoitavuuden esitutkimusta. Pykälässä säädettäisiin lisäksi niistä perusteista, joiden mukaan PRH:n tulee tutkia kansainvälisen uutuustutkimusviranomaisen tai patentoitavuuden esitutkimusviranomaisen tekemää, ns. hakemuksen epäyhtenäisyyttä koskevan ratkaisun oikeellisuutta. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 36 §:ää. Sen säännökset perustuvat PCT 17 artiklan 3 kappaleen b kohtaan ja 34 artiklan 3 kappaleen c kohtaan. Näiden perusteella Suomi voi säätää,

että jos PRH havaitsee kansainvälisen uutuustutkimusviranomaisen tai patentoitavuuden esitutkimusviranomaisen tekemän epäyhtenäisyyttä koskevan ratkaisun oikeutetuksi eikä hakija ole suorittanut kaikkia lisämaksuja, kansainvälisen hakemuksen ne osat, joille tämän johdosta ei ole suoritettu uutuustutkimusta, on katsottava peruutetuiksi Suomessa, ellei hakija suorita erityistä lisämaksua PRH:lle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos kansainvälisen patenttihakemuksen jokin osa ei ole ollut kansainvälisen uutuustutkimuksen tai patentoitavuuden esitutkimuksen kohteena sen vuoksi, että hakemuksen on katsottu käsittävän toisistaan riippumattomia keksintöjä, eikä hakija ole määräaikaan suorittanut patenttityhteistyösopimuksen mukaista lisämaksua asianomaiselle uutuustutkimusviranomaiselle tai patentoitavuuden esitutkimusviranomaiselle, on PRH:n tutkittava, onko ratkaisu ollut oikea. Tällöin sovelletaan Suomen patenttilain 33 §:n ja patenttiasetuksen hakemuksen yhtenäisyyttä koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos ratkaisu katsotaan oikeaksi, on se hakemuksen osa, jota ei ole tutkittu kansainvälisessä viranomaisessa, katsottava peruutetuksi PRH:ssa, jollei hakija suorita erityistä maksua kahden kuukauden kuluessa PRH:n päätöksestä. Maksun suorittamalla hakemusta on mahdollista jatkaa Suomessa kaikilta osin. Todetusta epäyhtenäisyydestä johtuen hakija joutuu jatkokäsittelyn aikana kuitenkin jakamaan hakemuksen 34 §:n mukaisesti. Jos ratkaisu PRH:n käsityksen mukaan ei ole ollut oikea, eli hakemus ei käsitä useita toisistaan riippumattomia keksintöjä, PRH:n on jatkettava hakemuksen käsittelyä kokonaisuudessaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että hakija voi hakea muutosta 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, jossa PRH on katsonut, että patenttihakemus käsittää toisistaan riippumattomia keksintöjä. Tällöin on noudatettava, mitä 120 §:ssä säädetään. Säännös vastaa voimassa olevan lain 36 §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos tuomioistuin pysyttää PRH:n päätöksen, lasketaan määräaika 2 momentissa tarkoitetun maksun suorittamiseen siitä, kun tuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi. Säännös vastaa voimassa olevan lain 36 §:n 3 momenttia.

81 §. Hakemusta koskevan päätöksen tarkastaminen. Pykälässä säädettäisiin tapauksista, joissa PRH kansallisena patenttivilanomaisena joutuu tutkimaan vastaanottavan viranomaisen tai kansainvälisen toimiston tekemän hakemusta koskevan päätöksen oikeellisuutta. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 38 §:ää ja 2 momentin määräajan osalta asetuksen 52 c §:ää. Pykälän 3 momentin ensimmäisen virkkeen ilmaus ”vastaanottavan viranomaisen tai kansainvälisen toimiston päätös ei ole ollut oikea” on kuitenkin vaihdettu muotoon ”vastaanottavan viranomaisen tai kansainvälisen toimiston päätös on seurausta vastaanottavan viranomaisen tai kansainvälisen toimiston erehdyksestä tai laiminlyönnistä”. Muutettu sanamuoto vastaa PCT 25 artiklan 2 kappaleen a kohtaa, johon säännös perustuu.

10 luku Eurooppapatentti

82 §. Hakemuksen tekeminen. Pykälässä säädettäisiin eurooppapatenttihakemuksen tekemisestä. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevan lain 70 f §:n 3 ja 4 momenttia, mutta siitä ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle merkityksellisestä keksinnöstä tehtävä eurooppapatenttia koskeva hakemus on aina annettava Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä koskeva laki on parhaillaan uudistettavana. Uudistuksen yhteydessä arvioidaan muun muassa sitä, tulisiko maanpuolustukselle merkityksellisestä keksinnöstä tehdä aina ensin kansallinen patenttihakemus.

83 §. *Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti.* Pykälässä määriteltäisiin vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti sekä säädettäisiin sen rekisteröinnistä ja sen tuottamasta suojasta. Säännökset vastaavat olennaisesti voimassa olevan lain 70 v §:n 1, 2 ja 3 momentteja.

Pykälän 1 momentti sisältäisi vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin määritelmän.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että eurooppapatentin yhtenäinen vaikutus rekisteröidään yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin, jota hallinnoi Euroopan patenttivirasto. Säännös olisi selventävä. Kyseinen rekisteri ja sen hallinnointi perustuvat yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 9 artiklan 1 kohtaan.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa. Säännös selventää sitä, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vaikutus ei määräydy patenttilain mukaan.

84 §. *Eurooppapatenttia koskevan hakemuksen oikeusvaikutukset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eurooppapatenttihakemuksen ja hakemusta koskevan etuoikeuden oikeusvaikutuksista Suomessa. Kun eurooppapatenttihakemukselle on vahvistettu tekemispäivä, sillä on sama oikeusvaikutus kuin Suomessa tehdyllä kansallisella patenttihakemuksella. Eurooppapatenttihakemuksen mahdollinen etuoikeus on voimassa myös Suomessa. Säännökset vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan lain 70 m §:n 1 momenttia. Viittaus hakemukseen, ”jolle Euroopan patenttivirasto on vahvistanut tekemispäivän” on vaihdettu muotoon ”jolle on vahvistettu tekemispäivä”. Uudella muotoilulla ei haeta muutosta oikeuskäytäntöön, vaan pyritään selkeyttämään säännöksen tulkintaa tilanteessa, jossa kansainvälistä patenttihakemusta on jatkettu EPO:ssa. Kansainvälisen tekemispäivän vahvistaa vastaanottava viranomainen ja tällaisella hakemuksella on oikeusvaikutus Suomessa, kun sitä on EPC:n mukaan jatkettu EPO:ssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, milloin eurooppapatenttihakemus katsotaan 11 §:n 2 momenttia sovellettaessa kuuluvan tunnettuun tekniikkaan. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 70 m §:n 2 momenttia. Viittaukseen EPC 153 artiklan 3 kohtaan on lisätty viittaus myös saman artiklan 4 kohtaan. EPC 153 artiklan 3 ja 4 kohdat kattavat ne tilanteet, joissa Euro-PCT hakemuksen julkaiseminen rinnastetaan 93 artiklan mukaiseen julkaisemiseen. Muotoilu ”jos Euroopan patenttivirasto rinnastaa tällaisen julkaisemisen” on muutettu täsmällisempään muotoon ”jos tällainen julkaiseminen rinnastetaan”, sillä mahdollinen rinnastaminen perustuu EPC:n säännöksiin, eikä EPO:n päätökseen. Muutoksilla ei tavoitella muutosta oikeuskäytäntöön.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eurooppapatenttihakemuksen tai Suomea koskevan nimeämisen peruuttamisen vaikutuksista. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 o §:n 1 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eurooppapatenttihakemuksen hylkäyksen vaikutuksesta. Säännös vastaa voimassa olevan lain 70 o §:n 2 momenttia.

85 §. *Eurooppapatentin oikeusvaikutukset.* Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin eurooppapatentti on myönnetty ja millainen oikeusvaikutus myönnetyllä eurooppapatentilla on Suomessa.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että eurooppapatentti on myönnetty, kun Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä. Säännös on informatiivinen ja perustuu EPC 97 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan päätös eurooppapatentin myöntämisestä tulee voimaan sinä päivänä, jona ilmoitus päätöksestä julkaistaan Euroopan patenttilehdessä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 70 g §:n ensimmäistä virkettä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että Suomea koskevalla eurooppapatentilla on sama oikeusvaikutus kuin PRH:n myöntämällä patentilla ja siihen sovelletaan Suomessa myönnettyä patenttia koskevia säännöksiä, jos patentti saatetaan voimaan Suomessa 86 §:n mukaisesti ja jollei 10 luvussa muuta säädetä. Säännös vastaa muutoin voimassa olevan lain 70 g §:n toista virkettä, mutta siihen on lisätty ehto, että patentti saatetaan voimaan Suomessa 86 §:ssä säädetyn mukaisesti. EPC 2 artiklan 2 kappaleen mukaisesti eurooppapatentilla on sama vaikutus kussakin sopimusvaltiossa, johon se on myönnetty, ja sitä koskevat samat ehdot kuin asianomaisen valtion myöntämää kansallista patenttia, jollei EPC-sopimuksesta muuta johdu. EPC 65 artiklan mukaan sopimusvaltio voi vaatia patentinhaltijaa toimittamaan kansalliselle patenttiviranomaiselle käännöksiä ja maksamaan julkaisumaksua sen edellytyksenä, että patentilla on oikeusvaikutuksia kyseisessä valtiossa. Ehdotettavassa laissa vaadittavista voimaansaattamistoimista säädettäisiin erikseen 86 §:ssä. Yhtenäispatenttijärjestelmän voimaantulon jälkeen eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa myös, jos patentille rekisteröidään yhtenäinen vaikutus. Tämän pykälän säännökset eivät kuitenkaan koske yhtenäispatentteja, vaan ehdotuksen mukaan yhtenäispatentista säädettäisiin 83 §:ssä.

Pykälän *2 momentti* olisi kokonaan uusi säännös. Suomessa voimaansaattettuun eurooppapatenttiin ei sovelleta 7 luvun väitettä koskevia säännöksiä, vaan väite tulee tehdä Euroopan patenttivirastoon EPC 99 artiklan mukaisesti. Säännös vastaa EPC:n mukaista patenttiprosessia, mutta siitä ei ole selkeästi säädetty voimassa olevassa laissa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin EPOssa tapahtuvan rajoittamisen sekä patentin kumoamisen tai osittaisen kumoamisen vaikutuksista Suomessa. Kyseisillä toimilla on sama vaikutus kuin vastaavilla toimilla Suomessa. Rajoitetun tai osittain kumotun patentin voimassa pitäminen Suomessa edellyttää patentinhaltijalta 86 §:n mukaisia voimaansaattamistoimia. Kyseisistä säännöksistä säädetään voimassa olevan lain 70 k §:ssä ja 70 t §:n 5 momentissa. Ehdotetussa pykälässä säännökset on koottu yhteen ja muotoiltu uudelleen.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että jos eurooppapatenttia koskeva asia käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 70 g §:n 2 momenttia. Säännös on selventävä ja se on yhdenmukainen 83 §:n 3 momentin kanssa, joka koskee vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia.

86 §. *Voimaansaattaminen Suomessa.* Pykälässä säädettäisiin toimenpiteistä, joilla perinteinen eurooppapatentti saatetaan voimaan Suomessa. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin oikeusvaikutus Suomessa perustuu yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 3 artiklan säännöksiin.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa, jos patentinhaltija kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut eurooppapatentin myöntämisestä taikka pitämisestä voimassa rajoitettuna tai

muutetussa muodossa, antaa PRH:lle käännöksen mainitusta eurooppapatentista ja suorittaa käännöksen julkaisumaksun. Vastaavat säännökset löytyvät voimassa olevan lain 70 h §:n 1 momentista ja 70 t §:n 2 momentista. Ehdotettuun 1 momenttiin on yhdistetty säännökset koskien käännöksen toimittamista patentin myöntämisen johdosta, rajoitusmenettelyn johdosta sekä väitekasittelyn jälkeen muutetussa muodossa pysytetyn patentin johdosta. Nykylain 70 h §:n ilmaus ”Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei” on vaihdettu muotoon ”Eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa, jos”, sillä yhtenäispatenttijärjestelmän käyttöönoton myötä eurooppapatentilla voi olla oikeusvaikutuksia Suomessa, jos patentille rekisteröidään yhtenäinen vaikutus.

Pykälän 1 momentin säännökset perustuvat EPC 65 artiklaan, jonka mukaan sopimusvaltio voi vaatia patentinhaltijaa toimittamaan kansalliselle patenttiviranomaiselle käännöksiä ja maksamaan julkaisumaksun sen edellytyksenä, että patentilla on oikeusvaikutuksia kyseisessä valtiossa. Kyseisiä voimaansaattamistoimia voidaan edellyttää kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Euroopan patenttilehdessä on kuulutettu eurooppapatentin myöntämisestä, pysyttämisestä voimassa muutetussa muodossa tai rajoittamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimaansaattamisen yhteydessä annettavasta käännöksestä. Momentin alkuosa vastaa voimassa olevan lain 70 h §:n 3 momenttia. Käännös patenttivaatimuksista on annettava suomeksi. Jos patentti on myönnetty saksaksi tai ranskaksi, tulee patentin selityksestä ja mahdollisista piirustuksista antaa käännös suomeksi tai englanniksi. Jos patentti on myönnetty englanniksi, ei selityksestä tai piirustuksista tarvitse antaa käännöstä. Englanninkielinen teksti on saatavilla EPO:n tekemästä patenttijulkaisusta. Patentinhaltija voi aina halutessaan antaa suomenkielisen käännöksen myös selitysosasta ja mahdollisista piirustuksista. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, edellä mainitut käännökset voivat olla ruotsinkielisiä. Oikeushenkilöiden osalta oikeus jättää käännös ruotsin kielellä määräytyisi kielilain 11 §:n mukaisesti oikeushenkilön pöytäkirjakielen mukaan; jos oikeushenkilön pöytäkirjakieli on ruotsi, käännös voitaisiin antaa ruotsin kielellä.

Pykälän 2 momentin viimeisessä virkkeessä säädettäisiin, että väite- tai rajoittamismenettelyn seurauksena muutetussa muodossa voimassa pidetyn patentin käännökset on annettava sillä kielellä, jolla alkuperäinen patentti on saatettu voimaan Suomessa. Rajoittamismenettelyn osalta säännös perustuu voimassa olevan lain 70 §:n 2 momenttiin. Väitemenettelyn osalta säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa, mutta käytännössä sen osalta noudatetaan yhtenevää menettelyä rajoittamisen kanssa.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 70 h §:n 2 momenttia ja siinä säädettäisiin mahdollisesta lisäajasta voimaansaattamiselle tilanteessa, jossa EPO on hylännyt haltijan pyynnön yhtenäisestä vaikutuksesta. Jos eurooppapatentin haltija on pyytänyt yhtenäisen patenttisuojan rekisteröintiä, mutta pyyntö on hylätty, 1 momentissa tarkoitetut toimet voidaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun ratkaisuun ei voida enää hakea muutosta. EPO rekisteröi eurooppapatentille yhtenäisen vaikutuksen patentinhaltijan pyynnöstä, jos yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 4 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät. EPO:n päätöksestä on mahdollista valittaa yhdistettyyn patenttitoimistuimeen (UPC). Valitusprosessin myötä kysymys yhtenäisen vaikutuksen rekisteröinnistä saattaa olla avoinna niin pitkään, ettei patentinhaltija ehdi suorittaa patentin voimaansaattamiseksi tarpeellisia toimia ajoissa. Uusi 3 kk määräaika voimaansaattamistoimenpiteiden suorittamiseksi alkaa sinä päivänä, jona EPO:n tai UPC:n päätös yhtenäisen vaikutuksen pyynnön hylkäämisestä tulee lainvoimaiseksi.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 70 y §:n 1 momenttia ja siinä säädettäisiin, että mahdollisilla 1 momentin mukaisilla voimaansaattamistoimilla ei ole oikeusvaikutusta, jos

patentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Jos yhtenäinen vaikutus on rekisteröity EPOssa, samaa eurooppapatenttia koskevat 1 momentin mukaiset toimet olisivat suoraan lain nojalla vailla oikeusvaikutusta. Säännöksellä pannaan täytäntöön yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen ((EU) N:o 1257/2012) 4 artiklan 2 kohdan mukainen velvoite, jonka mukaan osallistuvien jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että eurooppapatentin, jonka yhtenäinen vaikutus on rekisteröity ja ulottuu niiden alueelle, ei katsota tulleen voimaan kansallisena patenttina niiden alueella päivänä, jona eurooppapatentin myöntämispäätös julkaistaan Euroopan patenttilehdessä.

87 §. Käännöksen julkisuus ja kuuluttaminen. Pykälässä säädettäisiin eurooppapatentista annetun käännöksen julkisuudesta ja käännökseen liittyvistä kuulutuksista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että eurooppapatentista annettu käännös on julkinen edellyttäen, että Euroopan patenttivirasto on julkaissut eurooppapatenttia koskevan hakemuksen tai kuuluttanut patentin myöntämisestä. Säännös vastaa nykylain 70 h §:n 4 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käännöstä koskevasta kuulutuksesta sekä käännöksen saattamisesta yleisön saataville. Säännös vastaa olennaisesti nykylain 70 h §:n 5 momentin kahta ensimmäistä virkettä, mutta se on lisätty koskemaan myös rajoittamista koskevaa kuuluttamista nykylain 70 t §:n 2 momentin mukaisesti. Nykylain säännös, jonka mukaan PRH:n on huolehdittava siitä, että eurooppapatentin patenttivaatimukset ovat tarvittaessa saatavilla suomen ja ruotsin kielellä, jätettäisiin pois samoilla perusteilla kuin 27 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin PRH:n toimenpiteistä tilanteesta, jossa PRH on kuuluttanut käännöksen antamisesta 2 momentin mukaisesti ja eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Säännös vastaa asiasisällöltään nykylain 70 y §:n 2 momenttia.

88 §. Oikeuksien palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta menetettyjen oikeuksien palauttamiseen käännökseen ja julkaisumaksuun liittyvän määräajan ylityksen johdosta sekä oikeuksien palautukseen liittyvästä kolmannen osapuolen ennakkokäyttöoikeudesta. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 70 i §:ää. Oikeuksien palauttamisesta koskevan päätöksen kuuluttamisesta säädettäisiin 146 §:ssä.

89 §. Eurooppapatenttia koskevan hakemuksen väliaikainen suoja. Pykälässä säädettäisiin keksinnön hakemusaikana saamasta väliaikaisesta suojasta. Eurooppapatenttia koskevan hakemuksen keksintö voisi tietyin edellytyksin saada väliaikaisen suojan Suomessa, jos hakemus myöhemmin johtaa Suomea koskevaan patenttiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hakijan ja PRH:n toimenpiteistä väliaikaisen suojan saamiseksi. Sen jälkeen, kun eurooppapatenttihakemus on julkaistu EPC:n mukaisesti ja julkaistujen patenttivaatimusten suomenkielinen käännös on annettu PRH:lle, tulee PRH:n kuuluttaa käännöksestä ja pitää se yleisön saatavilla. Lisäksi säädettäisiin, että jos hakijan oma kieli on ruotsi, voidaan käännös kuitenkin antaa ruotsin kielellä. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 n §:n 1 momentin kahta ensimmäistä virkettä. Viittaus julkaisuun ”Euroopan patenttisopimuksen 93 artiklan mukaisesti” on korvattu yleisemmällä viittauksella julkaisuun ”Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti”. Julkaisua käsitellään sopimuksen 93 artiklan lisäksi 153 artiklan 3 ja 4 kohdissa.

Pykälän 2 momentti on uusi ja siinä säädettäisiin, että PRH pitää diaaria eurooppapatenttia koskevista hakemuksista, joiden käännös on annettu. Diaarin sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin väliaikaisen suojan sisällöstä. Jos joku sen jälkeen kun 1 momentissa mainittu kuulutus on julkaistu, hyödyntää ammattimaisesti keksintöä, jolle on haettu suojaa eurooppapatenttia koskevalla hakemuksella, sovelletaan 16 luvun (Seuraamukset patenttioikeuden loukkauksesta) säännöksiä, jos hakemus johtaa patenttiin Suomessa. Tällaisessa tapauksessa patenttisuoja käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä 1 momentissa tarkoitetuista julkaistuista patenttivaatimuksista, että itse patentin patenttivaatimuksista. Rangaistukseen ei tällöin voida tuomita, ja korvaus sellaisesta hyödyntämisestä voidaan määrätä ainoastaan 135 §:n 2 momentin nojalla. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 n §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin poikkeuksista 135 §:n 3 momentin soveltamiseen. Mainittuja säännöksiä ei sovellettaisi, jos korvauskanne nostetaan vuoden kuluessa patenttia koskevan väiteajan päättymisestä tai, jos korvauskanne nostetaan vuoden kuluessa EPO:n päätöksestä pitää patentti väitteestä huolimatta voimassa. Pykälän 4 momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 n §:n 3 momenttia.

90 §. Käännöksen korjaus. Pykälässä säädettäisiin eurooppapatentin voimaansaattamista tai väliaikaista suojaa varten annetun käännöksen korjaamisesta sekä korjauksen vaikutuksesta ennakkokäyttöoikeuteen. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 q §:ssä säädettyä. Säännökset perustuvat EPC 70 artiklan 4 kohtaan.

91 §. Oikeuksien palauttaminen Euroopan patenttivirastossa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos patentinhakija tai patentinhaltija ei ole noudattanut EPC:ssä säädettyä määräaika, mutta Euroopan patenttivirasto EPC 122 artiklan nojalla ilmoittaa, että oikeudenmenetystä ei ole tapahtunut, on tällä sama vaikutus myös Suomessa. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 r §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ennakkokäyttöoikeudesta ehdotetussa 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa. Jos kolmas osapuoli oikeuden menetyksen tapahtumisen jälkeen, mutta ennen kuin EPO on kuuluttanut 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta, on alkanut hyvässä uskossa ammattimaisesti hyödyntää keksintöä Suomessa tai ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, tämä saa 147 §:ssä tarkoitettua ennakkokäyttöoikeuden. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 r §:n 2 momenttia ja se perustuu EPC 122 artiklan 6 kohtaan.

92 §. Ennakkokäyttöoikeus Euroopan patenttiviraston valituslautakunnan päätöksen johdosta. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 u §:ää. Ennakkokäyttöoikeutta koskeva osuus on korvattu viittauksella 147 §:ään kuten edeltävissä pykälissä.

93 §. Muuntaminen kansalliseksi hakemukseksi. Pykälässä säädettäisiin, missä tilanteessa ja millä edellytyksillä eurooppapatenttihakemus voidaan muuntaa kansalliseksi hakemukseksi. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 70 s §:ää. Lisäksi pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin nykyisen asetuksen 52 r §:n mukaisesta määräaika koskevasta tarkennuksesta, että hakemusmaksu ja käännös on annettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun PRH on niitä pyytänyt. Voimassa olevan lain ilmaisu ”ja annettava patenttihakemuksesta 8 §:n 5 momentin mukainen käännös määräajassa” on vaihdettu muotoon ” ja tarvittaessa antaa patenttihakemuksesta käännöksen 27 §:n mukaiselle kielelle asetuksella säädettävässä määräajassa”. PRH saa kopion hakemuksesta sen vastaanottaneelta viranomaiselta ja hakijan tulee toimittaa käännös vain, jos hakemus ei ole 27 §:n mukaisella kielellä. Pykälä perustuu PCT 135 ja 137 artiklaan.

94 §. Vuosimaksut. Pykälässä säädettäisiin eurooppapatentin vuosimaksuista. Suomessa voimaansaatetusta eurooppapatentista on suoritettava vuosimaksut 12 luvun mukaisesti, muutoin patentti lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta maksua ei ole suoritettu. Eurooppapatentin vuosimaksuja koskevia säännöksiä on erityisesti mainitun luvun 101 §:ssä. Vuosimaksun suorittamatta jättämisen seurauksista säädetään vastaavasti voimassa olevan lain 70 l §:ssä, jossa puolestaan viitataan 51 §:ään.

95 §. Vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevia säännöksiä. Pykälässä säädettäisiin kootusti vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovellettavista säännöksistä. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 70 x §:ää. Yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovellettavista säännöksistä säädettäisiin myös 83 §:ssä sekä 132 §:ssä, jossa säädetään patenttirikkomuksesta vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin patenttilain pykälä, joita sovelletaan vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin Suomea koskevana. Lain 21 §:n ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä sovelletaan vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 28 artiklan nojalla. Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovellettaisiin myös 104–110 §:n pakkolisenssiä koskevia säännöksiä. Yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen johdanto-osan 10 perustelukappaleen mukaan vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia pakkolisenssejä olisi säänneltävä osallistuvien jäsenvaltioiden lainsäädännöllä, kun on kyse niiden alueista. Näitä pykälä sovellettaisiin siis pakkolisenssiin Suomen alueella silloinkin, kun on kyse vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista. Lisäksi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 28 artiklassa määrätään, että jos keksinnölle olisi myönnetty kansallinen patentti, henkilöllä, jolla olisi ollut sopimusjäsenvaltiossa kyseisen keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus, on tuossa sopimusjäsenvaltiossa samat oikeudet samaa keksintöä koskevan patentin osalta. Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovelletaan myös 11 luvun mukaisia lisäsuojatodistuksia koskevia säännöksiä. Lisäsuojatodistus voi perustua myös vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, ja ne myönnettäisiin tällöin edellä mainittujen asetusten perusteella erikseen kussakin osallistuvassa jäsenmaassa.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne patenttilain pykälät, joita sovelletaan yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 7 artiklan perusteella vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, jota käsitellään omistusoikeuden kohteena suomalaisena kansallisena patenttina kaikkialla sen voimassaoloalueella. Lain 103 ja 150 §:ssä säädetään lisenssistä, patentin siirron, lisenssin, panttauksen ja ulosoton merkitsemisestä patenttirekisteriin sekä tällaisten rekisterimerkintöjen oikeusvaikutuksesta. Lain 112 §:n 2 momentissa ja 115 §:ssä säädetään kanteesta, joka perustuu siihen, että patentti on myönnetty toiselle kuin 1 §:n mukaan patenttiin oikeutetulle. Näissä säännöksissä on kyse omistusoikeudellisista säännöksistä, jotka kuuluvat yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 7 artiklan soveltamisalaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 150 §:ssä tarkoitetut vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat merkinnät tehdään Euroopan patenttiviraston hallinnoimaan yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin. Mahdollisten merkintöjen oikeusvaikutus määräytyisi kuitenkin Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan, jos vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia kohdellaan omistusoikeuden kohteena 2 momentissa mainitun EU-asetuksen 7 artiklan perusteella suomalaisena kansallisena patenttina.

11 luku Lisäsuojatodistus

96 §. Lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistus. Ehdotettu pykälä on informatiivinen ja siinä viitattaisiin lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksia

koskeviin EU-asetuksiin. Mainitut asetukset ovat Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 70 a §:n ensimmäistä virkettä. Lastenlääkkeitä koskevista lisäsuojatodistuksista on erillinen asetus (EY) N:o 1901/2006. Koska mainitun asetuksen kaikki lisäsuojatodistusta koskevat säännökset sisältyvät lääkkeiden lisäsuojatodistuksia koskevan asetuksen kodifioituun toisintoon (EY) N:o 469/2009, ei pykälään ole tarpeen lisätä erillistä viittausta lastenlääkkeiden lisäsuojatodistuksia koskevaan asetukseen.

97 §. Hakemus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään PRH:lle. Säännös vastaa voimassa olevan lain 70 b §:n 1. virkettä. Pykälässä säädetään lisäksi, että hakemus on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Voimassa olevassa laissa ei säännellä hakemuksen kieltä, mutta voimassa olevan asetuksen 52 f §:n mukaisesti hakemus tulee tehdä suomen tai ruotsin kielellä. Uutena ehdotetaan, että hakemuksen voisi tehdä myös englannin kielellä. Patenttihakemuksen voi tehdä englanniksi, joten vastaava mahdollisuus on perusteltua myös lisäsuojatodistusta haettaessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että PRH pitää diaaria vastaanottamistaan lisäsuojatodistusta koskevista hakemuksista ja rekisteriä myönnettyistä lisäsuojatodistuksista. Vastaavat säännökset löytyvät voimassa olevan asetuksen 52 g ja 52 m §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että lisäsuojatodistuksen hakemusmenettelystä sekä diaarin ja rekisterin sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

98 §. Hakemusmaksu ja vuosimaksut. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskevasta hakemuksesta on suoritettava hakemusmaksu. Lisäsuojatodistuksesta on suoritettava vuosimaksut siten kuin 12 luvussa säädetään. Säännökset vastaavat olennaisesti voimassa olevan lain 70 c §:n säännöksiä. Vuosimaksujen maksamisesta säädetään tarkemmin 12 luvussa, erityisesti sen 102 §:ssä. Momentin 3. virkkeessä säädettäisiin, että jos lisäsuojatodistuksesta ei suoriteta vuosimaksua 12 luvun mukaisesti, lisäsuojatodistus lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta maksua ei ole suoritettu. Säännöstä ei löydy tässä muodossa voimassa olevasta laista. Lisäsuojatodistuksen vuosimaksuihin sovelletaan patentin vuosimaksuja koskevia säännöksiä soveltuvien osin ja säännös vastaa nykyistä oikeustilaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lääkkeen valmistajan, joka tekee lääkkeiden lisäsuojatodistuksista annetun asetuksen 5 artiklan 2 kohdan b tai c alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen (ns. valmistuspoikkeusilmoitus), on suoritettava mainitun ilmoituksen julkaisumaksu. Säännös olisi uusi ja se perustuu mainitun asetuksen 12 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaisesti jäsenvaltiot voivat edellyttää, että mainituista ilmoituksista suoritetaan maksu.

12 luku Vuosimaksut

99 §. Velvollisuus vuosimaksujen suorittamiseen ja maksuvuosi. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta vuosimaksujen maksamiseen sekä maksuvuoden määräytymisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että patenttihakemuksesta ja patentista on suoritettava vuosimaksuja Patentti- ja rekisterihallitukselle tämän luvun mukaisesti. Vuosimaksuja on suoritettava kansallisesta patenttihakemuksesta, Suomessa jatketusta kansainvälisestä patenttihakemuksesta, kansallisesta patentista, Suomessa voimaansaatetusta eurooppapatentista ja PRH:n myöntämästä lisäsuojatodistuksesta. Luvun säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta eurooppapatenttiin, jolle EPO on rekisteröinyt yhtenäisen vaikutuksen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että patentista ja patenttihakemuksesta on suoritettava vuosimaksu jokaiselta maksuvuodelta. Säännös vastaa olennaisesti voimassa olevan lain sääntelyä. Voimassa olevan lain 8 §:n 6 momentin mukaan hakemuksesta on suoritettava vuosimaksu jokaiselta ennen hakemuksen lopullista ratkaisemista alkaneelta maksuvuodelta; 40 §:n 2 momentin mukaan patentista on suoritettava vuosimaksu jokaiselta myöntämisen jälkeiseltä maksuvuodelta.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin maksuvuoden käsite. Maksuvuosi lasketaan ensimmäisen kerran patenttihakemuksen tekemispäivästä, ja tämän jälkeen vuosittain vastaavaa kalenteripäivää seuraavasta päivästä. Maksuvuosi päättyy aina tekemispäivää vastaavaan päivään eli hakemuksen vuosipäivään. Määritelmän mukaisesti ensimmäinen maksuvuosi on yhden päivän pidempi kuin seuraavat maksuvuodet. Määritelmän muotoilu on voimassa olevaan lakiin nähden uusi.

Voimassa olevan lain 8 §:n 7 momentissa määritellään, että maksuvuosi lasketaan ensimmäisen kerran siitä päivästä, jolloin hakemus on tehty tai katsottava tehdyksi, ja tämän jälkeen vastaavasta kalenteripäivästä. Nykykäytännön mukaisesti maksuvuosi alkaa aina hakemuksen vuosipäivänä. Voimassa olevan lain 40 §:n mukaan patentti voidaan pitää voimassa, kunnes 20 vuotta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä. Käytännössä nykysääntelyä on tulkittu siten, että viimeinen voimassaolopäivä on patentin 20. vuosipäivä, ja että viimeinen, 20. maksuvuosi on muita yhden päivän pidempi.

Ehdotettu 3 momentin mukainen maksuvuoden määritelmä vastaa Euroopan patenttiviraston käytäntöä. EPO käyttää maksuvuodesta termiä patenttivuosi (patent year). EPO:n työohjeissa (Guidelines for Examination, GLE A-X 5.2.4) ensimmäinen patenttivuosi määritellään alkavaksi hakemuksen tekemispäivänä ja päättyvän ensimmäiseen vuosipäivään. Seuraavat maksuvuodet alkavat vuosipäivää seuraavasta päivästä ja päättyvät vuosipäivään.

Pykälän 4 momentti on informatiivinen ja sisältäisi viittaukset pykäliin, joissa säädetään vuosimaksun maksamattajättämisen seurauksista eri tilanteissa. Säännöksestä riippuen hakemus jää sillensä tai patentti lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta maksua ei ole suoritettu.

100 §. Eräntyminen. Pykälässä säädettäisiin vuosimaksujen eräntymisestä ja vuosimaksun maksamisesta ennen ja jälkeen eräpäivän.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vuosimaksun eräntymisestä ja aikaisimmasta mahdollisesta maksupäivästä. Vuosimaksu alkavalta maksuvuodelta erääntyy maksettavaksi sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka sisältää hakemuksen tekemispäivän vuosipäivän. Eräpäivää koskeva säännös ei sanamuodoltaan vastaa voimassa olevan lain 41 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen sanamuotoa, mutta johtaa eräpäivän laskennan osalta samaan lopputulokseen nykyisin kanssa. Eräpäivä on aina hakemuksen vuosipäivän sisältävän kalenterikuukauden viimeinen päivä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että vuosimaksut kahdelta ensimmäiseltä vuodelta erääntyvät vasta samanaikaisesti kolmannen maksuvuoden vuosimaksun kanssa. Vuosimaksuja ei saa suorittaa aikaisemmin kuin kuusi kuukautta ennen niiden eräntymispäivää. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 41 §:n 1 momentissa säädettyä, kun otetaan huomioon ehdotetut muutokset 99 §:n maksuvuoden määritelmässä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksista jaetun hakemuksen vuosimaksujen eräntymisessä. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 41 §:n 2 momentin 1. virkettä. Jaetun hakemuksen vuosimaksut maksuvuodelta, joka on alkanut ennen jaetun hakemuksen saapumispäivää tai joka alkaa kahden kuukauden kuluessa saapumispäivästä,

erääntyvät vasta saapumispäivää seuraavan toisen kuukauden viimeisenä päivänä. Säännöksellä varmistetaan, että vuosimaksut eivät missään tilanteessa eräänny aikaisemmin kuin kaksi kuukautta hakemuksen saapumispäivän jälkeen.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin poikkeuksista kansainvälisen patenttihakemuksen vuosimaksujen erääntymisessä. Momentti vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 41 §:n 2 momentin 2. virkettä. Kansainvälisen patenttihakemuksen vuosimaksut erääntyvät vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kahden kuukauden kuluttua päivästä, jolloin hakemusta on 74 §:n mukaisesti jatkettu tai hakemus on 81 §:n mukaisesti otettu käsiteltäväksi, jos kysymyksessä oleva maksuvuosi on alkanut ennen viimeksi mainittua päivää tai alkaa kahden kuukauden kuluessa siitä. Säännöksellä varmistetaan, että vuosimaksut eivät missään tilanteessa eräänny aikaisemmin kuin kaksi kuukautta kansainvälisen hakemuksen Suomessa jatkamisen jälkeen tai, 81 §:ää sovellettaessa, käsiteltäväksi ottamisen jälkeen.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin mahdollisuudesta vuosimaksujen maksamiseen eräpäivän jälkeen. Momentti vastaa voimassa olevan lain 41 §:n 3 momenttia. Vuosimaksu voidaan suorittaa kuuden kuukauden kuluessa erääntymispäivästä edellyttäen, että se suoritetaan korotettuna.

101 §. Eurooppapatentin vuosimaksu. Pykälässä säädettäisiin Suomessa voimaansaatetun eurooppapatentin vuosimaksuista.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, että eurooppapatentista on suoritettava vuosimaksu jokaiselta maksuvuodelta sen vuoden jälkeen, jonka kuluessa Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä. Patenttihakemuksen käsittelyaikana vuosimaksut suoritetaan Euroopan patenttivirastolle. Vuosimaksut eurooppapatentista suoritetaan Patentti- ja rekisterihallitukselle, jos eurooppapatentti on voimaansaatettu Suomessa.

Lisäksi 1 *momentissa* säädettäisiin poikkeuksista vuosimaksujen erääntymiseen. Ensimmäinen myöntämisen jälkeinen vuosimaksu erääntyy kuitenkin maksettavaksi vasta patentin myöntämiskuukautta seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä. EPC 141 artiklan 2 kohdan mukaan, jos vuosimaksu erääntyy maksettavaksi kahden kuukauden kuluessa siitä, kun Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä, on hakijalla oikeus maksaa vuosimaksu kyseisenä aikana ilman 100 §:n 4 momentin mukaista korotusta. Suomessa on säädetty tätä pidemmästä maksuajasta, jolloin vuosimaksut eivät missään tilanteessa eräänny ennen voimaansaattamistoimenpiteiden määräaika. Lisäksi tilanteessa, jossa haltijan pyyntö yhtenäisen patenttisuojan rekisteröinnistä on hylätty 86 §:n 3 momentin mukaisesti, ensimmäinen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun ratkaisuun yhtenäisen patenttisuojan rekisteröinnin hylkäämisestä ei voida enää hakea muutosta.

Pykälän 1 *momentin* säännökset vastaavat voimassa olevan lain 70 l §:n 1 momenttia sekä 2 momentin 2. ja 3. virkettä.

Pykälän 2 *momentti* on kokonaan uusi eikä sillä ole vastinetta voimassa olevassa laissa. Säännös koskisi tilannetta, jossa EPO:n laajennettu valituslautakunta kumoaa EPO:n valituslautakunnan aiemman päätöksen patentin kumoamisesta. Tällöin vuosimaksu kultakin maksuvuodelta, joka on alkanut valituslautakunnan päätöksen jälkeen, mutta viimeistään laajennetun valituslautakunnan päätöksen julkaisemispäivänä, erääntyy maksettavaksi vasta jälkimmäistä päivää seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä. Voimassa olevassa laissa ei säädetä maksujen erääntymisestä edellä mainitussa tilanteessa. Ehdotettava säännös antaa

patentinhaltijalle samanlaisen 3 kk maksuajan kuin 1 momentissa mainitussa voimaansaattamiseen liittyvässä tilanteessa.

102 §. Lisäsuojatodistuksen vuosimaksu. Pykälässä säädettäisiin, että lisäsuojatodistuksesta on suoritettava vuosimaksu jokaiselta peruspatentin voimassaoloajan päättymisen jälkeen alkavalta maksuvuodelta. Säännös vastaa voimassa olevan asetuksen 52 o §:n 1 momenttia. Lisäsuojatodistuksen maksuvuodet määräytyvät peruspatentin tekemispäivän perusteella 99 §:n 3 momentin mukaisesti. Vuosimaksut erääntyvät 100 §:n 1 momentin mukaisesti sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka sisältää patenttihakemuksen tekemispäivän vuosipäivän ja ne voidaan 100 §:n 4 momentin mukaisesti suorittaa kuuden kuukauden kuluessa erääntymispäivästä.

13 luku Patentin lisensointi

103 §. Lisenssi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin patentinhaltijan mahdollisuudesta antaa patenttiin käyttö lupa eli lisenssi. Säännös olisi uusi, mutta sillä on käytännössä lähinnä informatiivinen merkitys.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisenssioikeuden edelleen luovutuskiekkolista. Lisenssinhaltija saa luovuttaa oikeutensa kokonaan tai osittain edelleen vain, jos siitä on sovittu lisenssinhaltijan ja patentinhaltijan välillä. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 43 §:ää.

104 §. Pakkolisenssi. Pykälän 1 momentti olisi uusi ja se sisältää pakkolisenssin määritelmän. Pakkolisenssin voisi jatkossakin myöntää vain tuomioistuim sitä koskevan kanteen perusteella. Ehdotetun lain 116 §:n 1 momentin mukaan tähän lakiin perustuvat riita-asiat käsitellään markkinaoikeudessa.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuim määräisi myös pakkolisenssin ehdoista. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuim voisi asianomaisen vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot. Säännös vastaa voimassa olevan lain 50 §:n 1 momenttia.

Voimassa olevan lain 50 §:n 2 momentti, joka koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 816/2006:n mukaista kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisenssointia, ehdotetaan siirrettäväksi tuomioistuimen toimivaltaa koskevaan 14 lukuun.

105 §. Pakkolisenssi keksinnön käyttämättömyyden takia. Pykälässä säädettäisiin pakkolisenssistä, joka voidaan myöntää keksintöön, jota ei ole käytetty tai saatettu käyttöön Suomessa kolmen vuoden kuluessa patentin myöntämisestä ja neljän vuoden kuluessa patenttihakemuksen tekemisestä. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 45 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sovellettaessa 1 momenttia keksinnön käyttöksi katsotaan myös keksinnön maahantuonti Suomeen Euroopan talousalueelta tai valtiosta, joka on sopimusosapuoli teollisoikeuksien suojelemisesta koskevassa Pariisin yleissopimuksessa (43/1975) tai Maailman kauppajärjestön (WTO) jäsen. Tällä muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa oikeustilaa, vaan selvittää, että 1 momentissa tarkoitettu keksinnön saattaminen käyttöön kattaa myös keksinnön maahantuonnin. Tämä perustuu TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan patenttien saaminen ja patenttioikeuksista nauttiminen eivät saa olla riippuvaisia siitä, missä keksintö on tehty, mikä tekniikan ala on kyseessä, eivätkä siitä, onko tuotteet tuotu maahan vai ovatko ne paikallisesti valmistettuja (ks. HE 161/95 vp).

106 §. *Pakkolisenssi riippuvuuskeksinnölle.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sellaisen patentinhaltijan oikeudesta saada pakkolisenssi, jonka keksinnön ammattimainen hyödyntäminen on riippuvainen toiselle kuuluvasta patentista (ns. riippuvuuskeksintö). Säännös vastaa pääpiirteissään voimassa olevan lain 46 §:n 1 momenttia, jonka mukaan pakkoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että se on kohtuullista riippuvan keksinnön merkityksen vuoksi tai että siihen on muutoin erityisiä syitä. Edellytyksiä ehdotetaan muutettavan vastaamaan TRIPS-sopimuksen 31 artiklan I kohdan i alakohdan sanamuotoa, jolloin pakkolisenssin saajan patentissa esitetyn keksinnön tulee sisältää huomattavaa taloudellista merkitystä omaavan tärkeän teknisen edistysaskeleen ensimmäisessä patentissa esitettyyn keksintöön nähden. Edellytykset olisivat siten yhteneväiset myös 107 §:ssä säädetyn kasvinjalostajalle myönnettävän pakkolisenssin kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että patentinhaltijalla, jonka patenttiin 1 momentin mukaan on myönnetty pakkolisenssi, on puolestaan oikeus kohtuullisin ehdoin saada vastavuoroinen lupa sanotun toisen keksinnön hyväksikäyttöön, jollei erityisiä syitä ole sitä vastaan. Voimassa olevan 46 §:n 2 momenttiin nähden momenttiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus pakkolisenssin ehtojen kohtuullisuudesta TRIPS-sopimuksen 31 artiklan I kohdan ii alakohdan mukaisesti.

107 §. *Pakkolisenssi kasvinjalostajalle.* Pykälässä säädettäisiin kasvinjalostajalle myönnettävästä pakkolisenssistä tilanteessa, jossa jalostaja ei voi hankkia tai hyödyntää kasvinjalostajanoikeutta tai Euroopan yhteisön kasvinjalostajanoikeutta loukkaamatta aiempaa patenttia. Tällöin patentinhaltijalla olisi oikeus saada kohtuullisin ehdoin vastavuoroinen lupa käyttää suojattua kasvilajiketta. Pakkolisenssin edellytyksenä olisi, että sen hakija osoittaa, ettei hän ole onnistunut sopimusteitse saamaan lisenssiä patentinhaltijalta ja että kasvilajike edustaa huomattavaa teknistä kehitystä, johon liittyy huomattava taloudellinen etu patentissa tarkoitettuun keksintöön nähden. Koska yksi patentti voi käsittää useita keksintöjä, jotka ovat toisistaan riippuvaisia, koskisi pakkolisenssi tällöin ainoastaan sitä keksintöä, johon on tarpeen saada pakkolisenssi suojattavan kasvilajikkeen hyödyntämistä varten.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus kasvinjalostajanoikeudesta annetussa laissa (1279/2009) ja Neuvoston asetuksessa (EY) 2100/94 säädettyyn patentinhaltijan oikeuteen saada pakkolupa käyttää kasvinjalostajanoikeudella suojattua lajiketta. Pykälä vastaa muilta osin voimassa olevan lain 46a §:ää ja biotekniikkadirektiivin 12 artiklaa, mutta pykälään ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttiin Euroopan yhteisön kasvinjalostajanoikeus sekä 3 momenttiin päivitettäväksi lakiviittaus kasvinjalostajan oikeudesta annettuun lakiin koskemaan voimassa olevaa lakia ja lisättäväksi viittaus neuvoston asetukseen (EY) 2100/94.

108 §. *Pakkolisenssi yleisen edun perusteella.* Pykälässä säädettäisiin erityisen merkittävän yleisen edun vaatiessa myönnettävästä pakkolisenssistä toisen patenttiin. Oikeus pakkolisenssiin olisi sillä, joka tahtoo ammattimaisesti hyödyntää keksintöä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 47 §:ää.

109 §. *Pakkolisenssi ennakkokäytön perusteella.* Pykälässä säädetään pakkolisenssin myöntämisestä ennakkokäyttötilanteessa, joka kohdistuu aikaan ennen patentin myöntämistä. Kolmannella osapuolella, joka patenttihakemusta koskevien asiakirjojen tullessa julkisiksi hyödyntää Suomessa ammattimaisesti keksintöä, johon patenttia on haettu, olisi oikeus, jos hakemus johtaa patenttiin, saada pakkolisenssi keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen, jos siihen on erityisiä syitä eikä tämä ollut tietoinen hakemuksesta eikä myöskään kohtuudella voida katsoa, että tämä olisi voinut saada siitä tietoa. Vastaavilla edellytyksillä voisi pakkolisenssin keksinnön ammatilliseen hyödyntämiseen saada myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin keksinnön ammattimaiseksi hyödyntämiseksi Suomessa. Itse pakkolisenssi voitaisiin myöntää myös ajalle ennen patentin myöntämistä.

Ennakkokäyttöoikeus koskee kansallisten patenttihakemusten lisäksi eurooppapatenttihakemuksia ja kansainvälisiä patenttihakemuksia. Pykälää sovelletaan myös eurooppapatentteihin, joille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Säännös vastaa voimassa olevan lain 48 §:ää.

110 §. *Pakkolisenssin myöntämisen edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin, että pakkolisenssi voidaan myöntää vain sille, jolla katsotaan olevan edellytyksiä hyväksyttävällä tavalla käyttää hyväksi keksintöä pakkolisenssin mukaisesti ja joka on ennen pakkolisenssiä koskevan vaatimuksen tekemistä yrittänyt todistetusti saada lisenssin patentoituun keksintöön kohtuullisin kaupallisin ehdoin.

Pakkolisenssi ei estäisi patentinhaltijaa itse käyttämästä hyväksi keksintöä tai luovuttamasta sen lisenssiä. Pakkolisenssi voisi siirtyä toiselle ainoastaan sen yrityksen tai yrityksen osan mukana, jossa sitä käytetään tai jossa se oli tarkoitettu käytettäväksi. Pykälä vastaa tältä osin voimassa olevan lain 49 §:ää. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että 106 §:n mukaisen pakkolisenssin riippuvaan keksintöön ja 107 §:n mukaisen pakkolisenssin kasvinjalostajalle saisi siirtää kuitenkin vain sen patentin tai kasvinjalostajanoikeuden mukana, johon pakkolisenssi perustuu. Tämä perustuu TRIPS-sopimuksen 31 artiklan 1-kohdan iii-alakohtaan.

111 §. *Keksinnön pakkolunastus valtiolle.* Pykälässä säädettäisiin keksinnön pakkolunastuksesta valtiolle. Säännös vastaisi osittain voimassa olevan lain 75 §:n 1 momenttia, jota ei ole käytännössä juurikaan jouduttu soveltamaan. Kyseisessä säännöksessä käytetty ilmaus ”yleiseltä kannalta tarpeellinen” ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”yleiseen tarpeeseen liittyvästä syystä välttämätöntä” ja ilmaus ”kohtuullinen korvaus” ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”täysi korvaus”. Muutosehdotukset perustuvat siihen, että keksinnön pakkolunastuksessa on kyse perusoikeuden rajoittamisesta (omaisuudensuoja). Perustuslain 15 §:n 2 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan säädetään lailla. Lisäksi ehdotetaan, että ”sotatilan tai sodan vaaran uhkaamisen” sijaan säännöksessä viitattaisiin valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettuihin poikkeusoloihin.

Pykälässä säädettäisiin, että maan ollessa valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa, valtioneuvosto voisi päättää, että oikeus tiettyyn keksintöön on luovutettava valtiolle. Edellytyksenä olisi, että pakkolunastusta pidettäisiin yleiseen tarpeeseen liittyvästä syystä välttämättömänä. Pakkolunastetusta oikeudesta keksintöön olisi suoritettava täysi korvaus. Välttämättömyydellä tarkoitettaisiin sitä, että pakkolunastuksen tulisi olla viimesijainen keino yleisen edun turvaamiseksi. Käytännössä tällainen tilanne voisi olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun 110 §:ssä tarkoitetut pakkolisenssin myöntämisen edellytykset eivät täyty äärimmäisen kiireellisten olosuhteiden vuoksi.

Ehdotetun pykälän mukaan valtioneuvosto tekee keksinnön pakkolunastuksesta päätöksen. Päätös olisi luonteeltaan valituskelpoinen hallintopäätös. Valitusmenettelyyn sovelletaan lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (HOL), jonka mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (7 §:n 1 mom.). Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen (8 §:n 1 mom.). Koska patentinhaltijalla on em. säännösten nojalla oikeus valittaa valtioneuvoston tekemästä pakkolunastuspäätöksestä (ml. pakkolunastuksesta suoritettavasta korvauksesta), nykyisin 75 §:n 1 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan tuomioistuimien määrää keksinnön pakkolunastuksesta suoritettavasti korvauksesta, jollei oikeudenhaltijan kanssa toisin sovita, ehdotetaan poistettavaksi. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi nykyiseen 75 §:n 1 momenttiin sisältyvä maininta siitä, että pakkolunastuksella oikeuden keksintöön voisi saada valtion lisäksi valtioneuvoston määräämä

”muu taho”. Samalla ehdotetaan poistettavaksi 75 §:n 2 momentti, jossa säädetään 1 momentissa tarkoitetun ”muun tahon” korvausvelvollisuudesta.

14 luku Patentin mitätöinti ja siirto tuomioistuimessa

112 §. *Mitätöintiä koskeva kanne.* Pykälässä säädettäisiin patentin mitätöintiä koskevan asian vireillepanosta tuomioistuimessa. Ehdotettu säännös vastaa osittain voimassa olevan lain 52 §:n 4 ja 5 momenttia.

Pykälän *1 momentin* mukaan patentin mitätöintiä koskeva asia pannaan vireille tuomioistuimessa nostamalla kanne patentinhaltijaa vastaan. Kannetta saa ajaa jokainen, jolle patentista on haittaa. Asetuksesta nostettaisiin lain tasolle säännös, jonka mukaan kannetta voi ajaa myös syyttäjä, jos yleisen edun katsotaan sitä vaativan.

Pykälän *2 momentin* mukaan kannetta, joka perustuu siihen, että patentti on myönnetty toiselle kuin 1 §:n mukaan patenttiin oikeutetulle, voi ajaa ainoastaan se, joka väittää olevansa oikeutettu patenttiin. Säännös vastaa voimassa olevan lain 52 §:n 5 momenttia.

113 §. *Mitätöintiperusteet.* Pykälä sisältäisi säännökset patentin mitätöintiperusteista ja patentin julistamisesta mitättömäksi kokonaan tai osittain.

Pykälän *1 momentti* vastaa sanamuodoltaan voimassa olevan lain 52 §:n 1 ja 3 momenttia. Säännöksen taustalla on Euroopan patenttisopimuksen (EPC) 138 (1) artikla, jossa säädetään tyhjentävästi perusteista, joilla eurooppapatentti voidaan mitätöidä sopimusvaltioon ulottuvien vaikutuksien (mitätöintiperusteet). Säännös soveltuisi jatkossakin kaikkiin Suomessa voimassa oleviin patenteihin.

Pykälän *2 momentti* olisi uusi ja siinä säädettäisiin patentin osittaisesta mitättömäksi julistamisesta. Samalla luovuttaisiin voimassa olevan lain 52 §:n 2 momentissa säädetyistä patentin rajoittamisesta tuomioistuimessa. Ehdotuksen tavoitteena on selkeyttää oikeustilaa ja yhdenmukaistaa patenttilain sääntelyä Euroopan patenttisopimuksen (EPC) säännösten kanssa (EPC 138 artiklan 2 ja 3 kohta).

Ehdotuksen mukaan, jos 1 momentissa tarkoitetut mitätöintiperusteet koskevat vain osaa patentista, tuomioistuimen on supistettava patentin suoja-alaa vastaavasti muuttamalla patenttivaatimuksia patentinhaltijan esittämällä tavalla (*osittainen mitätöinti*). Säännöksen tarkoituksena on antaa patentinhaltijalle mahdollisuus puolustautua mitätöintikannetta vastaan sitä koskevan käsittelyn yhteydessä. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole tarkoitus poiketa oikeudenkäymiskaaren siviiliprosessinormistosta. Kantaja voisi edelleen yleisten siviiliprosessisäännösten nojalla vaatia kanteessaan patentin mitätöimistä vain osittain.

Ehdotuksen mukaan patentinhaltijan olisi toimitettava tuomioistuimelle uudet, muutetut patenttivaatimukset. Patenttivaatimusten muuttaminen voi tapahtua esimerkiksi siten, että patenttivaatimusasetelmasta poistetaan tietyt patenttivaatimukset tai siten, että patenttivaatimukset muotoillaan uudelleen patentin selityksen avulla. Yksi tai useampi epäitsenäinen patenttivaatimus tai niiden osa voidaan myös yhdistää itsenäiseen patenttivaatimukseen. Uusien patenttivaatimusten on oltava suppeammat kuin alkuperäisessä patentissa ja jäljelle jäävän osan tulee täyttää patentoinnin edellytykset kantajan esittämien mitättömyysperusteiden valossa. Mahdollisten vaihtoehtoisten vaatimusasetelmien tulee supistaa patentin suoja-alaa loogisesti ja asteittain.

Muutettujen patenttivaatimusten tulee lisäksi vastata kantajan esittämiin mitättömyysperusteisiin eli patentin pätevyyden oikeudellisessa arvioinnissa ei ole mahdollista saada aikaan sellaisia patentin suoja-alan rajoituksia, jotka eivät kuulu kantajan väittämän mitättömyyden piiriin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutettujen patenttivaatimusten kääntämisestä suomeksi tai ruotsiksi tilanteessa, jossa patenttivaatimukset on kirjoitettu englanniksi.

114 §. Mitätöinnin vaikutukset. Pykälässä säädettäisiin, että patentin mitätöinnin tai osittaisen mitätöinnin vaikutusten katsotaan alkaneen patentihakemuksen tekemispäivästä lukien.

Säännös vastaa sisällöltään nykyistä oikeustilaa, vaikka voimassa olevassa laissa ei nimenomaisesti säädetä mitätöinnin vaikutuksista.

115 §. Kanne paremmasta oikeudesta patenttiin. Pykälässä säädettäisiin patentin siirtämisestä siihen oikeutetulle. Säännös vastaa voimassa olevan lain 53 §:ää.

15 luku Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioistuinmenettely

116 §. Markkinaoikeuden toimivalta. Pykälässä säädettäisiin markkinaoikeuden toimivallasta. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 64 §:ää ja 50 §:n 2 momenttia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tähän lakiin perustuvat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa. Tähän lakiin perustuvilla riita- ja hakemusasioissa viitataan riita- ja hakemusasioihin, joissa vaaditaan patenttilakiin perustuvaa seuraamusta tai joissa muutoin on kysymys patenttilakiin perustuvasta asiasta, esimerkiksi paremmasta oikeudesta keksintöön. Sen sijaan säännös ei tarkoita esimerkiksi asioita, joissa on kysymys puhtaasti sopimusoikeudellisesta riidasta, jossa ei edes väitetä loukatun patenttilain säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että markkinaoikeudessa käsitellään myös asiat, jotka koskevat oikeutta keksintöön, johon on haettu eurooppapatenttia. Edellytyksenä markkinaoikeudessa käsittelylle olisi, että vastaajalla on kotipaikka Suomessa tai että kantajalla on kotipaikka Suomessa eikä vastaajalla ole kotipaikkaa Euroopan patenttisopimukseen kuuluvassa valtiossa. Asia käsitellään markkinaoikeudessa myös, jos riidan osapuolet ovat sopineet, että markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin asiassa. Momentti vastaa voimassa olevan lain 64 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 2 momentissa tarkoitettua riitaa ei saa ottaa käsiteltäväksi markkinaoikeudessa, jos sama riitakysymys on samojen osapuolten välillä vireillä toisen Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Jos tämän ulkomaisen tuomioistuimen toimivalta on kiistetty, markkinaoikeuden on lykättävä asian käsittelyä, kunnes kysymys toimivallasta on ulkomaisessa tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin markkinaoikeuden EU-asetuksiin perustuvista viranomaistehtävistä. Säännös vastaa osittain voimassa olevan patenttilain 50 §:n 2 momenttia.

Markkinaoikeus toimisi jatkossakin kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 816/2006 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Uutuutena säädettäisiin siitä, että markkinaoikeus toimisi myös EU:n ns. pakkolisensointiasetuksen (EU) 2025/2645 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna kansallisen viranomaisena, jonka tehtävänä on ilmoittaa komissiolle kansallisen pakkolisensoinnin

myöntämisestä silloin, kun kansallinen pakkolisenssi on myönnetty sellaisen hätä- tai kriisitilanteen vuoksi, joka vastaa luonteeltaan unionin kriisi- tai hätämekanismin soveltamisalaan kuuluvaa kriisiä tai hätätilannetta. Kansallisia pakkolisenssejä myönnetään käytännössä erittäin harvoin.

117 §. *Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa annetun tuomion täytäntöönpanokelpoisuus.* Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 64 a §:ää, jonka mukaan Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa 116 §:n 2 momentissa tarkoitettussa riidassa annettu lainvoimainen tuomio on Suomessa lähtökohtaisesti täytäntöön pantavissa.

118 §. *Yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivalta.* Säännös vastaisi voimassa olevan lain 65 §:ää.

Pykälän 1 momentissa todetaan, että markkinaoikeuden ohella myös yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee perinteisiä eurooppapatentteja koskevia asioita siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Pykälän 2 momentissa säädetään vireilläolosta ja toisiinsa liittyvistä kanteista markkinaoikeuden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välillä (*lis pendens*). Momentissa todetaan, että vireilläolovaikutuksiin sovelletaan Bryssel I -asetusta. Bryssel I -asetuksen 71 c artiklan mukaan asetuksen 29–32 artiklaa sovelletaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitetun siirtymäkauden aikana kanteisiin, jotka on nostettu yhdistetyssä patenttituomioistuimessa ja sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen osapuoli.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että markkinaoikeus ei saisi ottaa käsiteltäväksi asiaa, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan yhdistetty patenttituomioistuin on yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään perinteisiä eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Sopimuksen 83 artiklan mukaan kansalliset tuomioistuimet säilyttävät kuitenkin siirtymäkauden ajan toimivallan käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Siirtymäkauden pituus on seitsemän vuotta, mutta sitä voidaan tarvittaessa tuomioistuimen hallintokomitean päätöksellä jatkaa. Lisäksi yksittäisillä oikeudenhaltijoilla on oikeus tahdonilmaisulla sulkea perinteinen eurooppapatentti yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle. Tällaista patenttia koskevaa riitaa käsiteltäisiin edelleen kansallisessa tuomioistuimessa.

Kun yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitettu siirtymäkausi on päättynyt, ja vastaavasti sellaisia perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa, markkinaoikeudella ei enää olisi toimivaltaa käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Tällöin patenttilakia olisi muutettava vastaamaan uutta tilannetta. Siirtymäjärjestelyn vaikutus voi kestää pisimmillään 39 vuotta yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaantulosta. Ks. tarkemmin HE 45/2015.

119 §. *Helsingin käräjäoikeuden toimivalta.* Ehdotettu säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 66 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan syyte rikoslain 49 luvun 2

§:ssä tarkoitetusta patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta sekä tämän lain 132 §:ssä tarkoitetusta patenttirikkomuksesta ja 140 §:ssä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

Pykälän 2 *momentin* mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetun syyteasian yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä tarkoitetusta rikoksesta johtuva 135 §:n mukainen korvaus- ja hyvitysvaatus ja 136 §:n mukainen takavarikointivaatus sen estämättä, mitä 116 §:ssä säädetään. Helsingin käräjäoikeus voisi näin ollen käsitellä vahingonkorvaus- ja hyvitysvaatimuksia sekä takavarikointivaatimuksia syyteasian yhteydessä, vaikka nämä asiat pääsääntöisesti kuuluisivatkin markkinaoikeuden toimivaltaan. Vaatimuksen käsittelyssä noudatettaisiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun säännöksiä.

Pykälän 3 *momentissa* todettaisiin selvyiden vuoksi, että rikokseen perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, joka kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaisen toimivallan piiriin, ei voida käsitellä rikosasian yhteydessä. Rikosasiaa käsittelevällä Helsingin käräjäoikeudella ei voi olla sellaista toimivaltaa, jota markkinaoikeudella ei olisi siviiliasiaissa. Säännös on selventävä. Mahdollinen vireilläolovaikutus (*lis pendens*) määräytyy Bryssel I -asetuksen mukaan. Rikosvastuusta ei määrätä yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa eikä yhdistetty patenttituomioistuin ole toimivaltainen käsittelemään rikosasioita. Tästä johtuu, että vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita ei voida käsitellä rikosasiaa koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä. Sama pätee yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitetun siirtymäkauden päätyttyä ja kun sellaisia perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa, myös perinteisiä eurooppapatentteja koskeviin riita-asioihin. Tulevaisuudessa eurooppapatentin loukkausta koskevaa rikossyytettä ja samaan tekoon perustuvaa siviilioikeudellista vaatimusta ei siis voida enää käsitellä samassa oikeudenkäynnissä.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin, että tuomioistuin pysyisi toimivaltaisena tutkimaan 2 momentissa tarkoitetun vaatimuksen, vaikka toimivallan perustaneissa olosuhteissa tapahtuisi muutos vaatimuksen esittämisen jälkeen. Säännös vastaisi sitä, mitä oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 20 §:ssä säädetään yleisesti tuomioistuimen toimivallan säilymisestä riita-asioissa.

120 §. Muutoksenhaku. Ehdotettu pykälä on uusi. Pykälä sisältäisi informatiivisen viittauksen Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 6 §:ään, jossa säädetään muutoksenhausta patenttiviranomaisen päätökseen patenttia koskevassa asiassa ja se korvaisi voimassa olevan patenttilain 26 §:n, 53 d §:n 1 momentin, 54 §:n 1 momentin ja 72 §:n 1 momentin mukaiset säännökset. PRH:n patenttia koskevassa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Pykälä sisältäisi niin ikään informatiivisen viittauksen oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin, jossa säädetään valitusasian käsittelystä markkinaoikeudessa, ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, jota sovelletaan yleislakina valitusasian käsittelyyn markkinaoikeudessa.

121 §. Patenttivaatimusten esittäminen tuomioistuimelle valitusasiassa. Ehdotettu pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin uusien patenttivaatimusten esittämisestä tuomioistuimelle valitusasian käsittelyn yhteydessä. Säännöksen tavoitteena on sujuvoittaa patenttivalitusasioiden käsittelyä tuomioistuimessa siten, että tuomioistuin voisi nykyistä paremmin keskittyä valituksenalaisen päätöksen lainmukaisuuden arviointiin.

Yleisperusteluiden jatkossa 2.4. kuvatuin tavoin patenttivalitusasioiden käsittelyyn liittyy tällä hetkellä piirteitä, joissa on kysymys pikemminkin hallinnollisen rekisteröintimenettelyn jatkamisesta tuomioistuimessa kuin lainkäytöllisestä muutoksenhausta. Näin on erityisesti

silloin, kun tuomioistuimessa esitetään uusia patenttivaatimusasetelmia. Ehdotetulla säännöksellä on tarkoitus rajoittaa nimenomaan em. rekisteröintimenettelyn jatkamista tuomioistuimessa, ei varsinaista lainkäytöllistä muutoksenhakua.

Ehdotetun pykälän mukaan tuomioistuimelle saa valitusasiassa esittää uusia patenttivaatimuksia vain pätevistä syistä. Uudella patenttivaatimuksella tarkoitetaan sellaista patenttivaatimusta, jota patentinhaltija tai -hakija ei ole esittänyt ja perustellut määräaikaan mennessä valituksen kohteena olevaan päätökseen johtaneessa PRH:n käsittelyssä. Pätevä syy uusien patenttivaatimusasetelmien esittämiseen valitusasiassa olisi puolestaan käsillä erityisesti silloin, kun valitus koskee PRH:n päätöstä väiteasiassa ja väitteen tekijä esittää tuomioistuimelle uusia esteperusteita.

Markkinaoikeus soveltaa patenttivalitusasioiden käsittelyyn lähtökohtaisesti oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädettyä lakia (HOL), jonka 41 §:ssä säädetään uusien vaatimuksien esittämisestä valitusajan päättymisen jälkeen. Kyseisen pykälän mukaan uuden vaatimuksen saa valitusajan päättymisen jälkeen esittää vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai valitusajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan (1 mom.). Valitusajan päättymisen jälkeen valittaja saa esittää uusia perusteluja vaatimuksensa tueksi, jollei asia sen johdosta muutu toiseksi (2 mom.). Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (MOL) sisältää lisäksi erityissäännöksiä teollisoikeudellisten valitusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa (4 luvun 2–16 §). MOL 7 luvun 2 §:n sisältää yleisen valitusasioiden käsittelyä markkinaoikeudessa koskevan säännöksen, jonka mukaan rekisteriviranomaisen päätöstä koskeva valitusasia käsitellään ja ratkaistaan markkinaoikeudessa valituksen, valituksen kohteena olevan päätöksen ja muun kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella. MOL 7 luvun 13 §:ssä säädetään markkinaoikeuden mahdollisuudesta asettaa määräaika oikeudenkäyntiaineiston esittämiseksi.

Ehdotettu patenttilain säännös, jonka mukaan tuomioistuimelle saa valitusasiassa esittää uusia patenttivaatimuksia vain pätevistä syistä, olisi erityissäännös suhteessa HOL:in ja MOL:in säännöksiin. Näin ollen ehdotettua pykälää sovellettaisiin HOL 41 §:n sijasta uusien patenttivaatimusten esittämiseen tuomioistuimelle valitusasiassa. Mahdollisiin muihin patenttivalitusasiassa esitettäviin vaatimuksiin sovellettaisiin jatkossakin HOL 41 §:ää.

122 §. Patentti- ja rekisterihallituksen lausunto. Ehdotettu säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 66 b §:ää ja sillä on lähinnä informatiivinen merkitys. Teollisoikeuksia koskevien riita- ja hakemusasioiden osalta markkinaoikeuden oikeudesta pyytää lausunto Patentti- ja rekisterihallitukselta säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 4 luvun 22 §:ssä.

123 §. Asiantuntijan käyttäminen. Pykälässä säädettäisiin asiantuntijoiden käytöstä Helsingin kärjäoikeudessa. Säännöksen sanamuotoja on yhdenmukaistettu tavaramerkkilain 78 §:n kanssa, mutta se vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 66 c §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan Helsingin kärjäoikeudella voisi olla teollisoikeusrikosta tai patenttirikkomusta koskevassa asiassa apunaan enintään kaksi asiantuntijaa. Asiantuntijana voi toimia tuomioistuinlain (673/2016) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö. Mahdollisuus asiantuntijoiden käyttämiseen sisältyy myös nykyiseen patenttilakiin. Mahdollisuus asiantuntijoiden käyttämiseen ehdotetun pykälän nojalla koskisi vain kärjäoikeutta. Asiantuntijan käyttäminen olisi tuomioistuimen omassa harkinnassa. Asiantuntijoita voisi käyttää rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettussa teollisoikeusrikosta koskevassa asiassa sekä ehdotetun lain 132 §:ssä tarkoitettussa patenttirikkomusta koskevassa asiassa.

Pykälän 2 *momentin* mukaan asiantuntijan olisi annettava kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntija ei olisi tuomioistuimen jäsen eikä kuuluisi asian ratkaisukokoonpanoon, vaan hänen tehtävänänsä olisi antaa kirjallinen lausunto käräjäoikeuden hänelle esittämistä kysymyksistä. Asiantuntija voisi osallistua asiassa mahdollisesti toimitettavaan valmistelutunttoon sekä pääkäsittelyyn ja hänellä olisi oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Riippumatta siitä, missä vaiheessa käräjäoikeus pyytää asiantuntijalta lausunnon, käräjäoikeuden tulisi aina ennen asian ratkaisemista varata asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Pykälän 3 *momentti* sisältäisi viittaussäännöksen, jonka mukaan asiantuntijan palkkioon sovelletaan, mitä tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä säädetään asiantuntijajäsenen palkkiosta. Asiantuntijalle maksetaan valtion varoista kohtuullinen palkkio ja korvaus. Maksettavan palkkion ja korvauksen perusteet ja määrät vahvistaa oikeusministeriö.

124 §. *Kanteen vireille tulosta ja ratkaisusta ilmoittaminen patenttiviranomaiselle.* Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin markkinaoikeuden velvollisuudesta ilmoittaa vireille tulleesta kanteesta patenttiviranomaiselle. Säännös olisi uusi ja yhdenmukainen tavaramerkkilain 79 §:n 1 *momentin* kanssa. Pykälän 2 *momentti* vastaa voimassa olevan patenttilain 66 d §:ää.

125 §. *Asiakirjan julkisuus.* Pykälässä säädettäisiin, että se mitä 50 §:ssä säädetään liikesalaisuuksia koskevien patenttiasiakirjojen julkisuudesta, koskee myös markkinaoikeudelle tai korkeimmalle hallinto-oikeudelle annettavia asiakirjoja. Ehdotuksen mukaan markkinaoikeus tai korkein hallinto-oikeus voisi liikesalaisuuden haltijan vaatimuksesta määrätä, ettei asiakirja tai sen osa ole julkinen, jos se sisältää liikesalaisuuden, joka ei koske keksintöä, johon patenttia haetaan tai jolle patentti on myönnetty. Säännös vastaisi olennaisesti voimassa olevan patenttilain 27 §:n 3 *momenttia*.

Käännökset tuomioistuimessa

126 §. *Käännökset riita-asiassa.* Pykälässä säädettäisiin tuomioistuimen oikeudesta velvoittaa riita-asiassa patentinhalija tai muu, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla toimittamaan patenttijulkaisusta käännös suomeksi tai ruotsiksi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi. Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 65 b §:ää.

127 §. *Käännökset rikosasiassa.* Pykälässä säädettäisiin 119 §:ssä tarkoitettua rikosasiaa käsittelevän tuomioistuimen oikeudesta velvoittaa rikosasian asianomistaja toimittamaan patenttijulkaisusta käännös suomeksi tai ruotsiksi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi. Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 66 a §:ää.

128 §. *Käännökset muutoksenhakuasiassa.* Pykälässä säädettäisiin patentinhakijan tai -haltijan velvollisuudesta toimittaa käännöksiä markkinaoikeudelle, kun hän hakee muutosta PRH:n lopulliseen päätökseen ja hakemusta tai patenttia koskevia asiakirjoja ei ole kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi. Lisäksi pykälässä säädettäisiin markkinaoikeuden mahdollisuudesta pyytää PRH:lta päätöksen käännöstä suomeksi tai ruotsiksi. Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 27 a §:ää.

129 §. *Käännökset eurooppapatenttia koskevassa riita-asiassa.* Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan patenttilain 70 p §:ää.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin tuomioistuimen oikeudesta velvoittaa eurooppapatenttia koskevassa riita-asiassa patentinhaltija tai muu, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännös suomeksi tai ruotsiksi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi. Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin vastaavasti tuomioistuimen oikeudesta velvoittaa eurooppapatenttia koskevassa rikosasiassa asianomistaja toimittamaan patenttijulkaisusta käännös suomeksi tai ruotsiksi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla patenttiviranomaiselta suomeksi tai ruotsiksi.

Pykälän 3 ja 4 momentin säännökset perustuvat EPC-sopimuksen 70 artiklan 3 kohtaan. Ehdotetun *3 momentin* mukaan tilanteessa, jossa tämän lain 86 ja 89 §:ssä tarkoitettu käännös ei vastaa, mitä Euroopan patenttiviraston käsittelykielellä olevissa asiakirjoissa on ilmaistu, patenttisuoja käsittäisi vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että käsittelykielellä olevista asiakirjoista. Hakemus käsitellään Euroopan patenttivirastossa jollakin viraston kolmesta virallisesta kielestä, joita ovat englanti, ranska ja saksa. Hakijan on oman valintansa mukaan tehtävä eurooppapatenttihakemus jollakin näistä kielistä. Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että tämän lain 112–114 §:n mukaisessa mitättömyysoikeudenkäynnissä ainoastaan Euroopan patenttiviraston käsittelykielellä olevien asiakirjojen sanamuoto olisi todistusvoimainen. Todistusvoimaisuudella tarkoitettaisiin tässä sitä, että käsittelykielellä olevien asiakirjojen sisältö olisi tuomioistuimen päätöksen perusteena. Mainittujen asiakirjojen sisältö olisi siten ratkaiseva, jos 86 ja 89 §:ssä tarkoitettu käännös ei vastaisi käsittelykielellä olevia asiakirjoja.

130 §. *Englanninkielisen hakemuksen käännösten todistusvoima.* Pykälässä säädettäisiin tilanteesta, jossa englannin kielellä laadituista patenttihakemuksesta tehty käännös ei vastaa mainittua englanninkielistä asiakirjaa. Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 65 c §:ää.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi eikä niitä koskeva käännös vastaa englanninkielisiä asiakirjoja, patenttisuoja käsittää vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että englanninkielisistä asiakirjoista yhdessä. Soveltamistilanteena olisi esimerkiksi patentin loukkausta koskeva riita-asia. Patentinhakijan tulee 27 §:ssä säädetyn mukaisesti toimittaa englanninkielisen hakemuksen vaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen patentin myöntämistä. Patentinhakija voi olla velvollinen myös 128 §:n 1 tai 3 momentin mukaisesti toimittamaan markkinaoikeudelle käännöksen suomeksi tai ruotsiksi, jos hän hakee muutosta PRH:n antamaan lopulliseen päätökseen. Mainituilla käännöksillä on siten vaikutusta 22 §:ssä säädettyyn patenttisuojan laajuuteen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja päätöskielenä on englanti, mitättömyyskanteen käsittelyssä on yksinomaan päätöskielellä olevien asiakirjojen sanamuoto todistusvoimainen. Toisin kuin 1 momentti, 2 momentti koskisi näin ollen vain tilanteita, joissa englannin kielellä myönnetty patentti on jäänyt voimaan PRH:n päätöksen mukaisena. Todistusvoimaisuudella tarkoitetaan tässä sitä, että päätöskielellä olevien asiakirjojen sisältö olisi tuomioistuimen päätöksen perusteena. Päätöskielisten asiakirjojen sisältö olisi siten ratkaiseva myös tilanteessa, jossa 27 tai 128 §:ssä tarkoitettu käännös ei vastaisi päätöskielellä olevia asiakirjoja.

16 luku Seuraamukset patenttioikeuden loukkauksesta

131 §. *Kielto.* Ehdotettu säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 57 §:n 1 momenttia, jonka nojalla tuomioistuin voi kieltää sitä, joka loukkaa yksinoikeutta patenttiin, jatkamasta tai toistamasta tekoa. Yksinoikeuden sisältö ja sen rajoitukset sekä patentinhaltijan oikeus erilaisten toimien kieltämiseen määräytyvät muun muassa ehdotetun lain 3 luvun mukaan.

Yksinoikeuden sisältö ja rajoitukset on kuvattu edellä kyseisten pykälien säännöskohtaisissa perusteluissa.

Uutuutena ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tuomioistuिन voisi määrätä kiellon sakon uhalla. Uhkasakkolain (1113/1990) 4 §:n mukaan viranomainen voi asettaa uhkasakon, jos niin on laissa säädetty. Nykyiseen patenttilakiin ei sisälly mahdollisuutta asettaa uhkasakkoa kiellon tehosteeksi. Sen sijaan tavaramerkkilain 62 §:n mukaiseen kieltoon voidaan liittää sakon uhka. Patenttilain mukaista kieltoa ei ole uhkasakon asettamisen osalta perusteltua asettaa eri asemaan kuin tavaramerkkilain 62 §:n mukaista kieltoa, joten uhkasakon mahdollisuus ehdotetaan lisättäväksi myös patenttilakiin. Tarkemmat säännökset uhkasakon asettamisesta sekä maksettavaksi tuomitsemisesta sisältyvät uhkasakkolakiin. Kannetta uhkasakkoon tuomitsemiseksi voi ajaa se, jonka vaatimuksesta kieltotuomio on annettu.

132 §. Patenttirikkomus. Säännös vastaa voimassa olevan lain 57 §:n 2 ja 3 momenttia.

Pykälän 1 momentissa säädetään patentin tuottaman yksinoikeuden loukkauksen johdosta määrättävistä rangaistuksista. Säännöksen mukaan se, joka tahallisesti loukkaa patenttia, on tuomittava patenttirikkomuksesta sakkoon. Säännös on toissijainen. Jos teko on rangaistava rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena, tekijää ei voida tuomita myös patenttirikkomuksesta.

133 §. Patentoidulla menetelmällä valmistettu tuote. Pykälässä säädettäisiin menetelmäpatenttia koskevasta käänteisestä todistustaakasta sekä menetelmäpatentin loukkausta koskevassa oikeudenkäynnissä esille tulevien liikesalaisuuksien suojasta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 57 a §:ää ja se perustuu TRIPS-sopimuksen 34 artiklaan, joka velvoittaa jäsenvaltion säätämään menetelmäpatenttien osalta käänteisestä todistustaakasta. Käänteisestä todistustaakasta on määrätty myös yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 55 artiklassa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos patentti on myönnetty menetelmälle uuden tuotteen valmistamiseksi, on ilman patentin haltijan suostumusta valmistettu samanlainen tuote katsottava valmistetuksi patentoidulla menetelmällä, jollei muuta näytetä toteen. Tämä merkitsee sitä, että menetelmäpatentin loukkausoikeuden käynnissä kantajan tulee näyttää toteen, että loukkaustapauksessa on kyse samanlaisista uusista tuotteista, ja vastaajan tulee näyttää toteen, että hänen menetelmänsä ei loukkaa samanlaisen tuotteen valmistamiseksi käytettävän menetelmän patenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että esitettäessä vastanäyttöä tulee vastaajan oikeutettu etu hänen liikesalaisuuksiensa suojelemiseksi ottaa huomioon. Ehdotetulla säännöksellä estettäisiin se, että patentinhaltija voisi loukkausoikeudenkäynnin avulla saada ilman aiheellista syytä tai tarpeettoman laajasti tietoonsa kilpailijansa liike- ja yrityssalaisuudet, esimerkiksi keksinnön valmistukseen liittyvät yksityiskohdat. Ehdotus sisältäisi sen, että vastaaja joutuisi loukkausoikeudenkäynnissä paljastamaan vastanäyttönä valmistusmenetelmiään vain asian käsittelyn kannalta tarvittavassa määrin.

134 §. Keskeyttämismääräys. Pykälässä säädettäisiin lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjälle taikka muun välittäjänä toimivan palvelun tarjoajalle annettavasta keskeyttämismääräyksestä. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 57 b §:ää, jolla on pantu täytäntöön teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin (direktiivi 2004/48/EY) 9 artiklan mukaiset turvaamis- ja säilyttämistoimenpiteet.

135 §. Hyvitys ja vahingonkorvaus. Pykälässä säädettäisiin patentinhaltijan oikeudesta saada patentinloukkauksesta vahingonkorvausta sekä hyvitystä patentin hyödyntämisestä. Säännös vastaa osittain voimassa olevan patenttilain 58 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vahingonkorvauksesta silloin, kun joku tahallaan tai huolimattomuudesta loukkaa patenttia. Säännöksellä pannaan täytäntöön täytäntöönpanodirektiivin 13 artikla ja se vastaa osittain voimassa olevan patenttilain 58 §:n 1 momenttia. Uutuutena ehdotetaan säädettäväksi siitä, että patentinhaltijalla olisi oikeus saada kohtuullinen hyvitys patentin oikeudettomasta käyttämisestä, jos loukkaus on tehty tahallisesti tai huolimattomuudesta. Hyvitys tulee suorittaa, vaikka loukattu ei osoittaisi kärsineensä tappiota teon takia. Hyvitys on siten riippumaton niistä taloudellisista menetyksistä, joita oikeudeton käyttäminen on saattanut aiheuttaa. Hyvityksen laskennallisena perusteena voidaan useimmissa tapauksissa pitää patentin tavanomaista käyttökorvausta eli lisenssimaksua. Ehdotuksen taustalla on täytäntöönpanodirektiivin 13 artikla, jonka lähtökohtana on tosiasiallisen vahingon korvaaminen täysimääräisenä, jos loukkaus on tehty tahallisesti tai tuottamuksellisesti, sekä se, miten kyseistä säännöstä on tulkittu muiden aineettomien oikeuksien, kuten tavaramerkkien osalta. Tavaramerkkilain 69 §:ssä lähdetään siitä, että direktiivissä tarkoitettu täysimääräinen korvaus sisältää myös kohtuullisen hyvityksen tavaramerkin oikeudettomasta käytöstä, ja vastaavaa tulkintaa on perusteltua soveltaa myös patenteihin.

Lisäksi patentinhaltijalla on oikeus korvaukseen kaikesta vahingosta, jonka loukkaus aiheuttaa. Jos huolimattomuus on vain lievää, korvausta vahingosta voidaan sovittaa. Arvioidessaan vahingonkorvauksen määrää tuomioistuimen on otettava huomioon kaikki tapauksessa esiin tulevat seikat. Korvausta maksetaan kaikista osoitettavista, esimerkiksi tosittesiin perustuvista, teon aiheuttamista kuluista ja menetyksistä. Sen lisäksi korvataan täysimääräisesti teosta aiheutunut muu taloudellinen vahinko eli puhdas varallisuusvahinko. Vahingonkorvausoikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti oikeudenhaltijan on pääsääntöisesti näytettävä toteen vahinkonsa määrä. Huomioon otettavia tapauksessa esiin tulevia seikkoja ovat esimerkiksi vahinkoa kärsineelle osapuolelle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, mukaan lukien saamatta jäänyt voitto, oikeudenloukkaajan mahdollisesti saama perusteeton hyöty ja asianmukaisissa tapauksissa muut kuin taloudelliset tekijät, kuten aineeton vahinko, joka patentinhaltijalle on aiheutunut patentinloukkauksesta.

Ehdotetun 1 momentin mukaan vahingonkorvausta voidaan sovittaa, jos loukkaajan huolimattomuus on lievää. Lievän huolimattomuuden käsitettä olisi arvioitava vahingonkorvausoikeuden yleisten periaatteiden ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan. Asiallisesti vastaava sovittelua koskeva säännös sisältyy voimassa olevan patenttilain 58 §:ään, tavaramerkkilain 69 §:ään, mallioikeuslain 36 §:ään ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 37 §:ään. Sovittelun ei ole tarkoitus olla automaattinen ratkaisu kaikissa lievän tuottamuksen tilanteissa, vaan lisäksi tulisi edellyttää, että korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi ottaen huomioon loukkaajan ja loukatun varallisuusolot ja muut olosuhteet. Täysi korvausvelvollisuus on pääsääntö, eikä sovitteluun tulisi ryhtyä pelkästään siitä syystä, että loukkaajan ja loukatun taloudellinen asema on huomattavan erilainen.

Ehdotettuun 2 ja 3 momenttiin lisättäisiin 1 momentin mukaisesti maininta hyvityksestä. Muilta osin säännökset vastaavat voimassa olevan lain 58 §:n 2 ja 3 momenttia.

136 §. Muuttamis- ja hävittämisseuraamukset. Pykälässä säädettäisiin korjaavista toimenpiteistä, joilla pyritään palauttamaan tilanne sellaiseksi, joka se olisi ollut ilman patentinloukkausta sekä estämään loukkauksen jatkaminen. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 59 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta takavarikoida loukatun vaatimuksesta 1 momentissa tarkoitettu omaisuus. Takavarikko on mahdollista myös oikeudenkäymiskaaren 7 luvun perusteella. Momentilla täydennettäisiin rikosprosessissa pakkokeinolain sääntelyä.

137 §. Väliaikainen suoja. Pykälässä säädettäisiin patenttisuojasta ja patentin loukkausta koskevien säännösten soveltamisesta ennen patentin myöntämistä. Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 60 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos patentti myönnetään, sovelletaan patentinloukkausta koskevia säännöksiä jo hakemuksen hakemusaikana sen julkiseksitulosta lähtien. Ennen patentin myöntämistä patenttisuoja käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä niistä patenttivaatimuksista, jotka hakemuksessa olivat hakemuksen tullessa julkiseksi, että itse patentin patenttivaatimuksista. Rangaistukseen ei tällöin voida tuomita, ja vahingonkorvaus ennen patentin myöntämistä tapahtuneesta hyväksi käyttämisestä voidaan määrätä ainoastaan 135 §:n 2 momentissa säädetyn mukaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin englanninkielisen hakemuksen väliaikaisesta suojasta. Jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittu englannin kielellä, ei 1 momentissa tarkoitettua suojaa saa ennen kuin patenttivaatimukset on toimitettu PRH:lle suomeksi tai ruotsiksi käännettynä. Englanninkielisen tekstin ja käännösten yhteisvaikutuksesta patenttisuojaan säädettäisiin erikseen 130 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vahingonkorvausta koskevan 135 §:n 3 momentissa säädettyä viiden vuoden määräaikaa ei sovelleta, jos korvauskanne nostetaan vuoden kuluessa patenttia koskevan väiteajan päättymisestä tai jos väite on tehty, vuoden kuluessa siitä, kun patentti on pysytetty voimassa lainvoimaisella päätöksellä.

138 §. Tuomioiden julkistaminen. Säännös vastaa voimassa olevan lain 60 a §:ää, jolla on pantu täytäntöön teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin (direktiivi 2004/48/EY) 15 artikla.

Pykälässä säädetään loukkausta koskevan tuomion julkistamisesta kantajan toimin vastaajan kustannuksella. Tarkoituksena on antaa tietoja lainvoimaisesta tuomiosta. Pykälä koskee vain patentin loukkausta koskevaa riita-asiaa eikä se laajenna sitä, mitä tietoja tuomiosta ylipäätään saadaan julkistaa. Pykälässä tarkoitettu julkistamislupa ei myöskään poista kantajan muusta lainsäädännöstä johtuvaa vastuuta julkaistavista tiedoista. Perusteluiden osalta ks. tarkemmin HE 26/2006.

139 §. Patentin kumoamisen ja mitättömäksi julistamisen vaikutukset seuraamuksiin. Pykälässä säädettäisiin patentin kumoamisen ja mitättömäksi julistamisen vaikutuksesta patentinloukkauksesta säädettyihin seuraamuksiin. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan patenttilain 61 §:ää.

140 §. Rangaistus ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Pykälä sisältäisi rangaistussäännökset 148 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämättä jättämisestä ja väärän tiedon antamisesta mainitussa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 62 §:ää.

141 §. Vahvistuskanne. Pykälässä säädettäisiin vahvistuskanteesta sekä lisenssinhaltijan ja pakkoluvan haltijan kanneoikeudesta. Säännös vastaa voimassa olevan patenttilain 63 §:ää.

17 luku Erinäiset säännökset

142 §. Asiamies. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että patentinhakijalla tai lisäsuojatodistuksen hakijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee olla asiamies, joka on oikeutettu edustamaan hakijaa hakemusta koskevissa asioissa ja jolla on osoite Euroopan talousalueella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että patentinhaltijalla tai lisäsuojatodistuksen haltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee olla asiamies, jolla on osoite Euroopan talousalueella ja jolla on oikeus hänen puolestaan ottaa vastaan haasteen tiedoksiantoja, kutsuja ja muita asiakirjoja patenttia koskevissa asioissa, lukuun ottamatta rikosasiaa koskevaa haastetta ja määräystä, jolla asianosainen on velvoitettu henkilökohtaisesti saapumaan oikeuteen. Lisäksi säädetään, että asiamies on ilmoitettava merkittäväksi patenttirekisteriin. Ehdotettu säännös poikkeaa voimassa olevasta lain 12 §:n 1 momentista ja 71 §:stä, joiden mukaan asiamiehen käyttöpakko koskee hakijaa ja haltijaa, jonka kotipaikka on Suomen ulkopuolella. Sääntely vastaisi tältä osin tavaramerkkilain 28 §:n 2 momentin sääntelyä. Lisäksi asiamiehen ei enää edellytetä asuvan ETA-alueella, vaan riittää, että asiamiehellä on osoite ETA-alueella. Muutos joustavoittaisi asiamiehen kelpoisuusvaatimuksia ja vastaisi käytäntöä, jossa ETA-alueella sijaitseva osoite katsotaan riittäväksi viranomaisasioinnin hoitamiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos kansainvälisen patenttihakemuksen hakijalla on 1 momentissa säädetty velvollisuus nimetä asiamies, velvollisuus alkaa vasta kun hakemus voidaan 76 §:ssä säädetyn mukaisesti ottaa käsiteltäväksi. Säännös vastaa voimassa olevan lain 33 §:n 2 momenttia. PCT 27 artiklan 7 kappaleen mukaan hakija voidaan velvoittaa asettamaan asiamies vasta siitä ajankohdasta lähtien, jolloin kansainvälisen hakemuksen käsittely on aloitettu nimetyn maan patenttiviranomaisessa.

143 §. Tiedoksianto. Pykälä vastaa olennaisesti voimassa olevan lain 12 §:n 2 momenttia ja siinä säädetään PRH:n päätöksen kuuluttamisesta patenttilehdessä tilanteessa, jossa päätöstä ei ole saatu annettua tiedoksi hakijalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen. Pykälään on lisätty viittaus hallintolain 62 §:ään, josta poiketen päätös katsotaan annetuksi tiedoksi heti kuulutuksen julkaisemishetkellä.

144 §. Myöhästymisen johdosta menetettyjen oikeuksien palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin patentinhakijan tai -haltijan mahdollisuudesta tehdä esitys Patentti- ja rekisterihallitukselle menetettyjen oikeuksien palauttamisesta tilanteessa, jossa haltija tai hakija ei ole suorittanut tiettyä toimenpidettä PRH:ssa tässä laissa tai sen nojalla vahvistetussa määräajassa, ja oikeuksien menetys johtuu tästä myöhästymisestä. PRH:n on tällöin katsottava toimenpide suoritetuksi määräajassa, jos hakija tai haltija on toiminut niin huolellisesti kuin olosuhteet vaativat määräaikaa noudattaakseen, suorittaa toimenpiteen ja vahvistetun maksun sekä tekee oikeuksien palautusta koskevan esityksen kahden kuukauden kuluessa esteen päättymisestä, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua määräajan päättymisestä. Jos patentinhakija on kärsinyt oikeudenmenetyksen 52 §:ssä säädetyn, etuoikeutta koskevan määräajan noudattamisessa, olisi esitys kuitenkin tehtävä ja vahvistettu maksu suoritettava viimeistään kahden kuukauden kuluttua 52 §:ssä säädetystä määräajasta. Patentinhaltijalle tai -hakijalle olisi antaa tilaisuus antaa lausumansa PRH:n määräämässä määräajassa.

Pykälää sovellettaisiin myös Suomessa jatkettuun kansainväliseen patenttihakemukseen, kun on kysymys määräajasta, jota olisi ollut noudatettava vastaanottavassa viranomaisessa, kansainvälisessä uutuustutkimusviranomaisessa, kansainvälisiä patentoitavuuden esitutkimuksia suorittavassa viranomaisessa tai Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälisessä toimistossa. Laiminlyöty toimenpide olisi tällöin suoritettava PRH:ssa.

Pykälä vastaa voimassa olevan lain 71 a §:ää, mutta sitä ehdotetaan selkeytettäväksi muotoilemalla edellytykset toimenpiteen katsomiseksi suoritetuksi määräajassa numeroidun luettelon muotoon.

145 §. *Postinkulun viiveen johdosta menetettyjen oikeuksien palauttaminen.* Pykälässä säädettäisiin hakijan mahdollisuudesta tehdä esitys menetettyjen oikeuksien palauttamisesta, jos 74 tai 81 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa postitse lähetetty asiakirja tai maksu ei ole tullut Patentti- ja rekisterihallitukselle määrätyssä ajassa. Jos hakija suorittaa lähetyksen tarkoittaman toimenpiteen kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakija havaitsi tai hänen olisi pitänyt havaita, että määräaika on ylitetty, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa määräajan päättymisestä, PRH:n tulee todeta, että toimenpide on katsottava suoritetuksi määräajassa. Edellytyksenä on lisäksi, että katko postiyhteyksissä on tapahtunut jonain määräaikaan edeltävistä kymmenestä päivästä sodan, vallankumouksen, mellakan, lakon, luonnonmullistuksen tai muun senkaltaisen syyn vuoksi sillä paikkakunnalla, jossa lähettäjä oleskelee tai harjoittaa liiketoimintaa, sekä jos asiakirja tai maksu on lähetetty patenttiviranomaiselle viiden päivän kuluessa postiyhteyksien palautumisesta. Vaihtoehtoisena edellytyksenä on, että asiakirja tai maksu on lähetetty kirjattuna postilähetyksenä viimeistään viisi päivää ennen määräajan päättymistä, kuitenkin ainoastaan, milloin lähetys on lähetetty lentopostissa, jos se on ollut mahdollista, taikka muulla tavalla, jos lähettäjällä on ollut aihetta olettaa, että se siten lähetettynä olisi saapunut PRH:lle kahden päivän kuluessa lähetyspäivästä. Esitys oikeuksien palauttamisesta on tehtävä toimenpiteen suorittamiselle säädetyssä määräajassa. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 71 b §:ää, mutta sitä ehdotetaan selkeytettäväksi muotoilemalla edellytykset toimenpiteen katsomiseksi suoritetuksi määräajassa numeroidun luettelon muotoon.

146 §. *Kuuluttaminen.* Pykälässä säädettäisiin kootusti Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta julkaista kuulutuksia patenttihakemuksissa. Pykälä on uusi, ja sillä pyritään selkeyttämään sääntelyä, mutta ei muuttamaan oikeustilaa. Pykälään olisi koottu joko itse kuuluttamista koskeva säännös tai viittaus niihin lukuihin tai muihin säännöksiin, kuten lisäsuojatodistusasetuksiin, joissa kuuluttamisesta säädetään.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansallisten patenttien osalta, että Patentti- ja rekisterihallituksen on kuulutettava patenttihakemuksen hyväksymisestä, patenttihakemuksen julkiseksi tulosta, julkiseksi tulleen hakemuksen jättämisestä sillensä tai hylkäämisestä, väitteen takia tehdystä päätöksestä sen saatua lainvoiman, patentin lakkaamisesta tai kumoamisesta, patentin rajoittamisen hyväksymisestä, patentin julistamisesta lainvoimaisella tuomiolla mitättömäksi tai siirretyksi ja 49 §:n mukaisesta käännöksen korjauksesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, että 144 ja 145 §:n mukaisen oikeuksien palautusta koskevan esityksen hyväksymisestä olisi kuulutettava. Säännöksellä muutettaisiin nykyisen lain 71 c §:ää, jonka mukaan on kuulutettava siitä, että 71 a tai 71 b §:n mukainen esitys on hyväksytty, ja sen johdosta jatkokäsittelyyn otetaan 22 §:n mukaisesti julkiseksi tullut patenttihakemus, joka on jätetty sillensä tai hylätty, taikka rauennut patentti katsotaan saatetuksi uudelleen voimaan. Muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä käytäntöä, vaan selkeyttää sääntelyä siten, että hyväksyvästä oikeuksienpalautuspäätöksestä kuulutetaan kaikissa tilanteissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, että eurooppapatentin voimaansaattamisesta Suomessa ja kumoamisesta sillä perusteella, että käännöstä eurooppapatentin pitämiseksi voimassa muutetussa tai rajoitetussa muodossa ole annettu määräajassa, on kuulutettava. Kansainvälisen patenttihakemuksen osalta olisi kuulutettava siitä, että selityksen tai patenttivaatimuksen käännöstä on muutettu 76 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajan kuluessa,

mutta sen jälkeen, kun asiakirjat ovat tulleet julkisiksi. Lisäsuojatodistusten osalta 1 momentissa säädettäisiin, että kuulutettava on siitä, että lisäsuojatodistusta tai lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus on lainvoiman saaneella päätöksellä hylätty tai jäänyt sillensä. Kuulutettava olisi myös lisäsuojatodistuksen voimassaolon raukeamisesta, kun tästä on päätetty lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetun asetuksen tai kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksesta annetun asetuksen 14 artiklan d alakohdan mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että muista eurooppapatenttia koskevista kuulutuksista säädettäisiin eurooppapatentteja käsittelevässä 10 luvussa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen tulee kuuluttaa 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun käännöksen korjauksesta viipymättä ja pitää niin pian kuin mahdollista yleisön saatavana korjattu käännös. Kuulutuksen jälkeen korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen. Kyseessä on 49 §:ssä tarkoitettu patenttivaatimusten suomen- tai ruotsinkielisen käännöksen korjaus tilanteessa, jossa patenttihakemuksen kieli on englanti.

Pykälän 4 momentissa olisi viittaus lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen, joissa säädetään lisäsuojatodistuksia koskevista kuulutuksista. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että tarkemmin kuulutusten sisällöstä voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella.

147 §. Ennakkokäyttöoikeus. Pykälässä säädettäisiin ennakkokäyttöoikeudesta tilanteessa, jossa patenttihakemus on lainvoimaisesti jätetty sillensä tai hylätty tai patentti on rauennut, ja jossa keksintöä on hyvässä uskossa alettu ammattimaisesti hyödyntää tai ryhdytty olennaisiin toimenpiteisiin keksinnön hyödyntämistä varten tämän jälkeen, mutta ennen kuin oikeuksien palautuspäätöksestä oli kuulutettu 146 §:n 1 momentin mukaisesti. Tällainen ennakkokäyttöoikeus voisi siirtyä toiselle ainoastaan sen yrityksen tai yrityksen osan mukana, jossa oikeus on syntynyt tai jossa sitä on tarkoitettu hyödyntää. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 71 c §:n 2 ja 3 momenttia.

148 §. Patenttia koskeva ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että patentinhakijan, joka vetoamalla hakemukseensa esittää vaatimuksen toiselle ennen kuin hakemusiakirjat ovat 48 §:n mukaan tulleet julkisiksi, olisi pyynnöstä annettava suostumuksensa siihen, että vaatimuksen kohteena oleva saa tutustua patenttiasiakirjoihin. Jos hakemukseen sisältyy 30 §:n mukainen biologisen materiaalin talletus, suostumuksen tulisi koskea myös oikeutta saada näyte talletuksesta. Ehdotetun lain 51 §:n säännöksiä biologista materiaalia koskevan näytteen julkisuudesta sovellettaisiin myös silloin, kun joku haluaa saada näytteen biologisesta materiaalista tällaisen suostumuksen perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sen, joka tavarassa tai sen päällyksessä tai muulla tavoin ilmoittaa, että patenttia on haettu tai että se on myönnetty, ilmoittamatta kuitenkaan samalla hakemuksen tai patentin numeroa, on velvollinen pyynnöstä viipymättä antamaan mainitun tiedon. Vaikka ilmoituksesta ei nimenomaan käy ilmi, että patenttia on haettu tai että patentti on myönnetty, mutta jos se on omiaan aikaansaamaan sellaisen käsityksen, asianomaisen on pyynnöstä viipymättä ilmoitettava, onko patenttia haettu vai onko se myönnetty. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 56 §:ää.

149 §. Tietojenvaihto ja yhteistyö viranomaisten välillä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että patenttiviranomainen voi toisen valtion viranomaisen pyynnöstä antaa tälle tietoja täällä tehtyjen patenttihakemusten käsittelystä sekä että toisen valtion viranomainen tai

kansainvälinen laitos voi patenttiviranomaisen esityksestä suorittaa patenttihakemusten tutkimisen. Pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin Suomen patenttiviranomaisen mahdollisuudesta sen jälkeen, kun tutkimustulosten ja muun aineiston vaihtamisesta on sovittu, lykätä toisen valtion patenttiviranomaiselle aikaisemmin tehtyä hakemusta vastaavan hakemuksen käsittelyä. Käsittelyä lykättäisiin siihen asti, kunnes toisen valtion viranomainen on käsitellyt hakemuksen sovitussa laajuudessa. 1 momentin toinen virke vastaa voimassa olevan patenttiasetuksen 29 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että patenttiviranomaiselle, jonka kanssa 2 momentissa tarkoitettu sopimus on tehty, voi Suomen patenttiviranomainen luovuttaa vielä julkiseksi tulematonta patenttihakemusta koskevan asiakirjan, jos mainittu patenttiviranomainen on sitoutunut siihen, ettei se tee asiakirjaa julkiseksi. Säännös vastaa voimassa olevan patenttiasetuksen 29 §:n 3 momenttia.

150 §. Patenttirekisteri. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kootusti ja yleisluontoisesti tiedoista, jotka merkitään PRH:n patenttirekisteriin. Kuten tälläkin hetkellä, PRH ylläpitäisi patenttirekisteriä myöntämistään kansallisista patenteista ja eurooppapatenteista, joilla on oikeusvaikutus Suomessa. PRH merkitsisi patenttirekisteriin sille toimitettuihin hakemuksiin ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot, patenttihakemusten ja patenttien käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilöitä koskevat yksilöinti- ja yhteystiedot, haettua tai myönnettyä patenttia koskevat tiedot, patentin voimassaoloon ja laajuuteen liittyvät tiedot sekä patenttiin tai patenttihakemukseen kohdistuvat toimenpiteet.

PRH merkitsisi patenttirekisteriin patenttien käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilöitä koskevat yksilöinti- ja yhteystiedot. Tällaisia tietoja olisivat patentin haltijan ja hakijan, keksijän, väitteentekijän, rekisteriin merkittävän patentin- ja lisenssinhaltijan sekä mahdollisen asiamiehen nimi ja yhteystiedot. PRH:lla on lisäksi tietosuojalain 29 §:n perusteella oikeus käsitellä henkilötunnuksia.

PRH merkitsisi patenttirekisteriin lisäksi myönnettyä patenttia koskevat tiedot. Tällaisia tietoja olisivat mm. hakemuksen numero sekä patentin rekisterinumero ja luokat, hakemuksen saapumispäivä ja tekemispäivä, mahdollisen etuoikeushakemuksen tekemispäivä, maa ja numero, keksinnön nimitys ja patentin myöntämispäivä. Patenttiin kohdistuvat toimenpiteet, jotka PRH merkitsisi patenttirekisteriin, voivat koskea esimerkiksi väitettä, patentista luopumista, panttausta, lisenssiä, luovutusta tai kanteen vireillepanoa.

Pykälän 2 momentin mukaan merkintä olisi pyynnöstä tehtävä patentin siirrosta toiselle, lisenssin luovutuksesta sekä patentin panttauksesta. Merkintä lisenssistä ja panttioikeudesta olisi 3 momentin mukaan poistettava, jos näytetään, että lisenssi tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa. Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskisi 5 momentin mukaan myös merkintää pakkolisenssistä ja 115 §:ssä tarkoitetusta paremmasta oikeudesta patenttiin. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin ulosottomiehen ilmoituksesta tehtävästä merkinnästä patentin ulosmittauksesta.

Pykälässä säädettäisiin myös rekisterimerkintöjen oikeusvaikutuksista. Pykälän 6 momentin mukaan patenttia koskevassa riita- tai muussa asiassa katsottaisiin patentinhaltijaksi se, joka patentinhaltijana on viimeksi merkitty patenttirekisteriin. Jos taas joku on pyytänyt Patentti- ja rekisterihallitukselta patenttirekisteriin merkittäväksi patentin tai lisenssin luovutuksen tai panttioikeuden itselleen, ja hän oli silloin oikeuteensa nähden vilpittömässä mielessä, ei patentin tai patenttia koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle olisi voimassa häntä vastaan, jos toinen ei sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä patenttirekisteriin. Pykälä vastaa

tältä osin voimassa olevan lain 44 §:ää. Pykälä sisältäisi myös valtuuden antaa tarkempia säännöksiä patenttirekisteriin tehtävistä merkinnöistä asetuksella.

151 §. Henkilötietojen käsittely ja tietojen luovutus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, missä tarkoituksessa PRH käsittelee henkilötietoja patenttirekisterissä. PRH käsittelee henkilötietoja sen lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi sekä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi ja rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta). Käsittelyn perustasta on tällöin säädettävä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan rekisterinpitäjään sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä. Käsittelyn perustasta ja tarkoituksesta säädettäisiin ehdotetussa 2 momentissa. Säännös olisi voimassa olevaan lakiin verrattuna uusi.

PRH käsittelee ainoastaan henkilöitä koskevia yksilöinti- ja yhteystietoja. Säännöksen tarkoittamia yksilöintitietoja olisivat lähinnä nimi ja henkilötunnus. Henkilöä koskevia yksilöinti- ja yhteystietoja voitaisiin käsitellä ensinnäkin 1 kohdan mukaan patenttien ja patenttihakemusten hallinnointiin siten kuin ehdotetussa laissa säädetään. Patenttien hallinnoinnissa tarvittavat henkilötiedot koskisivat lähinnä patentin hakijan ja haltijan yksilöintitietoja. Patentin hakijan ja haltijan henkilötietojen avulla esimerkiksi saman hakijan tai haltijan patenteja voidaan ryhmitellä ja käsitellä kokonaisuutena ja siten hyväksyä niihin kohdistuvia toimenpiteitä kerralla. PRH käsittelee henkilöä koskevia yksilöinti- ja yhteystietoja myös patenteja koskevien menettelyiden toteuttamiseksi siten kuin ehdotetussa laissa säädetään (2 kohta). Menettelyiden toteuttamiseksi PRH käsittelee henkilötietoja myös muista kuin patentin hakijasta ja haltijasta. Tällaisia menettelyjä, joiden yhteydessä henkilötietoja käsiteltäisiin, olisivat muun muassa väitemenettely sekä luovutusten, panttausten ja lisenssien merkitsemistä koskevat menettelyt. PRH:lla tulee olla tieto esimerkiksi patenttiin kohdistuvan väitteen tekijästä, jotta se voi esimerkiksi toimittaa tiedoksiantoja oikeille henkilöille ja kohdistaa ratkaisunsa oikeisiin henkilöihin. Henkilötietoja käsiteltäisiin lisäksi etenkin viestintään hakijoiden ja menettelyn muiden osapuolten kanssa (3 kohta). Ajantasaiset henkilötiedot ovat välttämättömyys, jotta PRH voi toimia sille asetettujen velvoitteiden mukaisesti ja toimittaa esimerkiksi lausuntopyyntöjä, päätöksiä tai muita tiedoksiantoja oikeille henkilöille. Henkilötietoja voitaisiin kerätä myös kertomusten ja tilastojen laatimiseksi, jotta PRH:n toimintaa ja järjestelmän toimivuutta voidaan tehostaa (4 kohta).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin henkilötietojen luovuttamisesta patenttirekisteristä. Ehdotetun säännöksen mukaan jokaisella olisi oikeus saada patenttirekisteristä jäljennöksiä sekä tieto patentin hakijan ja haltijan nimestä, osoitteesta ja kotipaikasta sekä keksijän nimestä ja kotipaikasta yleisen tietoverkon kautta yksittäisenä hakuna. Säännös tekisi poikkeuksen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momenttiin ja 16 §:n 3 momenttiin.

Julkinen henkilötieto, kuten nimi tai osoite, voidaan antaa rekisteristä julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Kyseinen säännös edellyttää, että annettava tieto on yksittäinen ja se annetaan viranomaisen luona. Useamman henkilötiedon ja tietojen antamisesta kopiona tai tulosteena säädetään julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa. Säännös edellyttää, että tietojen luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty. Lisäksi julkisuuslain 13 §:n 2 momentissa edellytetään, että mm. henkilörekisteristä tietoa pyytävän on ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitettu järjestää.

Patentin hakijan, haltijan ja keksijän nimi- ja yhteystiedot ovat tärkeitä esimerkiksi patentin hakijoille, väitteentekijöille sekä mitätöintiä hakeville. Patentin haltijan henkilötiedoille on tarvetta esimerkiksi henkilöillä, jotka harkitsevat väitteen tekemistä tai mitätöintikanteen nostamista, jotta osapuolet voivat tunnustella sovinnon mahdollisuutta. Jos joku katsoo, että myönnetty patentti loukkaa hänen oikeuttaan, ensimmäisenä toimenpiteenä tulee kyseeseen yhteydenotto patentin haltijaan, mikä edellyttää tietoa patentin haltijan nimestä ja yhteystiedoista. Näissä tilanteissa olisi raskasta, että henkilön tulisi käydä julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaisesti PRH:ssa paikan päällä saadakseen patentin haltijan yhteystiedot. Toisaalta henkilöillä voi olla tarve patentin haltijan henkilötiedoille, vaikka hänellä ei olisi henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaista oikeutta tällaisten tietojen tallettamiseen ja käyttöön. Olisi tärkeää, että jokaisella olisi mahdollisuus saada patenttirekisteristä jäljennöksiä, ilman, että PRH:n tulisi etukäteisesti selvittää tietojen saajan oikeus tietojen käyttöön ja miten tiedot suojataan. Ilman ehdotettua poikkeusta julkisuuslain 13 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin säännöksiin patentin taloudelliset käyttömahdollisuudet rajoittuisivat, sillä mahdolliset yhteistyökumppanit tai henkilöt, jotka haluaisivat hankkia lisenssin patenttiin, eivät saisi haltijaan yhteyttä. Patenttirekisterissä olevat henkilötiedot ovat tarpeellisia näin ollen myös sivullisten oikeuksien toteuttamiseksi.

Ehdotetulla säännöksellä ei ole tarkoitusta poiketa julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa mainitusta suoramarkkinointia ja mielipide- ja markkinatutkimusta koskevasta sääntelystä. Näitä varten henkilötietoja voitaisiin luovuttaa julkisuuslain mukaisesti vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

Ehdotettu pykälä vastaa soveltuvien osin tavaramerkkilain rekisterin tietosisältöä, henkilötietojen käsittelyä ja tietojen luovutusta koskevaa 26 §:ää. Ks. tarkemmin HE 201/2018 vp. Säännös olisi voimassa olevaan lakiin verrattuna uusi.

152 §. Maksut. Pykälässä säädetään, että tähän lakiin perustuvasta Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteesta tulee suorittaa maksu, jonka määräytymisperusteista säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä. Pykälän mukaan vuosimaksuista voidaan tällöin säätää, että yksi tai useampi ensimmäisistä maksuvuosista on maksuton. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 73 §:ää, jonka mukaan kyseisen lain mukaan perittävistä maksuista säädetään erikseen.

18 Luku Voimaantulo

153 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ehdotettu laki tulee voimaan X päivänä XX kuuta 2027.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että ehdotetulla lailla kumotaan voimassa oleva patenttilaki.

154 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vireillä olevan hallintolainkäyttö- ja riita-asian käsittelystä. Jos tämän lain voimaan tullessa vireillä olisi hallintoasiaa, kuten patenttihakemuksen, väitteen tai rekisteröinnin muutosta koskeva valitus hallintolainkäyttöasiana, siihen sovellettaisiin ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olleita, aiemman patenttilain säännöksiä. Aiemman lain säännöksiä sovellettaisiin myös lain voimaan tullessa vireillä olleisiin patenttia koskeviin riita-asioihin, kuten patentin mitätöintikanteisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan myös väitemenettelyyn ja rajoittamismenettelyyn, jotka ovat tulleet vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että patentin loukkaukseen sovelletaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään loukkauksen tekohetkellä voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa patentinloukkauksesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, vaikka vahinko on ilmennyt vasta tämän lain tultua voimaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen patenttilakiin, sen asemasta sovelletaan tätä lakia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Voimassa olevassa patenttiasetuksessa 669/1980 säädetään yksityiskohtaisesti patenttihakemuksen tekemisestä, sisällöstä ja käsittelystä, PRH:n pitämästä päiväkirjasta ja patenttirekisteristä, etuoikeudesta, hakemuksen muuttamisesta, jakamisesta ja lohkaisemisesta, hakemuksen julkisuudesta, patentin myöntämisestä ja rajoittamisesta, PRH:n kuulutuksista sekä syyttäjän erityisestä kannevallasta. Kansainvälisten patenttihakemusten osalta asetuksessa säädetään PRH:n toimimisesta vastaanottavana viranomaisena, hakemusten välittämisestä kansainväliselle toimistolle sekä kansainvälisen hakemuksen jatkamisesta Suomessa. Asetus sisältää lisäksi säännöksiä lisäsuojatodistuksista, eurooppapatenttia koskevan hakemuksen vastaanottamisesta PRH:ssa, eurooppapatenttia koskevan hakemuksen muuttamisesta kansalliseksi hakemukseksi, eurooppapatenttihakemuksia koskevasta päiväkirjasta sekä tarkempia määräyksiä eurooppapatentin ja eurooppapatenttia koskevan hakemuksen kääntämisestä.

Etuoikeutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan nostettavaksi patenttiasetuksesta lakiin etuoikeutta koskevaan lukuun. Lakiin ehdotetaan siirrettäväksi etuoikeuden perustaa koskeva voimassa olevan asetuksen 12 §, osittaisia ja useita etuoikeuksia koskeva 13 § sekä etuoikeutta jaetun hakemuksen yhteydessä koskeva 10 § 4 momentti. Lisäksi ehdotetaan etuoikeuden pyytämistä käsittelevät tarkemmat asetuksen 10 §:n sekä toimitettavia asiakirjoja koskevat 11 §:n siirrettäviksi lain tasolle.

Kansainvälisen patenttihakemuksen vastaanottamista koskeva voimassa olevan asetuksen 46 §:n 1 momentti ehdotetaan otettavaksi lakiin. Myös jatkettun kansainvälisen hakemuksen hyväksymisen tai hylkäämisen määräaika koskeva asetuksen 52 b § siirrettäisiin lakiin.

Lisäsuojatodistuksen hakijalla ja haltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee voimassa olevan asetuksen 52 p §:n mukaan olla asiamies, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueella. Säännös ehdotetaan siirrettäväksi lakiin vastaavasti kuin patentin hakijan ja haltijan asiamiehen käyttövelvollisuutta koskevat pykälät. Lisäksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että asiamiestä tulee käyttää, jos haltijalla tai hakijalla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella. Myös väitteentekijälle ehdotetaan lisättäväksi lakiin vastaava asiamiehen käyttövaatimus. Lisäksi patenttilakiin ehdotetaan siirrettäväksi asetuksista lisäsuojatodistuksen vuosimaksua koskeva 52 o §, viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskeva 29 §:n 2 ja 3 momentti ja patentin myöntämistä koskeva 30 §.

Esitykseen sisältyy lisäksi asetuksenantovaltuuksia, jotka on rajattu koskemaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä ja teknisistä yksityiskohdista, joista ei olisi tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla. Tällaisia olisivat esimerkiksi säännökset patenttihakemuksen tarkemmasta sisällöstä (26 §) ja biologisen materiaalin talletuksesta (30 §). Asetuksen antaminen olisi valtioneuvoston harkinnassa. Tarkoituksena on valmistella asetusluonnos vuoden 2026 aikana.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2027. Lain täytäntöönpanon vaatimien toimien vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan 6 kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin myös sellaisiin patenttihakemuksiin, jotka ovat vireillä tämän lain voimaan tullessa. Tämä johtuu siitä, että ehdotettujen muutosten arvioidaan selkeyttävän ja helpottavan patentointiprosessia sekä hakijoiden että viranomaisten kannalta.

10 Suhde muihin esityksiin

Patenttilain kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä on arvioitu patenttilakiin läheisesti liittyvien hyödyllisyysmallilain (800/1991) ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain (551/1967) muutostarpeita. Kyseisiä lakeja koskevat hallituksen esitykset on tarkoitettu antaa eduskunnalle kevätkaudella 2026. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti patenttilain kanssa, koska tämän arvioidaan helpottavan lakimuutosten toimeenpanoa Patentti- ja rekisterihallituksessa.

11 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Kielelliset oikeudet

Perustuslain 17 §:n 1 momentti sisältää säännökset suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä. Lisäksi pykälän 2 momentti sisältää säännökset jokaisen oikeudesta käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia, tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa samoin kuin säännöksen julkiseen valtaan kohdistuvasta velvollisuudesta huolehtia suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Säännöksen 2 momentissa mainittu oikeus käyttää omaa kieltä tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa ja saada toimituskirjansa tällä kielellä rajoittuu kansalliskielisiin eli suomeen ja ruotsiin (HE 309/1993 vp, s. 65, PeVM 25/1994 vp, s. 9). Yleiset säännökset kansalliskielten käyttöä koskevien oikeuksien turvaamisesta on annettu kielilailla (2003/423). Kielilaista mahdollisesti poikkeavan sääntelyn tarpeellisuus on aina erikseen perusteltava (PeVL 50/2010 vp, s. 3).

Lakiesityksessä kansallisen patentin kielivaatimuksia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne olisivat yhdenmukaisia perinteisen eurooppapatentin kielivaatimusten kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että kansalliskielellä laaditun patenttihakemuksen käännösvaatimuksista luovuttaisiin kokonaan (27 §). Englanninkielisen hakemuksen osalta hakijan ei enää jatkossa tarvitsisi toimittaa patenttivaatimusten ja tiivistelmän käännöstä suomeksi tai ruotsiksi hakemuksen julkiseksitulosvaiheessa, vaan riittäisi, että käännös toimitetaan ennen patentin myöntämistä. Käännös olisi kuitenkin edelleen edellytyksenä ns. väliaikaiselle suojalle.

Kansallisessa väitekasittelyssä väitteen käsittelykieli ja päätöskieli olisivat ehdotuksen mukaan jatkossakin suomi tai ruotsi, mutta käsittely perustuisi asiakirjoihin patentin alkuperäisellä kielellä (suomi, ruotsi tai englanti). Lisäsuojatodistushakemuksen voisi niin ikään jatkossa tehdä myös englanniksi.

Ehdotetulla uudistuksella pyritään ottamaan huomioon se tosiasiallinen toimintaympäristö, jossa elinkeinonharjoittajat Suomessa toimivat. Samalla pyritään parantamaan suomalaisen kansallisen patentin kilpailukykyä vaihtoehtoihin kansainvälisiin suojamuotoihin verrattuna.

Esityksellä ei heikennetä mahdollisuutta käyttää patenttihakemuksen tai väitekäsittelyn kielenä suomea tai ruotsia. Ehdotettu säännös ei rajaa myöskään kolmansien osapuolten perustuslaissa turvattua oikeutta käyttää viranomaisessa omaa kieltään, suomea tai ruotsia. Kolmannet osapuolet voisivat edelleen tehdä esimerkiksi väitteen suomen kielellä.

Kansalliskielten käytön kannalta ehdotus johtaa kuitenkin erääseen heikennykseen. Englannin kielellä laadittua patenttihakemusta ei enää jatkossa käännettäisi kummallekaan kansalliskielelle hakemuksen julkiseksitulovaiheessa, vaan vasta ennen patentin myöntämistä. Käännös suomeksi tai ruotsiksi olisi kuitenkin edellytyksenä patenttihakemuksen väliaikaiselle suojalle, minkä vuoksi ehdotetun muutoksen ei käytännössä arvioida heikentävän kolmansien osapuolten perustuslaissa turvattuja kielellisiä oikeuksia.

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että ehdotettu sääntely ei vaaranna perustuslain 17 §:ssä turvattuja kielellisiä oikeuksia.

Omaisuuksien suoja

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa tulkintakäytännössä varallisuusarvoiset immateriaalioikeudet, kuten patenttioikeus, luetaan perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan piiriin (PeVL 1/1995 vp, s. 1/II, PeVL 38/2000 vp, s. 2/I, PeVL 7/2005 vp, s. 2/I). Tämä suoja kattaa myös patentoitavissa olevat keksinnöt (PeVL 28/2005 vp, s. 2). Perustuslaissa turvattu omaisuuden suoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla, myös vallan määrätä siitä. Jos omistusoikeuteen kuuluvia oikeuksia vähennetään tai rajoitetaan, puututaan samalla omaisuuden suojaan, vaikka omistusoikeuden kohde sinänsä säilyisikin koskemattomana haltijallaan.

Omaisuuksien suoja kuuluu niihin perusoikeuksiin, jotka eivät ole ehdottomia, vaan jotka on otettava huomioon suhteessa niiden tehtävään yhteiskunnassa. Perustuslain 15 §:n 1 momenttiin sisältyy niin sanottu omaisuudensuojan yleislauseke, jonka perusteella arvioidaan erityisesti omistajan käyttöoikeuksien ja omistajan määräämisvallan erilaisia rajoituksia, joita voidaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan asettaa, jos rajoituksista säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti lailla, ne ovat hyväksyttäviä ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden eikä niillä puututa kyseisen perusoikeuden ydinsisältöön. Omaisuudensuojan kaltaista perusoikeutta rajoitettaessa tulee lisäksi huolehtia oikeusturvajärjestelyjen riittävydestä. (PeVL 25/1994 vp, s. 4–5)

Esityksen suhdetta perustuslain 15 §:ään on tarkasteltava ensinnäkin lakiehdotuksen pakkolisenssijärjestelmää koskevien 104–110 §:n näkökulmasta. Säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevan patenttilain 45–50 §:n säännöksiä, joita ei käytännössä ole juurikaan sovellettu.

Patentteja koskevassa pakkolisenssijärjestelmässä on kyse siitä, että tuomioistuimien voi myöntää kolmannelle osapuolelle luvan käyttää toisen patentoitua keksintöä tavalla, joka muutoin kuuluisi luvanvaraiseen käyttöön. Ehdotetut säännökset merkitsevät näin ollen patentinhaltijan omaisuuden suojan piiriin kuuluvan käyttöoikeuden osittaista rajoittamista. Rajoituksesta säädettäisiin kuitenkin täsmällisesti ja tarkkarajaisesti lailla ja sen tarkoituksena on vähentää patenttijärjestelmästä yhteiskunnalle koituvia haittoja antamalla muillekin kuin

patentinhaltijalle tietyissä tilanteissa mahdollisuuden keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen. Sääntely perustuu pitkälti TRIPS-sopimukseen.

Pakkolisenssi voitaisiin jatkossakin myöntää seuraavissa tapauksissa: 1) patentinhaltija ei ole käyttänyt tai saattanut keksintöä käyttöön Suomessa kolmen vuoden kuluttua patentin myöntämisestä ja neljän vuoden kuluttua patenttihakemuksen tekemisestä ilman hyväksyttävää syytä; 2) patentoidun keksinnön hyödyntäminen riippuu toiselle kuuluvasta patentista; 3) suojattavan kasvilajikkeen hyödyntäminen riippuu toiselle kuuluvasta patentista; 4) erityisen merkittävä yleinen etu vaatii pakkoluvan myöntämistä toisen patenttiin, ja 5) pakkolupa ennakkokäytön perusteella. Pakkolisenssi voitaisiin myöntää vain sellaiselle taholle, jolla katsotaan olevan edellytykset hyväksyttävällä tavalla hyödyntää keksintöä pakkolisenssin ehtojen mukaisesti ja joka on ennen pakkolisenssiä koskevan vaatimuksen tekemistä yrittänyt todistetuksi saada patentinhaltijalta lisenssin patentoituun keksintöön kohtuullisin kaupallisin ehdoin.

Pakkolisenssin haltija saa vain yksinkertaiseen käyttöoikeuteen verrattavan oikeuden hyödyntää keksintöä ammattimaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että keksintöön myönnetty pakkolisenssi ei rajoita patentinhaltijan oikeutta hyödyntää keksintöä ammattimaisesti. Patentinhaltijalle on lisäksi maksettava täysi korvaus oikeuden rajoituksesta. Näin ollen ehdotetun sääntelyn katsotaan olevan oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden eikä sillä puututa omaisuuden suojan ydinsisältöön. Perustuslain edellyttämistä oikeusturvakeinoista on lakiehdotuksessa huolehdittu siten, että ainoastaan tuomioistuim voi myöntää pakkolisenssin sitä koskevan kanteen perusteella (104 §). Tuomioistuin määrää myös, missä laajuudessa keksintöä saa hyödyntää, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkolisenssin ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta kumota pakkolisenssin tai vahvistaa sille uudet ehdot.

Esityksen suhdetta perustuslain 15 §:ään on tarkasteltava myös keksinnön pakkolunastusta valtiolle koskevan 111 §:n näkökulmasta. Perustuslain 15 §:n 2 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.

Ehdotetun 111 §:n mukaan Suomen ollessa valmiuslain 3 §:ssä määritellyssä poikkeustilassa, valtioneuvosto voi päättää, jos se on yleiseen tarpeeseen liittyvästä syystä välttämätöntä, että oikeus tiettyyn keksintöön on luovutettava valtiolle. Täten saadusta oikeudesta keksintöön olisi suoritettava täysi korvaus. Ehdotus vastaa pääosin voimassa olevan lain 75 §:n säännöstä, mutta kyseisessä säännöksessä käytetty ilmaus ”kohtuullinen korvaus” ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”täysi korvaus”, jotta säännös vastaisi perustuslain 15 §:n 2 momentin mukaisia edellytyksiä. Niin ikään voimassa olevan lain 75 §:ssä käytetty ilmaus ”jos se yleiseltä kannalta katsotaan tarpeelliseksi” ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”jos se yleiseltä kannalta katsotaan välttämättömäksi”. Keksinnön pakkolunastus valtiolle olisi näin ollen viimesijainen keino turvata yhteiskunnalle tärkeitä etuja.

Käytännössä pakkolunastus voisi tulla kyseeseen lähinnä silloin, kun poikkeuksellisen kiiretilanteen vuoksi pakkolisenssin myöntämiselle asetetut yleiset ehdot eivät täyty tai kanteen nostaminen tuomioistuimessa pakkolisenssin saamiseksi ei tulisi kyseeseen. Perustuslain edellyttämistä oikeusturvakeinoista on lakiehdotuksessa huolehdittu siten, että valtioneuvosto tekisi päätöksen keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle täyttä korvausta vastaan. Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (HOL 7 §:n 1 mom.).

Ehdotetun sääntelyn katsotaan olevan linjassa perustuslain 15 §:n omaisuuden suojaa koskevien säännösten kanssa.

Henkilötietojen suoja

Henkilötietojen suojasta säädetään perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan tarkemmin lailla. Lähtökohtana on, että oikeushenkilöt eivät kuulu kyseisen säännöksen soveltamisalaan. Henkilötiedon määritelmä on kuitenkin laaja. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai suoraan taikka epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja.

Perustuslakivaliokunta on EU:n tietosuojauudistuksen voimaantulon myötä katsonut, että yleisen tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös PL 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee näin ollen turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista silloin, kun se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi (c alakohta) ja silloin, kun se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta). Käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä (6 artiklan 3 kohta ja johdanto-osan 45 kohta). Tämä tarkoittaa, että viranomaisen tehtävä ja toimivaltuudet tulee kuvata lainsäädännössä niin, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta ja tarkoitus voidaan perustellusti siitä johtaa toiminnan tavoite huomioon ottaen (PeVL 14/2018 vp, s. 4).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Kyseinen kohta koskee vain seuraavia henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteita: rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite, julkisen vallan käyttö ja yleisen edun mukainen tehtävä.

Asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan rekisterinpitäjälle kuuluvasta lakisääteisestä velvoitteesta samoin kuin yleisen edun mukaisesta tehtävästä voidaan säätää tarkemmin jäsenvaltion lainsäädännössä. Kyseisessä kohdassa säädetään, että säännökset voivat tällöin koskea yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä yhteisöjä, joille ja tarkoituksia, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukein laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettuja toimenpiteitä. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tietosuoja-asetuksen johdantolauseesta (45) käy ilmi, että kansallisessa lainsäädännössä voidaan täsmentää asetuksessa säädettyjä henkilötietojen käsittelyn yleisiä edellytyksiä edellä lueteltujen seikkojen osalta.

Lakiesityksen suhdetta perustuslain ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen henkilötietojen suojaa koskeviin säännöksiin on tarkasteltava ensinnäkin ehdotetun lain 36 §:n ja 150 §:n osalta. Kyseisissä säännöksissä säädettäisiin patenttihakemuksia koskevan diaarin eli asiakirjarekisterin tietosisällöstä (36 §:n 1 mom.) ja patenttirekisterin tietosisällöstä (150 §:n 1 mom.). Rekisterinpitäjäksi nimettäisiin molemmissa säännöksissä PRH, jossa henkilötietojen käsittely perustuisi pääsääntöisesti rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen sekä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen ja rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttöön (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta). Rekisterinpitäjän nimeäminen on välttämätöntä sen vuoksi, että tiedetään, mikä taho vastaa rekisterinpitäjälle kuuluvista velvoitteista (ml. tietosuoja-asetuksessa säädetyt velvoitteet).

Ehdotuksen mukaan diaariin merkittäisiin kustakin PRH:n vastaanottamasta patenttihakemuksesta käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilötiedot, haettua patenttia koskevat tiedot sekä hakemukseen kohdistuvat toimenpiteet (36 §:n 1 mom.). Patenttirekisteriin merkittäisiin puolestaan tiedot PRH:n myöntämistä patenteista ja eurooppapatenteista, jotka on saatettu voimaan Suomessa ehdotetun lain 86 §:n mukaisesti, patenttien käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilötiedot, patentin voimassaoloon ja laajuuteen liittyvät tiedot ja patenttiin kohdistuvat toimenpiteet (150 §:n 1 mom.). Henkilötietoja olisivat mm. keksijän, patentin haltijan ja hakijan, väitteentekijän, rekisteriin merkittävän pantin- ja lisenssinhaltijan sekä mahdollisen asiamiehen nimi ja yhteystiedot. PRH:lla on lisäksi tietosuojalain 29 §:n perusteella oikeus käsitellä henkilötunnuksia, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tai rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi.

Patenttirekisteriin ja diaariin merkittyjen henkilötietojen käyttötarkoituksesta säädettäisiin ehdotetun lain 151 §:n 1 momentissa. Käyttötarkoitussidonnaisuus on keskeinen henkilötietojen käsittelyä koskeva vaatimus, josta seuraa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla (tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 b kohta). Henkilötietojen käsittely perustuu ehdotetussa laissa määriteltyihin rekisterinpitäjän lakisääteisiin velvoitteisiin, yleistä etua koskevien tehtävien suorittamiseen ja PRH:lle kuuluvan julkisen vallan käyttöön. PRH:n velvoitteena on mm. pitää patenttirekisteriä, käsitellä patenttihakemuksia ja patenteja koskevia väitteitä, patentin rajoittamista koskevia pyyntöjä sekä merkitä erilaisia muutoksia ja esineoikeuksia patenttirekisteriin. PRH käsitelisi henkilötietoja näin ollen mm. patenttien hallinnoimiseksi ja niitä koskevien hallinnollisten menettelyiden toteuttamiseksi, patentinhakijoiden ja menettelyiden osapuolten kanssa viestimiseksi ja kertomusten ja tilastojen laatimiseksi.

Ehdotetun lain 151 §:n 2 momentissa säädettäisiin jäljennösten luovuttamisesta patenttirekisteristä ja diaarista, nimi- ja kotipaikkatietojen luovuttamisesta ja PRH:n oikeudesta antaa nämä tiedot saataville myös yleisen tietoverkon kautta yksittäisinä hakuina. Säännöksellä turvattaisiin se, että jokaisella olisi mahdollisuus saada patenttirekisteristä ja diaarista jäljennöksiä, kuten henkilötietoja sisältäviä rekisteröintiotteita, ilman, että PRH:n tulisi etukäteen selvittää tietojen saajan oikeus tietojen käyttöön ja miten tiedot suojataan. Patentin haltijan nimen ja yhteistietojen saaminen olisi tärkeää, jotta haltijaan voidaan olla yhteydessä esimerkiksi lisenssi- tai muun sopimuksen solmimiseksi. Ilman tällaista poikkeusta julkisuuslain 13 §:n 1 momenttiin ja 16 §:n 3 momenttiin patentin taloudelliset käyttömahdollisuudet rajoittuisivat. Henkilötiedot tai henkilötietoja sisältävä jäljennös annettaisiin PRH:sta yksittäistapauksissa pyynnöstä. Säännöksellä sovitettaisiin tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaisesti yhteen asiakirjojen julkisuus ja henkilötietojen suoja.

Perustuslakivaliokunta on lisäksi katsonut yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaiseksi, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. (PeVL 32/2008 vp, s. 3/I, PeVL 46/2016 vp, s. 5 ja PeVL 17/2016 vp). Julkisessa tietoverkossa julkaistaisiin ainoastaan patenttien käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilötiedot, joita ovat esimerkiksi keksijän nimi- ja kotipaikkatiedot sekä patentin haltijan nimi- ja osoitetiedot. Muita yksityiskohtaisempia yhteystietoja tai muita henkilötietoja ei julkaistaisi. Säännöksen tarkoittama julkinen tietoverkko olisi käytännössä PRH:n patenttitietopalvelu, josta hakuja voi tehdä ainoastaan yksittäishakuina.

Ehdotetun sääntelyn katsotaan olevan tarpeen henkilötietojen laillisen ja asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi. Ehdotettu lainsäädäntö, joka koskee rekisterinpitäjän nimeämistä, patenttirekisterin sisältöä, käyttötarkoituksia ja rajoitettua tietojen luovuttamista on tarpeen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten täydentämiseksi. Ehdotettu sääntely katsotaan tietosuoja-asetuksen 6 ja 86 artiklan salliman kansallisen liikkumavaran mukaiseksi ja perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaiseksi.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi (1 mom.). Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla (2 mom.).

Esityksen suhdetta perustuslain 21 §:ään, ja erityisesti sen 2 momenttiin, on tarkasteltava lakiehdotuksen 121 §:n näkökulmasta. Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin uusien patenttivaatimusten esittämisestä tuomioistuimelle valitusasian käsittelyn yhteydessä. Ehdotetun 121 §:n mukaan tuomioistuimelle saisi valitusasiassa esittää uusia patenttivaatimuksia vain pätevistä syistä. Uudella patenttivaatimuksella tarkoitettaisiin sellaista patenttivaatimusta, jota patentinhaltija tai -hakija ei ole esittänyt ja perustellut määräaikaan mennessä valituksen kohteena olevaan päätökseen johtaneessa PRH:n käsittelyssä. Pätevä syy uusien patenttivaatimusasetelmien esittämiseen valitusasiassa olisi puolestaan käsillä erityisesti silloin, kun valitus koskee PRH:n päätöstä väiteasiassa ja väitteen tekijä esittää tuomioistuimelle uusia esteperusteita. Säännöksen tavoitteena on sujuvoittaa patenttivalitusasioiden käsittelyä tuomioistuimessa siten, että tuomioistuin voisi nykyistä paremmin keskittyä valituksenalaisen päätöksen lainmukaisuuden arviointiin.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslain 21 §:n 2 momentin säännös ei estä säättämästä lailla vähäisiä poikkeuksia oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin, kunhan tällaiset poikkeukset eivät muuta oikeusturvatakeiden asemaa pääsääntönä eivätkä vaaranna yksilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (ks. PeVL 59/2014 vp, s. 2–3 ja PeVL 4/2010 vp, s. 3/II).

PRH:n patenttia koskevassa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Markkinaoikeus soveltaa patenttivalitusasian käsittelyyn lähtökohtaisesti lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, minkä lisäksi joitakin erityissäännöksiä sisältyy lakiin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa. Ehdotettu 121 § koskisi ainoastaan uusien patenttivaatimusten esittämistä tuomioistuimelle valitusasian käsittelyn yhteydessä. Markkinaoikeus soveltaisi muilta osin patenttivalitusasian käsittelyyn oikeudenkäynnistä

hallintoasioissa annettua lakia ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia. Uusien patenttivaatimusten esittämistä tuomioistuimelle valitusasian käsittelyn yhteydessä on yleisperusteluiden 2.4 jaksossa kuvatuin tavoin pidetty enemmän hallinnollisen patentointimenettelyn jatkeena kuin varsinaisena lainkäytöllisenä muutoksenhakuna.

Ehdotetun sääntelyn ei näin ollen arvioida vaarantavan asianosaisen perustuslain 21 §:ssä turvattua muutoksenhakuoikeutta.

Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädetään lainsäädäntövallan siirtämisestä. Säännöksen mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Tämä tarkoittaa säännöksen perusteluiden mukaan sitä, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset tulee antaa lailla. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuuttavan lain on tällöin täytettävä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä edellytetyt täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto (PL 80 §:n 1 mom.). Lähtökohtana valtioneuvoston ja ministeriön välisessä toimivallan jaossa on, että valtioneuvosto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii.

Ehdotettu patenttilaki sisältää säännökset muun muassa patentin antamaan yksinoikeuteen, sen hankkimiseen, ylläpitoon ja puolustamiseen liittyen. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä laissa säädetystä asioista. Tällaisia olisivat säännökset patenttihakemuksen tarkemmasta sisällöstä (26 §), biologisen materiaalin talletuksesta (30 §), diaarin sisällöstä (36 § ja 89 §), kansainvälisen uutuustutkimuksen kaltaista tutkimusta koskevan pyynnön sisällöstä (39 §), patenttijulkaisun sisällöstä (47 §), julkiseksi tulleiden asiakirjojen saattamisesta yleisön saataville (48 §), biologista materiaalia koskevan näytteen pyytämisestä (51 §), kansainvälisen patenttihakemuksen tekemisestä ja siihen liittyvistä menettelyistä PRH:ssa (72 §), kansainvälisen patenttihakemuksen suomen-, ruotsin- tai englanninkielisestä käännöksestä (74 §), lisäsuojatodistuksen hakemusmenettelystä sekä diaarin ja rekisterin sisällöstä (97 §), kuulutusten sisällöstä (146 §) ja patenttirekisteriin tehtävistä merkinnöistä (150 §).

Ehdotetut asetuksenantovaltuudet on rajattu koskemaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä ja useimmiten varsin teknisistä yksityiskohdista, joista ei olisi tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla. Asetuksenantovaltuudet on sijoitettu lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen ja mahdollisuuksien mukaan omaksi momentikseen. Säännöksessä todettaisiin nimenomaisesti asetuksen antaja, joka olisi valtioneuvosto. Asetuksen antaminen olisi valtioneuvoston harkinnassa.

Valtuutussäännökset ovat näin ollen täsmällisiä ja tarkkarajaisia ja ehdotettu sääntely täyttää siten perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaiset edellytykset.

Edellä esitetyillä perusteilla ehdotus patenttilaiksi voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Patenttilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Patentti

Keksinnön tehnyt luonnollinen henkilö tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada patentin keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyödyntämiseen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kansallisella patenttihakemuksella* hakemusta, jolla haetaan pelkästään Suomessa voimassa olevaa patenttia Patentti- ja rekisterihallitukselta;
- 2) *kansainvälisellä patenttihakemuksella* hakemusta, joka on tehty patenttiyhteistyösopimukseen (SopS 58/1980) perustuvan kansainvälisen patentinhakujärjestelmän mukaisesti;
- 3) *eurooppapatentilla* patenttia, jonka Euroopan patenttivirus on myöntänyt Euroopan patenttisopimuksen (SopS 8/1996) mukaisesti;
- 4) *lisäsuojatodistuksella* todistusta lääkettä tai kasvinsuojeluainetta suojaavan patentin suojaajan pidentämisestä;
- 5) *etuoikeudella* oikeutta tehdä samaa keksintöä koskeva myöhempi patenttihakemus siten, että se katsotaan tehdyksi samanaikaisesti hakijan aikaisemman hakemuksen kanssa;
- 6) *etuoikeuspäivällä* etuoikeuden perustana olevan hakemuksen tekemispäivää;
- 7) *uutuustutkimuksella* tutkimusta, jolla patenttiviranomainen selvittää keksinnön uutuuden.

2 luku

Patentoitavuuden edellytykset

3 §

Patentoitavat keksinnöt

Patentti voidaan myöntää mihin tekniikan alaan tahansa liittyvään keksintöön, jollei tästä laista muuta johdu.

Patentoitavaksi keksinnöksi ei katsota pelkästään:

- 1) löytöä, tieteellistä teoriaa tai matemaattista menetelmää;
- 2) taiteellista luomusta;
- 3) suunnitelmaa, sääntöä tai menetelmää älyllistä toimintaa, peliä tai liiketoimintaa varten;

- 4) tietokoneohjelmaa; eikä
- 5) tietojen esittämistä.

4 §

Kasvilajikkeet ja eläinrodut

Patenttia ei myönnetä kasvilajikkeisiin tai eläinrotuihin. Keksinnöt, joiden kohteena ovat kasvit tai eläimet, voidaan kuitenkin patentoida, jos keksinnön tekninen toteutettavuus ei rajoitu yhteen kasvilajikkeeseen tai eläinrotuun. Tässä laissa tarkoitettu kasvilajikkeen käsite määritellään yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 5 artiklassa.

5 §

Biologiset ja mikrobiologiset menetelmät

Patenttia ei myönnetä olennaisesti biologiseen menetelmään kasvien tai eläinten jalostamiseksi eikä kasviin tai eläimeen, joka on saatu yksinomaan olennaisesti biologisella menetelmällä. Kasvien tai eläinten jalostusmenetelmä katsotaan tässä laissa olennaisesti biologiseksi, jos se perustuu kokonaisuudessaan risteytykseen, valintaan tai muihin luonnollisiin ilmiöihin. Edellä mainittu ei rajoita sellaisten keksintöjen patentoitavuutta, joiden kohteena on mikrobiologinen menetelmä tai muut tekniset menetelmät tai näillä menetelmillä aikaansaatu tuote.

Mikrobiologisella menetelmällä tarkoitetaan tässä laissa menetelmää, jossa käytetään mikrobiologista materiaalia tai jonka kohteena on mikrobiologinen materiaali tai jolla tuotetaan mikrobiologista materiaalia.

6 §

Biologinen materiaali

Patentti voidaan myöntää keksintöön, jos sen kohteena on biologisesta materiaalista koostuva tai biologista materiaalia sisältävä tuote tai menetelmä, jonka avulla voidaan valmistaa, muokata tai käyttää biologista materiaalia. Luonnollisesta ympäristöstään eristetty tai teknisen menetelmän avulla tuotettu biologinen materiaali voi olla keksinnön kohteena, vaikka sitä esiintyisi luonnossa.

Biologisella materiaalilla tarkoitetaan tässä laissa materiaalia, joka sisältää geneettistä tietoa ja pystyy itse lisääntymään tai jota voidaan lisätä biologisessa järjestelmässä.

7 §

Ihmisen keho ja sen ainesosat

Muodostumisensa ja kehityksensä eri vaiheissa oleva ihmiskeho tai pelkästään sen geenin sekvenssiä, osasekvenssiä tai muuta ainesosaa koskeva löytö eivät voi olla patentoitavia keksintöjä.

Ihmiskehosta eristetty tai muuten teknisellä menetelmällä valmistettu geenin sekvenssi, osasekvenssi tai muu ainesosa voi 1 momentissa säädetyn estämättä muodostaa patentoitavan keksinnön, vaikka tällaisen ainesosan rakenne olisi samanlainen kuin luonnollisen ainesosan rakenne.

8 §

Kirurgiset, terapeutiset ja diagnostiset menetelmät

Patenttia ei myönnetä kirurgista tai terapeutista käsittelyä tai diagnoosia tarkoittavaan menetelmään, joka kohdistetaan ihmisiin tai eläimiin. Edellä mainittu ei kuitenkaan estä patentin myöntämistä aineeseen, seokseen tai muuhun tuotteeseen, joka on tarkoitettu käytettäväksi jossakin edellä mainituista menetelmistä.

9 §

Yleisen järjestyksen ja hyvien tapojen vastaiset keksinnöt

Patenttia ei myönnetä keksintöön, jonka kaupallinen hyödyntäminen on yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaista. Keksinnön kaupallista hyödyntämistä ei voida pitää yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaisena pelkästään siksi, että se on kielletty laissa.

Sovellettaessa 1 momentissa säädettyä erityisesti seuraavat keksinnöt eivät ole patentoitavissa:

- 1) ihmisen kloonauksen menetelmät;
- 2) menetelmät, joilla muutetaan ihmisen sukusolujen geneettistä identiteettiä;
- 3) ihmisalkioiden käyttö teollisiin tai kaupallisiin tarkoituksiin; ja
- 4) menetelmät, joilla muutetaan eläinten geneettistä identiteettiä ja jotka todennäköisesti aiheuttavat eläimille kärsimystä ilman, että niistä on huomattavaa lääketieteellistä hyötyä ihmiselle tai eläimelle, sekä tällaisilla menetelmillä tuotetut eläimet.

10 §

Patentin myöntämisen edellytykset

Patentti voidaan myöntää ainoastaan keksintöön, joka on uusi, keksinnöllinen ja teollisesti käyttökelpoinen.

11 §

Uutuus

Keksintö on uusi, jos se ei kuulu 13 §:ssä tarkoitettuun tunnettuun tekniikkaan.

Se, että keksinnön tulee olla uusi, ei estä myöntämästä patenttia tunnettuun, 8 §:ssä tarkoitettussa menetelmässä käytettävään aineeseen tai seokseen, jos aineen tai seoksen käyttö ei ole tunnettu tällaisessa menetelmässä.

Se, että keksinnön tulee olla uusi, ei myöskään estä myöntämästä patenttia tunnettuun, tietyssä 8 §:ssä tarkoitettussa menetelmässä käytettävään aineeseen tai seokseen, jos aineen tai seoksen käyttö ei ole tunnettu tässä tietyssä menetelmässä.

12 §

Keksinnöllisyys

Keksintö on keksinnöllinen, jos se ei tunnettu tekniikka huomioiden ole ilmeinen alan ammattilaiselle.

13 §

Tunnettu tekniikka

Tunnetuksi tekniikaksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi ennen patenttihakemuksen tekemispäivää tai etuoikeuspäivää.

Edellä mainitun lisäksi tunnettuun tekniikkaan kuuluu myös patenttihakemuksen tekemispäivänä, tai sen jälkeen, 48 §:ssä säädetyn mukaisesti julkiseksi tulevan kansallisen patenttihakemuksen sisältö, jos sen tekemispäivä tai etuoikeuspäivä on ennen patenttihakemuksen tekemispäivää tai etuoikeuspäivää. Aiemman hakemuksen sisältöä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 §:ssä tarkoitettua keksinnöllisyyttä arvioitaessa.

Edellä 2 momentissa säädettyä sovellettaessa sama vaikutus kuin kansallisella patenttihakemuksella, on myös:

1) hyödyllisyysmallia koskevalla hakemuksella, jos se tulee myöhemmin julkiseksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/1991) 18 §:n mukaisesti;

2) kansainvälisellä patenttihakemuksella, jota jatketaan Suomessa 74 §:n tai hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 45 d §:n mukaisesti tai joka otetaan käsiteltäväksi tämän lain 81 §:n mukaisesti, ja joka tulee julkiseksi 48 §:n tai hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 18 §:n perusteella;

3) Suomea koskevalla eurooppapatenttihakemuksella, jos se julkaistaan Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti.

14 §

Patentin myöntämiseen vaikuttamaton julkistaminen

Patentti voidaan myöntää, vaikka keksintö on kuuden kuukauden kuluessa ennen patenttihakemuksen tekemistä tullut julkiseksi:

1) sellaisen ilmeisen väärinkäytöksen takia, joka on kohdistunut hakijaan tai siihen, jolta tämä johtaa oikeutensa; tai

2) sen vuoksi, että hakija tai se, jolta tämä johtaa oikeutensa, on pannut keksinnön näytteille sellaisessa virallisessa tai virallisesti tunnustetussa kansainvälisessä näyttelyssä, jota tarkoitetaan Pariisissa 22 päivänä marraskuuta 1928 tehdyssä kansainvälisiä näyttelyjä koskevassa sopimuksessa (SopS 36/37).

15 §

Teollinen käyttökelpoisuus

Keksintö on teollisesti käyttökelpoinen, jos sitä voidaan valmistaa teollisesti tai käyttää jollakin teollisuuden alalla.

3 luku

Yksinoikeus

16 §

Välittömän hyödyntämisen yksinoikeus

Patentilla saavutettu yksinoikeus sisältää sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa hyödyntää keksintöä:

1) valmistamalla, tarjoamalla, saattamalla markkinoille tai käyttämällä patentoitua tuotetta taikka tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edellä mainittua tarkoitusta varten;

2) käyttämällä patentoitua menetelmää taikka, jos hän tietää tai hänen olisi pitänyt tietää, ettei menetelmää saa käyttää ilman patentinhaltijan lupaa, tarjoamalla tällaista menetelmää käytettäväksi Suomessa; tai

3) tarjoamalla, saattamalla markkinoille tai käyttämällä patentilla suojatulla menetelmällä välittömästi aikaansaattua tuotetta taikka tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edellä mainittua tarkoitusta varten.

17 §

Välillisen hyödyntämisen yksinoikeus

Patentilla saavutettu yksinoikeus sisältää myös sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa hyödyntää keksintöä tarjoamalla tai toimittamalla jollekin, jolla ei ole oikeutta keksinnön hyödyntämiseen, sellaista välinettä keksinnön käyttämiseksi Suomessa, joka liittyy johonkin olennaiseen keksinnössä, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, tietää tai hänen olisi pitänyt tietää, että väline soveltuu ja on tarkoitettu keksinnön käyttämiseen.

Jos väline on yleisesti kaupan oleva tavara, sovelletaan 1 momentissa säädettyä vain, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, pyrkii vaikuttamaan vastaanottajaan, jotta tämä ryhtyisi 16 §:ssä tarkoitettuun tekoon.

Sovellettaessa tämän pykälän säännöksiä ei keksinnön hyödyntämiseen oikeutettuna pidetä sitä, joka hyödyntää keksintöä 18 §:n 1, 3, tai 4 kohdassa tai 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

18 §

Poikkeukset yksinoikeuteen

Patentilla saavutettu yksinoikeus ei koske:

- 1) keksinnön hyödyntämistä, joka ei tapahdu ammattimaisesti;
- 2) sellaisen patentilla suojatun tuotteen hyödyntämistä, joka on Euroopan talousalueella saatettu markkinoille patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella, ellei patentinhaltijalla ole oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille;
- 3) keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse keksintöä;
- 4) lääkevalmisteen myyntilupahakemusta varten tarvittavia tutkimuksia, kokeita tai käytännön vaatimuksista aiheutuvia toimia, jotka koskevat kyseiseen lääkevalmisteseen kohdistuvaa keksintöä;
- 5) lääkeaineen valmistusta apteekissa lääkärin määräyksen mukaisesti yksittäistapauksissa tai toimenpiteitä täten valmistetuilla lääkeaineilla;
- 6) tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/24/EY 5 ja 6 artiklassa tarkoitettuja sallittuja toimia ja saatujen tietojen käyttöä;
- 7) keksinnön käyttöä ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa sen tarpeisiin, kun tällainen kulkuneuvo väliaikaisesti tai tahattomasti tulee Suomeen valtiosta, joka on sopimusosapuoli teollisoikeuden suojelemisesta koskevassa Pariisin yleissopimuksessa (SopS 36/1970 ja 43/1975) tai joka on Maailman kauppajärjestön jäsen;
- 8) ilma-aluksen varaosien ja tarvikkeiden maahantuontia ja käyttöä Suomessa ulkomaisen ilma-aluksen korjaamiseen.

19 §

Biologista materiaalia suojaavan patentin laajuus

Patentin antama suoja biologiselle materiaalille, jolla on keksinnön seurauksena tiettyjä piirteitä, käsittää kaiken sellaisen monistamalla tai lisäämällä tästä biologisesta materiaalista saadun samassa tai erikoistuneessa muodossa olevan biologisen materiaalin, jolla on nämä samat piirteet.

Patentin antama suoja menetelmälle, jonka avulla tuotetaan biologista materiaalia, jolla on keksinnön seurauksena tiettyjä piirteitä, käsittää tällä menetelmällä välittömästi saadun biologisen materiaalin ja kaiken muun sellaisen biologisen materiaalin, joka on saatu menetelmällä välittömästi saadusta biologisesta materiaalista monistamalla tai lisäämällä samassa tai erikoistuneessa muodossa ja jolla on nämä samat piirteet.

Patentin antama suoja geneettistä tietoa sisältävälle tai siitä koostuvalle tuotteelle käsittää kaiken materiaalin, johon tuote on yhdistetty ja johon geneettinen tieto sisältyy ja jossa se toimii, jollei 7 §:n 1 momentissa säädetystä muuta johdu.

20 §

Biologisen materiaalin käyttöä koskevat poikkeukset yksinoikeuteen

Patentilla saavutettu yksinoikeus ei koske biologisen materiaalin käyttöä muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja kehittämiseen.

Edellä 19 §:ssä tarkoitettu suoja ei käsitä biologista materiaalia, joka on saatu monistamalla tai lisäämällä biologista materiaalia, jonka patentinhaltija on saattanut Euroopan talousalueella markkinoille tai joka on saatettu markkinoille hänen suostumuksellaan, jos monistaminen tai lisääminen väistämättä aiheutuu käytöstä, jota varten biologinen materiaali on saatettu markkinoille, edellyttäen, että saatua materiaalia ei myöhemmin käytetä muuhun monistamiseen tai lisäämiseen.

Sen estämättä mitä 19 §:ssä säädetään, maanviljelijä saa käyttää patentilla suojatusta kasvien lisäysaineistosta saadusta sadosta saamaansa tuotetta monistamiseen tai lisäämiseen omalla tilallaan, jos patentilla suojattu kasvien lisäysaineisto on myyty tai muuten pidetty kaupan patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella. Poikkeuksen laajuuteen ja muihin yksityiskohtiin sovelletaan, mitä yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklassa säädetään.

Sen estämättä mitä 19 §:ssä säädetään, maanviljelijä saa käyttää patentilla suojattua karjaa maatalouden tarkoituksiin, jos patentilla suojattu jalostuskarja tai muu eläinten lisäysaineisto on myyty tai muuten pidetty kaupan patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella. Poikkeusta sovelletaan eläimen tai eläinten lisäysaineiston saattamiseen maatalouskäyttöön, mutta ei kaupallisen lisäämistöiminnan puitteissa tai sen tarkoituksiin tapahtuvaan myyntiin.

21 §

Ennakkokäyttöoikeus

Joka on patenttihakemuksen tekemishetkellä Suomessa ammattimaisesti hyödyntänyt hakemuksessa tarkoitettua keksintöä, saa patentin estämättä jatkaa keksinnön hyödyntämistä pysyttämällä entisellään sen yleisen luonteen, jollei hyödyntäminen sisältänyt ilmeistä väärinkäyttöä patentinhakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä johtaa oikeutensa. Samanlainen oikeus hyödyntämiseen on vastaavilla edellytyksillä myös sillä, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin hyödyntääkseen keksintöä ammattimaisesti Suomessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen yrityksen tai yrityksen osan mukana, jossa se on syntynyt tai jossa se oli tarkoitettu hyödynnettäväksi.

Patentin laajuus ja voimassaoloaika

22 §

Patenttisuojan laajuus

Patentin tai patenttihakemuksen tuottaman suojan laajuus määräytyy patenttivaatimusten mukaan. Patenttivaatimusten tulkinnassa käytetään apuna keksinnön selitystä ja piirustuksia.

23 §

Patentin voimassaoloaika

Myönnetty patentti voidaan pitää voimassa 20 vuotta patenttihakemuksen tekemispäivästä.

Patentin voimassa pitäminen edellyttää 12 luvussa tarkoitetun vuosimaksun maksamista siten kuin mainitussa luvussa säädetään.

Lääkkeitä ja kasvinsuojeluaineita suojaavan patentin oikeusvaikutukset voidaan pitää patentin lakkaamisen jälkeen lisäsuojatodistuksella voimassa siten kuin lisäsuojatodistuksesta 11 luvussa säädetään.

24 §

Patenttisuojan muuttaminen

Patentin myöntämisen jälkeen patenttivaatimuksia ei saa muuttaa siten, että patenttisuojaa laajenee.

4 luku

Patenttihakemus ja hakemuksen käsittely

Patenttihakemus

25 §

Patenttihakemuksen tekeminen

Kansallinen patenttihakemus tehdään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselle.

26 §

Patenttihakemuksen sisältö

Patenttihakemuksen tulee sisältää:

- 1) keksinnön selitys;
- 2) yksi tai useampi patenttivaatimus;
- 3) yksi tai useampi piirustus, jos sellaiseen viitataan keksinnön selityksessä tai patenttivaatimuksissa;
- 4) keksinnön selityksen, patenttivaatimusten ja piirustusten tiivistelmä.

Hakemuksessa on ilmoitettava tunnistetiedot keksijästä ja hakijasta. Jos hakija ei ole keksijä, tai hakija ei ole tehnyt keksintöä yksin, on hakijan selvítettävä oikeutensa keksintöön.

Hakijan on suoritettava hakemusmaksu. Hakemuksesta on myös suoritettava vuosimaksu siten kuin 12 luvussa säädetään.

Tarkempia säännöksiä patenttihakemuksen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

27 §

Patenttihakemuksen kieli

Keksinnön selitys, mahdolliset piirustusten tekstit, patenttivaatimukset ja tiivistelmä on laadittava suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Jos patenttivaatimukset on laadittu englanniksi, tulee hakijan toimittaa niistä käännös suomeksi tai ruotsiksi ennen patentin myöntämistä.

28 §

Patenttihakemuksen selvyys ja riittävyys

Keksintö tulee esittää patenttihakemuksessa niin selvästi ja riittävästi, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä.

Keksintö, joka koskee biologista materiaalia tai jota toteutettaessa käytetään biologista materiaalia, katsotaan 30 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa selvästi ja riittävästi esitetyksi vain, jos myös muut mainitussa pykälässä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Jos keksintö koskee geenin sekvenssiä tai osasekvenssiä, tulee patenttihakemuksessa esittää, miten keksintöä voidaan käyttää teollisesti.

29 §

Patenttivaatimus

Patenttihakemuksessa esitetyt patenttivaatimukset määrittävät sen keksinnön, jolle patenttisuojaa haetaan. Patenttivaatimusten tulee olla selkeitä ja tiiviitä, ja niille on oltava tuki keksinnön selityksessä.

30 §

Biologisen materiaalin talletus

Jos keksintö koskee biologista materiaalia tai keksintöä toteutettaessa on käytettävä biologista materiaalia, jota ei ole yleisesti saatavissa ja jota ei voida esittää hakemusasiakirjoissa siten, että alan ammattilainen niiden perusteella voi käyttää keksintöä, näyte biologisesta materiaalista on talletettava viimeistään hakemuksen tekemispäivänä. Biologisen materiaalin on tämän jälkeen oltava jatkuvasti talletettuna siten, että se, joka tämän lain mukaan on oikeutettu saamaan näytteen talletuksesta, voi saada sen Suomessa.

Jos talletettu biologinen materiaali menettää elinvoimaisuutensa tai siitä ei muusta syystä voida saada näytettä, voidaan se korvata saman biologisen materiaalin uudella talletuksella. Jos näin on menetelty, katsotaan uusi talletus tehdyksi aikaisemman talletuksen tekemispäivänä.

Tarkempia säännöksiä biologisen materiaalin talletuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Patenttihakemuksen tekemispäivä

Patentti- ja rekisterihallitus antaa vastaanottamalleen kansalliselle patenttihakemukselle tekemispäiväksi sen päivän, jolloin seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) hakemuksesta ilmenee, että se on patenttihakemus;
- 2) hakemuksessa on hakijan tunniste- tai yhteystiedot; ja
- 3) hakemuksen yhteydessä annetut asiakirjat sisältävät joko:

a) keksinnön selityksen;

b) keksinnön piirustuksen; tai

c) viittauksen aikaisemmin tehtyyn patentti- tai hyödyllisyysmallihakemukseen ja hakija on antanut tiedot patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen tekemispäivästä, hakemusnumerosta sekä patenttiviranomaisesta, jolle hakemus on tehty.

Jos 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät täyty, Patentti- ja rekisterihallitus antaa hakijalle kehotuksen korjata puutteet määräajassa.

Jos hakija on korjannut 2 momentin mukaisesti annetussa määräajassa kaikki hakemuksessa olleet puutteet tekemispäivän saamiseksi, tulee tekemispäiväksi se päivä, jolloin kaikki puutteet on korjattu. Jos hakija ei ole korjannut puutteita määräajassa tai hakijaa ei ole voitu tavoittaa kahden kuukauden kuluessa hakemuksen saapumispäivästä, ei hakemusta katsota tehdyksi.

Jos hakemus sisältää 1 momentin 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetun viittauksen aikaisemmin tehtyyn hakemukseen, joka on annettu Suomen ulkopuolella olevalle patenttiviranomaiselle, tulee hakijan antaa hakemuksen oikeaksi todistettu jäljennös neljän kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä. Tällöin jäljennöksen on katsottava saapuneen Patentti- ja rekisterihallitukselle hakemuksen tekemispäivänä.

32 §

Hakemuksen puuttuvat osat ja tekemispäivän muuttaminen

Jos Patentti- ja rekisterihallitus havaitsee, että hakemuksesta, joka on saanut tekemispäivän 31 §:n mukaisesti, puuttuu keksinnön selityksen tai piirustusten osia, joihin selityksessä tai patenttivaatimuksissa viitataan, annetaan hakijalle kehoitus täydentää hakemustaan kahden kuukauden määräajassa.

Jos hakija toimittaa keksinnön selityksestä tai piirustuksista puuttuvia osia kahden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä tai 1 momentin mukaisesta kehotuksesta, tulee tekemispäiväksi se päivä, jolloin kaikki puuttuvat osat on toimitettu, jollei 3 ja 4 momentista muuta johdu.

Jos hakija peruuttaa 2 momentin mukaiset jälkeinpäin toimitetut osat yhden kuukauden kuluessa siitä, kun ne on toimitettu, tulee tekemispäiväksi alkuperäinen tekemispäivä.

Jos hakija toimittaa puuttuvat osat 2 momentin mukaisesti ja puuttuvat osat ilmenevät kokonaisuudessaan aikaisemmasta hakemuksesta, josta on pyydetty etuoikeutta alkuperäisenä tekemispäivänä, tulee tekemispäiväksi alkuperäinen tekemispäivä, jos hakija sitä pyytää ja toimittaa jäljennöksen etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta 2 momentin mukaisessa määräajassa. Tällöin jäljennöksen on katsottava saapuneen Patentti- ja rekisterihallitukselle hakemuksen tekemispäivänä.

33 §

Useita keksintöjä sisältävä hakemus

Samassa hakemuksessa ei saa hakea patenttia kahteen tai useampaan toisistaan riippumattomaan keksintöön.

34 §

Hakemuksen jakaminen

Jos hakemuksessa on sen tekemispäivänä esitetty useita keksintöjä, hakija voi jakaa hakemuksen useiksi hakemuksiksi. Jaetun hakemuksen perustana käytetystä hakemuksesta (*kantahakemus*) erotettua keksintöä tarkoittava uusi hakemus katsotaan jakamalla syntyneeksi vain, jos jakaminen ilmenee uudesta hakemuksesta sitä tehtäessä. Tällaisessa hakemuksessa on ilmoitettava kantahakemuksen numero. Uusi hakemus katsotaan tehdyksi samanaikaisesti kuin kantahakemus.

Jakaminen voi tapahtua ainoastaan ennen kuin hakemus on lopullisesti ratkaistu.

35 §

Hakemuksen muuttaminen

Patenttihakemusta ei saa muuttaa siten, että patenttia haetaan johonkin, mikä ei ole käynyt selville hakemuksesta sen tekemispäivänä.

Patenttihakemuksen käsittely

36 §

Diaari

Patentti- ja rekisterihallitus pitää diaaria saapuneista patenttihakemuksista. Diaariin merkitään kustakin hakemuksesta käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilötiedot, haettua patenttia koskevat tiedot sekä hakemukseen kohdistuvat toimenpiteet.

Hakemusasiakirjat sekä muut kuin hakemusnumeroa, hakijaa, asiamiestä, hakemustyyppiä, saapumispäivää, tekemispäivää, etuoikeutta, jakamista ja hakemuksen käsittelyä koskevat merkinnät ovat salassa pidettäviä, kunnes merkintää koskeva patenttihakemus on tullut julkiseksi 48 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Diaarin tarkemmasta sisällöstä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Velvollisuus ilmoittaa ulkomaisista tutkimustuloksista

Joka hakee patenttia keksintöön, johon hän on hakenut patenttia toisessa valtiossa tai kansainvälisessä järjestössä, on Patentti- ja rekisterihallituksen pyynnöstä velvollinen ilmoittamaan muiden patenttiviranomaisten tekemien uutuustutkimusten tai patentoitavuuden edellytysten tutkimisen tuloksista. Tällaista selvitystä ei kuitenkaan voida vaatia sellaisesta 9 luvussa säädetyn mukaisesta patenttihakemuksesta, joka on ollut kansainvälisen patentoitavuuden esitutkimuksen kohteena ja jota koskeva selonteko on annettu Patentti- ja rekisterihallitukselle.

38 §

Toisistaan riippumattomia keksintöjä sisältävän hakemuksen tutkiminen

Jos hakemus on 33 §:ssä säädetyn vastainen siten, että patenttivaatimukset sisältävät toisistaan riippumattomia keksintöjä, Patentti- ja rekisterihallitus tutkii vaatimuksissa ensin esitetyn keksinnön patentoitavuuden.

39 §

Kansainvälisen uutuustutkimuksen kaltainen tutkimus

Patentti- ja rekisterihallituksen on annettava hakemusta koskeva uutuustutkimus patenttityhteistyösopimuksen 15 artiklan 5 kappaleen mukaisen kansainvälisen uutuustutkimusviranomaisen suoritettavaksi, jos hakija sitä kirjallisesti pyytää ja suorittaa sitä koskevan maksun kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä.

Pyynnön sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

40 §

Patentihakemuksen puutteet ja niiden korjaaminen

Jollei hakija ole noudattanut hakemusta koskevia säännöksiä tai jos Patentti- ja rekisterihallitus muutoin katsoo olevan esteen hakemuksen hyväksymiselle, hakijaa on välipäätöksessä kehoitettava antamaan lausumansa tai korjaamaan puutteet. Tiivistelmään Patentti- ja rekisterihallitus voi kuitenkin hakijaa kuulematta tehdä ne muutokset, joita se pitää välttämättöminä.

Jollei hakija välipäätöksessä annetun määräajan kuluessa anna lausumaansa tai korjaa puutteita, joista on huomautettu, hakemus on jätettävä sillensä. Välipäätöksessä on ilmoitettava tästä seuraamuksesta.

Sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, jos hakija neljän kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä antaa lausumansa tai korjaa puutteet ja samassa ajassa suorittaa maksun hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi.

Jollei hakija suorita vuosimaksua 12 luvussa säädetyn mukaisesti, hakemus jätetään sillensä ilman välipäätöstä. Siten sillensä jätettyä hakemusta ei voida ottaa uudelleen käsiteltäväksi.

41 §

Patentihakemuksen hylkääminen

Jos Patentti- ja rekisterihallitus katsoo, että on olemassa este hakemuksen hyväksymiselle ja hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa esteestä, hakemus on hylättävä, jollei ole aihetta antaa hakijalle uutta välipäätöstä.

42 §

Parempi oikeus keksintöön

Jos joku näyttää toteen Patentti- ja rekisterihallitukselle, että hänellä on parempi oikeus keksintöön kuin patentinhakijalla, Patentti- ja rekisterihallituksen tulee hänen vaatimuksestaan siirtää hakemus hänelle. Milloin siirtoa on vaadittu, hakemusta ei saa jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä eikä peruuttaa ennen kuin vaatimus on lopullisesti tutkittu.

43 §

Väite paremmasta oikeudesta keksintöön

Jos joku väittää Patentti- ja rekisterihallitukselle, että hänellä on parempi oikeus keksintöön kuin patentinhakijalla, ja jos asiaa pidetään epäselvänä, Patentti- ja rekisterihallitus voi

välipäätöksessään kehottaa häntä nostamaan kanteen paremmasta oikeudesta keksintöön tuomioistuimessa määrätyn ajan kuluessa uhalla, että väite jätetään huomioon ottamatta patenttihakemusta edelleen käsiteltäessä.

Milloin riita paremmasta oikeudesta keksintöön on vireillä tuomioistuimessa, hakemusta ei saa jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä eikä peruuttaa ennen kuin juttu on lopullisesti ratkaistu.

44 §

Kolmansien osapuolten huomautukset

Jos Patentti- ja rekisterihallitukselle annetaan patenttihakemuksen käsittelyaikana keksinnön patentoitavuutta koskeva kirjallinen huomautus, on siitä ilmoitettava patentinhakijalle. Huomautuksen tekeminen ei tee sen tekijästä asianosaista hakemuskäsittelyssä.

45 §

Ilmoitus patenttihakemuksen hyväksyttävyydestä

Jos hakemus on tämän lain säännösten mukainen eikä katsota olevan estettä hakemuksen hyväksymiselle, Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava patentinhakijalle, että hakemus voidaan hyväksyä. Hakijalle on samalla esitettävä missä laajuudessa viranomainen aikoo patentin myöntää.

Jos hakija hyväksyy patentin myöntämisen esitetyssä laajuudessa, hakijan tulee kahden kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta suorittaa julkaisumaksu ja, jos patenttivaatimukset ovat englanninkieliset, toimittaa vaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi.

Jos hakija ei hyväksy patentin myöntämistä esitetyssä laajuudessa, hakijan tulee kahden kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta antaa muutetut patenttivaatimukset.

Jos hakija ei suorita 2 tai 3 momentissa edellytetyjä toimenpiteitä, hakemus on jätettävä sillensä. Sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, jos hakija neljän kuukauden kuluessa mainitun ajan päättymisestä suorittaa 2 tai 3 momentissa edellytetyt toimenpiteet sekä maksun hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi.

46 §

Patentin myöntäminen

Kun patentinhakija on täyttänyt 45 § 2 momentissa säädetyt edellytykset, tulee Patentti- ja rekisterihallituksen, jollei estettä edelleenkaan ole, hyväksyä hakemus.

Patentti on myönnetty sinä päivänä, kun Patentti- ja rekisterihallitus on kuuluttanut hakemuksen hyväksymisestä. Myönnetty patentti on merkittävä Patentti- ja rekisterihallituksen pitämään patenttirekisteriin.

Hakijan pyynnöstä patentin myöntämistä voidaan lykätä enintään siihen asti, kunnes hakemus tulee 48 §:ssä säädetyin mukaan julkiseksi.

47 §

Patenttijulkaisu

Patentti- ja rekisterihallituksen on pidettävä patentin myöntämispäivästä lukien yleisön saatavana patenttijulkaisua, joka sisältää keksinnön selityksen, patenttivaatimukset ja

mahdolliset piirustukset sekä ilmoituksen patentinhaltijasta ja keksijästä. Jos patenttivaatimukset ovat englanninkieliset, tulee julkaisun sisältää myös patenttivaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi.

Tarkempia säännöksiä patenttijulkaisun sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Patenttihakemusta koskevien asiakirjojen julkisuus

48 §

Asiakirjojen julkiseksitulo

Patenttia ja patenttihakemusta koskevat asiakirjat ovat julkisia patentin myöntämispäivästä lukien.

Asiakirjat ovat myös julkisia, kun 18 kuukautta on kulunut patenttihakemuksen tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, vaikka patenttia ei vielä ole myönnetty. Jos hakemus on jätetty sillensä tai hylätty, asiakirjat tulevat kuitenkin julkisiksi vain siinä tapauksessa, että patentinhakija pyytää hakemuksen ottamista uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta taikka tekee 144 tai 145 §:ssä tarkoitetun esityksen.

Hakijan pyynnöstä asiakirjat tulevat julkisiksi aikaisemminkin kuin 1 ja 2 momentissa on säädetty.

Tarkempia säännöksiä julkiseksi tulleiden asiakirjojen saattamisesta yleisön saataville voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

49 §

Käännöksen korjaaminen

Jos 27 §:ssä säädetyn mukaisesti toimitetussa käännöksessä on virhe, patentinhaltijalla on mahdollisuus antaa Patentti- ja rekisterihallitukselle korjattu käännös. Myönnettyyn patenttiin toimitetusta käännöksen korjauksesta on suoritettava julkaisumaksu.

Jos käännöksen korjauksen tullessa voimaan kolmas osapuoli on hyvässä uskossa alkanut hyödyntää keksintöä ammatillisesti Suomessa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai on ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, tämä saa 147 §:ssä tarkoitetun ennakkokäyttöoikeuden.

50 §

Liikesalaisuuksia sisältävät asiakirjat

Jos asiakirja sisältää liikesalaisuuden, joka ei koske keksintöä, johon patenttia haetaan tai jolle patentti on myönnetty, Patentti- ja rekisterihallitus voi liikesalaisuuden haltijan vaatimuksesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n nojalla määrätä, ettei asiakirja tai sen osa ole julkinen. Jos sellainen vaatimus on tehty, asiakirja tai sen osa ei ole julkinen ennen kuin vaatimus on hylätty lainvoiman saaneella päätöksellä.

51 §

Biologista materiaalia koskevan näytteen julkisuus

Jos biologinen materiaali on talletettu 30 §:ssä säädetyn mukaisesti, on jokaisella oikeus saada näyte biologisesta materiaalista, kun asiakirjat ovat tulleet 48 §:ssä säädetyn mukaisesti julkisiksi. Sen estämättä, mitä edellä säädetään, ei näytettä kuitenkaan luovuteta sille, joka muussa laissa säädetyn mukaan ei voi saada haltuunsa talletettua biologista materiaalia. Näytettä ei myöskään luovuteta sellaiselle, jonka hallussa se vahinkoa tuottavien ominaisuuksiensa vuoksi saattaa aiheuttaa huomattavaa vaaraa.

Näytettä pyydetään kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselta.

Ennen kuin patentti on myönnetty tai 20 vuoden ajan patenttihakemuksen tekemispäivästä, jos patenttihakemus on ratkaistu lopullisesti sen johtamatta patenttiin, näyte talletuksesta saadaan 1 momentissa säädetystä poiketen luovuttaa ainoastaan riippumattomalle asiantuntijalle, jos patentinhakija tätä pyytää. Pyyntö on esitettävä Patentti- ja rekisterihallitukselle 16 kuukauden kuluessa patenttihakemuksen tekemispäivästä tai jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetun pyynnön sisällöstä ja näytteen toimittamiseen liittyvistä menettelyistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Etuoikeus

52 §

Etuoikeus aikaisemmasta hakemuksesta

Keksinnön uutuutta ja keksinnöllisyyttä arvioitaessa 10–12 §:ssä säädetyn mukaisesti sekä sovellettaessa 21 §:n ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä, on hakemus patentinhakijan pyynnöstä katsottava tehdyksi samanaikaisesti hakijan aikaisemman, samaa keksintöä koskevan hakemuksen kanssa, jos aikaisempi hakemus on tehty patenttihakemuksen tekemispäivää edeltävän 12 kuukauden aikana.

Etuoikeus voidaan saada aikaisemmasta:

- 1) Suomessa myönnettävää patenttia tai hyödyllisyysmallioikeutta koskevasta hakemuksesta;
- 2) teollisoikeuden suojelemista koskevaan Pariisin yleissopimukseen tai Maailman kauppajärjestön perustamissopimukseen (SopS 5/1995) liittyneessä toisessa valtiossa tai toisella alueella tehtyä patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallioikeutta koskevasta hakemuksesta; tai
- 3) patenttia, keksijäntodistusta tai hyödyllisyysmallioikeutta koskevasta hakemuksesta, joka on tehty muualla kuin 2 kohdassa mainittuihin sopimuksiin liittyneessä valtiossa tai niihin liittyneellä alueella, jos mainitussa valtiossa tai mainitulla alueella myönnetään kansallisesta hakemuksesta vastaava etuoikeus ja jos siellä voimassa oleva lainsäädäntö on pääosin yhdenmukainen edellä mainittujen sopimusten kanssa.

53 §

Etuoikeuden perusta

Etuoikeus voi perustua ainoastaan ensimmäiseen hakemukseen, jossa keksintö on esitetty. Jos ensimmäisen hakemuksen hakija tai hänen oikeudenomistajansa on samalle patenttiviranomaiselle myöhemmin tehnyt samaa keksintöä koskevan hakemuksen, voidaan myöhempi hakemus esittää etuoikeuden perustaksi edellyttäen, että sitä tehtäessä aikaisempi hakemus oli peruutettu, jätetty sillensä tai hylätty sen tulematta julkiseksi ja ettei siitä ollut jäänyt voimaan mitään oikeutta eikä se ollut etuoikeuden perustana. Jos etuoikeus on saavutettu

myöhemmän hakemuksen perusteella, ei aikaisempaan hakemukseen enää voida vedota etuoikeuden saavuttamiseksi.

54 §

Osittainen etuoikeus ja useita etuoikeuksia

Etuoikeuden voi saada myös hakemuksen osalle.

Samalle hakemukselle voidaan pyytää etuoikeutta useiden, myös eri valtioita tai alueita tarkoittavien hakemusten perusteella.

55 §

Etuoikeus jaetun hakemuksen yhteydessä

Jos patenttihakemus jaetaan 34 §:ssä säädetyn mukaisesti, on kantahakemuksen etuoikeutta koskeva pyyntö voimassa ilman erillistä pyyntöä myös uuden, jakamalla syntyneen hakemuksen osalta.

56 §

Etuoikeuden pyytäminen

Etuoikeuden saadakseen hakijan on kirjallisesti pyydettävä etuoikeutta patenttihakemuksessa tai 16 kuukauden kuluessa ensimmäisen etuoikeuden perustaksi ilmoitetun hakemuksen tekemispäivästä.

Hakija voi edellä säädettyssä määräajassa lisätä etuoikeutta koskevan pyyntönsä hakemukseen tai korjata pyyntöään ilmoittamalla siitä Patentti- ja rekisterihallitukselle. Jos lisäys tai korjaus aiheuttaa muutoksen aikaisimpaan etuoikeuspäivään, tulee ilmoitus tehdä 16 kuukauden kuluessa sekä alkuperäisestä aikaisimmasta etuoikeuspäivästä että muuttuneesta etuoikeuspäivästä. Jos 16 kuukauden määräaika on päättynyt, mutta hakemuksen tekemispäivästä ei ole vielä kulunut neljää kuukautta, voi hakija tehdä ilmoituksen näiden neljän kuukauden aikana.

Hakija ei voi pyytää etuoikeutta eikä korjata jo esitettyä etuoikeutta koskevaa pyyntöään sen jälkeen, kun hakemus on 48 §:ssä säädetyn mukaisesti tullut julkiseksi.

Jos kyseessä on kansainvälinen patenttihakemus, etuoikeuspyyntö sekä sen lisäystä tai korjausta koskeva ilmoitus tulee tehdä 72 §:ssä tarkoitetulle vastaanottavalle viranomaiselle tai Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainväliselle toimistolle.

Hakija voi peruuttaa etuoikeutta koskevan pyyntönsä kirjallisella ilmoituksella.

57 §

Toimitettavat asiakirjat

Etuoikeutta pyytäneen hakijan tulee 16 kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta etuoikeutta pyydetään, toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukselle etuoikeuden perustana olevan hakemuksen vastaanottaneen viranomaisen antama todistus hakemuksen tekemispäivästä ja hakijan nimestä sekä mainitun viranomaisen oikeaksi todistama jäljennös hakemuksesta. Jäljennös on annettava Patentti- ja rekisterihallituksen määräämässä muodossa.

Jos todistusta tai jäljennöstä ei ole toimitettu edellä säädettyssä määräajassa, Patentti- ja rekisterihallitus antaa hakijalle kehotuksen toimittaa asiakirjat kahden kuukauden määräajassa.

Kysymyksen ollessa kansainvälisestä patenttihakemuksesta on 1 momentissa tarkoitettu todistus kuitenkin annettava vasta Patentti- ja rekisterihallituksen antaman tätä koskevan kehotuksen jälkeen. Tällaisen hakemuksen osalta voidaan etuoikeusasiakirja antaa patenttiyhteistyösopimuksen soveltussäännön (SopS 59/1980) 17.1 mukaisesti myös Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainväliselle toimistolle tai hakemuksen vastaanottaneelle viranomaiselle tai esittää viimeksi mainitulle pyyntö etuoikeusasiakirjan toimittamisesta kansainväliselle toimistolle. Jos jäljennös kansainvälisen patenttihakemuksen etuoikeuden perustana olevasta hakemuksesta on annettu kansainväliseen toimistoon, voi Patentti- ja rekisterihallitus pyytää jäljennöksen ja tällaisen jäljennöksen käännöksen vain patenttiyhteistyösopimuksen soveltussäännön 17.2 mukaisesti.

Patentti- ja rekisterihallitus voi myöntää poikkeuksia velvollisuudesta antaa 1 tai 3 momentissa tarkoitettu todistus ja jäljennös.

58 §

Etuoikeuden rajoitukset

Jos patentinhakija ei noudata 53–57 §:ssä säädettyä, ei etuoikeutta voi saada.

7 luku

Väite patenttia vastaan ja patentin rajoittaminen

59 §

Väite patenttia vastaan

Muu kuin patentinhaltija voi tehdä väitteen myönnettyä patenttia vastaan. Väitteen tulee perustua johonkin 62 §:ssä tarkoitettuun väiteperusteeseen.

Väite pannaan vireille kirjallisesti toimittamalla Patentti- ja rekisterihallitukselle väiteperusteluineen ja sitä tukeva näyttö, väitteen tekijän tunnistetiedot ja väitteen kohteena olevan patentin rekisterinumero sekä suorittamalla väitemaksu. Väite on pantava vireille yhdeksän kuukauden kuluessa patentin myöntämispäivästä (*väiteaika*). Väite perusteluineen tulee tehdä suomen tai ruotsin kielellä.

Väitteentekijällä, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee olla asiamies, jolla on osoite Euroopan talousalueella ja joka on oikeutettu edustamaan väitteentekijää väiteasiassa.

Kun patenttia vastaan on tehty väite, se on saatettava patentinhaltijan tietoon ja patentinhaltijalle on varattava tilaisuus antaa siitä lausumansa. Patentinhaltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee väitekäsitteilyn aikana olla 28 §:ssä tarkoitettu asiamies.

60 §

Väitteen käsittelykieli

Väitteen käsittelykieli on suomi tai ruotsi. Väitteen käsittelyn perustana on patentti sillä kielellä, jolla patentti on myönnetty.

Jos myönnettyssä patentissa keksinnön selitys ja piirustukset on englannin kielellä, Patentti- ja rekisterihallitus voi väiteaikana esitetystä pyynnöstä tai muusta erityisestä syystä velvoittaa patentinhaltijan määrääjässä toimittamaan keksinnön selityksestä ja piirustuksista käännöksen samalla kielellä, jolla vaatimusten käännös on toimitettu. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määrääjässä, Patentti- ja rekisterihallitus voi teettää käännöksen tämän kustannuksella.

61 §

Väite lakannutta tai rajoitettua patenttia vastaan ja peruutettu väite

Patentti- ja rekisterihallitus voi ottaa väitteen huomioon, vaikka patentti on lakannut 69 tai 70 §:ssä säädetyn mukaisesti. Patentti- ja rekisterihallituksen tulee ottaa väiteaikana tehty väite huomioon, vaikka patenttia on ennen väitteen tekemistä rajoitettu lainvoimaisella päätöksellä.

Patentti- ja rekisterihallitus voi, jos siihen on erityisiä syitä, ottaa väitteen huomioon, vaikka väite peruutetaan. Jos väitteentekijä peruuttaa väitteensä, hän ei voi hakea muutosta Patentti- ja rekisterihallituksen tekemään päätökseen.

62 §

Väiteperusteet

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee väitteen johdosta kumota patentti, jos:

- 1) patentoitu keksintö ei täytä 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
- 2) patentoitua keksintöä ei ole esitetty niin selvästi ja riittävästi, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä;
- 3) patentti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sen tekemispäivänä; tai
- 4) patentti on myönnetty jaetusta hakemuksesta ja patentti käsittää sellaista, mikä ei ilmennyt jaetusta hakemuksesta sen saapumispäivänä.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee hylätä väite, jos patentin kumoamiselle ei ole mitään 1 momentissa tarkoitettua perustetta.

63 §

Patentin pitäminen voimassa muutetussa muodossa

Patentinhaltija voi väitteen käsittelyn aikana muuttaa patenttia siten, ettei patentin pitämiseksi voimassa ole 62 §:ssä tarkoitettua estettä. Tällöin Patentti- ja rekisterihallituksen tulee pitää patentti voimassa muutetussa muodossa.

Muutokset eivät saa johtaa patenttisuojan laajenemiseen. Muutokset eivät myöskään saa johtaa siihen, että vaatimukset eivät enää ole selkeitä, tiiviitä ja keksinnön selityksen tukemia. Jos patenttivaatimukset on kirjoitettu englanniksi, patentti voidaan pitää voimassa muutettuna vain, jos patentinhaltija on toimittanut muutettujen patenttivaatimusten käännöksen suomeksi tai ruotsiksi.

Jos patentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, on Patentti- ja rekisterihallituksen pidettävä muutettu patenttijulkaisu yleisön saatavana. Patentinhaltijan tulee maksaa julkaisumaksu.

64 §

Pyyntö patentin rajoittamiseksi

Patentinhaltija voi pyytää patentin rajoittamista kirjallisesti Patentti- ja rekisterihallitukselta. Rajoittamista koskevan pyynnön tulee sisältää rajoitetut patenttivaatimukset sekä keksinnön selitys ja piirustukset. Jos patenttivaatimukset on kirjoitettu englanniksi, pyyntöön tulee liittää rajoitettujen patenttivaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi. Patentinhaltijan on maksettava käsittelymaksu.

Jos 1 momentissa säädettyä ei noudateta, Patentti- ja rekisterihallitus antaa hakijalle kehotuksen korjata puutteet määräajan kuluessa. Jos kehotusta ei noudateta Patentti- ja rekisterihallituksen antamassa määräajassa, pyyntö hylätään.

Jos patenttia koskeva väite käsittely on kesken tai tuomioistuimessa on vireillä 112 §:ssä tarkoitettu mitätöintikanne, pyyntöä ei oteta tutkittavaksi. Patentinhaltijalle palautetaan tällöin hänen suorittamansa käsittelymaksu.

65 §

Rajoittamisen edellytykset

Patentin rajoittamista koskevan pyynnön hyväksymisen edellytyksenä Patentti- ja rekisterihallituksessa on, että pyynnön mukaisesti rajoitettava patentti täyttää seuraavat ehdot:

- 1) patenttivaatimukset ovat selkeitä ja tiiviitä, ja niille on tuki keksinnön selityksessä;
- 2) patentti ei käsitä sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sen tekemispäivänä; ja
- 3) patenttisuoja ei ole laajempi kuin voimassa olevassa patentissa.

Jos patenttia vastaan tehdään väite tai nostetaan patentin mitätöintiä koskeva kanne sen jälkeen, kun rajoittamista on pyydetty, mutta ennen rajoittamista koskevaa päätöstä, rajoittamismenettely lopetetaan.

66 §

Rajoittamista koskevan pyynnön käsittelyn lykkäminen

Jos patentinhaltija on pyytänyt Euroopan patenttiovirastolta patentin rajoittamista Euroopan patenttisopimuksen 105 a artiklan mukaisesti, Patentti- ja rekisterihallituksen tulee lykätä 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun rajoittamista koskevan pyynnön käsittelyä siihen saakka, kunnes Euroopan patenttiovirasto on tehnyt lopullisen päätöksen asiassa.

Jos patentti on ulosmitattu tai riita patentin siirtämisestä on vireillä, Patentti- ja rekisterihallituksen tulee lykätä 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun rajoittamista koskevan pyynnön käsittelyä siihen saakka, kunnes ulosmittaus on rauennut tai riita patentin siirtämisestä on lopullisesti ratkaistu.

67 §

Rajoittamisesta päättäminen

Jos Patentti- ja rekisterihallitus katsoo, että 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun rajoittamista koskevan pyynnön hyväksymiselle on este, patentinhaltijalle tulee antaa mahdollisuus antaa lausumansa asiassa. Jos Patentti- ja rekisterihallitus lausumasta huolimatta edelleen katsoo, että pyyntöä ei voida hyväksyä, se on hylättävä ja patentti pysytetään voimassa muuttamattomassa muodossa.

Jos Patentti- ja rekisterihallitus katsoo, ettei 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun rajoittamista koskevan pyynnön hyväksymiselle ole estettä, patentti tulee rajoittaa pyynnön mukaisesti. Rajoittamisen hyväksymistä koskeva lainvoimainen päätös on voimassa patenttihakemuksen tekemispäivästä lukien.

Patentti- ja rekisterihallituksen on pidettävä rajoitetun patentin kuulutuspäivästä lukien yleisön saatavana muutettu patenttijulkaisu, joka sisältää rajoitetun patentin keksinnön selityksen, mahdolliset piirustukset ja rajoitetut patenttivaatimukset sekä ilmoituksen patentinhaltijasta.

68 §

Rajoittamista koskevan pyynnön peruuttaminen

Patentinhaltija voi peruuttaa 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun rajoittamista koskevan pyynnön siihen saakka, kunnes rajoittamisen hyväksymistä koskeva lopullinen päätös on tehty.

8 luku

Patentin lakkaaminen

69 §

Patentin lakkaaminen

Jos patentista ei suoriteta vuosimaksua 12 luvussa säädetyn mukaisesti, patentti lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta maksua ei ole suoritettu.

70 §

Patentista luopuminen

Jos patentinhaltija kirjallisesti ilmoittaa Patentti- ja rekisterihallitukselle luopuvansa patentista, Patentti- ja rekisterihallituksen on lakkautettava patentti. Patentti lakkaa päätöksen tekemispäivästä lukien.

Jos patentti on ulosmitattu, panttioikeus on merkitty patenttirekisteriin tai riita patentin siirtämisestä on vireillä, patentinhaltija ei saa luopua patentista niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa taikka riitaa ei ole lopullisesti ratkaistu.

71 §

Patentin kumoaminen patentinhaltijan pyynnöstä

Jos patentinhaltija kirjallisesti pyytää Patentti- ja rekisterihallitukselta patentin kumoamista, Patentti- ja rekisterihallituksen on kumottava patentti kokonaisuudessaan. Patentin katsotaan kumotun patenttihakemuksen tekemispäivästä lukien.

Jos patentinhaltija on pyytänyt Euroopan patenttiovirastolta patentin kumoamista Euroopan patenttisopimuksen 105 a artiklan mukaisesti, Patentti- ja rekisterihallituksen tulee lykätä 1 momentissa tarkoitetun patentin kumoamista koskevan pyynnön käsittelyä siihen saakka, kunnes Euroopan patenttiovirasto on tehnyt lopullisen päätöksen asiassa.

Jos patentti on ulosmitattu, panttioikeus on merkitty patenttirekisteriin tai riita patentin siirtämisestä on vireillä, patenttia ei saa kumota niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa taikka riitaa ei ole lopullisesti ratkaistu.

9 luku

Kansainvälinen patenttihakemus

72 §

Kansainvälisen patenttihakemuksen tekeminen

Kansainvälinen patenttihakemus tehdään sellaiselle patenttioviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle, joka patenttiyhteistyösopimuksen ja sen soveltussääntöjen

mukaan on oikeutettu vastaanottamaan tällaisen hakemuksen (*vastaanottava viranomainen*). Vastaanottavana viranomaisena toimii Suomessa Patentti- ja rekisterihallitus, joka vastaanottaa, tarkastaa ja toimittaa edelleen kansainväliset patenttihakemukset patenttiyhteistyösopimuksen ja sen soveltamissääntöjen mukaisesti. Patentti- ja rekisterihallitus pitää diaaria vastaanottamistaan kansainvälisistä patenttihakemuksista. Diaari ei ole julkinen.

Patentti- ja rekisterihallitukselle tehdystä kansainvälisestä patenttihakemuksesta hakijan on suoritettava lähettämismaksu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisen patenttihakemuksen tekemisestä ja siihen liittyvistä menettelyistä Patentti- ja rekisterihallituksessa.

73 §

Kansainvälisen patenttihakemuksen oikeusvaikutus

Kansainvälisellä patenttihakemuksella, jolle vastaanottava viranomainen on vahvistanut tekemispäivän (*kansainvälinen tekemispäivä*), on Suomessa sama vaikutus kuin mainittuna päivänä tehdyllä kansallisella patenttihakemuksella. Mitä 13 §:n 2 momentissa säädetään hakemuksen kuulumisesta tunnettuun tekniikkaan, koskee kansainvälistä patenttihakemusta vain, jos hakemusta on jatkettu 74 §:ssä säädetyn mukaisesti.

74 §

Hakemuksen jatkaminen Suomessa

Jos hakija haluaa jatkaa kansainvälistä patenttihakemusta Suomessa, hänen on 31 kuukauden kuluessa kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta pyydetään, siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty, annettava Patentti- ja rekisterihallitukselle kansainvälisen patenttihakemuksen suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen käännös tai, jos hakemus on laadittu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä, jäljennös hakemuksesta. Jäljennöksen antamisen sijaan hakija voi ilmoittaa jatkavansa patenttihakemusta siinä muodossa, jossa Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen. Hakijan on saman ajan kuluessa suoritettava hakemusmaksu Patentti- ja rekisterihallitukselle. Kansainvälisen patenttihakemuksen suomen-, ruotsin- tai englanninkielisestä käännöksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Jos hakija on suorittanut hakemusmaksun 1 momentissa säädetyn mukaisesti, hän voi antaa vaadittavan käännöksen tai jäljennöksen kahden kuukauden lisäajan kuluessa edellyttäen, että hakija suorittaa lisämaksun mainitun lisäajan kuluessa.

75 §

Hakemuksen katsominen peruutetuksi

Jollei hakija noudata 74 §:ssä säädettyä, on kansainvälinen patenttihakemus katsottava peruutetuksi Suomen osalta. Hakemus katsotaan Suomen osalta peruutetuksi myös patenttiyhteistyösopimuksen 24 artiklan 1 kappaleen i ja ii alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

76 §

Jatketun hakemuksen käsittely

Jos kansainvälistä patenttihakemusta on jatkettu 74 §:ssä säädetyn mukaisesti, sovelletaan hakemukseen ja sen käsittelyyn samoja säännöksiä kuin kansallisen patenttihakemuksen käsittelyyn, jollei tässä pykälässä tai 77–81 §:ssä toisin säädetä.

Kansainvälistä patenttihakemusta ei saa ilman hakijan pyyntöä ottaa käsiteltäväksi ennen 74 §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymistä. Hakemusta ei saa hyväksyä tai hylätä ennen kuin 4 kuukauden kuluttua mainitusta määräajasta, ellei hakija suostu siihen, että hakemus ratkaistaan sitä ennen. Jos patenttihakemus täyttää patenttityhteistyösopimuksen sekä sen sovellutussääntöjen hakemuksen muotoa ja sisältöä koskevat määräykset, se on näiltä osin hyväksyttävä.

77 §

Hakemuksen julkisuus

Edellä 48 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä sovelletaan jo ennen kuin hakija on jatkanut kansainvälistä patenttihakemusta, jos hakija on täyttänyt 74 §:ssä säädetyn velvollisuutensa antaa hakemuksen käännös tai jäljennös Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Kansainväliseen patenttihakemukseen sovelletaan 109, 137 ja 148 §:ssä säädettyä, jos hakemus on tullut julkiseksi 1 momentissa säädetyn perusteella.

78 §

Hakemuksen julkaiseminen

Patentti- ja rekisterihallitus ei saa ilman hakijan suostumusta julkaista kansainvälistä patenttihakemusta painettuna tai vastaavalla tavalla eikä myöntää tällaisen hakemuksen kohteena olevaan keksintöön patenttia ennen kuin Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälinen toimisto on julkaissut hakemuksen tai 20 kuukautta on kulunut kansainvälisestä tekemispäivästä tai, jos etuoikeutta on pyydetty, siitä päivästä, josta etuoikeutta pyydetään.

79 §

Hakemuksen osan katsominen peruutetuksi

Jos kansainvälisen patenttihakemuksen jokin osa ei ole ollut kansainvälisen patentoitavuuden esitutkimuksen kohteena sen vuoksi, että hakija on rajoittanut patenttivaatimuksia tutkimusta suorittavan viranomaisen kehoitettua joko rajoittamaan vaatimuksia tai suorittamaan lisämaksun, katsotaan se hakemuksen osa, jota ei ole tutkittu, peruutetuksi Patentti- ja rekisterihallituksessa, jollei hakija suorita erityistä maksua kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on vastaanottanut Patentti- ja rekisterihallituksen hänelle tästä lähettämän ilmoituksen.

80 §

Toisistaan riippumattomia keksintöjä sisältävän hakemuksen jatkaminen

Jos kansainvälisen patenttihakemuksen jokin osa ei ole ollut kansainvälisen uutuustutkimuksen tai patentoitavuuden esitutkimuksen kohteena sen vuoksi, että mainitun tutkimuksen tehnyt viranomainen on katsonut, että hakemus käsittää toisistaan riippumattomia keksintöjä, eikä hakija ole suorittanut lisämaksuja patenttityhteistyösopimuksen määräysten mukaisesti, on Patentti- ja rekisterihallituksen tutkittava, onko ratkaisu ollut oikea.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ratkaisu katsotaan oikeaksi, on se hakemuksen osa, jota ei ole tutkittu, katsottava peruutetuksi Patentti- ja rekisterihallituksessa, jollei hakija suorita erityistä lisämaksua kahden kuukauden kuluessa Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksestä. Jos ratkaisu Patentti- ja rekisterihallituksen käsityksen mukaan ei ole ollut oikea, sen on jatkettava hakemuksen käsittelyä kokonaisuudessaan.

Hakija voi hakea muutosta 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, jossa Patentti- ja rekisterihallitus on katsonut, että patenttihakemus käsittää toisistaan riippumattomia keksintöjä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 120 §:ssä säädetään.

Jos tuomioistuin pysyttää Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksen, lasketaan määräaika 2 momentissa tarkoitettun maksun suorittamiseen siitä, kun tuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

81 §

Hakemusta koskevan päätöksen tarkastaminen

Jos vastaanottava viranomainen on kieltäytynyt antamasta kansainväliselle patenttihakemukselle kansainvälistä tekemispäivää taikka ilmoittanut, että patenttihakemus tai Suomen nimeäminen hakemuksessa nimetyksi valtioiksi on katsottava peruutetuksi, on Patentti- ja rekisterihallituksen hakijan pyynnöstä tutkittava, onko tämä päätös ollut oikea. Sama koskee Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälisen toimiston ratkaisua, jonka mukaan hakemus on katsottava peruutetuksi.

Patentinhakijan on esitettävä 1 momentissa tarkoitettua tutkimusta koskeva pyyntö Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainväliselle toimistolle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun vastaanottava viranomainen tai kansainvälinen toimisto on lähettänyt hakijalle tiedon 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä. Jos hakija näyttää, että hän on vastaanottanut tiedon myöhemmin kuin seitsemän päivää tiedotuksen päiväyksen jälkeen, pidennetään määräaika yhtä monella päivällä kuin on kulunut tiedotuksen päiväyksestä siihen, kun hakija vastaanotti tiedotuksen. Määräajasta vähennetään kuitenkin edellä mainitut seitsemän päivää. Hakijan on samassa ajassa annettava Patentti- ja rekisterihallitukselle 74 §:ssä tarkoitettu käännös ja suoritettava hakemusmaksu.

Jos Patentti- ja rekisterihallitus katsoo, että vastaanottavan viranomaisen tai Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälisen toimiston päätös on seurausta vastaanottavan viranomaisen tai kansainvälisen toimiston erehdyksestä tai laiminlyönnistä, on Patentti- ja rekisterihallituksen käsiteltävä hakemus 4 luvussa säädetyn mukaisesti. Jos vastaanottava viranomainen ei ole vahvistanut kansainvälistä tekemispäivää, hakemus on katsottava tehdyksi sinä päivänä, joka Patentti- ja rekisterihallituksen mielestä olisi pitänyt vahvistaa kansainväliseksi tekemispäiväksi. Jos patenttihakemus täyttää patenttilyhteistyösopimuksen sekä sen sovelletussääntöjen hakemuksen muotoa ja sisältöä koskevat vaatimukset, se on näiltä osin hyväksyttävä.

Edellä 13 §:n 2 momentissa säädettyä sovelletaan hakemukseen, joka on otettu käsiteltäväksi 3 momentin perusteella, jos hakemus tulee 48 §:ssä säädetyn mukaan julkiseksi.

10 luku

Eurooppapatentti

82 §

Hakemuksen tekeminen

Eurooppapatenttia koskeva hakemus tehdään Euroopan patenttivarastolle. Hakemus voidaan myös antaa Patentti- ja rekisterihallitukselle, joka toimittaa sen edelleen Euroopan patenttivarastolle. Euroopan patenttisopimuksen 76 artiklassa tarkoitettu eurooppapatenttia koskeva jaettu hakemus on aina tehtävä suoraan Euroopan patenttivarastolle.

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan eurooppapatenttiin ja eurooppapatenttia koskevaan hakemukseen, jossa Suomi on nimetty patenttisuojan kohdevaltioksi.

83 §

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

Vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla tarkoitetaan eurooppapatenttia, jolla on yhtenäinen vaikutus yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 nojalla.

Eurooppapatentin yhtenäinen vaikutus rekisteröidään yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin, jota hallinnoi Euroopan patenttivarasto.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen (SopS 16/2023) I osan V luvussa.

84 §

Eurooppapatenttia koskevan hakemuksen oikeusvaikutukset

Eurooppapatenttia koskevalla hakemuksella, jolle on vahvistettu tekemispäivä, on Suomessa sama oikeusvaikutus kuin samana päivänä Suomessa tehdyllä kansallisella patenttihakemuksella. Jos hakemuksella on Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti etuoikeus tekemispäivää aikaisemmasta päivästä, on tällainen etuoikeus voimassa myös Suomessa.

Sovellettaessa 13 §:n 2 momentissa säädettyä on Euroopan patenttisopimuksen 93 artiklan mukainen julkaiseminen rinnastettava 48 §:ssä säädettyyn hakemuksen julkiseksituloon. Edellä mainittu koskee myös Euroopan patenttisopimuksen 153 artiklan 3 tai 4 kohdan mukaista julkaisemista, jos tällainen julkaiseminen rinnastetaan 93 artiklan mukaiseen julkaisemiseen.

Jos eurooppapatenttia koskeva hakemus tai Suomen nimeäminen hakemuksen kohdevaltioksi peruutetaan, on tällä sama vaikutus kuin kansallisen patenttihakemuksen peruuttamisella. Sama koskee tilannetta, jossa hakemus Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti katsotaan peruuntuneeksi, eikä sitä ole otettu sopimuksen 121 artiklan mukaisesti uudelleen käsiteltäväksi.

Jos eurooppapatenttia koskeva hakemus hylätään, on sillä sama vaikutus kuin kansallisen patenttihakemuksen hylkäämisellä.

85 §

Eurooppapatentin oikeusvaikutukset

Eurooppapatentti on myönnetty, kun Euroopan patenttivarasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä. Suomea koskevalla eurooppapatentilla on sama oikeusvaikutus kuin Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämällä patentilla ja siihen sovelletaan Suomessa myönnettyä patenttia koskevia säännöksiä, jos patentti saatetaan voimaan Suomessa 86 §:ssä säädetyn mukaisesti ja jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Väite eurooppapatenttia vastaan tulee tehdä Euroopan patenttivarastolle Euroopan patenttisopimuksen 99 artiklan mukaisesti.

Jos Euroopan patenttivirasto on rajoittanut eurooppapatenttia taikka kokonaan tai osittain kumonnut eurooppapatentin, tällä on sama vaikutus kuin vastaavilla toimilla Suomessa. Patentin pitäminen voimassa Suomessa rajoitettuna tai osittain kumottuna edellyttää lisäksi 86 §:ssä säädetyn mukaisia toimia.

Jos eurooppapatenttia koskeva asia käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, sen tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa.

86 §

Voimaansaattaminen Suomessa

Eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa, jos patentinhaltija kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut eurooppapatentin myöntämisestä taikka pitämisestä voimassa rajoitettuna tai muutetussa muodossa, antaa Patentti- ja rekisterihallitukselle käännöksen mainitusta eurooppapatentista ja suorittaa käännöksen julkaisumaksun.

Käännös eurooppapatentin patenttivaatimuksista on annettava suomeksi. Jos patentti on myönnetty saksaksi tai ranskaksi, tulee keksinnön selityksestä ja mahdollisista piirustuksista antaa käännös suomeksi tai englanniksi. Keksinnön selityksestä ja mahdollisista piirustuksista voidaan aina toimittaa suomenkielinen käännös. Jos patentinhaltijan oma kieli on ruotsi, edellä mainitut käännökset voivat olla ruotsinkielisiä. Rajoitettuna tai muutetussa muodossa voimassa pidetyn eurooppapatentin käännökset on annettava sillä kielellä, jolla alkuperäinen patentti on saatettu voimaan Suomessa.

Jos eurooppapatentin haltija on pyytänyt eurooppapatentin yhtenäisen vaikutuksen rekisteröintiä, mutta pyyntö on hylätty, 1 momentissa tarkoitetut toimet voidaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun ratkaisuun ei voida enää hakea muutosta.

Jos eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus, patentinhaltijan 1 momentissa tarkoitetuilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta.

87 §

Käännöksen julkisuus ja kuuluttaminen

Eurooppapatentista annettu käännös on julkinen edellyttäen, että Euroopan patenttivirasto on julkaissut eurooppapatenttia koskevan hakemuksen tai kuuluttanut patentin myöntämisestä.

Jos käännös on annettu ja käännöksen julkaisumaksu suoritettu määräajassa ja Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä, rajoittamisesta tai päätöksestä pitää patentti voimassa muutetussa muodossa, Patentti- ja rekisterihallituksen tulee kuuluttaa tästä viipymättä sekä niin pian kuin mahdollista saattaa käännös yleisön saataville.

Jos eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus ja Patentti- ja rekisterihallitus on kuuluttanut käännöksen antamisesta 2 momentissa säädetyn mukaisesti, Patentti- ja rekisterihallituksen on viipymättä kuulutettava siitä, että patentinhaltijan 86 §:ssä tarkoitetuilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta. Patentti- ja rekisterihallituksen on tehtävä tätä koskevat merkinnät patenttirekisteriin ja poistettava mahdolliset 86 §:ssä tarkoitetut käännökset yleisön saatavilta.

88 §

Oikeuksien palauttaminen

Edellä 86 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräajan ylittämiseen sovelletaan, mitä 144 §:ssä säädetään menetettyjen oikeuksien palauttamisesta.

Jos kolmas osapuoli 86 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen mutta ennen oikeuksien palauttamista koskevan hyväksyvän päätöksen kuuluttamista 146 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti on hyvässä uskossa alkanut ammatillisesti hyödyntää keksintöä Suomessa tai ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, tämä saa 147 §:ssä tarkoitetun ennakkokäyttöoikeuden.

89 §

Eurooppapatenttia koskevan hakemuksen väliaikainen suoja

Jos eurooppapatenttia koskeva hakemus on julkaistu Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti ja julkaistujen patenttivaatimusten suomenkielinen käännös on annettu Patentti- ja rekisterihallitukselle, sen tulee pitää käännös yleisön saatavana ja kuuluttaa tästä viipymättä. Jos hakijan oma kieli on ruotsi, voidaan käännös kuitenkin antaa ruotsin kielellä.

Patentti- ja rekisterihallitus pitää diaaria eurooppapatenttia koskevista hakemuksista, joiden käännös on annettu Patentti- ja rekisterihallitukselle. Diaarin sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Jos joku sen jälkeen kun 1 momentissa mainittu kuulutus on julkaistu, hyödyntää ammatillisesti keksintöä, jolle on haettu suojaa eurooppapatenttia koskevalla hakemuksella, sovelletaan 16 luvun säännöksiä, jos hakemus johtaa patenttiin Suomessa. Tällaisessa tapauksessa patenttisuoja käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä 1 momentissa tarkoitetuista julkaistuihin patenttivaatimuksista että itse patentin patenttivaatimuksista. Rangaistukseen ei tällöin voida tuomita, ja korvaus sellaisesta hyödyntämisestä voidaan määrätä ainoastaan 135 §:n 2 momentin nojalla.

Jäljempänä 135 §:n 3 momentissa säädettyä ei sovelleta, jos korvauskanne nostetaan vuoden kuluessa patenttia koskevan väiteajan päättymisestä. Mainittua lainkohtaa ei myöskään sovelleta, jos korvauskanne nostetaan vuoden kuluessa siitä, kuin Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että patentti pidetään väitteestä huolimatta voimassa.

90 §

Käännöksen korjaus

Jos patentinhaltija antaa Patentti- ja rekisterihallitukselle korjauksen 86 §:ssä tarkoitetusta käännöksestä ja suorittaa julkaisumaksun, korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen. Kun korjaus on annettu ja julkaisumaksu suoritettu ja jos alkuperäinen käännös on julkinen, tulee Patentti- ja rekisterihallituksen kuuluttaa korjauksesta viipymättä ja pitää niin pian kuin mahdollista yleisön saatavana korjatun käännöksen jäljennöksiä.

Jos patentinhakija antaa korjauksen 89 §:n 1 momentissa tarkoitetusta käännöksestä, on Patentti- ja rekisterihallituksen kuulutettava korjauksesta viipymättä suomen ja ruotsin kielellä ja pidettävä korjattu käännös yleisön saatavana. Kuulutuksen jälkeen korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen.

Jos kolmas osapuoli käännöksen korjauksen tullessa voimaan hyvässä uskossa on alkanut hyödyntää keksintöä ammatillisesti Suomessa sellaisella tavalla, joka aikaisemman käännöksen mukaisesti ei aiheuttanut hakijan tai patentinhaltijan oikeuden loukkausta, tai on ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten tämä saa 147 §:ssä tarkoitetun ennakkokäyttöoikeuden.

91 §

Oikeuksien palauttaminen Euroopan patenttivirastossa

Jos patentinhakija tai patentinhaltija ei ole noudattanut Euroopan patenttisopimuksessa säädettyä määräaika, mutta Euroopan patenttivirasto Euroopan patenttisopimuksen 122 artiklan nojalla ilmoittaa, että oikeudenmenetystä ei ole tapahtunut, on tällä sama vaikutus myös Suomessa.

Jos kolmas osapuoli oikeuden menetyksen tapahtumisen jälkeen, mutta ennen kuin Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta, on alkanut hyvässä uskossa ammattimaisesti hyödyntää keksintöä Suomessa tai ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, tämä saa 147 §:ssä tarkoitetun ennakkokäyttöoikeuden.

92 §

Ennakkokäyttöoikeus Euroopan patenttiviraston valituslautakunnan päätöksen takia

Jos kolmas osapuoli on hyvässä uskossa alkanut ammattimaisesti hyödyntää keksintöä Suomessa tai ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin tätä varten Euroopan patenttiviraston valituslautakunnan päätöksen jälkeen, mutta ennen Euroopan patenttiviraston laajennetun valituslautakunnan tarkastuspyyntöä koskevan päätöksen julkaisemista, tämä saa 147 §:ssä tarkoitetun ennakkokäyttöoikeuden.

93 §

Muuntaminen kansalliseksi hakemukseksi

Jos eurooppapatenttia koskeva hakemus on katsottava peruutetuksi sen johdosta, ettei se määräajassa ole saapunut Euroopan patenttivirastoon hakemuksen vastaanottaneelta kansalliselta patenttiranomaiselta, se on hakijan pyynnöstä muunnettava kansalliseksi patenttihakemukseksi edellyttäen, että:

1) pyyntö tehdään hakemuksen vastaanottaneelle viranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Euroopan patenttivirasto on ilmoittanut hakijalle, että hakemus katsotaan peruutetuksi;

2) pyyntö saapuu Patentti- ja rekisterihallitukselle 20 kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä tai etuoikeutta pyydettyä siitä päivästä, josta etuoikeutta pyydetään; ja

3) hakija suorittaa hakemusmaksun ja tarvittaessa antaa patenttihakemuksesta 27 §:ssä tarkoitetun käännöksen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Patentti- ja rekisterihallitus on niitä pyytänyt.

Jos eurooppapatenttia koskeva hakemus on katsottava peruutetuksi sen johdosta, ettei hakemuksen käännöstä sen käsittelykielellä ole annettu Euroopan patenttivirastolle säädettyssä määräajassa, se on hakijan pyynnöstä muunnettava kansalliseksi patenttihakemukseksi noudattaen, mitä Euroopan patenttisopimuksen 135 artiklassa määrätään. Hakijan on lisäksi suoritettava hakemusmaksu ja tarvittaessa annettava patenttihakemuksesta 27 §:ssä tarkoitettu käännös kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Patentti- ja rekisterihallitus on niitä pyytänyt.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettu patenttihakemus täyttää Euroopan patenttisopimuksen ja sen sovellutussääntöjen hakemuksen muotoa koskevat vaatimukset, se on näiltä osin hyväksyttävä.

94 §

Vuosimaksut

Suomessa voimaansaatetusta eurooppapatentista on suoritettava vuosimaksu siten kuin 12 luvussa säädetään. Jos eurooppapatentista ei suoriteta vuosimaksua 12 luvun mukaisesti, patentti lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta maksua ei ole suoritettu.

95 §

Vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevia säännöksiä

Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovelletaan 21 §:n ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä, 104–110 §:n pakkolicenssiä koskevia säännöksiä ja 11 luvussa tarkoitettuja lisäsuojatodistuksia koskevia säännöksiä Suomea koskevinä.

Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, jota yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 7 artiklan mukaan käsitellään omistusoikeuden kohteena suomalaisena kansallisenä patenttina sen koko voimassaoloalueella, sovelletaan 103 ja 150 §:ssä tarkoitettuja luovuttamista ja lisenssiä sekä panttausta koskevia säännöksiä sekä 112 §:n 2 momentissa sekä 115 §:ssä säädettyä.

Jäljempänä 150 §:ssä tarkoitetut vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat merkinnät tehdään Euroopan patenttioviraston hallinnoimaan yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin. Mahdollisten merkintöjen oikeusvaikutus määräytyisi kuitenkin Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan, jos vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia kohdellaan omistusoikeuden kohteena 2 momentissa mainitun artiklan perusteella suomalaisena kansallisenä patenttina.

11 luku

Lisäsuojatodistus

96 §

Lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistus

Lisäsuojatodistuksista säädetään lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 469/2009 ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1610/96.

97 §

Hakemus

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle. Hakemus on tehtävä kirjallisesti suomen, ruotsin tai englannin kielellä.

Patentti- ja rekisterihallitus pitää diaaria vastaanottamistaan hakemuksista ja rekisteriä myönnettyistä lisäsuojatodistuksista.

Lisäsuojatodistuksen hakemusmenettelystä sekä diaarin ja rekisterin sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

98 §

Hakemusmaksu ja vuosimaksut

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskevasta hakemuksesta on suoritettava hakemusmaksu. Lisäsuojatodistuksesta on todistuksen haltijan suoritettava vuosimaksu siten kuin 12 luvussa säädetään. Jos lisäsuojatodistuksesta ei suoriteta vuosimaksua 12 luvussa säädetyn mukaisesti, lisäsuojatodistus lakkaa sen maksuvuoden alusta, jolta maksua ei ole suoritettu.

Lääkkeen valmistajan, joka tekee lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 469/2009 5 artiklan 2 kohdan b tai c alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen, on suoritettava mainitun ilmoituksen julkaisumaksu.

12 luku

Vuosimaksut

99 §

Velvollisuus vuosimaksujen suorittamiseen ja maksuvuosi

Patenttihakemuksesta ja patentista on suoritettava Patentti- ja rekisterihallitukselle vuosimaksuja tämän luvun mukaisesti. Vuosimaksuja on suoritettava:

- 1) kansallisesta patenttihakemuksesta;
- 2) Suomessa jatketusta kansainvälisestä patenttihakemuksesta;
- 3) kansallisesta patentista;
- 4) Suomessa voimaansaatetusta eurooppapatentista, ei kuitenkaan vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista; ja
- 5) Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämästä lisäsuojatodistuksesta.

Patentista ja patenttihakemuksesta on suoritettava vuosimaksu jokaiselta maksuvuodelta.

Maksuvuosi lasketaan ensimmäisen kerran patenttihakemuksen tekemispäivästä, ja tämän jälkeen vuosittain vastaavaa kalenteripäivää seuraavasta päivästä. Maksuvuosi päättyy aina patenttihakemuksen tekemispäivää vastaavaan päivään.

Vuosimaksun maksamatta jättämisen seurauksista säädetään 40, 69, 94 ja 98 §:ssä.

100 §

Erääntyminen

Vuosimaksu alkavalta maksuvuodelta erääntyy maksettavaksi sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka sisältää hakemuksen tekemispäivän vuosipäivän. Vuosimaksut kahdelta ensimmäiseltä vuodelta erääntyvät kuitenkin vasta samanaikaisesti kolmannen maksuvuoden vuosimaksun kanssa. Vuosimaksuja ei saa suorittaa aikaisemmin kuin kuusi kuukautta ennen niiden erääntymispäivää.

Edellä 34 §:ssä tarkoitetusta jakamalla syntyneestä hakemuksesta suoritettavat vuosimaksut maksuvuodelta, joka on alkanut ennen jakamalla syntyneen hakemuksen saapumispäivää tai joka alkaa kahden kuukauden kuluessa saapumispäivästä, erääntyvät vasta saapumispäivää seuraavan toisen kuukauden viimeisenä päivänä.

Kansainvälisestä patenttihakemuksesta suoritettavat vuosimaksut erääntyvät vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kahden kuukauden kuluttua päivästä, jolloin hakemusta on 74 §:ssä säädetyn mukaisesti jatkettu tai hakemus on 81 §:ssä säädetyn mukaisesti otettu käsiteltäväksi, jos kysymyksessä oleva maksuvuosi on alkanut ennen viimeksi mainittua päivää tai alkaa kahden kuukauden kuluessa siitä.

Vuosimaksu voidaan suorittaa kuuden kuukauden kuluessa erääntymispäivästä edellyttäen, että se suoritetaan korotettuna.

101 §

Eurooppapatentin vuosimaksu

Eurooppapatentista on suoritettava vuosimaksu jokaiselta maksuvuodelta sen vuoden jälkeen, jonka kuluessa Euroopan patenttivirasto on kuuluttanut patentin myöntämisestä. Ensimmäinen vuosimaksu erääntyy kuitenkin maksettavaksi vasta patentin myöntämiskuukautta seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä. Lisäksi sovellettaessa 86 §:n 3 momenttia ensimmäinen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun ratkaisuun yhtenäisen patenttisuojan rekisteröinnin hylkäämisestä ei voida enää hakea muutosta.

Jos Euroopan patenttiviraston laajennettu valituslautakunta kumoaa Euroopan patenttiviraston valituslautakunnan päätöksen patentin kumoamisesta, vuosimaksu maksuvuodelta, joka on alkanut valituslautakunnan päätöksen jälkeen, mutta viimeistään laajennetun valituslautakunnan tarkastuspyyntöä koskevan päätöksen julkaisemispäivänä, erääntyy maksettavaksi vasta jälkimmäistä päivää seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä.

102 §

Lisäsuojatodistuksen vuosimaksu

Lisäsuojatodistuksesta on suoritettava vuosimaksu jokaiselta patentin voimassaoloajan päättymisen jälkeen alkavalta maksuvuodelta.

13 luku

Patentin lisensointi

103 §

Lisenssi

Patentinhaltija voi antaa toiselle luvan käyttää patentoitua keksintöä ammattimaisesti hyväkseen (*lisenssi*).

Lisenssinhaltija saa luovuttaa oikeutensa edelleen ainoastaan, jos siitä on sovittu patentinhaltijan kanssa.

104 §

Pakkolisenssi

Tuomioistuin voi kanteen perusteella myöntää luvan käyttää patentilla suojattua keksintöä muun kuin patentinhaltijan tai tämän laillisen lisenssinsaajan toimesta (*pakkolisenssi*), jos tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Tuomioistuin määrää myös, missä laajuudessa keksintöä saa hyödyntää, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkolisenssin ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta kumota pakkolisenssin tai vahvistaa sille uudet ehdot.

105 §

Pakkolisenssi keksinnön käyttämättömyyden takia

Jos kolme vuotta on kulunut patentin myöntämisestä ja samalla neljä vuotta patenttihakemuksen tekemisestä, eikä keksintöä käytetä eikä saateta käyttöön Suomessa kohtuullisessa laajuudessa, voi se, joka haluaa Suomessa käyttää keksintöä, saada siihen pakkolisenssin, jollei keksinnön käyttämättä jättämiseen ole hyväksyttävää syytä.

Sovellettaessa 1 momentissa säädettyä keksinnön käytöksi katsotaan myös keksinnön maahantuonti Suomeen Euroopan talousalueelta tai valtiosta, joka on sopimusosapuoli teollisoikeuden suojelemisesta koskevassa Pariisin yleissopimuksessa tai Maailman kauppajärjestön jäsen.

106 §

Pakkolisenssi riippuvuuskeksinnölle

Patentinhaltijalla, jonka keksinnön ammattimainen hyödyntäminen on riippuvainen toiselle kuuluvasta patentista, on oikeus saada pakkolisenssi toiselle kuuluvan patentin suojaaman keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen, jos toiselle kuuluvassa patentissa esitetty keksintö sisältää huomattavaa taloudellista merkitystä omaavan tärkeän teknisen edistysaskeleen ensin mainitun patentinhaltijan patentissa esitettyyn keksintöön nähden.

Jos patentinhaltijalle myönnetään tällainen pakkolisenssi, on sillä patentinhaltijalla, jonka patenttiin pakkolisenssi on myönnetty, oikeus saada kohtuullisin ehdoin vastavuoroinen lupa ensin mainitun patentinhaltijan keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen, jollei sitä vastaan ole erityisiä syitä.

107 §

Pakkolisenssi kasvinjalostajalle

Jos kasvinjalostaja ei voi hankkia tai hyödyntää kasvinjalostajanoikeutta tai Euroopan unionin kasvinjalostajanoikeutta loukkaamatta aiempaa patenttia, hän voi hakea asianmukaista korvausta vastaan pakkolisenssiä patentilla suojatun keksinnön muulla kuin yksinoikeudella tapahtuvaa käyttöä varten, jos pakkolisenssi on tarpeen suojattavan kasvilajikkeen hyödyntämistä varten. Jos kasvinjalostajalle myönnetään tällainen pakkolisenssi, on patentinhaltijalla tällöin oikeus saada kohtuullisin ehdoin vastavuoroinen lupa käyttää suojattua kasvilajiketta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vastavuoroisen luvan hakijan on osoitettava, että hän ei ole onnistunut sopimusteitse saamaan lupaa patentinhaltijalta ja että kasvilajike edustaa huomattavaa teknistä kehitystä, johon liittyy huomattava taloudellinen etu patentissa tarkoitettuun keksintöön nähden.

Kasvinjalostajanoikeudesta annetussa laissa (1279/2009) säädetään patentinhaltijan oikeudesta saada pakkolisenssi kasvinjalostajanoikeudella suojatun lajikkeen ammattimaiseen hyödyntämiseen. Euroopan unionin kasvinjalostajanoikeuden osalta oikeudesta saada pakkolisenssi säädetään yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2100/94.

108 §

Pakkolisenssi yleisen edun perusteella

Erityisen merkittävän yleisen edun niin vaatiessa on sillä, joka tahtoo ammattimaisesti hyödyntää keksintöä, johon toisella on patentti, oikeus saada siihen pakkolisenssi.

109 §

Pakkolisenssi ennakkokäytön perusteella

Kolmannella osapuolella, joka patenttihakemusta koskevien asiakirjojen tullessa julkiseksi hyödyntää Suomessa ammattimaisesti keksintöä, johon patenttia on haettu, on oikeus, jos hakemus johtaa patenttiin, saada pakkolisenssi keksinnön ammattimaiseen hyödyntämiseen, jos siihen on erityisiä syitä eikä tämä ollut tietoinen hakemuksesta eikä myöskään kohtuudella voida katsoa, että tämä olisi voinut saada siitä tietoa. Vastaavilla edellytyksillä voi pakkolisenssin keksinnön ammatilliseen hyödyntämiseen saada myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin keksinnön ammattimaiseksi hyödyntämiseksi Suomessa. Pakkolisenssi voi kohdistua myös aikaan ennen patentin myöntämistä.

110 §

Pakkolisenssin myöntämisen edellytykset

Pakkolisenssi voidaan myöntää vain sille, jolla katsotaan olevan edellytyksiä hyödyntää keksintöä ammattimaisesti pakkolisenssin ehtojen mukaisesti ja joka on ennen pakkolisenssiä koskevan vaatimuksen tekemistä yrittänyt todistetusti saada lisenssin patentoituun keksintöön kohtuullisin kaupallisin ehdoin.

Pakkolisenssi ei estä patentinhaltijaa hyödyntämästä itse ammattimaisesti keksintöä tai luovuttamasta siihen lisenssiä.

Pakkolisenssi voi siirtyä toiselle ainoastaan sen yrityksen tai liikkeen osan mukana, jossa sitä hyödynnetään tai jossa se oli tarkoitettu hyödynnettäväksi. Edellä 106 §:ssä tarkoitetun pakkolisenssin riippuvuuskeksintöön ja 107 §:ssä tarkoitetun pakkolisenssin kasvinjalostajalle saa siirtää kuitenkin vain sen patentin tai kasvinjalostajanoikeuden mukana, johon pakkolisenssi perustuu.

111 §

Keksinnön pakkolunastus valtiolle

Suomen ollessa valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa, valtioneuvosto voi päättää, jos se on yleiseen tarpeeseen liittyvästä syystä välttämätöntä, että oikeus tiettyyn keksintöön on luovutettava valtiolle. Täten saadusta oikeudesta keksintöön on suoritettava täysi korvaus.

14 luku

Patentin mitätöinti ja siirto tuomioistuimessa

112 §

Mitätöintiä koskeva kanne

Patentin mitätöintiä koskeva asia pannaan vireille tuomioistuimessa nostamalla kanne patentinhaltijaa vastaan. Mitätöintikannetta saa ajaa jokainen, jolle patentista on haittaa. Kannetta saa ajaa myös syyttäjä, jos yleisen edun katsotaan sitä vaativan.

Mitätöintiä koskevaa kannetta, joka perustuu siihen, että patentti on myönnetty toiselle kuin 1 §:ssä säädetyn mukaan patenttiin oikeutetulle, voi ajaa ainoastaan se, joka väittää olevansa

oikeutettu patenttiin. Kanne on pantava vireille vuoden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut tiedon patentin myöntämisestä ja muista kanteen perusteena olevista seikoista. Jos patentinhaltija on ollut vilpittömässä mielessä, kun patentti myönnettiin tai kun se siirtyi patentinhaltijalle, kannetta ei saa panna vireille myöhemmin kuin kolme vuotta patentin myöntämisen jälkeen.

113 §

Mitätöintiperusteet

Tuomioistuimen tulee julistaa patentti mitättömäksi, jos:

- 1) patentti tarkoittaa keksintöä, joka ei täytä 1 §:ssä ja 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
- 2) patentti tarkoittaa keksintöä, jota ei ole esitetty niin selvästi ja riittävästi, että alan ammattilainen voi sen perusteella käyttää keksintöä;
- 3) patentti käsittää sellaista, mikä ei ole ilmennyt hakemuksesta sen tekemispäivänä; tai
- 4) patenttisuojaa on laajennettu sen jälkeen, kun patentti on myönnetty.

Patenttia ei kuitenkaan voida julistaa mitättömäksi sillä perusteella, että patentinhaltija on ollut oikeutettu vain määrättyyn osuuteen siitä.

Jos 1 momentissa tarkoitetut mitätöintiperusteet koskevat vain osaa patentista, tuomioistuimen on patentinhaltijan pyynnöstä supistettava patentin suoja-alaa vastaavasti muuttamalla patenttivaatimuksia patentinhaltijan esittämällä tavalla (*osittainen mitätöinti*).

Jos patenttivaatimukset on kirjoitettu englanniksi, patentinhaltijan on toimitettava tuomioistuimelle muutettujen patenttivaatimusten käännös suomeksi tai ruotsiksi.

114 §

Mitätöinnin vaikutukset

Patentin mitätöinnin tai osittaisen mitätöinnin vaikutusten katsotaan alkaneen patenttihakemuksen tekemispäivästä lukien.

115 §

Kanne paremmasta oikeudesta patenttiin

Jos patentti on myönnetty toiselle kuin 1 §:ssä säädetyn mukaan patenttiin oikeutetulle, tuomioistuimen on patenttiin oikeutetun kanteesta siirrettävä patentti hänelle. Kanteen vireillepanoajan osalta on noudatettava, mitä 112 §:n 2 momentissa säädetään.

Sillä, jolta patentti siirretään, on oikeus, jos hän vilpittömässä mielessä on alkanut ammattimaisesti hyödyntää keksintöä Suomessa tai ryhtynyt sitä varten olennaisiin toimenpiteisiin, kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jatkaa aloitettua hyödyntämistä tai aloittaa aiottu hyödyntäminen pysyttämällä sen yleinen luonne. Sellainen oikeus on vastaavilla edellytyksillä myös patenttirekisteriin merkityn lisenssin haltijalla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen yrityksen tai liikkeen osan mukana, jossa se on syntynyt tai jossa se oli tarkoitettu hyödynnettäväksi.

15 luku

Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioistuinmenettely

116 §

Markkinaoikeuden toimivalta

Tähän lakiin perustuvat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa. Riita- ja hakemusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

Markkinaoikeudessa käsitellään myös asiat, jotka koskevat oikeutta keksintöön, johon on haettu eurooppapatenttia. Edellytyksenä tällaisen asian käsittelylle markkinaoikeudessa on, että vastaajalla on kotipaikka Suomessa tai että kantajalla on kotipaikka Suomessa eikä vastaajalla ole kotipaikkaa Euroopan patenttisopimukseen kuuluvassa valtiossa. Asia käsitellään markkinaoikeudessa myös, jos riidan osapuolet ovat sopineet, että markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin asiassa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua riitaa ei saa ottaa käsiteltäväksi markkinaoikeudessa, jos sama riitakysymys on samojen osapuolten välillä vireillä toisen Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Jos tämän ulkomaisen tuomioistuimen toimivalta on kiistetty, markkinaoikeuden on lykättävä asian käsittelyä, kunnes kysymys toimivallasta on ulkomaisessa tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Markkinaoikeus toimii kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 816/2006 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Markkinaoikeus toimii myös kriisinhallintaan tarkoitettua pakkolisensoinnista ja asetuksen (EY) N:o 816/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2025/2645 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna kansallisena viranomaisena.

117 §

Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa annetun tuomion täytäntöönpanokelpoisuus

Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa 116 §:n 2 momentissa tarkoitettussa riidassa annettu lainvoimainen tuomio on Suomessa täytäntöönpantavissa. Tuomio, joka kohdistuu eurooppapatentin hakijaan, ei kuitenkaan ole täytäntöönpantavissa Suomessa, jos haasteasiakirjaa ei ole annettu hänelle asianmukaisesti tiedoksi tai jos hänellä ei ole ollut riittävästi aikaa valmistautua tuomioistuinkäsittelyyn.

118 §

Yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivalta

Markkinaoikeuden ohella myös yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee eurooppapatenttia koskevia asioita siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Vireilläolosta ja toisiinsa liittyvistä kanteista markkinaoikeuden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välillä säädetään tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1215/2012.

Markkinaoikeus ei saa ottaa käsiteltäväksi asiaa, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

119 §

Helsingin käräjäoikeuden toimivalta

Syyte rikoslain (39/1889) 49 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta sekä tämän lain 132 §:ssä tarkoitetusta patenttirikkomuksesta ja 140 §:ssä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä käsitellään Helsingin kärjäoikeudessa.

Sen estämättä, mitä 116 §:ssä säädetään, 1 momentissa tarkoitetun syyteasian yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä tarkoitetusta rikoksesta johtuva 135 §:ssä tarkoitettu vaatimus hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta ja 136 §:ssä tarkoitettu vaatimus takavarikosta.

Jos yhdistetyllä patenttituomioistuimella on yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan yksinomainen toimivalta käsitellä rikoksesta johtuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, sitä ei voida käsitellä rikosasian yhteydessä.

Tuomioistuin pysyy toimivaltaisena tutkimaan 2 momentissa tarkoitetun vaatimuksen, vaikka toimivallan perustaneissa olosuhteissa tapahtuisi muutos vaatimuksen esittämisen jälkeen.

120 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen patenttia koskevassa asiassa säädetään Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain (578/2013) 6 §:ssä. Valitusasian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

121 §

Patenttivaatimusten esittäminen tuomioistuimelle valitusasiassa

Tuomioistuimelle saa valitusasiassa esittää uusia patenttivaatimuksia vain pätevistä syistä.

122 §

Patentti- ja rekisterihallituksen lausunto

Edellä 119 §:ssä tarkoitettua asiaa käsittelevän tuomioistuimen oikeuteen pyytää lausunto Patentti- ja rekisterihallitukselta sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 4 luvun 22 §:ssä säädetään markkinaoikeuden oikeudesta pyytää lausunto.

123 §

Asiantuntijan käyttäminen

Kärjäoikeudella voi olla teollisoikeusrikosta tai patenttirikkomusta koskevassa asiassa apunaan enintään kaksi asiantuntijaa. Asiantuntijana saa toimia tuomioistuinlain (673/2016) 17 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö.

Asiantuntijan on annettava kirjallinen lausunto kärjäoikeuden hänelle tekemistä kysymyksistä. Asiantuntijalla on oikeus tehdä kysymyksiä asianosaisille ja todistajille. Ennen asian ratkaisemista kärjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua asiantuntijan lausunnosta.

Asiantuntijan palkkioon sovelletaan, mitä tuomioistuinlain 17 luvun 22 §:ssä säädetään asiantuntijajäsenen palkkiosta.

124 §

Kanteen vireille tulosta ja ratkaisusta ilmoittaminen patenttiviranomaiselle

Markkinaoikeuden on ilmoitettava Patentti- ja rekisterihallitukselle patentin mitätöintiä koskevan kanteen ja vahvistuskanteen vireilletulosta. Patentti- ja rekisterihallitus merkitsee tiedon vireillä olevasta kanteesta patenttirekisteriin.

Edellä 119 §:ssä tarkoitettua asiaa käsittelevän tuomioistuimen velvollisuuteen ilmoittaa ratkaisusta Patentti- ja rekisterihallitukselle sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 4 luvun 23 §:ssä säädetään markkinaoikeuden velvollisuudesta ilmoittaa ratkaisusta.

125 §

Asiakirjan julkisuus

Mitä 50 §:ssä säädetään patenttia koskevan asiakirjan julkisuudesta, koskee myös asiakirjoja, jotka annetaan markkinaoikeudelle tai korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Käännökset tuomioistuimessa

126 §

Käännökset riita-asiassa

Tähän lakiin perustuvassa riita-asiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla Patentti- ja rekisterihallitukselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa patentinhaltijan tai muun, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa vastaajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään vastaajan kustannuksella.

127 §

Käännökset rikosasiassa

Edellä 119 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla Patentti- ja rekisterihallitukselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa asianomistajan toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Kun kyseessä on syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään asianomistajan kustannuksella. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

128 §

Käännökset muutoksenhakuasiassa

Kun patentinhakija hakee muutosta englanniksi laadittua patenttihakemusta koskevaan lopulliseen Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen, hänen tulee toimittaa markkinaoikeudelle keksinnön selityksestä, tiivistelmästä, patenttivaatimuksista ja mahdollisista piirustuksista käännös suomeksi tai ruotsiksi. Jollei käännöstä ole toimitettu

valituksen ohessa, markkinaoikeuden tulee varata patentinhakijalle tilaisuus käännöksen toimittamiseen markkinaoikeuden määräämässä ajassa. Jos patentinhakija ei toimita käännöstä määrääjässä, valitus jätetään tutkimatta. Kehottaessaan patentinhakijaa toimittamaan käännöksen markkinaoikeuden on samalla ilmoitettava, mikä seuraamus kehotuksen noudattamisen laiminlyömisestä voi olla. Suomen tai ruotsin kielelle käännetty asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

Kun patentinhakija hakee muutosta englanniksi laadittua patenttihakemusta koskevaan lopulliseen Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen, markkinaoikeus voi pyytää Patentti- ja rekisterihallitusta toimittamaan päätöksestä käännös suomeksi tai ruotsiksi. Suomen tai ruotsin kielelle käännetty päätös on jatkokäsittelyn perustana.

Haettaessa muutosta väitteen johdosta annettuun lopulliseen Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen patentinhaltijan tulee toimittaa markkinaoikeudelle keksinnön selityksestä ja piirustuksista käännös suomeksi tai ruotsiksi, jos patenttia koskevia asiakirjoja ei ole kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi tai ruotsiksi. Markkinaoikeuden tulee tarvittaessa varata patentinhaltijalle tilaisuus käännöksen toimittamiseen markkinaoikeuden määräämässä ajassa. Jos patentinhaltija ei toimita käännöstä määrääjässä, markkinaoikeus voi sakon uhalla velvoittaa patentinhaltijan toimittamaan käännöksen tai teettää käännöksen tämän kustannuksella. Kehottaessaan patentinhaltijaa toimittamaan käännöksen markkinaoikeuden on samalla ilmoitettava, mikä seuraamus kehotuksen noudattamisen laiminlyömisestä voi olla. Suomen tai ruotsin kielelle käännetty asiakirjat ovat jatkokäsittelyn perustana.

129 §

Käännökset eurooppapatenttia koskevassa riita-asiassa

Tähän lakiin perustuvassa eurooppapatenttia koskevassa riita-asiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla Patentti- ja rekisterihallitukselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa patentinhaltijan tai muun, jolla on patentinhaltijalta johdettu oikeus käyttää puhevaltaa patentin nojalla, toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa kantajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä. Jos käännöksen toimittamiseen velvoitettu on asiassa vastaajana, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään vastaajan kustannuksella.

Edellä 119 §:ssä tarkoitetussa eurooppapatenttia koskevassa rikosasiassa tuomioistuin voi, jos patenttijulkaisua ei ole kokonaisuudessaan saatavilla Patentti- ja rekisterihallitukselta suomeksi tai ruotsiksi, velvoittaa asianomistajan toimittamaan patenttijulkaisusta käännöksen suomeksi tai ruotsiksi. Kun kyseessä on syyttäjän ajama rikosasia, jossa asianomistaja käyttää puhevaltaa, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että käännös teetetään asianomistajan kustannuksella. Kun kyseessä on asianomistajan yksin ajama rikosasia, tuomioistuin voi velvoittaa käännöksen toimittamiseen uhalla, että asia jätetään sillensä.

Jollei tämän lain 86 ja 89 §:ssä tarkoitettu käännös vastaa, mitä Euroopan patenttioviraston käsittelykielellä olevissa asiakirjoissa on ilmaistu, patenttisuojaa käsittää vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että käsittelykielellä olevista asiakirjoista.

Mitättömyyttä koskevan kanteen käsittelyssä on yksinomaan käsittelykielellä olevien asiakirjojen sanamuoto todistusvoimainen.

130 §

Englanninkielisen hakemuksen käännösten todistusvoima

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi eikä niitä koskeva käännös vastaa englanninkielisiä asiakirjoja, patenttisuoja käsittää vain sen, mikä ilmenee sekä käännöksestä että englanninkielisistä asiakirjoista yhdessä.

Jos keksinnön selitys ja patenttivaatimukset on laadittu englanniksi ja päätöskielenä on englanti, mitättömyyskanteen käsittelyssä on yksinomaan päätöskielellä olevien asiakirjojen sanamuoto todistusvoimainen.

16 luku

Seuraamukset patenttioikeuden loukkauksesta

131 §

Kielto

Jos joku loukkaa patentin tuottamaa yksinoikeutta (*patentinloukkaus*), tuomioistuin voi sakon uhalla kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa.

132 §

Patenttirikkomus

Jos patentinloukkaus tehdään tahallisesti, tekijä on tuomittava *patenttirikkomuksesta* sakkoon. Patenttirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti tahallaan loukkaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottamaa oikeutta. Patenttirikkomuksesta ei tuomita, jos teko on rangaistava rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena.

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä patenttirikkomuksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

133 §

Patentoidulla menetelmällä valmistettu tuote

Jos patentti on myönnetty menetelmälle uuden tuotteen valmistamiseksi, on ilman patentin haltijan suostumusta valmistettu samanlainen tuote katsottava valmistetuksi patentoidulla menetelmällä, jollei muuta näytetä toteen.

Esitettäessä vastaanäyttöä tulee vastaajan oikeutettu etu hänen liikesalaisuuksiensa suojelemiseksi ottaa huomioon.

134 §

Keskeyttämismääräys

Tuomioistuin voi patentinloukkausta koskevaa kannetta käsitellessään patentinhaltijan vaatimuksesta määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän taikka muun välittäjänä toimivan palvelun tarjoajan sakon uhalla keskeyttämään patenttia loukkaavaksi väitetyn käytön (*keskeyttämismääräys*), jollei sitä voida pitää kohtuuttomana ottaen huomioon patentin väitetyn loukkaajan, välittäjän ja patentinhaltijan oikeudet.

Ennen patentinloukkausta koskevan kanteen nostamista tuomioistuin voi patentinhaltijan hakemuksesta antaa keskeyttämismääräyksen, jos sen antamiselle on 1 momentissa mainitut edellytykset ja jos on ilmeistä, että patentinhaltijan oikeuksien toteutuminen muutoin vakavasti

vaarantuisi. Tuomioistuimen on varattava sekä sille, jolle määräystä on haettu annettavaksi, että sille, jonka väitetään loukkaavan patenttia, tilaisuus tulla kuulluksi. Tiedoksianto sille, jolle määräystä on haettu annettavaksi, voidaan toimittaa postitse taikka telekopiota tai sähköpostia käyttäen.

Tuomioistuin voi pyynnöstä antaa 2 momentissa tarkoitetun keskeyttämismääräyksen väliaikaisena väitettyä loukkaajaa kuulematta, jos asian kiireellisyys sitä välttämättä vaatii. Määräys on voimassa, kunnes toisin määrätään. Väitetylle loukkaajalle on määräyksen antamisen jälkeen viipymättä varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kun väitettyä loukkaajaa on kuultu, tuomioistuimen on viipymättä päätettävä, pidetäänkö määräys voimassa vai peruutetaanko se.

Tämän pykälän nojalla annettu keskeyttämismääräys ei saa vaarantaa kolmannen oikeutta lähettää ja vastaanottaa viestejä. Keskeyttämismääräys tulee voimaan, kun hakija asettaa ulosottomiehelle ulosottokaaren (705/2007) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetun vakuuden. Mahdollisuudesta vapautua vakuuden asettamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ssä. Edellä tämän pykälän 2 tai 3 momentin nojalla annettu keskeyttämismääräys raukeaa, jollei patentinloukkausta koskevaa kannetta nosteta tuomioistuimessa kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta.

Keskeyttämismääräystä vaatineen on korvattava sille, jolle määräys on annettu, samoin kuin väitetylle loukkaajalle määräyksen täytäntöönpanosta aiheutunut vahinko sekä asiassa aiheutuneet kulut, jos patentinloukkausta koskeva kanne hylätään tai jätetään tutkimatta taikka jos asian käsittely jätetään sillensä sen vuoksi, että kantaja on peruuttanut kanteensa tai jäänyt saapumatta tuomioistuimeen. Sama on voimassa, jos keskeyttämismääräys 3 momentin nojalla peruutetaan tai 4 momentin nojalla raukeaa. Vahingon ja kulujen korvaamista koskevan kanteen nostamisessa noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 12 §:ssä säädetään.

135 §

Hyvitys ja vahingonkorvaus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta loukkaa patenttia, on velvollinen suorittamaan loukatulle kohtuullisen hyvityksen keksinnön hyödyntämisestä sekä korvauksen kaikesta vahingosta, jonka loukkaus aiheuttaa. Jos huolimattomuus on vain lievää, korvausta vahingosta voidaan sovitella.

Jos patentinloukkaus ei ole tahallinen eikä tuottamuksellinen, loukkaaja on velvollinen suorittamaan hyvitystä keksinnön hyväksi käyttämisestä siinä määrin kuin se katsotaan kohtuulliseksi.

Patentinloukkauksen perusteella voidaan hyvitystä ja korvausta vahingosta vaatia ainoastaan viiden viimeisen vuoden ajalta ennen kanteen vireille panoa. Oikeus hyvitykseen ja korvaukseen vahingosta, jota koskevaa kannetta ei ole pantu vireille mainitun ajan kuluessa, on menetetty.

136 §

Muuttamis- ja hävittämisseuraamukset

Patentinloukkauksen kärsineen vaatimuksesta tuomioistuin voi, sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi, jatkettua loukkauksen estämiseksi määrätä, että patentilla suojattu tuote, joka on valmistettu patentinhaltijan luvatta, tai esine, jonka käyttäminen sisältäisi patentinloukkauksen, on määrättyllä tavalla muutettava tai pantava talteen jäljellä olevaksi patenttiajaksi tai hävitettävä taikka, jos kysymyksessä on patentilla suojattu tuote, luovutettava loukatulle lunastusta vastaan. Edellä mainittu ei koske sitä, joka vilpittömässä mielessä on saanut sanotun omaisuuden tai erityisen oikeuden siihen, eikä itse ole loukannut patenttia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu omaisuus voidaan takavarikoida, jos rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitetun teollisoikeusrikoksen tai tämän lain 131 §:ssä tarkoitetun patentinloukkauksen voidaan olettaa tapahtuneen. Tällöin on noudatettava, mitä takavarikosta säädetään pakkokeinolaissa (806/2011).

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tuomioistuin voi, jos siihen on erityisiä syitä, vaadittaessa määrätä, että 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden haltija saa hallita omaisuutta kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jäljellä olevan patenttiajan tai osan siitä.

137 §

Väliaikainen suoja

Jos joku sen jälkeen, kun hakemusasiakirjat 48 §:ssä säädetyn mukaan ovat tulleet julkisiksi, hyödyntää ammattimaisesti keksintöä, johon on haettu patenttia, on patentinloukkausta koskevia säännöksiä vastaavasti sovellettava, jos patentti sittemmin myönnetään. Ennen kuin patentti on 46 §:ssä säädetyn mukaan myönnetty, patenttisuoja käsittää kuitenkin ainoastaan sen, mikä ilmenee sekä niistä patenttivaatimuksista, jotka hakemuksessa olivat hakemuksen tullessa julkiseksi, että itse patentin patenttivaatimuksista. Rangaistukseen ei tällöin voida tuomita, ja vahingonkorvaus sellaisesta hyväksi käyttämisestä, joka on tapahtunut ennen kuin patentti on myönnetty, voidaan määrätä ainoastaan 135 §:n 2 momentissa säädetyn mukaan.

Jos keksinnön selitys, tiivistelmä ja patenttivaatimukset on laadittu englannin kielellä, ei 1 momentissa tarkoitettua suojaa saa ennen kuin patenttivaatimukset on toimitettu Patentti- ja rekisterihallitukselle suomeksi tai ruotsiksi käännettyinä.

Vahingonkorvausta koskevan 135 §:n 3 momentissa säädettyä ei sovelleta, jos korvauskanne nostetaan vuoden kuluessa patenttia koskevan väiteajan päättymisestä tai jos väite on tehty, vuoden kuluessa siitä, kun patentti on pysytetty voimassa lainvoimaisella päätöksellä.

138 §

Tuomioiden julkistaminen

Tuomioistuin voi patentin loukkausta koskevassa riita-asiassa kantajan vaatimuksesta määrätä, että vastaajan on korvattava kustannukset, jotka kantajalle aiheutuvat siitä, että hän soveltuvien toimin julkistaa tietoja lainvoimaisesta tuomiosta, jossa vastaajan on todettu loukanneen patenttia. Määräystä ei saa antaa, jos tietojen levittämistä on muussa laissa rajoitettu. Harkitessaan määräyksen antamista ja määräyksen sisältöä tuomioistuimen tulee ottaa huomioon julkistamisen yleinen merkitys, loukkauksen laatu ja laajuus, julkistamisesta aiheutuvat kustannukset ja muut vastaavat seikat.

Tuomioistuin määrää vastaajan korvattavien kohtuullisten julkistamiskustannusten enimmäismäärän. Kantajalla ei ole oikeutta korvaukseen, jos tietoja tuomiosta ei ole julkistettu tuomioistuimen määräämässä ajassa lainvoimaiseksi tulleen tuomion antamisesta.

139 §

Patentin kumoamisen ja mitättömäksi julistamisen vaikutukset seuraamuksiin

Jos patentti on kumottu lainvoiman saaneella päätöksellä tai julistettu mitättömäksi lainvoiman saaneella tuomiolla, ei tässä luvussa säädettyä rangaistusta, korvausta tai muuta seuraamusta patentinloukkauksesta voida tuomita.

Tuomioistuin voi harkinnan mukaan lykätä oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 1 §:ssä tarkoitettua pääasian ratkaisua sellaisessa patentin mitättömäksi julistamista koskevassa asiassa,

joka on pantu vireille laillisessa tuomioistuimessa ennen kuin patentin myöntämisen jälkeinen väiteaika on päättynyt tai ennen kuin väitteestä on annettu lainvoimainen päätös.

140 §

Rangaistus ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä

Joka tahallaan tai tuottamuksesta, joka ei ole vähäinen, laiminlyö täyttää sen, mihin hän 148 §:n mukaan on velvollinen, rangaistaan sakolla.

Samaan rangaistukseen on tuomittava myös se, joka mainituissa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa antaa väärän tiedon, jollei teosta ole säädetty rangaistusta rikoslaissa.

Syyttäjä ei saa tehdä syytettä tässä pykälässä tarkoitettusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

141 §

Vahvistuskanne

Patentinhaltija tai se, jolla on lisenssin tai pakkolisanssin perusteella oikeus hyödyntää ammattimaisesti keksintöä, voi ajaa vahvistuskannetta siitä, nauttiiko hän patentin perusteella suojaa toista vastaan, jos asiassa ilmenee epäselvyyttä ja siitä aiheutuu hänelle haittaa.

Joka harjoittaa tai aikoo harjoittaa teollista toimintaa, voi 1 momentissa tarkoitetuilla edellytyksillä ajaa patentinhaltijaa vastaan vahvistuskannetta siitä, onko patentin johdosta este olemassa mainitulle toiminnalle.

17 luku

Erinäiset säännökset

142 §

Asiamies

Patentinhakijalla tai lisäsuojatodistuksen hakijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee olla asiamies, joka on oikeutettu edustamaan hakemusta koskevista asioista hakijaa ja jolla on osoite Euroopan talousalueella.

Patentinhaltijalla tai lisäsuojatodistuksen haltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Euroopan talousalueella, tulee olla asiamies, jolla on oikeus hänen puolestaan ottaa vastaan haasteen tiedoksiantoja, kutsuja ja muita asiakirjoja patenttia tai lisäsuojatodistusta koskevista asioista, lukuun ottamatta rikosasia koskevaa haastetta ja määräystä, jolla asianomainen on velvoitettu henkilökohtaisesti saapumaan oikeuteen. Asiamiehellä tulee olla osoite Euroopan talousalueella. Asiamies on ilmoitettava merkittäväksi patenttirekisteriin.

Jos kansainvälisen patenttihakemuksen hakijalla on 1 momentissa säädetty velvollisuus nimetä asiamies, velvollisuus alkaa vasta kun hakemus voidaan 76 §:ssä säädetyn mukaisesti ottaa käsiteltäväksi.

143 §

Tiedoksianto

Jos asiakirjaa tai päätöstä ei ole saatu annettua tiedoksi, Patentti- ja rekisterihallitus voi hallintolain 62 §:stä poiketen antaa asiakirjan tai päätöksen tiedoksi kuuluttamalla. Päätös tai muu asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kuulutuksen julkaisemishetkellä.

144 §

Myöhästymisen johdosta menetettyjen oikeuksien palauttaminen

Jos patentinhakija tai patentinhaltija on kärsinyt oikeudenmenetyksen sen takia, että hän ei ole suorittanut toimenpidettä Patentti- ja rekisterihallituksessa tässä laissa tai sen nojalla vahvistetussa määräajassa, on Patentti- ja rekisterihallituksen katsottava toimenpide suoritetuksi määräajassa, jos patentinhakija tai patentinhaltija:

- 1) on toiminut niin huolellisesti kuin olosuhteet vaativat määräaikaan noudattaakseen; ja
- 2) suorittaa toimenpiteen kahden kuukauden kuluessa esteen päättymisestä, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua määräajan päättymisestä.

Jos patentinhakija tai patentinhaltija haluaa saada 1 momentissa tarkoitetun ratkaisun, on hänen tehtävä siitä Patentti- ja rekisterihallitukselle kirjallinen esitys toimenpiteen suorittamiselle edellä säädettyssä ajassa ja samassa ajassa suoritettava maksu.

Jos patentinhakija on kärsinyt oikeudenmenetyksen 52 §:ssä säädetyn, etuoikeutta koskevan määräajan noudattamisessa, sovelletaan tämän pykälän 1 momentin säännöksiä kuitenkin niin, että esitys on tehtävä ja maksu suoritettava viimeistään kahden kuukauden kuluttua 52 §:ssä säädetystä määräajasta.

Kansainväliseen patenttihakemukseen, jota on jatkettu Suomessa, sovelletaan 1 ja 2 momentissa säädettyä myös, kun on kysymys määräajasta, jota olisi ollut noudatettava vastaanottavassa viranomaisessa, kansainvälisessä uutuustutkimusviranomaisessa, kansainvälisiä patentoitavuuden esitutkimuksia suorittavassa viranomaisessa tai Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälisessä toimistossa. Laiminlyöty toimenpide on tällöin suoritettava Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Esitystä, joka on tehty 1, 2 tai 3 momentissa säädetyn mukaisesti, ei kuitenkaan saa hylätä tai jättää tutkittavaksi ottamatta ennen kuin patentinhakijalle tai patentinhaltijalle on annettu tilaisuus antaa lausumansa asiassa Patentti- ja rekisterihallituksen antamassa määräajassa.

145 §

Postinkulun viiveen johdosta menetettyjen oikeuksien palauttaminen

Jos 74 tai 81 §:n tarkoitetussa tapauksessa postitse lähetetty asiakirja tai maksu ei ole tullut Patentti- ja rekisterihallitukselle määrättyssä ajassa, mutta lähetyksen tarkoittama toimenpide suoritetaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakija havaitsi tai hänen olisi pitänyt havaita, että määräaika on ylitetty, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa määräajan päättymisestä, Patentti- ja rekisterihallituksen tulee todeta, että toimenpide on katsottava suoritetuksi määräajassa, jos:

- 1) postiyhteyksissä on tapahtunut katko jonain niistä kymmenestä päivästä, jotka edeltävät määräajan päättymistä, sodan, vallankumouksen, mellakan, lakon, luonnonmullistuksen tai muun senkaltaisen syyn vuoksi sillä paikkakunnalla, jossa lähettäjä oleskelee tai harjoittaa liiketoimintaa, sekä jos asiakirja tai maksu on lähetetty Patentti- ja rekisterihallitukselle viiden päivän kuluessa postiyhteyksien palautumisesta; tai

- 2) asiakirja tai maksu on lähetetty kirjattuna postilähetyksenä viimeistään viisi päivää ennen määräajan päättymistä, kuitenkin ainoastaan, milloin lähetyksen on lähetetty lentopostissa, jos se on ollut mahdollista, taikka muulla tavalla, jos lähettäjällä on ollut aihetta olettaa, että se siten lähetettynä olisi saapunut Patentti- ja rekisterihallitukselle kahden päivän kuluessa lähetyspäivästä.

Jos hakija haluaa saada 1 momentissa tarkoitetun ratkaisun, hänen on tehtävä siitä esitys Patentti- ja rekisterihallitukselle mainitussa momentissa toimenpiteen suorittamiselle säädetyssä ajassa.

146 §

Kuuluttaminen

Patentti- ja rekisterihallituksen on kuulutettava:

- 1) patenttihakemuksen hyväksymisestä 46 §:ssä säädetyn mukaan;
- 2) patenttihakemuksen julkiseksi tulosta 48 §:ssä säädetyn mukaan;
- 3) julkiseksi tulleen patenttihakemuksen jättämisestä sillensä tai hylkäämisestä;
- 4) väitteen takia tehdystä päätöksestä tämän saatua lainvoiman;
- 5) patentin lakkaamisesta tai kumoamisesta;
- 6) patentin rajoittamisen hyväksymisestä 67 §:ssä säädetyn mukaan;
- 7) kun patentti on lainvoimaisella tuomiolla julistettu mitättömäksi tai siirretty;
- 8) 144 tai 145 §:ssä tarkoitetusta menetettyjen oikeuksien palauttamista koskevan pyynnön hyväksymisestä;
- 9) käännöksen korjaamisesta 49 §:ssä säädetyn mukaan;
- 10) eurooppapatentin voimaansaattamisesta Suomessa 86 §:ssä säädetyn mukaan;

11) eurooppapatentin kumoamisesta sillä perusteella, että 86 §:n mukaista käännöstä eurooppapatentin pitämiseksi voimassa rajoitetussa tai muutetussa muodossa ei ole annettu määräajassa;

12) siitä, että kansainvälisen patenttihakemuksen selityksen tai patenttivaatimuksen käännöstä on muutettu 76 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan kuluessa, mutta sen jälkeen, kun asiakirjat ovat tulleet julkisiksi;

13) siitä, että lisäsuojatodistusta tai lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus on lainvoiman saaneella päätöksellä hylätty tai jäänyt sillensä;

14) lisäsuojatodistuksen voimassaolon raukeamisesta, kun tästä on päätetty lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetun asetuksen (EY) N:o 469/2009 tai kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1610/96 14 artiklan d alakohdan mukaisesti. Eurooppapatenttia koskevista kuulutuksista säädetään lisäksi 10 luvussa.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee kuuluttaa 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun käännöksen korjauksesta viipymättä ja pitää niin pian kuin mahdollista yleisön saatavana korjattu käännös. Kuulutuksen jälkeen korjattu käännös korvaa alkuperäisen käännöksen.

Lisäsuojatodistusta koskevista kuulutuksista säädetään lisäksi lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa.

Tarkempia säännöksiä kuulutusten sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

147 §

Ennakkokäyttöoikeus

Joka on hyvässä uskossa alkanut hyödyntää keksintöä ammattimaisesti Suomessa sen jälkeen, kun sillensä jätetyn hakemuksen uudelleen käsittelyyn ottamista koskeva määräaika on päättynyt tai hylkäyspäätös saanut lainvoiman tai patentti rauennut, mutta ennen 146 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisen kuulutuksen julkaisemista, saa patentin estämättä jatkaa hyödyntämistä pysyttämällä entisellään sen yleisen luonteen (*ennakkokäyttöoikeus*). Tällainen

oikeus on vastaavilla edellytyksillä myös sillä, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin hyödyntääkseen keksintöä ammattimaisesti Suomessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen yrityksen tai yrityksen osan mukana, jossa se on syntynyt tai jossa ammattimainen on tarkoitettu tapahtuvaksi.

148 §

Patenttia koskeva ilmoitusvelvollisuus

Jos patentinhakija vetoamalla hakemukseensa esittää vaatimuksen toiselle ennen kuin hakemusasikirjat ovat 48 §:ssä säädetyn mukaan tulleet julkisiksi, patentinhakijan on pyynnöstä annettava suostumuksensa siihen, että tämä saa tutustua hakemusasikirjoihin. Jos patenttihakemukseen kuuluu 30 §:n mukainen biologisen materiaalin talletus, suostumuksen tulee koskea myös oikeutta saada näyte talletuksesta. Edellä 51 §:ssä säädettyä sovelletaan myös silloin, kun joku haluaa saada näytteen tällaisen suostumuksen perusteella.

Joka tavarassa tai sen päällyksessä tai muulla tavoin ilmoittaa, että patenttia on haettu tai että se on myönnetty, ilmoittamatta kuitenkaan samalla hakemuksen tai patentin numeroa, on velvollinen pyynnöstä viipymättä antamaan mainitun tiedon. Jos ilmoituksesta ei nimenomaisesti käy ilmi, että patenttia on haettu tai että se on myönnetty, mutta ilmoitus on omiaan aikaansaamaan sellaisen käsityksen, asianosaisen on pyynnöstä viipymättä ilmoitettava, onko patenttia haettu vai onko se myönnetty.

149 §

Tietojenvaihto ja yhteistyö viranomaisten välillä

Poiketen siitä, mitä 48 §:ssä säädetään asiakirjojen julkiseksitulosta, Patentti- ja rekisterihallitus voi toisen valtion patenttiviranomaisen pyynnöstä antaa tälle tietoja Suomessa tehtyjen patenttihakemusten käsittelystä. Toisen valtion patenttiviranomainen tai kansainvälinen järjestö voi Patentti- ja rekisterihallituksen esityksestä suorittaa patenttihakemusten tutkimisen. Patentti- ja rekisterihallitus voi sovittuaan mainitun patenttiviranomaisen kanssa tutkimustulosten ja muun mahdollisen aineiston vaihtamisesta, lykätä toisen valtion patenttiviranomaiselle aikaisemmin tehtyä hakemusta vastaavan hakemuksen käsittelyn siihen asti, kunnes viimeksi mainittu hakemus on tullut käsiteltyksi sopimuksen edellyttämässä laajuudessa.

Patenttiviranomaiselle, jonka kanssa 1 momentissa tarkoitettu sopimus on tehty, voi Patentti- ja rekisterihallitus luovuttaa vielä julkiseksi tulematonta patenttihakemusta koskevan asiakirjan, jos mainittu patenttiviranomainen on sitoutunut siihen, ettei se tee asiakirjaa julkiseksi.

150 §

Patenttirekisteri

Patentti- ja rekisterihallitus ylläpitää patenttirekisteriä. Rekisteriin merkitään tiedot Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämistä patenteista ja eurooppapatenteista, jotka on saatettu voimaan Suomessa 86 §:n mukaisesti, patenttien käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilötiedot, patentin voimassaoloon ja laajuuteen liittyvät tiedot ja patenttiin kohdistuvat toimenpiteet.

Jos patentti on siirtynyt toiselle tai sen lisenssi on luovutettu, siitä on pyynnöstä tehtävä merkintä patenttirekisteriin. Sama koskee patentin panttausta.

Jos näytetään, että patenttirekisteriin merkitty lisenssi tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa, sitä koskeva merkintä on poistettava patenttirekisteristä.

Jos patentti on ulosmitattu, Patentti- ja rekisterihallituksen on ulosottomiehen ilmoituksesta tehtävä siitä merkintä patenttirekisteriin.

Mitä 2 ja 3 momentissa on säädetty lisenssin luovuttamisesta ja lakkaamisesta, koskee myös pakkolisenssiä ja 115 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikeutta.

Patenttia koskevassa riita- tai muussa asiassa katsotaan patentinhaltijaksi se, joka patentinhaltijana on viimeksi merkitty patenttirekisteriin.

Jos kolmas osapuoli on pyytänyt Patentti- ja rekisterihallitukselta patenttirekisteriin merkittäväksi, että patentti on luovutettu hänelle tai että hän on saanut lisenssin tai panttioikeuden, ja tämä oli silloin oikeuteensa nähden vilpittömässä mielessä, ei patentin tai patenttia koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, jos toinen ei sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä patenttirekisteriin.

Tarkempia säännöksiä patenttirekisteriin tehtävistä merkinnöistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

151 §

Henkilötietojen käsittely ja tietojen luovutus

Patentti- ja rekisterihallitus käsittelee patenttirekisteriin ja diaariin merkittyjä henkilötietoja seuraavissa tarkoituksissa:

- 1) patenttien ja patenttihakemusten hallinnointi siten kuin tässä laissa säädetään;
- 2) patenteja koskevien menettelyiden toteuttaminen siten kuin tässä laissa säädetään;
- 3) viestintä hakijoiden ja menettelyn muiden osapuolten kanssa; ja
- 4) kertomusten ja tilastojen laatiminen.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus sen mukaisesti, mitä tämän lain 5 luvussa ja 36 §:ssä tarkemmin säädetään saada patenttirekisteristä ja diaarista jäljennöksiä sekä tieto patentin hakijan tai haltijan nimestä, osoitteesta ja kotipaikasta sekä keksijän nimestä ja kotipaikasta. Patentti- ja rekisterihallitus voi antaa nämä tiedot saataville myös yleisen tietoverkon kautta yksittäisinä hakuina.

152 §

Maksut

Tähän lakiin perustuvasta Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteesta tulee suorittaa maksu, jonka määräytymisperusteista säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

Vuosimaksuista voidaan tällöin säätää, että yksi tai useampi ensimmäisistä maksuvuosista on maksuton.

18 luku

Voimaantulo

153 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan patenttilaki (550/1967).

154 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan hallintolainkäyttöasian sekä riita-asian käsittelyyn sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan asian käsittelyyn myös haettaessa muutosta Patenti- ja rekisterihallituksen tai markkinaoikeuden päätökseen asiassa, johon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan myös väitemenettelyyn ja rajoittamismenettelyyn, jotka ovat tulleet vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, patentinloukkaukseen sovelletaan loukkauksen tekohetkellä voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa patentinloukkauksesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, vaikka vahinko on ilmennyt vasta tämän lain tultua voimaan.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen patenttilakiin, sen asemasta sovelletaan tätä lakia.

Helsingissä 29.1.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Elinkeinoministeri Sakari Puisto